

**ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
(Ε.Ο.Ε.)**
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

**ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΤΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ.
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ**

Μαρούσι 2022

**ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ.
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ**

Προτεινόμενη αναφορά στο υλικό:

Παπαμεντζελόπουλος, Κ., Γκότζος, Δ., Λαϊνά, Μ., Παπαγεωργίου, Μ. & Καρσιώτης, Π. (2022). *Επισκόπηση των Θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων με Βάση τα Αντίστοιχα Προγράμματα Σπουδών. Η Περίπτωση της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας στο Γενικό Λύκειο*. Μαρούσι: Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.). ISBN 978-618-82861-8-4

© E.O.E., 2022

Το έργο αυτό διατίθεται με άδεια Creative Commons

Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή 4.0 Διεθνές (CC BY-NC-SA 4.0)

Προκειμένου να δείτε αντίγραφο της άδειας επισκεφθείτε: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.el>

Η μελέτη είναι διαθέσιμη ηλεκτρονικά στην ιστοσελίδα του Ε.Ο.Ε.: eoe.minedu.gov.gr

ISBN 978-618-82861-8-4

Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.) – Ανεξάρτητη Αρχή
National Exams Organization (N.E.O.) – Independent Authority

Ανδρέα Παπανδρέου 37, 151 22 Μαρούσι

Τηλέφωνο: +30 210 344 3841

Email: eoe@minedu.gov.gr

Ιστοσελίδα: eoe.minedu.gov.gr

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ Ε.Ο.Ε.

Πρόεδρος

Δάσιος Γεώργιος, Ομότιμος Καθηγητής Παν. Πατρών και Αντεπιστέλλον Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών

Αντιπρόεδρος

Σύρκου Αγγελική, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Παν. Πατρών

Μέλη

Εμμανουήλ Ιωάννης, Κοσμήτορας της Σχολής Θετικών Επιστημών του ΕΚΠΑ

Χατζαράκης Γεώργιος, Καθηγητής, Πρόεδρος της ΑΣΠΑΙΤΕ

Μπαλωμένου Αθανασία, Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου Μαθηματικών

Αποστολόπουλος Κωνσταντίνος, Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου Φυσικών Επιστημών

Ζωγόπουλος Ευστάθιος, Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου Τεχνολογικών Επιστημών

Μαρούγκα Καλομοίρα, Προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης Ψηφιακών Συστημάτων, Υποδομών και Εξετάσεων του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων

**ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ.
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ**

Καταγραφή – επεξεργασία υλικού
και γενική επιμέλεια της έκδοσης
από το

**Τμήμα Επιστημονικής Υποστήριξης
της Διεύθυνσης Διοικητικής και Επιστημονικής Υποστήριξης Ε.Ο.Ε.**

Δρ Κωνσταντίνος Παπαμεντζελόπουλος (Διευθυντής)

Δρ Δημήτριος Γκότζος

Μαρία Λαϊνά MA, MEd

Μαρία Παπαγεωργίου MA, MEd

Παναγιώτης Καρσιώτης MSc - Εξ. συνεργάτης

Μαρούσι, Δεκέμβριος 2022

Περίληψη

Στην παρούσα μελέτη του Τμήματος Επιστημονικής Υποστήριξης του Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε), έχοντας αφετηρία και κεντρικό άξονα το «Αρχείο Θεμάτων» (<https://eoe.minedu.gov.gr/index.php/arxeio-thematon>) - το αποθετήριο του Ε.Ο.Ε. των θεμάτων των πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων των ΓΕ.Λ., ΕΠΑ.Λ., ειδικών μαθημάτων και των επαναληπτικών εξετάσεων αυτών-, τα στατιστικά δεδομένα βαθμολόγησης των Πανελλαδικών Εξετάσεων (ΠΕ) της Γενικής Διεύθυνσης Ψηφιακών Συστημάτων, Υποδομών και Εξετάσεων του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, αντλήθηκαν στοιχεία και βάσει αυτών αναδύθηκαν ευρήματα για το γνωστικό αντικείμενο της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας για το Γενικό Λύκειο σε συνάρτηση με την κείμενη νομοθεσία και τα προβλεπόμενα στα εκάστοτε ισχύοντα Προγράμματα Σπουδών (ΠΣ) τη χρονική περίοδο 2000-2022. Τα θέματα των ΠΕ επηρεάζονται από τη γενικότερη φιλοσοφία των ανά περίοδο ισχυόντων ΠΣ/ εγκυκλίων/ υπουργικών αποφάσεων (ΥΑ), αντανακλούν στόχους σε θεωρητικό επίπεδο, επηρεάζονται όμως και στην τεχνική τους προσέγγιση μέσα από την επιλεγμένη τυπολογία των δραστηριοτήτων ή/ και την αντίστοιχη αύξηση/ μείωση μέγιστης μοριοδότησης των δραστηριοτήτων με βάση τη βαθμολογική κλίμακα. Η εξέλιξη αυτή από τη γλωσσική διδασκαλία ως διδασκαλία γραμματικοσυντακτικών φαινομένων και επεξεργασία ασκήσεων χωρίς ένταξη σε επικοινωνιακό πλαίσιο προς μια γλωσσική διδασκαλία που έχει τη γλώσσα ως εργαλείο μάθησης (ΠΣ 1999) εμπλουτίζοντάς την διαθεματικά μέσω του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών και Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.-Α.Π.Σ.) (2003) και δίνοντας έμφαση στον κριτικό γραμματισμό του ΠΣ του 2011 και τη μετεξέλιξη στα ΠΣ του 2019 και 2021 μέσα από την εστίαση στις κειμενικές διεργασίες, οδηγεί στην μετατόπιση της φιλοσοφίας των θεμάτων και αντιστοίχως των εκφωνήσεων/οδηγιών. Ο χαρακτήρας των θεμάτων εξέτασης στη Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία είναι κειμενοκεντρικός, καθώς η εξεταστική διαδικασία στηρίζεται σε ερωτήματα που έχουν ως βάση το/τα κείμενο/-α. Το/τα κείμενο/-α που επιλέγεται/-ονται προς εξέταση είναι συναφές/-ή με κάποιον ή κάποιους από τους θεματικούς άξονες που προσδιορίζονται στο ΠΣ για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας. Το/τα κείμενο/-α λειτουργεί/-ούν ως πρώτη ύλη με βασικό στόχο την ενεργοποίηση της σκέψης του/της εξεταζόμενου/-ης τόσο σε επίπεδο κριτικής διάστασης όσο και σε προσέγγιση διαθεματική. Ως εκ τούτου υπάρχει μετατόπιση από μια σειριακή και προκαθορισμένη ιεράρχηση νοημάτων σε μια ευρύτερη οπτική. Στην παρούσα έρευνα παρουσιάζεται και προσφέρεται ένα πρωτογενές υλικό (παλαιά θέματα) για την περίπτωση του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας, η αποδελτίωση και αποτύπωση του οποίου (πίνακες, γραφήματα, περιγραφική στατιστική) αποτελεί τη βάση για μια ολιστική θεώρηση τόσο των ΠΣ όσο και της ευρύτερης και σε βάθος θεώρησης του γνωστικού αντικείμενου της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας.

Λέξεις κλειδιά: Αρχείο Θεμάτων Ε.Ο.Ε., Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία, Προγράμματα Σπουδών, Πανελλαδικές Εξετάσεις, Πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ολιστική προσέγγιση, παλαιά θέματα εξετάσεων

Abstract

In the present study of the Department of Scientific Support of the National Exams Organization (N.E.O.) in Greece, having as a starting point and central axis the "Αρχείο Θεμάτων" (<https://eoe.minedu.gov.gr/index.php/arxeio-thematon>) - the repository of the N.E.O. of the exam topics of the nationally examined courses of Upper Secondary General School (Lykeio) and the Vocational Upper Secondary School, the statistical data on the scoring of the Panhellenic Exams of the General Directorate of Digital Systems, Infrastructures and Examinations of the Ministry of Education and Religious Affairs, data were obtained and, based on these data, findings emerged for the subject of Modern Greek Language and Literature for the Upper Secondary General School in accordance with the legislation and the provisions of the School Curricula for the period 2000-2022. The topics of the Panhellenic Exams are influenced by the general philosophy of the curricula/circulars/ministerial decisions in force per period, reflect objectives at a theoretical level, but are also influenced in their technical approach through the chosen typology of activities and/or the corresponding increase/decrease of maximum marks for activities based on the grading scale. This evolution from language teaching as the teaching of grammatical and syntactic phenomena and the processing of exercises without integration in a communicative context to a language teaching that has language as a learning tool (School Curriculum 1999) by enriching it interdisciplinarily through the Interdisciplinary Common Curriculum Framework Analytical Curricula (2003) and emphasizing the critical literacy of the School Curriculum of 2011 and its evolution to the School Curricula of 2019 and 2021 through the focus on textual processes, leads to the shift in the philosophy of the exam topics and instructions. The character of the examination topics in Modern Greek Language and Literature is text-centred, as the examination process is based on text-based questions. The text(s) selected for the examination are related to one or more of the thematic axes identified in the syllabus for the Modern Greek Language and Literature course. The text serves as a primary material with the main aim of activating the examinee's thinking in terms of critical dimension and an interdisciplinary approach. Hence, there is a shift from a serial and predetermined hierarchy of meanings to a broader perspective. In the present research, primary material (past exam topics) is presented and offered for the case of the subject of Modern Greek Language and Literature, the collection and mapping of which (tables, graphs, descriptive statistics) forms the basis for a holistic view of both the school curricula and the broader and in-depth view of the subject of Modern Greek Language and Literature.

Keywords: N.E.O. archive, Modern Greek Language and Literature, School Curricula, Panhellenic Exams, access to higher education, holistic approach, past exam topics

Περιεχόμενα

Περίληψη	v
Abstract	vi
Κατάλογος Γραφημάτων	x
Κατάλογος Πινάκων και Υποπινάκων	xi
Κατάλογος Σχημάτων	xii
Προλογικό σημείωμα	xiii
1. Γενικό πλαίσιο έρευνας	1
1.1. Εισαγωγή.....	1
1.2. Σκοπός και Διάρθρωση της έρευνας.....	2
1.3. Μεθοδολογία	2
1.3.1. Κριτήρια περιγραφής θεμάτων	3
1.3.2. Χαρακτήρας θεμάτων	4
1.3.3. Δραστηριότητες θεμάτων	5
2. Προγράμματα Σπουδών (ΠΣ)	6
2.1. Πρόγραμμα Σπουδών 1999	6
2.2. Πρόγραμμα Σπουδών 2003	8
2.3. Πρόγραμμα Σπουδών 2011	10
2.4. Πρόγραμμα Σπουδών 2015	12
2.5. Πρόγραμμα Σπουδών 2019	12
2.6. Πρόγραμμα Σπουδών 2021	17
3. Επισκόπηση θεμάτων	21
3.1. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2000	24
3.2. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2001	26
3.3. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2002	29
3.4. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2003	31
3.5. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2004	33
3.6. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2005	35
3.7. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2006	37
3.8. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2007	39
3.9. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2008	41
3.10. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2009.....	43
3.11. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2010.....	44
3.12. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2011.....	47

3.13. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2012.....	49
3.14. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2013.....	50
3.15. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2014.....	51
3.16. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2015.....	53
3.17. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2016.....	55
3.18. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2017.....	57
3.19. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2018.....	61
3.20. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2019.....	63
3.21. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2020.....	66
3.22. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2021.....	71
3.23. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2022.....	74
4. Αποτύπωση στατιστικών δεδομένων	77
4.1. Η ταυτότητα των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας 2000-2022. Γραφική απεικόνιση των δεδομένων του Πίνακα Β.....	77
4.1.1. Θεματικοί κύκλοι κειμένων	77
4.1.2. Είδος κειμένου	80
4.1.3. Μέσο δημοσίευσης.....	82
4.1.4. Συγγραφείς.....	84
4.1.5. Βιβλιογραφία-Εθνικότητα συγγραφέων κειμένων.....	86
4.1.6. Κειμενικό περιβάλλον.....	88
4.2. Η τυπολογία των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας 2000-2022. Γραφική απεικόνιση των δεδομένων των Πινάκων Δα και Δβ. 90	
4.2.1. Ασκήσεις Θεματικής Ενότητας Β.....	90
4.2.1.1. Σημσιολογικές ασκήσεις Θεματικής Ενότητας Β.....	93
4.2.2. Ανάλυση αριθμού λέξεων κειμένων παραγωγής λόγου	95
4.2.3. Μέγιστη βαθμολογία ανά Θεματική Ενότητα.....	97
4.3. Τα βαθμολογικά δεδομένα των Πανελλαδικών Εξετάσεων 2014-2022. Γραφική απεικόνιση. 99	
5. Συσχετισμός των αναφερθέντων Προγραμμάτων Σπουδών στα Θέματα των Πανελλαδικών Εξετάσεων 2000-2022	103
6. Συμπερασματικές επισημάνσεις.....	105
7. Κοιτώντας το μέλλον	107
8. Βιβλιογραφικές αναφορές.....	112
8.1. Πηγές	112
8.2. Νομοθεσία.....	112

Παράρτημα.....	117
Πίνακας Α. Νομοθεσία που αναφέρεται στην παρούσα έρευνα.....	117
Πίνακας Β. Προγράμματα Σπουδών για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας	119
Πίνακας Γ. Η ταυτότητα των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας 2000-2022	122
ΠΙΝΑΚΑΣ Δα. Η τυπολογία των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας 2000-2022 (Κανονική περίοδος)	141
ΠΙΝΑΚΑΣ Δβ. Η τυπολογία των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας 2000-2022 (Επαναληπτική περίοδος)	158
ΠΙΝΑΚΑΣ Ε. Η τυπολογία των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας 2000-2022 – Ανάλυση Θεματικής Ενότητας Γ	172

Κατάλογος Γραφημάτων

Γράφημα 1.	Θεματικοί κύκλοι άντλησης κειμένων	79
Γράφημα 2.	Είδος κειμένου-Κανονική περίοδος	81
Γράφημα 3.	Είδος κειμένου-Επαναληπτική περίοδος	81
Γράφημα 4.	Είδος κειμένου-Συνολική εικόνα	82
Γράφημα 5.	Μέσο δημοσίευσης-Κανονική περίοδος	83
Γράφημα 6.	Μέσο δημοσίευσης-Επαναληπτική περίοδος	83
Γράφημα 7.	Μέσο δημοσίευσης-Συνολική εικόνα	84
Γράφημα 8.	Συγγραφείς κειμένων-Κανονική Περίοδος	85
Γράφημα 9.	Συγγραφείς κειμένων-Επαναληπτική Περίοδος	85
Γράφημα 10.	Συγγραφείς κειμένων-Συνολική Εικόνα	86
Γράφημα 11.	Βιβλιογραφία-Εθνικότητα συγγραφέων κειμένων-Κανονική περίοδος	87
Γράφημα 12.	Βιβλιογραφία-Εθνικότητα συγγραφέων κειμένων-Επαναληπτική περίοδος	87
Γράφημα 13.	Βιβλιογραφία-Εθνικότητα συγγραφέων κειμένου-Συνολική εικόνα	88
Γράφημα 14.	Κειμενικά είδη με βάση το κειμενικό περιβάλλον-Κανονική περίοδος	89
Γράφημα 15.	Κειμενικά είδη με βάση το κειμενικό περιβάλλον-Επαναληπτική περίοδος	89
Γράφημα 16.	Κειμενικά είδη με βάση το κειμενικό περιβάλλον-Συνολική εικόνα	90
Γράφημα 17.	Ασκήσεις Θεματικής Ενότητας Β – Κανονική περίοδος	91
Γράφημα 18.	Ασκήσεις Θεματικής Ενότητας Β – Επαναληπτική περίοδος	91
Γράφημα 19.	Ασκήσεις Θεματικής Ενότητας Β – Συνολική εικόνα	92
Γράφημα 20.	Σημασιολογικές ασκήσεις – Κανονική περίοδος	93
Γράφημα 21.	Σημασιολογικές ασκήσεις – Επαναληπτική περίοδος	94

Γράφημα 22. Σημαιολογικές ασκήσεις – Συνολική εικόνα	94
Γράφημα 23. Κατανομή λέξεων στο Θέμα Α – Περίληψη	96
Γράφημα 24. Κατανομή λέξεων – Θέμα Γ	96
Γράφημα 25. Μέγιστη βαθμολογία ανά θεματική ενότητα	98
Γράφημα 26. Αριθμός δοκιμίων που βαθμολογήθηκε πάνω και κάτω από 10/20 ανά έτος (2014-2022)	100
Γράφημα 27. Διακύμανση μέσου όρου βαθμολογίας κατά τα έτη 2014-2022	100
Γράφημα 28. Μέσος όρος βαθμολογίας ως προς την κατανομή βαθμολογίας στις επιμέρους θεματικές ενότητες	101

Κατάλογος Πινάκων και Υποπινάκων

Πίνακας Α. Νομοθεσία που αναφέρεται στην παρούσα έρευνα	117-118
Πίνακας Β. Προγράμματα Σπουδών για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας	119-121
Πίνακας Γ. Η ταυτότητα των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας 2000-2022	122-140
Πίνακας Δα. Η τυπολογία των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας 2000 – 2022	141-157
Πίνακας Δβ. Η τυπολογία των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας 2000 – 2022 (Επαναληπτική Περίοδος)	158-171
Πίνακας Ε. Η τυπολογία των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας 2000 – 2022 – Ανάλυση Θεματικής Ενότητας Γ	172-181
Υποπίνακας 1. Θεματικοί κύκλοι άντλησης κειμένων	77-78
Υποπίνακας 2. Είδος κειμένου	80
Υποπίνακας 3. Μέσο Δημοσίευσης	82

Υποπίνακας 4.	Συγγραφείς	84
Υποπίνακας 5.	Βιβλιογραφία-Εθνικότητα συγγραφέων κειμένων	86
Υποπίνακας 6.	Κειμενικά είδη με βάση το κειμενικό περιβάλλον	88
Υποπίνακας 7.	Ασκήσεις Θεματικής Ενότητας Β	90
Υποπίνακας 8.	Σημασιολογικές ασκήσεις	93
Υποπίνακας 9.	Παραγωγή κειμένου-Ανάλυση αριθμού λέξεων	95
Υποπίνακας 10.	Μέγιστη βαθμολογία ανά θεματική ενότητα	97
Υποπίνακας 11.	Βαθμολογικά δεδομένα Πανελλαδικών Εξετάσεων 2014-2022	99
Υποπίνακας 12.	Μέσος όρος βαθμολογίας ανά Θεματική Ενότητα	101

Κατάλογος Σχημάτων

Σχήμα 1.	Αποτελέσματα επεξεργασίας στατιστικών στοιχείων Πανελλαδικών Εξετάσεων	107
Σχήμα 2.	Αρχείο Θεμάτων Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων	108
Σχήμα 3.	Μελλοντικοί στόχοι Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων	109
Σχήμα 4.	Πλεονεκτήματα ψηφιακού αποθετηρίου Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων	110
Σχήμα 5.	Κυκλικός τρόπος δράσης και αξιοποίησης υλικού Πανελλαδικών Εξετάσεων	111
Σχήμα 6.	Κοιτώντας το μέλλον	111

Προλογικό σημείωμα

Αφορμή για την παρούσα έρευνα είναι οι μεγάλες αλλαγές στο θεωρητικό πλαίσιο διδασκαλίας του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας, όπως αυτές ορίζονται στα Προγράμματα Σπουδών των τελευταίων δύο δεκαετιών και ειδικότερα στο Πρόγραμμα Σπουδών 2021 (ΦΕΚ 5769/Β' και 5770/Β'/10-12-2021) και ο τρόπος με τον οποίο αυτές αποτυπώνονται στα θέματα των Πανελλαδικών Εξετάσεων.

Οι έρευνες και μελέτες του Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων στηρίζονται στα δεδομένα της αποτύπωσης διαφόρων πτυχών των Πανελλαδικών Εξετάσεων. Με βάση το «Αρχείο Θεμάτων»¹, τα οριζόμενα στα Προγράμματα Σπουδών και τα στατιστικά δεδομένα βαθμολόγησης των Πανελλαδικών Εξετάσεων για το χρονικό διάστημα 2000-2022 της Γενικής Διεύθυνσης Ψηφιακών Συστημάτων, Υποδομών και Εξετάσεων, αντλήθηκαν στοιχεία για το γνωστικό αντικείμενο της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας Γενικού Λυκείου, έγινε επεξεργασία, αποδελτίωση και αποτύπωση αυτών σε γραφικές αναπαραστάσεις και πίνακες, όπως επίσης και της εκάστοτε κείμενης νομοθεσίας και των ισχύοντων Προγραμμάτων Σπουδών κατά το χρονικό διάστημα 2000-2022.

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι, μέσω της επεξεργασίας και αποδελτίωσης του «Αρχείου Θεμάτων», το οποίο περιλαμβάνει θέματα της χρονικής περιόδου 2000-2022 του πανελλαδικώς εξεταζόμενου μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας Γενικού Λυκείου, να αναδυθούν ευρήματα σχετικά με τη συνάρτηση των θεμάτων με τα οριζόμενα και προβλεπόμενα στα εκάστοτε ισχύοντα Προγράμματα Σπουδών κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο 2000-2022, την επιλογή των θεματικών πεδίων και ενοτήτων, των κειμενικών ειδών και την ανάδειξη δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών κατά την επεξεργασία των δοκιμασιών της εξέτασης του συγκεκριμένου γνωστικού αντικειμένου.

Στο πλαίσιο ενός ευρύτερου ερευνητικού έργου με αντικείμενο την περιγραφή και ανάλυση των θεμάτων στα πανελλαδικώς εξεταζόμενα μαθήματα, τόσο για το Γενικό όσο και για το Επαγγελματικό Λύκειο, Ημερήσιο και Εσπερινό, η παρούσα έρευνα επιδιώκει να προσφέρει στον εκπαιδευτικό χώρο και στην εκπαιδευτική έρευνα χρήσιμα στοιχεία με στόχο την ανοιχτή προς όλους/-ες χρήση του υλικού, την αξιοποίηση και εν τέλει βιωσιμότητά του. Εκπαιδευτικός χώρος στην προκειμένη περίπτωση νοείται το πεδίο της εκπαίδευσης με τη διευρυμένη του έννοια και τη συμπερίληψη όλων των εμπλεκομένων, π.χ. εκπαιδευτικών, θεσμικών και μη θεσμικών φορέων εκπαίδευσης, ερευνητών/-τριών, μαθητών/-τριών, γονέων.

Κοιτώντας το μέλλον και έχοντας ως αφετηρία το αποθετήριο «Αρχείο Θεμάτων» τίθεται η βάση για τη δημιουργία, τον εμπλουτισμό και τη διαθεματική επεξεργασία του -και μέσω αποθετηρίων άλλων γνωστικών αντικειμένων-, την προώθησή του μέσω δράσεων και άμεσης προσβασιμότητάς του από τις προαναφερθείσες ενδιαφερόμενες ομάδες-στόχους.

¹ Το «Αρχείο Θεμάτων» είναι το αποθετήριο του Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων των θεμάτων των πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων των ΓΕ.Λ., ΕΠΑ.Λ., ειδικών μαθημάτων και των επαναληπτικών εξετάσεων αυτών. Βλέπε <https://eoe.minedu.gov.gr/index.php/arxeio-thematon>

Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλουμε στη Γενική Διευθύντρια Ψηφιακών Συστημάτων, Υποδομών και Εξετάσεων του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, Καλομοίρα Μαρούγκα, για την παροχή των βαθμολογικών δεδομένων των Πανελλαδικών Εξετάσεων των ετών 2017-2022, στην Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Β΄ Αθήνας, Βαρβάρα Πετρίδου, και στη Διευθύντρια του 3ου Γενικού Λυκείου Αμαρουσίου, Δρ Μαρία Φωτεινή Αναστασίου, για την προσφορά των σχολικών εγχειριδίων για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας Γενικού Λυκείου.

Γεώργιος Δάσιος

Πρόεδρος Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων

1. Γενικό πλαίσιο έρευνας

1.1. Εισαγωγή

Διανύοντας μια πορεία από το εξεταστικό σύστημα των Γενικών Εξετάσεων μέσω Δεσμών (1983-1999)² στο Πρόγραμμα Σπουδών του 1999, που αποτέλεσε την εκκίνηση για την επικοινωνιακή διάσταση στη γλωσσική διδασκαλία, το μετασχηματισμό της σε εργαλείο ανάπτυξης ήπιων δεξιοτήτων και την εναρμόνισή της με μια νέα προσέγγιση και στοχοθεσία, μέσω της εστίασης στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, και στα πιο πρόσφατα Προγράμματα Σπουδών για τη Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία, διαπιστώνεται διαφοροποίηση στην αποτύπωση αναφορικά με τη μορφή και παρουσίαση των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων το χρονικό διάστημα 2000-2022 με βάση τα εκάστοτε ισχύοντα Προγράμματα Σπουδών³.

Η εξέλιξη αυτή από τη γλωσσική διδασκαλία ως διδασκαλία γραμματικοσυντακτικών φαινομένων και επεξεργασία ασκήσεων χωρίς ένταξη σε επικοινωνιακό πλαίσιο προς μια γλωσσική διδασκαλία που έχει τη γλώσσα ως εργαλείο μάθησης (ΠΣ 1999) εμπλουτίζοντας την διαθεματικά μέσω του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών και Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.-Α.Π.Σ.) (2003) και δίνοντας έμφαση στον κριτικό γραμματισμό του ΠΣ του 2011 και τη μετεξέλιξη στα ΠΣ του 2019 και 2021 μέσα από την εστίαση στις κειμενικές διεργασίες, οδηγεί στην μετατόπιση της φιλοσοφίας των θεμάτων και αντιστοίχως των εκφωνήσεων/οδηγιών.

Τα θέματα των Πανελλαδικών Εξετάσεων εξελίσσονται σε αντιστοιχία με τα ισχύοντα ανά περίοδο ΠΣ σε εμπλουτισμένες δραστηριότητες με επικοινωνιακή διάσταση και πολυτροπικότητα, με φορμαλιστικά μεν χαρακτηριστικά (όπως για παράδειγμα συμπλήρωση κενών, αντιστοίχιση κ.ά.), που προϋποθέτουν όμως τη μεταγλωσσική ικανότητα των εξεταζομένων μαθητών/-τριών Γενικού Λυκείου (ΓΕ.Λ.), δηλαδή την καλλιέργεια της γλωσσικής επίγνωσης μέσα από την εξοικείωση με τις κειμενικές διεργασίες.

Το διάστημα 2000-2009 οι εθνικές εξετάσεις για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ονομάζονταν «Απολυτήριες Εξετάσεις». Το 2010 μετονομάζονται σε «Πανελλήνιες Εξετάσεις». Ο όρος αυτός διατηρείται μέχρι και το 2012. Από την επόμενη χρονιά (2013) έως και σήμερα ισχύει η ονομασία «Πανελλαδικές Εξετάσεις». Στην παρούσα μελέτη για τη διευκόλυνση της ανάγνωσης για όλα τα χρονικά διαστήματα επιλέχθηκε ο όρος «Πανελλαδικές Εξετάσεις»⁴.

² Πρβλ. σχετικά με τα συστήματα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα τις έρευνες του Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.): Λάμπρος, Α., Μιτσιάλη, Χρ. & Παπαμεντζελόπουλος, Κ. (2016). *Συστήματα Εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα 1964-2016*. Μαρούσι: Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.) Παπαμεντζελόπουλος, Κ., Παπαγεωργίου, Μ., Σατραζέμη, Κ. & Φραγκούλια, Α. (2021). *Οι Πανελλαδικές Εξετάσεις την Τελευταία Εικοσαετία στα ΓΕ.Λ. και ΕΠΑ.Λ. (νομικό πλαίσιο και αλλαγές)*. Μαρούσι: Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.).

³ Εφεξής το/τα Πρόγραμμα/ Προγράμματα Σπουδών ΠΣ

⁴ Εφεξής οι Πανελλαδικές Εξετάσεις ΠΕ

1.2. Σκοπός και Διάρθρωση της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η επισκόπηση των θεμάτων (2000-2022) των Πανελλαδικών Εξετάσεων της Γ΄ Τάξης Ημερήσιου και Εσπερινού Γενικού Λυκείου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας, στο πλαίσιο ενός ευρύτερου ερευνητικού έργου του Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων με αντικείμενο την περιγραφή και ανάλυση των θεμάτων στα πανελλαδικώς εξεταζόμενα μαθήματα. Τα στοιχεία που ερευνώνται ανά θέμα/έτος είναι σε συνάρτηση με τα όσα ορίζουν τα ΠΣ του υπό εξέταση μαθήματος, εν προκειμένω της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας.

Για τον σκοπό αυτό η μελέτη διαρθρώνεται σε επτά κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο τίθεται το γενικό πλαίσιο της έρευνας, ο σκοπός, η μεθοδολογία, τα κριτήρια περιγραφής των θεμάτων και οι δραστηριότητες των θεμάτων. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύονται οι βασικές πτυχές των ΠΣ που εφαρμόστηκαν στο εξεταζόμενο διάστημα 2000-2022. Στο τρίτο κεφάλαιο περιγράφονται τα θέματα των ΠΕ στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας από το έτος 2000 μέχρι και το 2022 με βάση το ισχύον ανά περίπτωση ΠΣ και τις κατ' έτος οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΑΙΘ) και παρατίθενται ενδεικτικά παραδείγματα. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρατίθεται γραφική απεικόνιση των δεδομένων από τα χαρακτηριστικά των θεμάτων, όπως αυτά αποτυπώθηκαν σε τέσσερις πίνακες και βρίσκονται στο Παράρτημα της παρούσας έρευνας. Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται ο συσχετισμός των αναφερθέντων στα ΠΣ κατευθύνσεων και των δραστηριοτήτων που επιλέγονται στα Θέματα των ΠΕ από το 2000 έως 2022. Το έκτο και έβδομο κεφάλαιο εμπεριέχει τις συμπερασματικές επισημάνσεις της παρούσας έρευνας και προτάσεις του Τμήματος Επιστημονικής Υποστήριξης του Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.) σχετικά με τις δυνατότητες χρήσης του αποθετηρίου των παλαιών θεμάτων των ΠΕ («Αρχείο Θεμάτων») στο μέλλον με γνώμονα την ολιστική θεώρηση του συστήματος των εξετάσεων και κυρίως την αξιοπιστία και εγκυρότητά του.

1.3. Μεθοδολογία

Στην παρούσα έρευνα αποτυπώνεται η ταυτότητα των θεμάτων, δηλαδή οι θεματικοί κύκλοι άντλησης των κειμένων, το είδος του προς εξέταση κειμένου (δοκίμιο, άρθρο, ποίημα, διήγημα, ομιλία κ.ά.), η προέλευσή του (βιβλίο, ημερήσιος τύπος, ποιητική συλλογή, ομιλία κ.ά.), η διατύπωση και η τυπολογία των θεμάτων (μορφή των θεμάτων-ερωτήσεων, τι ζητείται σε σχέση με το κείμενο), καθώς και οι βαθμολογικές επιδόσεις ανά θέμα των υποψηφίων. Με γνώμονα α. την ταυτότητα, β. την τυπολογία και γ. τα βαθμολογικά δεδομένα στο Παράρτημα παρατίθενται οι σχετικοί με αυτές τις παραμέτρους πίνακες⁵.

⁵ Πίνακας Α. Νομοθεσία που αναφέρεται στην έρευνα. Πίνακας Β. Προγράμματα Σπουδών για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας. Πίνακας Γ. Η ταυτότητα των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας 2000-2022. Πίνακας Δα. Η τυπολογία των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας 2000-2022. Πίνακας Δβ. Η τυπολογία των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας 2000-2022 (Επαναληπτική περίοδος). Πίνακας Ε. Η τυπολογία

Σε μεθοδολογικό επίπεδο χρησιμοποιήθηκαν τόσο στοιχεία ποιοτικής όσο και ποσοτικής έρευνας. Οι βάσεις δεδομένων, από τις οποίες αντλήθηκαν στοιχεία για το γνωστικό αντικείμενο της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας για το Γενικό Λύκειο, ήταν: το αποθετήριο «Αρχείο Θεμάτων» του Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων για το γνωστικό αντικείμενο της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας ΓΕ.Λ. της περιόδου 2000-2022, τα ισχύοντα ΠΣ/εγκύκλιου/υπουργικές αποφάσεις (ΥΑ) για την εν λόγω περίοδο, όπως επίσης και τα στατιστικά δεδομένα βαθμολόγησης στις ΠΕ, που τηρεί η Γενική Διεύθυνση Ψηφιακών Συστημάτων, Υποδομών και Εξετάσεων του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΑΙΘ). Η ποσοτική ανάλυση ακολούθησε τις μεθοδολογικές αρχές της περιγραφικής στατιστικής, την πινακοποίηση και γραφική αναπαράσταση των δεδομένων. Στο παραπάνω πλαίσιο οι σχετικές συχνότητες εκφράστηκαν σε ποσοστά σε εκατοστιαία κλίμακα (%) στρογγυλοποιημένα στην πλησιέστερη ακέραιη μονάδα. Τα δεδομένα ποσοτικής ανάλυσης συμπλήρωσε η ποιοτική προσέγγιση μέσω των πτυχών των ισχυόντων ΠΣ και των κριτηρίων σύνταξης θεμάτων του εν λόγω μαθήματος. Για τις επιμέρους παραμέτρους αναφορικά με την ταυτότητα των θεμάτων και την τυπολογία των δραστηριοτήτων χρησιμοποιήθηκε η ανάλυση περιεχομένου, βάσει της οποίας δημιουργήθηκαν συγκεντρωτικοί πίνακες έκθεσης δεδομένων, έχοντας ως σημείο αναφοράς τη δομή των θεμάτων και το είδος των δραστηριοτήτων στο εξεταζόμενο γνωστικό αντικείμενο.

1.3.1. Κριτήρια περιγραφής θεμάτων

Τα κριτήρια περιγραφής των θεμάτων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας ορίστηκαν στην παρούσα έρευνα, λαμβάνοντας υπόψη τους γενικούς και ειδικούς σκοπούς και στόχους των ΠΣ του 1999 (Β' 561), του ΠΣ του 2019 (Β' 4911), καθώς και του ΠΣ 2021 «Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας των Α', Β' και Γ' τάξεων Γενικού Λυκείου 2021» (Β' 5770)⁶, που περιλαμβάνει τις κατακτήσεις των προηγούμενων ΠΣ, αναφορικά με τους γραμματισμούς, την επικοινωνιακή και κειμενοκεντρική προσέγγιση του μαθήματος. Πιο συγκεκριμένα τα κριτήρια αυτά είναι:

α. Το ΠΣ της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας, λόγω της ιδιαιτερότητας του μαθήματος σε σχέση με τα άλλα γνωστικά αντικείμενα του σχολείου, αποτελεί ένα πολυδιάστατο Πρόγραμμα τόσο στη θεωρία όσο και στη διδακτική του πραγμάτωση.

των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας 2000-2022 - Ανάλυση Θεματικής Ενότητας Γ.

⁶ «Το Πρόγραμμα Σπουδών 2021 - πλην της Νεοελληνικής Γλώσσας Γ' τάξης Γενικού Λυκείου - θα εφαρμοστεί πιλοτικά - σε συνδυασμό με τα ισχύοντα Προγράμματα Σπουδών - σε όλα τα Πρότυπα και Πειραματικά Γενικά Λύκεια της χώρας κατά τα σχολικά έτη 2021-2022 και 2022-2023. Από το σχολικό έτος 2023-2024 θα εφαρμοστεί στην Α' τάξη όλων των Γενικών Λυκείων της χώρας. Από το σχολικό έτος 2024-2025 θα εφαρμοστεί στην Β' τάξη όλων των Γενικών Λυκείων της χώρας. Από το σχολικό έτος 2025-2026 θα εφαρμοστεί στην Γ' τάξη όλων των Γενικών Λυκείων της χώρας», Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας των Α', Β' και Γ' τάξεων Γενικού Λυκείου 2021» (Β' 5770). Η παρούσα έρευνα εξειδικεύεται στα ΠΣ του 1999 και 2019, καθώς δεν υπάρχει στην παρούσα φάση (2022) η αποτύπωση του ΠΣ 2021 στα θέματα των ΠΕ (συγκεκριμένα στις ΠΕ 2021 και 2022). Ωστόσο, στο ΠΣ του 2021 υιοθετείται ο πολυδιάστατος και συνθετικός χαρακτήρας όλων των ΠΣ για τη Νεοελληνική Γλώσσα και με αυτόν τον τρόπο αξιοποιείται δημιουργικά η εμπειρία του παρελθόντος.

β. Για τη διδασκαλία και αξιολόγηση του μαθήματος ακολουθείται η κειμενοκεντρική και επικοινωνιακή προσέγγιση της γλώσσας.

γ. Η κριτική διάσταση της γλώσσας και η καλλιέργεια των πολλαπλών γραμματισμών (ψηφιακού, οπτικού, γραμματισμού στα ΜΜΕ).

δ. Οι θεματικοί άξονες ως τρόπος προσέγγισης των θεμάτων προκρίνονται για τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας στις τρεις τάξεις του Γενικού Λυκείου έναντι των προκαθορισμένων θεματικών ενοτήτων ανά τάξη. Σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση τα κείμενα κινούνται σε γενικούς θεματικούς άξονες: άμεσο και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, φυσικό περιβάλλον, ψηφιακό περιβάλλον, ταυτότητες (κοινωνικές, εθνικές και πολιτισμικές). Με αυτόν τον τρόπο δίνεται η ευελιξία στους/στις εκπαιδευτικούς να χρησιμοποιούν κείμενα που ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/-τριών. Ως προς αυτό τα κείμενα που επιλέγονται στη Γ' Λυκείου εστιάζουν στη σύγχρονη πραγματικότητα και επικαιρότητα, τις πολλαπλές πτυχές και διαστάσεις της, και αφορούν προβληματισμούς του 21^{ου} αιώνα.

ε. Στη Γ' Λυκείου τα κείμενα που επιλέγονται είναι πιο απαιτητικά σε σχέση με τις άλλες δύο τάξεις ως προς το περιεχόμενο και την κειμενική διάταξη με στόχο την ανάπτυξη πιο σύνθετων διεργασιών και με έμφαση στο περιφερειακό, στο εξεζητημένο ή/και στο νεότευκτο.

στ. Η ελληνική γλώσσα και οι ποικιλίες της: Ειδικότερα στη Γ' Λυκείου η γλωσσική ποικιλία εστιάζει στη σύγχρονη εποχή και την ψηφιακή επικοινωνία.

ζ. Η πραγμάτευση (ανάγνωση και παραγωγή) εκτεταμένων κειμένων, όπως αυτά ορίζονται στο ΠΣ του 2021.

1.3.2. Χαρακτήρας θεμάτων

Ο χαρακτήρας των θεμάτων εξέτασης είναι κειμενοκεντρικός, καθώς η εξεταστική διαδικασία στηρίζεται σε ερωτήματα που έχουν ως βάση το κείμενο (από το 2020 και εξής τα κείμενα). Την περίοδο από το 2000 έως το 2019 για τις ανάγκες της εξέτασης δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες ένα αδιδακτο κείμενο, ενώ από το 2020 και εξής οι μαθητές/-τριες εξετάζονται σε δύο ή τρία μη διδαγμένα κείμενα, λογοτεχνικά και μη λογοτεχνικά, διαφορετικά μεταξύ τους ως προς το κειμενικό είδος, σε ολοκληρωμένη ή αποσπασματική μορφή.

Το κείμενο/τα κείμενα που επιλέγεται/-ονται προς εξέταση είναι συναφές/-ή με κάποιον ή κάποιους από τους θεματικούς άξονες που προσδιορίζονται στο ΠΣ για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας. Το κείμενο/τα κείμενα είναι αυθεντικό/-ά ή προσαρμοσμένο/-α για τις ανάγκες της εξέτασης και αντλούνται από τους εξής θεματικούς κύκλους⁷:

⁷ Τσολάκης, Χ., Αδαλόγλου, Κ., Αυδή, Α., Γρηγοριάδης, Ν., Δανιήλ, Α., Ζερβού, Ι., Λόππα, Ε., Τάνης, Δ., Έκφραση-Έκθεση (τεύχος Γ'), Υ.ΠΑΙ.Θ./ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ», πρβλ. Μανωλίδης, Γ., Μπεχλιβάνης, Θ., Φλώρου, Φ., Θεματικοί Κύκλοι. Έκφραση-Έκθεση (Γενικό Λύκειο), Υ.ΠΑΙ.Θ./ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και πρβλ. Νεοελληνική Γλώσσα Γ' Γενικού Λυκείου, Φάκελος Υλικού-Δίκτυο κειμένων: «Εμείς και οι άλλοι...».

- Επιστήμη - Τεχνολογία
- Παιδεία - Εκπαίδευση
- Ελεύθερος χρόνος - Ψυχαγωγία
- Ελλάδα - Ευρώπη - Κόσμος
- Παράδοση
- Οικολογία
- Τέχνη και Κριτική
- Γλώσσα - Λόγος και διάλογος
- Πρόσωπο και προσωπείο
- Διάλογος δύο γενεών
- Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας
- Εργασία - Επάγγελμα
- Ο πόθος της ελευθερίας και η δύναμη της εξουσίας ή ο πόθος της εξουσίας και η δύναμη της ελευθερίας
- Η έλλειψη της ανεκτικότητας και ο κοινωνικός αποκλεισμός (στερεότυπα, προκαταλήψεις, μορφές ρατσισμού)
- Οι Ελληνικοί τόποι και τα μνημεία τους
- Υγεία - Διατροφή - Ενδυμασία
- Αθλητισμός

1.3.3. Δραστηριότητες θεμάτων

Τα θέματα εξέτασης για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας περιλαμβάνουν δραστηριότητες κατανόησης του νοήματος, της οργάνωσης και της μορφής των κειμένων και δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου. Στο πρώτο θέμα (Θέμα Α) που σχετίζεται με μη λογοτεχνικό κείμενο (από το 2020 και εξής δύο ή τρία λογοτεχνικά και μη λογοτεχνικά κείμενα) ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες η συνοπτική νοηματική απόδοση (περίληψη) του κειμένου (τμήματος ή συνολικά του κειμένου, ανάλογα με την έκτασή του) ή συγκεκριμένων απόψεων που διατυπώνονται στο κείμενο για ένα ζήτημα. Στο δεύτερο θέμα (Θέμα Β) παρατηρείται μια ποικιλία ερωτημάτων, τόσο ως προς το είδος τους (κλειστού ή ανοικτού τύπου) όσο και ως προς τον στόχο τους. Τα ερωτήματα που τίθενται στο Θέμα Β σχετίζονται κυρίως με τη δομή και τον τρόπο ανάπτυξης της παραγράφου, με τη συλλογιστική πορεία του/της συγγραφέα/-έως και με λεξικογραμματικά στοιχεία (αντώνυμα/συνώνυμα, ενεργητική-παθητική σύνταξη). Το Θέμα Γ, από το 2020 και εξής, σχετίζεται με λογοτεχνικό κείμενο και αφορά στην παραγωγή ερμηνευτικού σχολίου, ενώ στα παλαιότερα θέματα αφορούσε στην παραγωγή γραπτού λόγου. Το τέταρτο και τελευταίο θέμα, Θέμα Δ, που εξετάζεται στις ΠΕ από το 2020 και εξής, σχετίζεται με μη λογοτεχνικά κείμενα και εξετάζει την παραγωγή γραπτού κριτικού λόγου. Στην εκφώνηση του θέματος προσδιορίζεται το είδος του κειμένου που πρόκειται να παράγουν οι μαθητές/-τριες και ο επικοινωνιακός σκοπός⁸.

Υ.ΠΑΙ.Θ./ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» (ΦΕΚ 3137/τ.Β'/2021 «Καθορισμός εξεταστέας ύλης για το έτος 2022 για τα μαθήματα που εξετάζονται πανελλαδικά για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση αποφοίτων Γ' τάξης Γενικού Λυκείου»).

⁸ Βλέπε κεφάλαιο 3. Επισκόπηση Θεμάτων.

2. Προγράμματα Σπουδών (ΠΣ)

Τα Προγράμματα Σπουδών των τελευταίων δύο και πλέον δεκαετιών (ΠΣ 1999, 2019 και 2021) για τη διδασκαλία του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, έχουν ως αφετηρία τους την επικοινωνιακή προσέγγιση, η οποία εμπλουτίζεται με κειμενοκεντρικές διδακτικές προσεγγίσεις, που έχουν ως κύρια μονάδα ανάλυσης το κείμενο. Από το 2011 δίνεται βαρύτητα στις αρχές του κριτικού γραμματισμού και των πολλαπλών γραμματισμών. Σκοπός των ισχυόντων ΠΣ για τη γλωσσική διδασκαλία είναι η καλλιέργεια, όχι μόνο της γλωσσικής ικανότητας των μαθητών/-τριών, αλλά και της επικοινωνιακής και κριτικής τους ικανότητας με στόχο την παραγωγή λόγου σε κάθε περίσταση επικοινωνίας.

2.1. Πρόγραμμα Σπουδών 1999

1. ΦΕΚ 561/τ. Β'/06-05-1999 Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος «Γλωσσική διδασκαλία» στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο

2. ΦΕΚ 1540/τ. Β'/29-07-1999 Πρόγραμμα Σπουδών των μαθημάτων της Α', Β', Γ' τάξης του Ενιαίου Λυκείου για το σχολικό έτος 1999-2000

Με τον ν. 2525/97 (Α' 188) καταργούνται όλοι οι τύποι Λυκείου και καθιερώνεται στη γενική εκπαίδευση ο θεσμός του Ενιαίου Λυκείου (που μετονομάζεται αργότερα σε Γενικό Λύκειο). Ορίζεται νέο πλαίσιο εισαγωγής των κατόχων απολυτηρίου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (μέσω ΠΕ σε όλα τα γραπτώς εξεταζόμενα μαθήματα των Β' και Γ' τάξεων Λυκείου). Σκοπός του Ενιαίου Λυκείου είναι

«α) η παροχή γενικής παιδείας υψηλού επιπέδου, β) η ανάπτυξη των ικανοτήτων, της πρωτοβουλίας, της δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης των μαθητών/-τριών, γ) η προσφορά των απαραίτητων γνώσεων στους/στις μαθητές/-τριες για τη συνέχιση των σπουδών τους στην επόμενη εκπαιδευτική βαθμίδα, δ) η καλλιέργεια στους/στις μαθητές/-τριες δεξιοτήτων που θα τους διευκολύνουν την πρόσβαση, ύστερα από περαιτέρω εξειδίκευση ή κατάρτιση, στην αγορά εργασίας» (ΦΕΚ 188/τ. Α'/1997/σ. 6671).

Στο ΠΣ του μαθήματος «Γλωσσική διδασκαλία» στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο επισημαίνεται ότι

«ο άνθρωπος αντιστοιχίζοντας ένα φθόγγο με μια γραφική παράσταση, ένα γράμμα με μια προφορά εισήλθε στην περίοδο της φωνητικής γραφής, άνοιξε τους ορίζοντες της εγγραμματοσύνης και της εγγράμματης διάστασης της σκέψης του, άνοιξε νέα σελίδα στον πολιτισμό του» (ΦΕΚ 561/τ. Β'/1999/σ. 7240).

Στο συγκεκριμένο ΠΣ δίνεται έμφαση στην επικοινωνιακή διάσταση της γλώσσας, χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι

«Η γλώσσα είναι επικοινωνιακό προϊόν, γεννήθηκε κατά την ανθρώπινη επικοινωνία και αυτήν θεραπεύει και εξελίσσει. Για τη διδασκαλία της γλώσσας αυτό σημαίνει ότι η προσφορότερη μέθοδος είναι η επικοινωνιακή. (...) Η επικοινωνιακή μέθοδος αντιμετωπίζει τη γλώσσα ως κοινωνικό προϊόν, που εκπορεύεται από την κοινωνία και υπηρετεί τις επικοινωνιακές ανάγκες της κοινωνίας που τη χρησιμοποιεί» (ΦΕΚ 561/τ. Β'/1999/σ. 7239).

Η γλωσσική διδασκαλία στο ΠΣ οργανώνεται με βάση τρεις κατευθύνσεις

«α) τη συνειδητοποίηση του συστήματος της γλώσσας, β) την άσκηση στη χρήση της γλώσσας, γ) την άσκηση στη χρήση της γλώσσας ως εργαλείου μάθησης, που επιτρέπει στον/στη μαθητή/-τρια να αφομοιώνει καλύτερα τα γνωστικά αντικείμενα διαφόρων περιοχών μάθησης, ενώ παράλληλα να βελτιώνει τη γλωσσική του ικανότητα» (ΦΕΚ 561/τ. Β'/1999/σ. 7246).

Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται κατά τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας

«η κατάκτηση από τους/τις μαθητές/-τριες του βασικού οργάνου επικοινωνίας της γλωσσικής τους κοινότητας για τη διανοητική και συναισθηματική τους ανάπτυξη, αποκτώντας τις απαραίτητες για την ηλικία τους γνώσεις, η συνειδητοποίηση της σημασίας του λόγου για τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή, ώστε ως πομποί είτε ως δέκτες του λόγου να μετέχουν στα κοινά ως ελεύθεροι δημοκρατικοί πολίτες με κριτική και υπεύθυνη στάση για τα ζητήματα της εθνικής τους καθώς και της παγκόσμιας κοινότητας, η αναγνώριση των δομικών και γραμματικών στοιχείων της νεοελληνικής γλώσσας στον προτασιακό και κειμενικό λόγο, ώστε να κατανοούν και να αιτιολογούν και τις τυχόν παρεκκλίσεις ή ανατροπές των παραπάνω στοιχείων, η χρήση του ανάλογου επιπέδου λόγου σε κάθε περίπτωση επικοινωνίας και η αναγνώριση των διαφόρων μορφών λόγου και η χρήση τους ανάλογα με την επικοινωνιακή περίπτωση» (ΦΕΚ 561/τ. Β'/1999/σ. 7246-7247).

Στο ΠΣ των μαθημάτων της Α', Β', Γ' τάξης του Ενιαίου Λυκείου για το σχολικό έτος 1999-2000 (ΦΕΚ 1540/τ. Β'/1999/σ. 20170), το μάθημα της Γλωσσικής Διδασκαλίας (Έκφραση-Έκθεση) είναι κλάδος του μαθήματος των Νέων Ελληνικών (Α', Β' Λυκείου) και της Ελληνικής Γραμματείας (Γ' Λυκείου).

Στο μάθημα της «Γλωσσικής Διδασκαλίας» διδάσκονται συστηματικά και καλλιεργούνται

«(1) η προφορική επικοινωνία που νοείται (1.1.) ως ακρόαση και κατανόηση του λόγου (Ακούω και Κατανοώ) και (1.2.) ως προφορική έκφραση (Μιλώ) και (2) η γραπτή επικοινωνία που νοείται ως (2.1.) ανάγνωση και κατανόηση του λόγου (Διαβάζω και Κατανοώ), σε διάφορα επίπεδα και επικοινωνιακές περιστάσεις και (2.2.) ως έκφραση σε γραπτό λόγο (Γράφω)» (ΦΕΚ 1540/τ. Β'/1999/σ. 20171).

Σε όλες τις περιπτώσεις επιδιώκεται η ένταξη του λόγου, γραπτού ή προφορικού, σε επικοινωνιακό πλαίσιο: περίσταση, πομπός, δέκτης, σκοπός (ΦΕΚ 1540/τ. Β'/1999/σ. 20171).

Το μάθημα της Γλώσσας (Έκφραση-Έκθεση), ως μάθημα Γενικής Παιδείας, διδάσκεται, εξετάζεται και βαθμολογείται ξεχωριστά από τη Νεοελληνική Λογοτεχνία, αλλά κατά τα προβλεπόμενα από το ΠΔ 246/1998 για την «Αξιολόγηση των μαθητών» (ΦΕΚ 183/τ. Α'/31-07-1998), Κεφ. Γ', άρθ. 18 Β', τα δύο μαθήματα υπό την κοινή ονομασία «Νέα Ελληνικά» στις τάξεις Α' και Β' και «Ελληνική Γραμματεία» στη Γ' τάξη του Ενιαίου Λυκείου, φέρουν ενιαίο τελικό βαθμό, που είναι ο μέσος όρος τους (ΦΕΚ 1540/τ. Β'/1999/σ. 20172).

Για το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας ως γενικός σκοπός ορίζεται η «ουσιαστικότερη επαφή των μαθητών με αντιπροσωπευτικά έργα της πολιτισμικής μας κληρονομιάς, εθνικής και παγκόσμιας (ΦΕΚ 1540/τ. Β'/1999/σ. 20172). Στους ειδικότερους στόχους του μαθήματος με τη διδασκαλία των λογοτεχνικών κειμένων επιδιώκεται οι μαθητές/-τριες

«σε επίπεδο μορφής να παρατηρούν με προσοχή το κείμενο και να αξιοποιούν τα κύρια κειμενικά και εξωκειμενικά στοιχεία και (...) σε επίπεδο περιεχομένου να αποκομίζουν πληροφορίες για σημαντικά ιστορικά, κοινωνικά, πολιτικά, υπαρξιακά και άλλα ζητήματα που θίγονται στα λογοτεχνικά έργα, να σχολιάζουν τις διάφορες απόψεις που εκτίθενται σε αυτά και να εκφράζουν τεκμηριωμένα τις δικές τους θέσεις τους» (ΦΕΚ 1540/τ. Β'/1999/σ. 20172).

2.2. Πρόγραμμα Σπουδών 2003

1. ΦΕΚ 1366/τ. Β'/18-10-2001 Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών
2. ΦΕΚ 131/τ. Β'/07-02-2002 Πρόγραμμα Σπουδών των μαθημάτων των Α', Β' και Γ' τάξεων του Ενιαίου Λυκείου
3. ΦΕΚ 303/τ. Β'/13-03-2003 Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.) Δημοτικού-Γυμνασίου: α) Γενικό Μέρος β) Δ.Ε.Π.Π.Σ και Α.Π.Σ. Ελληνικής Γλώσσας, Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας, Εικαστικών, Σπουδών Θεάτρου, Θρησκευτικών, Ιστορίας, Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, Μαθηματικών, Μελέτης Περιβάλλοντος

Η εξέλιξη στα διάφορα πεδία της επιστήμης και της τεχνολογίας, που έχει ως αποτέλεσμα τη διαρκή αναθεώρηση της γνώσης, καθιστά απαραίτητο έναν νέο εκπαιδευτικό σχεδιασμό για την αναδιάρθρωση των εκπαιδευτικών δυνατοτήτων του σχολείου, που να ενισχύει αποτελεσματικά τις μαθησιακές και κοινωνικοποιητικές λειτουργίες της εκπαίδευσης.

«Κύριοι άξονες αυτού του σχεδιασμού θα πρέπει να είναι: α) η παροχή της γενικής παιδείας, β) η ανάδειξη των ενδιαφερόντων των μαθητών/-τριών και η καλλιέργεια δεξιοτήτων, γ) η εξασφάλιση ίσων ευκαιριών μάθησης, δ) η ενίσχυση της πολιτισμικής και γλωσσικής ταυτότητας σε μια πολυπολιτισμική

κοινωνία, ε) η προετοιμασία για την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας, στ) η προαγωγή της φυσικής, ψυχικής και κοινωνικής υγείας και ζ) η ευαισθητοποίηση για την αναγκαιότητα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος» (ΦΕΚ 1366/τ. Β'/2001/σ. 18390).

Το 2001 καθορίζεται το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.), με το οποίο δίνεται η δυνατότητα κατάλληλης οργάνωσης της διδακτέας ύλης κάθε γνωστικού αντικειμένου, με τρόπο που να εξασφαλίζεται η επεξεργασία εννοιών οι οποίες ανήκουν στον ίδιο ή σε διαφορετικούς τομείς της επιστήμης, ώστε να προσδιορίζονται οι μεταξύ τους σχέσεις και να αναδεικνύονται τα σημεία τομής τους (διαθεματική προσέγγιση) (ΦΕΚ 1366/τ. Β'/2001/σ.18393). Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η επεξεργασία θεμάτων από πολλές οπτικές γωνίες, με στόχο την ανάδειξη της γνώσης και της σχέσης της με την πραγματικότητα. Οι μαθητές/-τριες συγκροτούν με αυτόν τον τρόπο ένα ενιαίο σύνολο γνώσεων και δεξιοτήτων, μια ολιστική αντίληψη της γνώσης, καθώς *«διατηρούνται τα διακριτά μαθήματα, αλλά ταυτόχρονα προωθούνται ποικίλοι τρόποι συσχέτισης της γνώσης σε δύο άξονες διαθεματικότητας, τον κατακόρυφο και τον οριζόντιο, όπως υποδηλώνεται και από τον προσδιορισμό του Πλαισίου Προγράμματος Σπουδών ως Διαθεματικού (=οριζόντιος άξονας) και Ενιαίου (=κατακόρυφος άξονας)»* (ΦΕΚ 303/τ. Β'/2003/σ. 3736).

Η οργάνωση της γλωσσικής διδασκαλίας συνδέεται και προσδιορίζεται από τους βασικούς παιδαγωγικούς άξονες, της επικοινωνιακής προσέγγισης της γλώσσας και της διαθεματικής προσέγγισης (ΦΕΚ 1366/τ. Β'/2001/σ. 18477). Με την επικοινωνιακή χρήση της γλώσσας καλλιεργείται συστηματικά η ικανότητα των μαθητών/-τριών να επικοινωνούν αποτελεσματικά σε κάθε περίπτωση επικοινωνίας. Οι μαθητές/-τριες ασκούνται σε διάφορες μορφές προφορικής και γραπτής επικοινωνίας, καθώς και στην παραγωγή αποτελεσματικού λόγου διαφόρων ειδών και κειμενικών τύπων (ΦΕΚ 1366/τ. Β'/2001/σ. 18477). Η διαθεματική προσέγγιση πραγματεύεται τα εκάστοτε ζητήματα-θέματα από διάφορες επιστημονικές οπτικές γωνίες. Ο συνδυασμός γνωστικών αντικειμένων, η έμφαση σε ειδικές ερευνητικές εργασίες, η αναζήτηση γνώσεων και πέρα από το βιβλίο, οι συσχετισμοί εννοιών, οι θεματικές ενότητες που λειτουργούν ως οργανωτικές αρχές, τα ευέλικτα προγράμματα σπουδών και οι ευέλικτες ομαδοποιήσεις μαθητών/-τριών αποτελούν βασικά χαρακτηριστικά της διαθεματικής προσέγγισης (ΦΕΚ 1366/τ. Β'/2001/σ. 18471).

Για τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας, σύμφωνα με το Δ.Ε.Π.Π.Σ. στην υποχρεωτική εκπαίδευση, οι εκπαιδευτικοί στόχοι ακολουθούν τη διαίρεση του λόγου: α) σε «Ακρόαση και Κατανόηση», β) σε «Προφορική Έκφραση», γ) σε «Ανάγνωση και Κατανόηση γραπτών κειμένων» και δ) σε «Παραγωγή γραπτού λόγου» (ΦΕΚ 1366/τ. Β'/2001/σ. 18473). Κύριοι γλωσσικοί στόχοι είναι η συνειδητοποίηση και οργάνωση των δομών, των λειτουργιών και των μηχανισμών της μητρικής γλώσσας, η διεύρυνση, η καλλιέργεια και ο εμπλουτισμός του λόγου κάθε μαθητή/-τριας και της ικανότητας πρόσληψης των κειμένων, η ανάπτυξη της δημιουργικής ικανότητας (ΦΕΚ 1366/τ. Β'/2001/σ. 18477).

Στο ΠΣ των μαθημάτων των Α', Β', Γ' τάξεων του Ενιαίου Λυκείου (ΦΕΚ 131/τ. Β'/2002/σ. 1341) σκοποί του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας (Έκφραση-Έκθεση) είναι

«να κατακτήσουν οι μαθητές/-τριες το βασικό όργανο επικοινωνίας της γλωσσικής τους ικανότητας, ώστε να αναπτυχθούν διανοητικά, συναισθηματικά και κοινωνικά, χρησιμοποιώντας με επάρκεια και συνείδηση τον λόγο (προφορικό και γραπτό) στις επικοινωνιακές περιστάσεις, να ασκηθούν στο να επιλέγουν και να χρησιμοποιούν με επιτυχία το ανάλογο επίπεδο λόγου σε κάθε περίπτωση επικοινωνίας, να αναγνωρίζουν τις διάφορες μορφές λόγου και να τις χρησιμοποιούν με το πιο κατάλληλο για την περίπτωση επίπεδο λόγου, να κατανοήσουν ότι η προσπάθεια για τη βελτίωση του γλωσσικού επιπέδου δεν περιορίζεται μόνο στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας, αλλά εκτείνεται σε όλα τα μαθήματα και σε όλες τις εκδηλώσεις και δραστηριότητες της σχολικής και εξωσχολικής ζωής».

Για τη διδασκαλία του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας στην υποχρεωτική εκπαίδευση *«γενικός σκοπός είναι η ενδυνάμωση της μορφωτικής επάρκειας, της επικοινωνιακής ικανότητας και της συναισθηματικής ανάπτυξης των μαθητών/-τριών μέσα από την ανάγνωση, κατανόηση και ερμηνεία αξιόλογων έργων σημαντικών Ελλήνων και ξένων λογοτεχνών»* (ΦΕΚ 1366/τ. Β'/2001/σ. 18479). Στο Ενιαίο Λύκειο σκοπός του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας είναι η ουσιαστικότερη, κατά δυνατόν επαφή των μαθητών με αντιπροσωπευτικά έργα της πολιτισμικής κληρονομιάς, εθνικής και παγκόσμιας, υπό το πνεύμα του ανθρωπιστικού ιδεώδους (ΦΕΚ 131/τ. Β'/2002/σ. 1342).

2.3. Πρόγραμμα Σπουδών 2011

1. ΦΕΚ 1562/τ. Β'/27-06-2011 Πρόγραμμα Σπουδών για τα μαθήματα Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, Νέα Ελληνική Γλώσσα και Νέα Ελληνική Λογοτεχνία της Α' τάξης Γενικού Λυκείου

2. Υπουργική Απόφαση 113734/Γ2/03-10-2011. Έγκριση Προγραμμάτων Σπουδών πρωτοβάθμιας & δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για την Πιλοτική τους Εφαρμογή του Διδακτικού Πεδίου: Ελληνική Γλώσσα & Γραμματεία (ΦΕΚ 2334/τ. Β'/17-10-2011)

Η ανάπτυξη της τεχνολογίας και η μετάδοση πληροφοριών τόσο με τα παραδοσιακά μέσα όσο και με τα μέσα σύγχρονης τεχνολογίας (διαδίκτυο, κινητή τηλεφωνία), η χρήση εικόνων και ο συνδυασμός τους με ήχο, τείνουν να διαμορφώσουν νέες κοινωνικές πρακτικές έκφρασης και επικοινωνίας. Οι συνθήκες αυτές οδηγούν αναγκαστικά σε νέες διδακτικές προσεγγίσεις που έχουν ως επίκεντρο τον/τη μαθητή/-τρια, με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων που θα του/της επιτρέψουν να κινηθεί σε ένα εργασιακό και κοινωνικό περιβάλλον με αυξανόμενες και μεταβαλλόμενες απαιτήσεις.

Το 2011 εκπονείται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, στο πλαίσιο υλοποίησης της Πράξης «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα)-Νέο Πρόγραμμα Σπουδών, στους Άξονες Προτεραιότητας 1,2,3,-Οριζόντια Πράξη» και ειδικότερα στο πλαίσιο του Υποέργου 1: «Εκπόνηση Προγραμμάτων Σπουδών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και οδηγιών για τον εκπαιδευτικό «Εργαλεία Διδακτικών Προσεγγίσεων», νέο Πρόγραμμα Σπουδών

για τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας & της Αρχαίας και Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Το νέο αυτό Πρόγραμμα Σπουδών εφαρμόζεται πιλοτικά με στόχο την ανατροφοδότησή του από την εκπαιδευτική πράξη, ώστε να εμπλουτιστεί και να βελτιωθεί, όπου κριθεί αναγκαίο.

Σκοπός του ΠΣ 2011 πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Δημοτικό και Γυμνάσιο) για Πιλοτική Εφαρμογή στο διδακτικό πεδίο της Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας, δεν είναι μόνο η καλλιέργεια του γλωσσικού γραμματισμού των μαθητών/-τριών, αλλά ταυτόχρονα και η απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων, οι οποίες σχετίζονται όχι μόνο με την ίδια τη γλώσσα και την αποτελεσματική γλωσσική επικοινωνία, αλλά και με την προσωπική και κοινωνική ζωή των μαθητών/-τριών. Με την αξιοποίηση ποικίλων αυθεντικών κειμένων κατά τη γλωσσική διδασκαλία, οι μαθητές/-τριες ασκούνται στη χρήση της γλώσσας σε διάφορες περιστάσεις για ποικίλους επικοινωνιακούς στόχους και εξοικειώνονται με τις στρατηγικές και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την κατανόηση των πληροφοριών που μεταφέρει η γλώσσα και άλλοι σημειωτικοί πόροι που συνυπάρχουν στα σύγχρονα κείμενα.

Το ΠΣ Νέας Ελληνικής Γλώσσας για την Α΄ Λυκείου δομείται γύρω από τέσσερις άξονες: α) γνώσεις για τον κόσμο, στάσεις, αξίες και πεποιθήσεις, β) γραμματισμούς και δεξιότητες, γ) γνώσεις για τη γλώσσα, δ) διδακτικές πρακτικές (ΦΕΚ 1562/τ. Β΄/2011/σ. 21053). Σύμφωνα με αυτό σκοπός της διδασκαλίας της Νέας Ελληνικής Γλώσσας είναι «η ενδυνάμωση του γλωσσικού γραμματισμού που έχει αναπτυχθεί τα προηγούμενα χρόνια σε μια κατεύθυνση περισσότερο κοινωνιοκεντρική και λιγότερο γλωσσοκεντρική» (ΦΕΚ 1562/τ. Β΄/2011/σ. 21052), καθώς η σύγχρονη πραγματικότητα απαιτεί ανθρώπους με αναπτυγμένες ικανότητες λειτουργικού και κριτικού γραμματισμού (κριτικής εγγραμματοσύνης).

Κατά τη γλωσσική διδασκαλία καλλιεργούνται η γλωσσική επάρκεια των μαθητών/-τριών, καθώς και δεξιότητες γραμματισμού, που επιτρέπουν στους/στις μαθητές/-τριες να ανταποκρίνονται επαρκώς και με κριτική στάση στις μεταβαλλόμενες κοινωνικές συνθήκες και να λειτουργούν αποτελεσματικά ως μελλοντικοί πολίτες. Οι στόχοι της γλωσσικής διδασκαλίας διακρίνονται σε γλωσσικούς και αξιακούς. Οι γλωσσικοί στόχοι περιλαμβάνουν

«κατανόηση και παραγωγή κειμένων (προφορικών, γραπτών και πολυτροπικών) σε ευρεία έκταση κοινωνικών πρακτικών και περιστάσεων (σχολικών και εξωσχολικών), εξοικείωση με τα βασικά χαρακτηριστικά κειμενικών ειδών (όπως της ερευνητικής εργασίας) και κειμενικών τύπων (όπως της επιχειρηματολογίας, της αφήγησης, της περιγραφής), ενώ με τους αξιακούς στόχους επιδιώκεται οι μαθητές/-τριες να χειρίζονται τον λόγο με τρόπο δημοκρατικό και να αντιλαμβάνονται πώς δομούνται μέσω του λόγου διαφορετικές οπτικές για τον κόσμο (κριτική κατανόηση δημοσίου λόγου, ΜΜΕ)» (ΦΕΚ 1562/τ. Β΄/2011/σ. 21052-21053).

Για το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας σκοπός της διδασκαλίας είναι η ανάδειξη της λογοτεχνίας ως σύνθετου πολιτισμικού φαινομένου που χαρακτηρίζεται από την ιστορικότητα

του/της συγγραφέα/-εως, του κειμένου, αλλά και των αναγνωστών/-στριών του, εκπαιδευτικών και μαθητικού κοινού. Επιδιώκεται οι μαθητές/-τριες να

«συνειδητοποιήσουν τη σχέση της λογοτεχνίας με την ανθρώπινη εμπειρία και να καλλιεργήσουν μια ποικιλία αναγνωστικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων, μέσα από την αξιοποίηση κειμένων από όλο το φάσμα της πολιτισμικής παραγωγής (διαφορετικά είδη εικονικής, θεατρικής και μαζικής επικοινωνίας)» (ΦΕΚ 2334/τ. Β'/2011/σ. 32924).

2.4. Πρόγραμμα Σπουδών 2015

ΦΕΚ 941/τ. Β'/25-05-2015 Προγράμματα Σπουδών των μαθημάτων της Γ' τάξης Ημερήσιου Γενικού Λυκείου και της Δ' τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου

Το 2015 με τον ν. 4327 (Α' 50) εισάγεται το «Νέο Σύστημα», που τροποποιεί τον προηγούμενο νόμο του «Νέου Λυκείου» (ν. 4186/2013) καθιστώντας τη λειτουργία της Τράπεζας Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας (Τ.Θ.Δ.Δ.) ως προαιρετικού συμβουλευτικού εργαλείου για μαθητές/-τριες και εκπαιδευτικούς. Το 2015 (ΦΕΚ 941/τ. Β'/25-05-2015) ορίζεται ότι για την Γ' τάξη Ημερήσιου Γενικού Λυκείου και τη Δ' τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου εφαρμόζονται τα ΠΣ του 1999 (ΦΕΚ 561/τ. Β'/1999).

2.5. Πρόγραμμα Σπουδών 2019

ΦΕΚ 4911/ τ. Β'/31-12-2019 Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας της Γ' τάξης Γενικού Λυκείου

Την περίοδο αυτή με το άρθρο 100 του ν. 4610/2019 (Α' 70) ορίζεται ότι οι υποψήφιοι/-ες των Ημερήσιων και Εσπερινών Γενικών Λυκείων εισάγονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

«αα) μέσω εισαγωγικών εξετάσεων που διεξάγονται σε πανελλαδικό επίπεδο με θέματα από την εξεταστέα ύλη της Γ' τάξης Ημερησίου Γενικού Λυκείου, που προκύπτουν αποκλειστικά από Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων (Κ.Ε.Ε.) (εφεξής «Πανελλαδικές Εξετάσεις») για τα «Τμήματα πρόσβασης με Πανελλαδικές Εξετάσεις» (ΤΠΠΕ), ββ) με την επιτυχή ολοκλήρωση των απολυτηρίων εξετάσεων της Γ' Λυκείου στα «Τμήματα με θέσεις ελεύθερης πρόσβασης» (ΤΕΠ), με την επιφύλαξη της εξέτασης σε τυχόν απαιτούμενο ειδικό μάθημα ή πρακτική δοκιμασία».

Ο νόμος όμως αυτός τροποποιείται και συμπληρώνεται με το άρθρο 165 του ν. 4635/2019, (Α'167), σύμφωνα με το οποίο καταργούνται τα τμήματα ελεύθερης πρόσβασης και οι απόφοιτοι/-ες του Γενικού Λυκείου εισάγονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μέσω ΠΕ με θέματα από την εξεταστέα ύλη της Γ' τάξης ΓΕ.Λ., που προκύπτουν αποκλειστικά από την Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων (Κ.Ε.Ε.).

Το ΠΣ του μαθήματος της «Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας» της Γ΄ τάξης Γενικού Λυκείου (ΦΕΚ 4911/τ. Β΄/2019) αντιμετωπίζει για πρώτη φορά τα έως τώρα διακριτά μαθήματα της Νεοελληνικής Γλώσσας και της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας ως ενιαίο μάθημα. Με την αλλαγή αυτή, το μάθημα της Λογοτεχνίας εξετάζεται στις ΠΕ ταυτόχρονα με τη Νεοελληνική Γλώσσα σε ενιαία τριώρη εξέταση στην κατανόηση και παραγωγή λόγου.

Με τον ν. 4692/2020 (Α΄111) επαναφέρεται η λειτουργία της Τ.Θ.Δ.Δ., η οποία είχε τεθεί ως συμβουλευτικό εργαλείο για μαθητές/-τριες και εκπαιδευτικούς ως εξής:

«για τα γραπτώς εξεταζόμενα μαθήματα στις προαγωγικές εξετάσεις της Α΄ και Β΄ τάξης κάθε τύπου Λυκείου και στις απολυτήριες εξετάσεις της Γ΄ τάξης κάθε τύπου Λυκείου, τα θέματα των εξετάσεων ορίζονται κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) με τυχαία επιλογή από Τράπεζα Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας (Τ.Θ.Δ.Δ.) και κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) από τον διδάσκοντα ή τους διδάσκοντες το αντίστοιχο μάθημα κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους».

Την περίοδο αυτή διαμορφώνεται η Τ.Θ.Δ.Δ., που έχει ως στόχο να ανταποκρίνεται με επάρκεια, εγκυρότητα και αξιοπιστία στην κρίσιμη εκπαιδευτική αποστολή της με την ενσωμάτωση των απαραίτητων τεχνολογικών εφαρμογών, οι οποίες διασφαλίζουν το αδιάβλητο της εξεταστικής διαδικασίας (ΦΕΚ 5787/τ. Β΄/30-12-2020). Κατά την α΄ φάση λειτουργίας της Τ.Θ.Δ.Δ., το σχολικό έτος 2020-2021, η Τ.Θ.Δ.Δ. λειτουργεί για τις προαγωγικές εξετάσεις της Α΄ Λυκείου. Κατά τη β΄ φάση, το σχολικό έτος 2021-2022, η Τ.Θ.Δ.Δ. λειτουργεί και για τις προαγωγικές εξετάσεις της Β΄ Λυκείου με παράλληλο εμπλουτισμό των θεμάτων που αφορούν την Α΄ Λυκείου. Κατά τη γ΄ φάση, το σχολικό έτος 2022-2023, ολοκληρώνεται ο πρώτος κύκλος λειτουργίας της Τ.Θ.Δ.Δ., καλύπτοντας και τις απολυτήριες εξετάσεις της Γ΄ Λυκείου, με παράλληλο εμπλουτισμό των θεμάτων των Α΄ και Β΄ τάξεων Λυκείου.

Επίσης με τροποποίηση της Υπουργικής Απόφασης Φ.251/25089/Α5/20-02-2020 (ΦΕΚ Β΄ 3821) ορίζεται ότι *«για τον προσδιορισμό του συνόλου των μορίων κάθε υποψηφίου για εισαγωγή στις Σχολές, στα Τμήματα και στις Εισαγωγικές Κατευθύνσεις τμημάτων που είναι ενταγμένα σε κάθε ένα από τα Επιστημονικά Πεδία θα υπολογίζονται τα μαθήματα και οι συντελεστές βαρύτητας τα οποία προβλέπονται στην Ομάδα Προσανατολισμού που ανήκει ο υποψήφιος για το συγκεκριμένο Επιστημονικό Πεδίο»*, ενώ με το ΦΕΚ 25/τ. Α΄/17-02-2021 καθιερώνεται για πρώτη φορά ότι *«προϋπόθεση συμμετοχής των υποψηφίων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στη διαδικασία εισαγωγής σε σχολές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελεί η επίτευξη στις Πανελλαδικές Εξετάσεις βαθμολογικής επίδοσης ίσης ή μεγαλύτερης της Ελάχιστης Βάσης Εισαγωγής ανά σχολή, τμήμα ή εισαγωγική κατεύθυνση»*.

Βασικός σκοπός της γλωσσικής εκπαίδευσης των μαθητών/-τριών της Γ΄ Λυκείου στο συγκεκριμένο ΠΣ παραμένει *«η ενδυνάμωση του γλωσσικού γραμματισμού, που έχουν κατακτήσει τα προηγούμενα χρόνια, σε μια κατεύθυνση περισσότερο κοινωνιοκεντρική, επικοινωνιακή και λιγότερο γλωσσοκεντρική, αποτελώντας υπό την έννοια αυτή συνέχεια των*

προγραμμάτων που έχουν προηγηθεί από το 1999-2011» (ΦΕΚ 4911/τ. Β'/2019/σ. 56078). Ο γλωσσικός γραμματισμός δεν εκλαμβάνεται ως γνώση ουδέτερων και αποσπασματικών ικανοτήτων γραφής και ανάγνωσης, αλλά συνδέεται με την ικανότητα των μαθητών/-τριών να κατανοούν, να ερμηνεύουν και να αντιμετωπίζουν κριτικά τον γραπτό, τον προφορικό και τον πολυτροπικό λόγο στις διάφορες επικοινωνιακές περιστάσεις, με στόχο τη δημιουργία αυτόνομων και κριτικών πολιτών.

Στο πλαίσιο αυτό ο γλωσσικός γραμματισμός συμπληρώνεται από την παιδαγωγική των πολυγραμματισμών (multiliteracies), που βασίζεται στην αξιοποίηση του γραμματισμού στα ψηφιακά μέσα, στον οπτικό γραμματισμό και στον γραμματισμό στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας κατά την ανάπτυξη του προγράμματος διδασκαλίας, με στόχο την ανάπτυξη των απαραίτητων ικανοτήτων και δεξιοτήτων για: α) την προσέγγιση των νέων μορφών κειμένων, που προκύπτουν χάρη στην ανάπτυξη της ψηφιακής τεχνολογίας και της πολυπολιτισμικότητας, σε μορφολογικό, σημασιολογικό επίπεδο και σε επίπεδο οργάνωσης και β) την κριτική εμπλοκή των μαθητών/-τριών με τις νέες μορφές κειμένων που προσεγγίζονται ως πόροι αναπαραγωγής, διαπραγμάτευσης και κατασκευής κοινωνικού νοήματος σε σχέση με τα εκάστοτε κοινωνικά συμφραζόμενα (συγκείμενο) (ΦΕΚ 4911/ τ. Β'/2019/σ. 56080).

Η γλωσσική διδασκαλία περιλαμβάνει ποικιλία κειμένων σε έντυπη, ψηφιακή ή και πολυτροπική μορφή με σκοπό να εξασκηθούν οι μαθητές/-τριες στη νοηματοδότηση της κοινωνικής πραγματικότητας. Οι θεματικές ενότητες που σχεδιάζουν οι εκπαιδευτικοί για τους/τις μαθητές/-τριες κινούνται σε πέντε θεματικούς άξονες: α) Άμεσο κοινωνικό περιβάλλον (οικογένεια, σχολείο, παρέες-κοινωνικές ομάδες), β) Ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον σε τοπικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο (κοινωνικοί θεσμοί, αγορά εργασίας, θεσμοί εξουσίας, αξίες), γ) Φυσικό περιβάλλον, δ) Ταυτότητες (κοινωνικές, εθνικές, πολιτισμικές) (ΦΕΚ 4911/ τ. Β'/2019/σ. 56081).

Τα κειμενικά είδη (genres), σύμφωνα με τους Knapp & Watkins (1994) είναι:

«οι τρόποι με τους οποίους κάνουμε συγκεκριμένα πράγματα με τη γλώσσα, ανταλλάσσουμε και διαπραγματευόμαστε πληροφορίες και γνώσεις, οι τρόποι με τους οποίους αλληλεπιδρούμε κοινωνικά ως μέλη των πολιτισμικών ομάδων στις οποίες ανήκουμε» (ΦΕΚ 4911/ τ. Β'/2019/σ. 56096).

Για σχολική χρήση προτείνονται τα κειμενικά είδη:

«1. Περιγραφή: Κειμενικό είδος που αναφέρεται στην κοινωνική διαδικασία κατηγοριοποίησης αντικειμένων σε κοινά ή τεχνικά συστήματα νοήματος. Πρόκειται για μία γλωσσική αναπαράσταση των κύριων χαρακτηριστικών και των ιδιοτήτων ενός ατόμου, ενός αντικειμένου, ενός φαινομένου κ.λπ. με στόχο την κωδικοποίηση και μετάδοση των γνώσεων. Χρησιμοποιείται σε κειμενικούς τύπους, όπως οι λογοτεχνικές περιγραφές, οι πληροφοριακές και επιστημονικές αναφορές, οι ορισμοί κ.ά.

2. *Εξήγηση*: Κειμενικό είδος που αναφέρεται στην κοινωνική διαδικασία διαδοχής φαινομένων σε χρονικές ή/και αιτιακές σχέσεις. Χρησιμοποιείται σε κειμενικούς τύπους, όπως οι εξηγήσεις με προσανατολισμό στο «πώς» ή/και στο «γιατί», οι εξηγήσεις με παραδείγματα, οι αναφορές με εξήγηση, οι εκθέσεις εξήγησης κ.ά.

3. *Οδηγίες*: Κειμενικό είδος που αναφέρεται στην κοινωνική διαδικασία της λογικής διαδοχής πράξεων ή συμπεριφορών. Χρησιμοποιούνται σε κειμενικούς τύπους, όπως τα εγχειρίδια χρήσης, οι συνταγές, οι οδηγίες κατεύθυνσης κ.ά.

4. *Επιχειρηματολογία*: Κειμενικό είδος που αναφέρεται στην κοινωνική διαδικασία της ανάπτυξης μιας θέσης προκειμένου να πειστούν οι αναγνώστες ως προς την ορθότητά της. Χρησιμοποιείται σε κειμενικούς τύπους, όπως τα δοκίμια, οι εκθέσεις, οι συζητήσεις, οι ερμηνείες οι αξιολογήσεις κ.ά.

5. *Αφήγηση*: Κειμενικό είδος που αναφέρεται στην κοινωνική διαδικασία διαδοχής προσώπων και γεγονότων στον χρόνο και τον χώρο. Χρησιμοποιείται σε κειμενικούς τύπους, όπως οι προσωπικές διηγήσεις, οι ιστορίες, οι μύθοι, τα παραμύθια κ.ά.» (ΦΕΚ 4911/ τ. Β'/2019/σ. 56096).

Στη γλωσσική διδασκαλία περιλαμβάνονται μαθησιακές διαδικασίες που διακρίνονται σε δύο επίπεδα: α) διαδικασίες κατανόησης κειμένων και β) διαδικασίες παραγωγής γραπτού, προφορικού και πολυτροπικού λόγου (ΦΕΚ 4911/ τ. Β'/2019/σ. 56079):

«α) Στις διαδικασίες κατανόησης του νοήματος, της οργάνωσης και της μορφής των κειμένων περιλαμβάνονται:

- A1. Εντοπισμός και αναγνώριση των βασικών χαρακτηριστικών των κειμένων (περιεχόμενο, επικοινωνιακό πλαίσιο), τρόπος οργάνωσης, κειμενικό είδος, γλώσσα κειμένου)
- A2. Ερμηνεία και μετασχηματισμοί των κειμένων (ερμηνεία γλωσσικών επιλογών, μετασχηματισμός γλωσσικών και κειμενικών στοιχείων)
- A3. Κριτικός στοχασμός/αξιολόγηση των κειμένων (αξιολόγηση κειμένων ως προς τις ίδιες τις γλωσσικές επιλογές, αναστοχασμός των τρόπων με τους οποίους εγγράφονται στερεοτυπικές οπτικές)
- A4. Αναστοχασμός σχετικά με τις στρατηγικές κατανόησης κειμένων που αξιοποιούνται (περιγραφή στρατηγικών κατανόησης κειμένου, αναγνώριση προσωπικών αξιών, στάσεων).

β) Διαδικασίες παραγωγής γραπτού, προφορικού και πολυτροπικού λόγου-Μετασχηματισμοί κειμένων:

- B1. Σχεδιασμός και οργάνωση των κειμένων (κατανόηση των ζητούμενων του θέματος, οργάνωση σκέψης)

- B2. Σύνθεση κειμένων (συγγραφική φάση) (αξιοποίηση των γνώσεων για το γένος του λόγου, το κειμενικό είδος, την επικοινωνιακή περίσταση, αλληλουχία νοημάτων, τεχνικές πύκνωσης, ύφος κειμένου, στρατηγικές διαπροσωπικής επικοινωνίας και προφορικής έκφρασης)
- B3. Αναθεώρηση – Δημοσίευση των κειμένων (αξιοποίηση πηγών αναφοράς, αξιοποίηση παρατηρήσεων των άλλων, επιλογή κατάλληλου τρόπου παρουσίασης και δημοσίευσης)
- B4. Αναστοχασμός σχετικά με τις στρατηγικές παραγωγής λόγου/ μετασχηματισμού των κειμένων που αξιοποιούνται (εντοπισμός των δυνατών και αδύνατων σημείων ως συγγραφείς/ομιλητές/-τριες, αποτίμηση της πορείας των ενεργειών)».

Ως προς τον τρόπο εξέτασης του μαθήματος «Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία», με τροποποίηση της 107268/Δ2/03-07-2019 υπουργικής απόφασης (Β' 2881) ως προς τον τρόπο εξέτασης του μαθήματος «Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία» της Γ' τάξης Ημερήσιου Γενικού Λυκείου, της Γ' και Δ' τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου, ορίζεται στο μάθημα «Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία» στη Γ' τάξη Ημερησίου Γενικού Λυκείου και στη Γ' και Δ' τάξη Εσπερινού Γενικού αξιολόγηση των μαθητών/-τριών σε ενιαία τρίωρη εξέταση στην κατανόηση και παραγωγή λόγου σε αδίδακτα κείμενα, λογοτεχνικά και μη λογοτεχνικά (ΦΕΚ 3164/τ.Β'/12-08-2019).

Σύμφωνα με το ΠΣ για τη λογοτεχνική εκπαίδευση των μαθητών/-τριών της Γ' Λυκείου τα λογοτεχνικά κείμενα προσκαλούν τους/τις μαθητές/-τριες να προσεγγίζουν τους κόσμους των λογοτεχνικών αναπαραστάσεων μέσα από τη λογοτεχνική γλώσσα, να διαλέγονται με τα νοήματα και τις αξίες τους, να μαθαίνουν και να αποδέχονται την πολλαπλότητα των εκδοχών τους, αξιοποιώντας συνδυαστικά ενδοκειμενικά και εξωκειμενικά στοιχεία. Προτεινόμενη διδακτική μεθοδολογία για την προσέγγιση των λογοτεχνικών κειμένων είναι ο «ερμηνευτικός διάλογος», μια διαδικασία ελεύθερης και ταυτόχρονα τιθασευμένης από τους κειμενικούς δείκτες διασταύρωσης των φωνών των μαθητών/-τριών πάνω στο κείμενο, με στόχο να επιτευχθούν οι περισσότερες δυνατές μεταποπίσεις από τις αρχικές απόψεις τους, η συλλογική σύνθεση των λόγων και των οπτικών στην κοινότητα της τάξης και η ενεργητική συγκρότηση της υποκειμενικότητάς τους (ΦΕΚ 4911/τ. Β'/31-12-2019/σ. 56083). Ο διάλογος με τις λογοτεχνικές αναπαραστάσεις προϋποθέτει και υπαγορεύει δύο παράλληλες διαδικασίες: α) την ανάπτυξη της αναγνωστικής ικανότητας των μαθητών/-τριών να παράγουν σημασίες ιχνηλατώντας τους μηχανισμούς του κειμένου, και β) την καλλιέργεια και εκλέπτυνση της ικανότητάς τους για διαπραγμάτευση των ανταποκρίσεων και των ερμηνευτικών τους υποθέσεων στο πλαίσιο μιας αναγνωστικής/ερμηνευτικής κοινότητας (ΦΕΚ 4911/τ. Β'/31-12-2019/σ. 56086). Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα αποτελούν η κατανόηση των κειμένων, η ερμηνεία τους (τοποθέτηση/ανταπόκριση των μαθητών/-τριών στο θέμα που θέτει το κείμενο, αξιοποίηση κειμενικών στοιχείων, ανασύνθεση σε γραπτό ερμηνευτικό σχόλιο της οπτικής που διαμόρφωσαν οι ίδιοι/-ες στο τέλος της διαλογικής διαδικασίας) και ο μετασχηματισμός ή/και παραγωγή κειμένων.

Ο ερμηνευτικός διάλογος δεν αποσκοπεί να οδηγήσει σε συμπεράσματα γενικά αποδεκτά από όλους/-ες, αλλά να δώσει χώρο στην ανάδυση της υποκειμενικότητας του/της μαθητή/-τριας μέσα από αυτό που ο/η καθένας/καθεμιά αποκόμισε από τη συλλογική διαδικασία. Αυτό, κατά κύριο λόγο, αποτυπώνεται στη σύνθεση ερμηνευτικού σχολίου. Το ερμηνευτικό σχόλιο αποτελεί εργασία την οποία αναλαμβάνουν οι μαθητές/-τριες στο τέλος της διδασκαλίας κάθε κειμένου, με σκοπό να ανασυνθέσουν στοιχεία του ερμηνευτικού διαλόγου που προηγήθηκε, στην προοπτική που υπαγορεύει η προσωπική τους προσληπτική κλίση, η δική τους εμπειρία του κειμένου και της αναγνωστικής διαδικασίας, και η τελική άποψη που διαμόρφωσαν οι ίδιοι/-ες (ΦΕΚ 4911/τ. Β΄/31-12-2019/σ. 56088).

2.6. Πρόγραμμα Σπουδών 2021

1. ΦΕΚ 5770/τ. Β΄/10-12-2021 Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας των Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξεων Γενικού Λυκείου

2. ΦΕΚ 5769/τ. Β΄/10-12-2021 Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Λογοτεχνίας των Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξεων Γενικού Λυκείου

Σύμφωνα με το ΦΕΚ 4134/τ. Β΄/09-09-2021/σ. 55488 τα μαθήματα της Γ΄ τάξης Ημερήσιου και Εσπερινού Γενικού Λυκείου κατανέμονται σε δύο (2) ομάδες: α) Η ομάδα Α΄ περιλαμβάνει τα μαθήματα Γενικής Παιδείας που εξετάζονται γραπτώς στις απολυτήριες εξετάσεις και είναι τα εξής: Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία, Μαθηματικά (μόνο για τους/τις μαθητές/-τριες της Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών), Ιστορία (μόνο για τους/τις μαθητές/-τριες της Ομάδας Προσανατολισμού Θετικών Σπουδών και Σπουδών Υγείας και της Ομάδας Προσανατολισμού Σπουδών Οικονομίας και Πληροφορικής) και όλα τα μαθήματα Ομάδων Προσανατολισμού. β) Η ομάδα Β΄ περιλαμβάνει τα υπόλοιπα μαθήματα Γενικής Παιδείας, τα οποία δεν εξετάζονται γραπτώς στις απολυτήριες εξετάσεις.

Στο μάθημα «Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία» στην Γ΄ τάξη Ημερήσιου και Εσπερινού Γενικού Λυκείου οι μαθητές/-τριες αξιολογούνται σε ενιαία τρίωρη εξέταση στην κατανόηση και παραγωγή λόγου.

Με τον ν. 4777/2021 (Α΄ 25) προϋπόθεση συμμετοχής των υποψηφίων των ΠΕ στη διαδικασία επιλογής για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί η επίτευξη στις ΠΕ βαθμολογικής επίδοσης ίσης ή μεγαλύτερης της Ελάχιστης Βάσης Εισαγωγής ανά σχολή, τμήμα ή εισαγωγική κατεύθυνση.

Με το ΦΕΚ 4678/τ. Β΄/05-09-2022/ 47518 η Τ.Θ.Δ.Δ., καλύπτει και τις απολυτήριες εξετάσεις της Γ΄ τάξης Λυκείου. Τα κείμενα για την εξέταση του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας, καθώς και το δεύτερο και το τρίτο θέμα που τα ακολουθούν επιλέγονται με κλήρωση από την Τ.Θ.Δ.Δ. Τα υπόλοιπα θέματα ορίζονται από τους/τις διδάσκοντες/-ουσες το μάθημα στην εκάστοτε σχολική μονάδα.

Το νέο ΠΣ του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας των Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξεων ΓΕ.Λ., που κοινοποιείται το 2021 από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ), εφαρμόζεται

πilotικά -πλην της Νεοελληνικής Γλώσσας Γ΄ τάξης Γενικού Λυκείου- σε συνδυασμό με τα ισχύοντα ΠΣ σε όλα τα Πρότυπα και Πειραματικά Γενικά Λύκεια της χώρας κατά τα σχολικά έτη 2021-2022 και 2022-2023. Από το σχολικό έτος 2023-2024 εφαρμόζεται στην Α΄ Τάξη όλων των Γενικών Λυκείων της χώρας.⁹

Η καλλιέργεια της πρόσληψης της γλώσσας και της προφορικής και της γραπτής έκφρασης εξακολουθεί να αποτελεί και για το ΠΣ 2021 αναγκαία προϋπόθεση για τη γνωστική, κοινωνική και γλωσσική ανάπτυξη των μαθητών/-τριών (ΦΕΚ 5770/τ. Β΄/2021).

Το ΠΣ 2021 του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας των Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξεων Γενικού Λυκείου

«ακολουθεί την παράδοση της κειμενοκεντρικής και επικοινωνιακής προσέγγισης της γλώσσας που υιοθετήθηκε σε προηγούμενα Προγράμματα Σπουδών και αντιπαρατίθεται σαφώς σε παλαιότερες μορφές διδασκαλίας που επικεντρώνονταν αποκλειστικά στους γλωσσικούς τύπους. Ταυτόχρονα, προσπαθεί να συνθέσει στοιχεία της παραδοσιακής διδασκαλίας με σύγχρονες αναζητήσεις, χωρίς, ωστόσο, να υιοθετεί αποκλειστικά ένα μοναδικό θεωρητικό πλαίσιο. Θέτει επίσης την κριτική διάσταση της γλώσσας και την καλλιέργεια των πολλαπλών γραμματισμών ως παιδαγωγικό ορίζοντα της σκοποθεσίας του» (ΦΕΚ 5770/ τ. Β΄/10-12-2021/σ. 73674).

Το εν λόγω ΠΣ στηρίζεται στις ακόλουθες αρχές (ΦΕΚ 5770/τ. Β΄/10-12-2021/σ. 73674):

- A. Οργανική συνέχεια της γλωσσικής διδασκαλίας
- B. Ολιστική προσέγγιση της γλώσσας
- Γ. Ρητή διδασκαλία των γλωσσικών μεσών
- Δ. Γλωσσική ποικιλία στο πλαίσιο των πολλαπλών γραμματισμών
- E. Επικέντρωση στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και όχι στο περιεχόμενο του γλωσσικού μαθήματος ως ύλη
- Στ. Μαθητοκεντρική προσέγγιση
- Z. Αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων, πολυτροπικό υλικό
- H. Σύγχρονη και ενιαία μεταγλώσσα

Στο επίκεντρο της σκοποθεσίας της Νεοελληνικής Γλώσσας είναι τα κείμενα και οι διεργασίες γύρω από αυτά. Οι διεργασίες σχετίζονται με:

⁹ Βλ. σελ. 3 της παρούσας έρευνας

- A. την ανάγνωση και κατανόηση κειμένων,
- B. την ανάλυση,
- Γ. την ερμηνεία,
- Δ. την ανταπόκριση,
- Ε. τον μετασχηματισμό και τη δημιουργία κειμένων.

Οι παραπάνω διεργασίες αλληλοεπιδρούν με τη γλωσσική επίγνωση (γραμματική, λεξιλογική και ορθογραφική ικανότητα, αναγνώριση κειμενικών ειδών, διαχρονικών και σύγχρονων ποικιλιών της ελληνικής) στο πλαίσιο του κοινωνικού και λειτουργικού γραμματισμού (αξιοποίηση των γνώσεων που έχουν οι μαθητές/-τριες για τον κόσμο, τις ψηφιακές τεχνολογίες, χειρισμός παραδοσιακών και σύγχρονων εργαλείων για την κατανόηση και παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου) (ΦΕΚ 5770/τ. Β'/10-12-2021/σ. 73676).

Στο συγκεκριμένο ΠΣ υιοθετείται ο πολυδιάστατος και συνθετικός χαρακτήρας όλων των ΠΣ για τη Νεοελληνική Γλώσσα, ώστε να μπορεί να αξιοποιηθεί δημιουργικά η εμπειρία του παρελθόντος.

«Δίνεται έμφαση στην κειμενική ερμηνεία και ανάλυση τόσο στα Θεματικά Πεδία, όσο και στον προσανατολισμό του διδακτικού σχεδιασμού, που επικεντρώνεται στις κειμενικές διεργασίες, εμπεδώνεται η χρήση δικτύων κειμένων στη γλωσσική διδασκαλία και την αξιολόγηση, εδραιώνεται η μετατόπιση της γλωσσικής διδασκαλίας σε γενικούς θεματικούς άξονες, αντί καταλόγου προκαθορισμένων θεμάτων ως διδακτέας ύλης, γίνεται αναφορά στις γλωσσικές ποικιλίες της ελληνικής και διδασκαλία τους, εισάγεται η διδασκαλία εκτεταμένων κειμένων, σε συνδυασμό με τη διδακτική πρακτική στη Λογοτεχνία» (ΦΕΚ 5770 /τ. Β'/10-12-2021/σ. 73677).

«Το περιεχόμενο του γνωστικού αντικείμενου του μαθήματος οργανώνεται σε τρία βασικά Θεματικά Πεδία: α) την κειμενική ερμηνεία και δημιουργία, εντός της οποίας διδάσκονται ως διακριτές θεματικές ενότητες η κειμενική οργάνωση και η λεξικογραμματική των κειμένων που αντιστοιχούν στη βαθμίδα του Λυκείου, στο πλαίσιο του προβλεπόμενου θεματικού άξονα για κάθε τάξη, β) την ελληνική και τις ποικιλίες της, και γ) την πραγμάτευση εκτεταμένων κειμένων» (ΦΕΚ 5770/τ. Β'/10-12-2021/σ. 73677).

Η διδασκαλία της Λογοτεχνίας στο Λύκειο συνδυαστικά με το ΠΣ της Νεοελληνικής Γλώσσας, αναπτύσσει το ενδιαφέρον των μαθητών/-τριών για ανάγνωση, καλλιεργεί την αυτογνωσία και την κοινωνική ευαισθητοποίηση, καθώς και τη δημιουργικότητά τους. Οργανώνεται σε ενότητες κειμένων, κατάλληλα διαμορφωμένες, ώστε να συμβάλλουν στην καλλιέργεια θετικής στάσης των μαθητών/-τριών απέναντι στη Λογοτεχνία. Κάθε ενότητα περιλαμβάνει κείμενα που ανταποκρίνονται στην αντιληπτική ικανότητα των μαθητών/-τριών,

παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την ηλικιακή ομάδα και την ταυτότητα της τάξης και παρέχουν ερεθίσματα για την εμπλοκή τους σε προσωπικό και συλλογικό διάλογο με τον κόσμο των κειμένων.

3. Επισκόπηση θεμάτων

Στο παρόν κεφάλαιο περιγράφονται τα θέματα (2000-2022) των ΠΕ στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας με βάση τα ισχύοντα ανά περίπτωση ΠΣ και τις κατ' έτος οδηγίες του ΥΠΑΙΘ. Γίνεται μια συνοπτική απόδοση του νοήματος της εκφώνησης των θεμάτων και των υποερωτημάτων αυτών και παρατίθενται ενδεικτικά αυτούσια κάποια παραδείγματα.

Οι ΠΕ λαμβάνουν χώρα στο τέλος του διδακτικού έτους και διαρκούν τρεις ώρες για κάθε εξεταζόμενο μάθημα και οι Επαναληπτικές ΠΕ τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους. Τα θέματα των πανελλαδικά εξεταζόμενων μαθημάτων βασίζονται στην ύλη που ορίζεται ως εξεταστέα για κάθε μάθημα κατά το έτος που διεξάγονται οι ΠΕ. Περιλαμβάνουν ποικιλία ερωτήσεων - είναι ανάλογες με εκείνες που υπάρχουν στα σχολικά εγχειρίδια και στις οδηγίες του ΥΠΑΙΘ- διατρέχουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερη έκταση της εξεταστέας ύλης, ελέγχουν ευρύ φάσμα διδακτικών στόχων και είναι διαβαθμισμένης δυσκολίας. Οι υποψήφιοι/-ες απαντούν υποχρεωτικά σε όλα τα θέματα που τίθενται από την Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων.

Από το 2000 έως το 2019 το μάθημα των Νέων Ελληνικών στη Γ' τάξη Ημερησίου Γενικού Λυκείου και στη Δ' τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου, περιλαμβάνει δύο κλάδους, τη Νεοελληνική Γλώσσα και τη Νεοελληνική Λογοτεχνία. Οι υποψήφιοι/-ες όλων των Ομάδων Προσανατολισμού για την πρόσβαση σε συγκεκριμένα Επιστημονικά Πεδία εξετάζονται υποχρεωτικά στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Ως ανεξάρτητο μάθημα η Νεοελληνική Λογοτεχνία Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών εξεταζόταν πανελλαδικά έως το έτος 2016.

Αναλυτικότερα από το 2000 έως το 2019 για την εξέταση στη Νεοελληνική Γλώσσα δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες

«σε φωτοαντίγραφο απόσπασμα μη λογοτεχνικού κειμένου μιας έως δύο σελίδων από βιβλίο, εφημερίδα ή περιοδικό (ή κατασκευασμένο για τον σκοπό της αξιολόγησης) που αναφέρεται σε κοινωνικά, πολιτικά, πολιτιστικά, επιστημονικά ή άλλα θέματα της καθημερινής ζωής και έχει νοηματική πληρότητα. Το κείμενο αυτό σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα με θεματικούς κύκλους οικείους στον μαθητή από τη σχολική διδασκαλία.

Οι μαθητές/-τριες καλούνται: αα) να δώσουν μια σύντομη περίληψη του κειμένου, αυτού, της οποίας η έκταση καθορίζεται ανάλογα με την έκταση και το νόημα του κειμένου, ββ) να απαντήσουν σε ερωτήσεις διαφόρων τύπων με τις οποίες ελέγχονται i. η κατανόηση του κειμένου (ιδεολογικά σημεία του κειμένου, επιχειρήματα συγγραφέα, προβλήματα που θέτει, κ.τ.λ.), ii. η οργάνωση του λόγου (διάρθρωση, δομή διαίρεση και τιτλοφόρηση ενοτήτων, συνοχή, ενότητα, συλλογιστική, κ.τ.λ.), iii. τα σημασιολογικά στοιχεία (σημασία λέξεων, συνώνυμα - αντώνυμα, κατασκευή φράσεων ή παραγράφων με ορισμένες λέξεις, αντικατάσταση λέξεων ή φράσεων κ.τ.λ.), iv. η ικανότητά

τους να αναγνωρίζουν τη λειτουργία των μορφοσυντακτικών δομών, καθώς και να χειρίζονται αυτές τις δομές, ανάλογα με τους επικοινωνιακούς στόχους του κειμένου και γγ) να συντάζουν ένα κείμενο, ενταγμένο σε επικοινωνιακό πλαίσιο, με το οποίο κρίνουν ή σχολιάζουν κάποια σημεία του κειμένου ή αναπτύσσουν προσωπικές απόψεις, παίρνοντας αφορμή από το κείμενο. Η έκταση της ανάπτυξης αυτής καθορίζεται κατά προσέγγιση, χωρίς να υπερβαίνει τις 600 λέξεις» (ΦΕΚ 183/τ. Α'/1998/σ. 2836, ΠΔ 46/2016, ΦΕΚ 698/τ. Β'/16-03-2016).

Η εξέταση στη Λογοτεχνία για το διάστημα 2000 έως 2016 (ως μάθημα της Ομάδας Προσανατολισμού των Ανθρωπιστικών Σπουδών) περιλαμβάνει πεζό ή ποιητικό κείμενο που περιέχεται στη διδαχθείσα ύλη. Το κείμενο συνοδεύεται από πέντε ερωτήσεις που αναφέρονται:

«α) στο συγγραφέα του έργου και σε γραμματολογικά στοιχεία που προκύπτουν άμεσα ή έμμεσα από το κείμενο,

β) στη δομή του κειμένου, στην επαλήθευση ή διάψευση μιας κρίσης με βάση το κείμενο, σε παρατηρήσεις επί των εκφραστικών μέσων και τρόπων του κειμένου (υφολογική διερεύνηση, αφηγηματικές λειτουργίες, επιλογές του δημιουργού σε διάφορα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης), γ) σε σχολιασμό ή στη σύντομη ανάπτυξη (1-2 παραγράφους) ορισμένων χωρίων του κειμένου και δ) σε σχολιασμό συναφούς αδιδακτου λογοτεχνικού κειμένου ή σε σύγκριση με το διδαγμένο» (ΦΕΚ 183/τ. Α'/1998/σ. 2837).

Από το 2020 και εξής ως προς τον τρόπο εξέτασης του μαθήματος «Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία» για την Γ' τάξη Ημερησίου Γενικού Λυκείου και την Δ' τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου, ορίζεται ενιαία τρίωρη εξέταση στην κατανόηση και παραγωγή λόγου σε αδιδακτα κείμενα, λογοτεχνικά και μη λογοτεχνικά (ΦΕΚ 3164/τ. Β'/12-08-2019, ΦΕΚ 4677/τ. Β'/11-10-2021).

Για τις ανάγκες της εξέτασης δίνονται στους/στις μαθητές/-τριες δύο ή τρία μη διδαγμένα κείμενα, εκτός σχολικού βιβλίου, συνολικής έκτασης έως τρεις σελίδες, ένα εκ των οποίων είναι λογοτεχνικό, σε ολοκληρωμένη ή αποσπασματική μορφή (ποίηση, διήγημα, μυθιστόρημα ή θεατρικό έργο). Τα υπόλοιπα κείμενα μπορεί να είναι σε ολοκληρωμένη, ελαφρώς διασκευασμένη ή αποσπασματική μορφή: δημοσιογραφικά άρθρα, συνεντεύξεις, κριτικές, δοκίμια, επιστημονικά κείμενα, αφίσες με λεζάντα, πληροφοριακά κείμενα με εικόνες, σκίτσα, πίνακες ή διαγράμματα κ.ά.), διαφορετικά μεταξύ τους ως προς το κειμενικό είδος, ώστε να αποτιμάται η αναγνωστική ικανότητα των μαθητών/-τριών σε ποικιλία κειμενικών ειδών. Το νοηματικό περιεχόμενο των μη λογοτεχνικών κειμένων πρέπει να είναι συναφές με κάποιον ή κάποιους από τους θεματικούς άξονες που προσδιορίζονται στο ΠΣ για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Τα κείμενα μπορούν να συνοδεύονται από σύντομο εισαγωγικό σημείωμα χωρίς ερμηνευτικά σχόλια.

«Τα κείμενα συνοδεύονται από τέσσερα θέματα συνολικά, που προτείνεται να είναι διαβαθμισμένης δυσκολίας και να τίθενται περιορισμοί στην έκταση των απαντήσεων (όπου χρειάζεται):

1. Το πρώτο θέμα σχετίζεται με τα μη λογοτεχνικά κείμενα και αφορά στη συνοπτική νοηματική απόδοση από τους/τις μαθητές/-τριες μέρους ενός κειμένου ή τη συνοπτική απόδοση των απόψεων που διατυπώνονται σε ένα κείμενο για κάποιο ζήτημα. Το πρώτο θέμα βαθμολογείται με 15 μονάδες.

2. Το δεύτερο θέμα σχετίζεται με τα μη λογοτεχνικά κείμενα και αναλύεται σε τρία ερωτήματα, διαφορετικά μεταξύ τους, με δυνατότητα κάποιο/κάποια από αυτά να είναι κλειστού τύπου και με ενδεχόμενη αιτιολόγηση της απάντησης. Ένα από αυτά μπορεί να διαιρείται σε δύο υποερωτήματα.

Τα ερωτήματα σχετίζονται με: την αξιοποίηση του πλαισίου των κειμένων (κοινωνικού, ιστορικού, πολιτιστικού, του χώρου και του χρόνου) με σκοπό την κατανόηση των λόγων και των ενεργειών των υποκειμένων (ατομικών και συλλογικών) που αναφέρονται στα κείμενα, και των σχέσεων μεταξύ τους, τον εντοπισμό και την ερμηνευτική προσέγγιση σκοπών, στάσεων, βασικών θέσεων και προθέσεων του/των συντάκτη/συντακτών των κειμένων, καθώς και την τεκμηρίωση της βασικής ιδέας του κειμένου, την αξιολόγηση της συνάφειας ιδεών, επιχειρημάτων, τίτλων, υπότιτλων, εικόνων κ.ά. με μια θέση, άποψη ή ζήτημα που θέτει το κείμενο και της αποδεικτικής τους αξίας, τον εντοπισμό και τη συσχέτιση συγκεκριμένων κειμενικών δεικτών που οργανώνουν το κείμενο ως σημασιοδοτημένη κατασκευή - δηλαδή, οι μαθητές/-τριες να εντοπίζουν μέσα στο κείμενο δείκτες (π.χ. λεξιλόγιο, ρηματικά πρόσωπα, στίξη, εκφραστικά μέσα, τρόπους σύνταξης, κ.ά.) και να αναγνωρίζουν τη λειτουργία τους στο κείμενο, την αναγνώριση και την ερμηνευτική προσέγγιση του τρόπου σύνδεσης και οργάνωσης ιδεών, προτάσεων, παραγράφων ή διαφόρων σημειωτικών τρόπων σε ένα κείμενο, αφού λάβουν οι μαθητές/-τριες υπόψη το επικοινωνιακό πλαίσιο και τα κοινωνικά συμφραζόμενα, τη σύγκριση των μη λογοτεχνικών κειμένων ως προς τις θέσεις, τον τρόπο πραγμάτευσης του θέματος, την πειστικότητα, την αποτελεσματική μετάδοση του νοήματος κ.α.

Το δεύτερο θέμα βαθμολογείται με 40 μονάδες, που επιμερίζονται σε κάθε ερώτημα ανάλογα με τη βαρύτητά τους (15+15+10). Τα υποερωτήματα, επίσης, βαθμολογούνται ανάλογα με τη βαρύτητά τους».

(ΦΕΚ 4677/τ. Β'/11-10-2021)

Με την εφαρμογή του ΠΣ 2021 αναπροσαρμόζονται οι οδηγίες για τα θέματα. «Συνεπώς δε δίνονται ερωτήματα που στηρίζονται σε μεταγλωσσικούς όρους ή ζητούν την αναπαραγωγή τους (π.χ. τρόποι ανάπτυξης παραγράφου, χαρακτηρισμοί συλλογισμών ως προς τη μορφή ή τη συλλογιστική πορεία, χαρακτηριστικά κειμενικού είδους, τροπικότητα, ονοματοποίηση, κ.ά.). Αυτό δε σημαίνει ότι δε διδάσκονται οι μεταγλωσσικοί όροι, όπως και βασικές

λεξικογραφηματικές γνώσεις, τις οποίες οι μαθητές/-τριες ήδη γνωρίζουν από προηγούμενες τάξεις και τις αξιοποιούν με σκοπό αφενός να διαβάζουν (κατανοούν, ερμηνεύουν, κρίνουν) και αφετέρου να παράγουν αποτελεσματικά κείμενα. Υπ' αυτήν την έννοια οι μαθητές/-τριες μπορούν να αξιοποιούν –δυναμικά και όχι αποκλειστικά– τους μεταγλωσσικούς όρους που τους/τις βοηθούν στη σαφέστερη διατύπωση της απάντησής τους» (Παράρτημα με συμπληρωματικές οδηγίες-διευκρινίσεις σχετικά με τη διδασκαλία και αξιολόγηση των φιλολογικών μαθημάτων της Γ' Λυκείου για το σχολικό έτος 2019-2020 από το ΥΠΑΙΘ).

«3. Το τρίτο θέμα σχετίζεται με το λογοτεχνικό κείμενο και αφορά στην παραγωγή ερμηνευτικού σχολίου, με το οποίο επιδιώκεται οι μαθητές/-τριες, αφενός να αναπτύσσουν κρίσιμα θέματα/ερωτήματα που πραγματεύεται το λογοτεχνικό κείμενο, αξιοποιώντας συνδυαστικά τη δομή, κειμενικούς δείκτες ή και στοιχεία συγκεκριμένου, αφετέρου να τοποθετούνται/ανταποκρίνονται στα θέματα/ερωτήματα αυτά, τεκμηριώνοντας τις προσωπικές τους θέσεις. Η προβλεπόμενη έκταση της απάντησης μπορεί να κυμαίνεται από 100 έως 200 λέξεις. Το τρίτο θέμα βαθμολογείται με 15 μονάδες.

4. Το τέταρτο θέμα σχετίζεται με τα μη λογοτεχνικά κείμενα και αφορά στην κριτική και γραπτή παραγωγή λόγου, 300 έως 400 λέξεις (ανάλογα με τη βαρύτητα του θέματος), το οποίο ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο (σκοπό, πομπό, αποδέκτες, κειμενικό είδος) και ζητεί από τους/τις μαθητές/-τριες την ανάπτυξη τεκμηριωμένης προσωπικής γνώμης, τη συμφωνία ή τη διαφωνία τους με προβλήματα, θέσεις, στάσεις, στερεότυπα, προκαταλήψεις κ.ά. που θέτει το κείμενο/θέτουν τα κείμενα αναφοράς. Το τέταρτο θέμα βαθμολογείται με 30 μονάδες».

(ΦΕΚ 4677/τ. Β'/11-10-2021)

Διαπιστώνεται ότι το κείμενο στα θέματα των ΠΕ έχει καθοριστικό ρόλο, καθώς αξιοποιείται τόσο στις δοκιμασίες κατανόησης όσο και στις δοκιμασίες παραγωγής λόγου.

3.1. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2000

Για την Γ' Τάξη Ενιαίου Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο από τον ημερήσιο τύπο (χωρίς τίτλο και στοιχεία για τον/την συγγραφέα) που σχετίζεται με τον ρόλο της εκπαίδευσης και εντάσσεται στον θεματικό κύκλο Παιδεία-Εκπαίδευση. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να απαντήσουν σε τρία θέματα με υποερωτήματα. Στο Θέμα Α, οι μαθητές/-τριες καλούνται να παρουσιάσουν στην τάξη τους το περιεχόμενο του άρθρου, γράφοντας μια σύντομη περίληψη σε 100-120 λέξεις. Στόχος είναι η περιληπτική απόδοση του κειμένου υπό επικοινωνιακό πλαίσιο:

Α. Το παραπάνω άρθρο δημοσιεύθηκε πρόσφατα σε εφημερίδα. Να παρουσιάσετε στην τάξη σας το περιεχόμενο του άρθρου αυτού με μια περίληψη 100-120 λέξεων. Μονάδες 25 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2000)

Τα Θέματα Β1 και Β2 σχετίζονται με την οργάνωση του λόγου. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες καλούνται να εντοπίσουν τη νοηματική σχέση με την οποία συνδέονται δύο παράγραφοι του κειμένου και να αιτιολογήσουν την απάντησή τους, ενώ στο Θέμα Β2 να αναλύσουν τη δομή μιας παραγράφου (δομικά στοιχεία/μέρη και τρόπος/μέθοδος ανάπτυξης). Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες καλούνται να απαντήσουν σε ερώτηση πολλαπλής επιλογής που σχετίζεται με την κατανόηση του νοήματος πρότασης του κειμένου και να αιτιολογήσουν την επιλογή τους. Το Θέμα Β4 σχετίζεται με σημασιολογικά στοιχεία του λόγου. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να βρουν τα αντώνυμα συγκεκριμένων λέξεων του κειμένου. Το Θέμα Γ αφορά την παραγωγή λόγου, που είναι ενταγμένη σε επικοινωνιακό πλαίσιο. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να συντάξουν επιστολή (500-600 λέξεις) στον Υπουργό Παιδείας με θέμα τις αλλαγές που επιθυμούν να πραγματοποιηθούν στο σχολείο. Το μαθητικό κείμενο αναπτύσσεται με τη μορφή κειμένου επιχειρηματολογίας.

Για την Δ΄ Τάξη Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο, με τίτλο «Το νόημα του σπιτιού», απόσπασμα από δοκίμιο του Ι. Μ. Παναγιωτόπουλου, που δημοσιεύθηκε σε εφημερίδα. Στο Θέμα Α, οι μαθητές/-τριες καλούνται να γράψουν μια σύντομη περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις, χωρίς να αναφέρεται το επικοινωνιακό πλαίσιο:

Α. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου χωρίς δικά σας σχόλια (100 – 120 λέξεις) Μονάδες 25 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2000)

Με το Θέμα Β1 ελέγχεται η κατανόηση του κειμένου, καθώς οι μαθητές/-τριες καλούνται να εκθέσουν σε μια παράγραφο 5-6 σειρών το περιεχόμενο συγκεκριμένης φράσης του κειμένου. Το Θέμα Β2 σχετίζεται με την κατανόηση της οργάνωσης του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να χωρίσουν σε ενότητες το κείμενο και να χρησιμοποιήσουν μια δική τους φράση ή μια φράση από κάθε ενότητα ως πλαγιότιτλο. Το Θέμα Β3 σχετίζεται με τη σημασία των λέξεων. Οι μαθητές/-τριες, καλούνται, χρησιμοποιώντας καθεμία από συγκεκριμένες λέξεις του κειμένου που τους δίνονται, να γράψουν από μια δική τους πρόταση, ώστε να φαίνεται η σημασία κάθε λέξης. Με το Θέμα Β4 ελέγχεται η κατανόηση του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να απαντήσουν ερώτηση πολλαπλής επιλογής σχετικά με το ποιος είναι ο σκοπός του συγγραφέα στο δοκίμιο που τους δίνεται και να δικαιολογήσουν, με σύντομια, την απάντησή τους. Στο Θέμα Γ δίνονται στους/στις μαθητές/-τριες οι θέσεις του συγγραφέα από το κείμενο, με αφορμή τις οποίες θα αναπτύξουν τις προσωπικές τους απόψεις σε ένα άρθρο, που προορίζεται για τη σχολική τους εφημερίδα, επιχειρηματολογώντας σχετικά σε 400-500 λέξεις.

Γ. «Το σπίτι [μονοκατοικία ή διαμέρισμα] προσφέρει το αίσθημα της βεβαιότητας, της ασφάλειας. Είναι ένα άσυλο, ένα καταφύγιο της προσωπικής ζωής. Μέσα στο σπίτι κατοικούν οι πρόγονοι, διατηρείται η συνέχεια της γενιάς ...». Με αφορμή τις παραπάνω θέσεις να αναπτύξετε τις προσωπικές σας απόψεις σε ένα άρθρο, που προορίζεται για τη σχολική σας εφημερίδα, επιχειρηματολογώντας σχετικά (400-500 λέξεις). Μονάδες 50 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2000)

(Δε βρέθηκε υλικό για το μάθημα στις Επαναληπτικές Εξετάσεις 2000)

3.2. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2001

Για την Γ΄ Τάξη Ενιαίου Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες σε φωτοαντίγραφο κείμενο με τίτλο «Ο ρόλος των διανοούμενων της εποχής μας», από το βιβλίο του Κ. Μιχαηλίδη «Οικειώση και Αλλοτρίωση» σε διασκευή, με θέμα τον ρόλο των διανοούμενων. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να απαντήσουν σε τρία θέματα με υποερωτήματα. Στο Θέμα Α ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες, για την προετοιμασία μιας ομαδικής εργασίας στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας, να διαβάσουν το δοθέν κείμενο και να γράψουν μια περίληψη του κειμένου αυτού σε 80-100 λέξεις, με την οποία θα ενημερώνουν τα άλλα μέλη της ομάδας για το περιεχόμενό του. Με την ενταγμένη σε επικοινωνιακό πλαίσιο περίληψη ελέγχεται η κατανόηση του κειμένου.

Α. Για την προετοιμασία μιας ομαδικής εργασίας στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας, διάβασες το παραπάνω κείμενο. Να γράψεις μια περίληψη του κειμένου αυτού, με την οποία θα ενημερώσεις τα άλλα μέλη της ομάδας σου για το περιεχόμενό του (80-100 λέξεις). Μονάδες 25 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2001)

Τα Θέματα Β1 και Β2 σχετίζονται με την κατανόηση του κειμένου. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν το νόημα συγκεκριμένου αποσπάσματος από το κείμενο και στο Θέμα Β2 για κάθε παράγραφο του αποσπάσματος που δόθηκε στο προηγούμενο ερώτημα Β1 να γράψουν από έναν πλαγιότιτλο. Το Θέμα Β3 σχετίζεται με τη σημασία λέξεων. Οι μαθητές/-τριες δίνουν από ένα συνώνυμο για τις λέξεις του κειμένου που τους δίνονται. Στο Θέμα Β4 οι μαθητές/-τριες καλούνται να σχηματίσουν τέσσερις νέες σύνθετες λέξεις χρησιμοποιώντας για καθεμιά από ένα (διαφορετικό κάθε φορά) συνθετικό. Το Θέμα Β5 σχετίζεται με την οργάνωση του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να εντοπίσουν τη νοηματική σχέση που εκφράζει η χρήση καθεμιάς από τις λέξεις που τους δίνονται. Στο Θέμα Γ, οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν τις προσωπικές τους απόψεις, ενταγμένες σε επικοινωνιακό πλαίσιο. Με αφορμή τη συνάντησή τους με έναν διανοούμενο σε πολιτιστική εκδήλωση του σχολείου τους, οι μαθητές/-τριες καλούνται να γράψουν ένα δοκίμιο πειθούς (500-600 λέξεις), σχετικά με το πώς πρέπει να συμβάλλει ένας διανοούμενος στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που απασχολούν τη νεολαία:

Γ. Σας δίνεται η ευκαιρία, με αφορμή μια πολιτιστική εκδήλωση του σχολείου σας, να συναντήσετε έναν διανοούμενο. Ποιες σκέψεις σας θα του εκθέτατε σχετικά με το πώς πρέπει να συμβάλλει στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που απασχολούν σήμερα τη νεολαία; (Να καταγράψετε τις σκέψεις σας αυτές σ' ένα δοκίμιο πειθούς 500-600 λέξεων, το οποίο θα του επιδώσετε κατά τη συνάντησή σας.) Μονάδες 50 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2001)

Για την Δ΄ Τάξη Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο, χωρίς τίτλο και στοιχεία για τον/τη συγγραφέα, από τον ημερήσιο τύπο με θέμα την έννοια της

προσωπικότητας. Στο Θέμα Α, οι μαθητές/-τριες γράφουν μια σύντομη περίληψη του κειμένου σε 80-100 λέξεις, χωρίς να εντάσσεται σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο:

Α. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου χωρίς δικά σας σχόλια σε 80-100 λέξεις. Μονάδες 25 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2001)

Με τα Θέματα Β1, Β2 και Β4 ελέγχεται ο βαθμός κατανόησης του κειμένου. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες εκθέτουν σε μια παράγραφο 5-6 σειρών το περιεχόμενο συγκεκριμένου αποσπάσματος του κειμένου, ενώ στο Θέμα Β2 για κάθε παράγραφο του κειμένου που δίνεται να χρησιμοποιήσουν μια δική τους φράση ή μια φράση του κειμένου ως πλαγιότιτλο. Στο Θέμα Β4 δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες συγκεκριμένη άποψη του συγγραφέα που εκφράζεται στο κείμενο και οι μαθητές/-τριες καλούνται να εντοπίσουν στο κείμενο πέντε επιχειρήματα που στηρίζουν τη συγκεκριμένη άποψη. Το Θέμα Β3 σχετίζεται με τη σημασία λέξεων. Οι μαθητές/-τριες, χρησιμοποιώντας καθεμιά από τις λέξεις που δίνονται, καλούνται να γράψουν από μια πρόταση, ώστε να φαίνεται η σημασία της λέξης. Τέλος στο Θέμα Γ, με αφορμή συγκεκριμένη θέση του συγγραφέα που εκφράζεται στο δοθέν κείμενο, οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν τις προσωπικές τους απόψεις σε ένα άρθρο, που θα διαβάσουν στους/στις συμμαθητές/-τριές τους στο μάθημα του επαγγελματικού προσανατολισμού (400-500 λέξεις):

Γ. «Υπολογίζεται ότι, από τη στιγμή που θα προσληφθεί ένας νέος ως τη συνταξιοδότησή του, αλλάζει κατά μέσο όρο 10 εργοδότες, σύμφωνα με στοιχεία που προέρχονται από την Αμερική. Το άτομο που αναζητά εργασία θα πρέπει να διαθέτει μια πολύ καλή γενική παιδεία για να αντεπεξέρχεται στις διαφορετικές κάθε φορά εργασιακές απαιτήσεις. Η υπερβολική εξειδίκευση στις διοικητικής υφής εργασίες χάνει πλέον την αίγλη της». Με αφορμή τις παραπάνω θέσεις να αναπτύξετε τις προσωπικές σας απόψεις σε ένα άρθρο, που θα διαβάσετε στους συμμαθητές σας στο μάθημα του επαγγελματικού προσανατολισμού (400-500 λέξεις). Μονάδες 50 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2001)

Στις Επαναληπτικές Εξετάσεις Γ΄ Τάξης Γενικού Λυκείου του ίδιου έτους δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες το κείμενο της Ελιζαμπέττα Καζαλόττι «Θανατική Ποινή», δημοσίευση στον ημερήσιο τύπο. Στο Θέμα Α, οι μαθητές/-τριες γράφουν μια περίληψη του κειμένου (80-100 λέξεις), χωρίς να αναφέρεται ο επικοινωνιακός σκοπός:

Α. Να γράψετε στο τετράδιό σας μια περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε με 80-100 λέξεις. Μονάδες 25 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2001)

Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες σημειώνουν για μια σειρά προτάσεων την ένδειξη *Σωστό* ή *Λάθος*, σύμφωνα με το νόημα του κειμένου:

Β1. Για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στο τετράδιό σας το γράμμα αριθμησης της και δίπλα την ένδειξη Σωστό ή Λάθος, σύμφωνα με το νόημα του κειμένου.

- α. Η διατήρηση της θανατικής ποινής υποστηρίζεται μόνο από τα αυταρχικά καθεστώτα.
- β. Το δίκαιο της ανταπόδοσης δικαιολογεί την επιβολή της θανατικής ποινής.
- γ. Ο προληπτικός χαρακτήρας της ποινής του θανάτου δικαιολογεί την κατάργησή της.
- δ. Στατιστικά στοιχεία βεβαιώνουν ότι η θανατική ποινή λειτουργεί πάντοτε αποτρεπτικά και μειώνει τα προμελετημένα εγκλήματα.
- ε. Το ενδεχόμενο της δικαστικής πλάνης είναι σοβαρός λόγος για την κατάργηση της ποινής του θανάτου.
- στ. Η προβολή των θανατικών εκτελέσεων από την τηλεόραση αποτρέπει την εγκληματικότητα.

Μονάδες 6 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2001, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Β2 οι μαθητές/-τριες καταγράφουν μέσα από το κείμενο δύο επιχειρήματα που επικαλούνται οι υποστηρικτές της θανατικής ποινής και δύο που προβάλλουν όσοι ζητούν την κατάργησή της. Στο Θέμα Β3 δίνεται ένα απόσπασμα από την τρίτη παράγραφο του κειμένου και οι μαθητές/-τριες καλούνται: α) να αναφέρουν τον τρόπο πειθούς που χρησιμοποιεί η συγγραφέας στο συγκεκριμένο απόσπασμα και β) να αναγνωρίσουν τα μέσα πειθούς και να σημειώσουν τις φράσεις με τις οποίες καταγράφονται. Στο Θέμα Β4 οι μαθητές/-τριες συμπληρώνουν το κενό με μια σύνθετη λέξη με πρώτο ή δεύτερο συνθετικό τη λέξη κόσμος σε μια σειρά προτάσεων, ώστε να συμπληρώνεται σωστά το νόημα. Σε κάθε πρόταση πρέπει να χρησιμοποιηθεί διαφορετική λέξη:

Β4. Για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στο τετράδιό σας το γράμμα της αρίθμησής της και δίπλα σ' αυτό τη σύνθετη λέξη με πρώτο ή δεύτερο συνθετικό τη λέξη κόσμος, που συμπληρώνει σωστά το νόημά της. Σε κάθε πρόταση να χρησιμοποιηθεί διαφορετική λέξη. α. Η παρουσία πολλών ξένων τουριστών στη Μύκονο προσδίδει στο νησί χαρακτήρα.

β. Η μάχη του Μαραθώνα χαρακτηρίστηκε γεγονός.

γ. Η σημερινή μορφή της οικονομίας συναντά ισχυρές αντιδράσεις.

δ. Η ευρεία καθιέρωση της νέας τεχνολογίας επέφερε..... αλλαγές στις εργασιακές σχέσεις.

ε. Την τελευταία ημέρα υποβολής των μηχανογραφικών δελτίων των υποψηφίων για τα Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι. παρατηρήθηκε πρωτοφανής

Μονάδες 5 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2001, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Β5 οι μαθητές/-τριες εξετάζονται σε συγκεκριμένες μορφοσυντακτικές δομές. Στο Β5 α) οι μαθητές/-τριες καλούνται να μετατρέψουν την παθητική σύνταξη σε ενεργητική και β) να μετατρέψουν την παρατακτική σύνδεση μιας περιόδου σε σύνδεση καθ' υπόταξη. Στο Θέμα Γ, που περιλαμβάνει την παραγωγή λόγου, οι μαθητές/-τριες καλούνται να αναλάβουν τον ρόλο του εκπροσώπου της ελληνικής νεολαίας στη Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε., που πρόκειται να αποφασίσει την κατάργηση της θανατικής ποινής σε παγκόσμιο επίπεδο, και να ετοιμάσουν μια γραπτή εισήγηση (500-600 λέξεις) υποστήριξης της παραπάνω πρωτοβουλίας, με παράλληλο σχολιασμό του αντίλογου των εισηγητών/-τριών εκείνων που υποστηρίζουν τη διατήρηση της θανατικής ποινής.

(Δε βρέθηκε υλικό για το μάθημα στις Επαναληπτικές Απολυτήριες Εξετάσεις Δ' Τάξης Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου 2001)

3.3. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2002

Για την Γ' Τάξη Ενιαίου Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο (χωρίς τίτλο) σε διασκευή από άρθρο του Στάθη Γκόνου στον ημερήσιο τύπο με θέμα την επιστήμη. Στο Θέμα Α, οι μαθητές/-τριες καλούνται για τις ανάγκες συζήτησης που πρόκειται να γίνει στην τάξη με θέμα την εξέλιξη της Γενετικής, να μελετήσουν το κείμενο που τους δίνεται και να γράψουν την περίληψη του κειμένου αυτού σε 100-120 λέξεις, με την οποία θα ενημερώνουν τους/-τις συμμαθητές/-τριές τους για το περιεχόμενό του. Το ζητούμενο της περίληψης είναι ενταγμένο σε επικοινωνιακό πλαίσιο.

Α. Για τις ανάγκες μιας συζήτησης που πρόκειται να γίνει στην τάξη σας με θέμα την εξέλιξη της Γενετικής, μελετήσατε το παραπάνω κείμενο. Να γράψετε μια περίληψη του κειμένου αυτού με την οποία θα ενημερώσετε τους συμμαθητές σας για το περιεχόμενό του. (100-120 λέξεις) Μονάδες 25 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2002)

Τα Θέματα Β1 και Β2 σχετίζονται με την κατανόηση και οργάνωση του κειμένου. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν σε 70-80 λέξεις το νόημα συγκεκριμένου αποσπάσματος του κειμένου, ενώ στο Θέμα Β2 να εντοπίσουν την συλλογιστική πορεία (μεταγλωσσικός όρος) που αναπτύσσει ο συγγραφέας σε συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου και να αιτιολογήσουν την απάντησή τους. Το Θέμα Β3 σχετίζεται με το ειδικό λεξιλόγιο που αξιοποιείται στα επιστημονικά κείμενα. Οι μαθητές/-τριες εντοπίζουν και γράφουν πέντε επιστημονικούς όρους που αναφέρονται στο κείμενο. Στο Θέμα Β4, οι μαθητές/-τριες εντοπίζουν και αναφέρουν εκφράσεις του μεταφορικού και εικονοπλαστικού λόγου που χρησιμοποιεί ο αρθρογράφος στην τελευταία παράγραφο του κειμένου, και να αναγνωρίσουν τα συναισθήματα που προκαλούν στον/στην αναγνώστη/-στρια. Στο Θέμα Γ οι μαθητές/-τριες, με αφορμή το κείμενο της εξέτασης, γράφουν ένα άρθρο (500-600 λέξεις) για το περιοδικό του σχολείου, στο οποίο να εκφράζουν τις ανησυχίες τους για ενδεχόμενη κακή εφαρμογή της γνώσης και με επιχειρήματα να τονίζουν ότι είναι αναγκαίο η επιστήμη να βρίσκεται διαρκώς στην υπηρεσία του ανθρώπου. Με τον τρόπο αυτό οι μαθητές/-τριες συντάσσουν ένα κείμενο που εξυπηρετεί συγκεκριμένο σκοπό (επικοινωνιακή περίσταση):

*Γ. Πληροφορηθήκατε από τον ημερήσιο τύπο ότι σε ερευνητικό κέντρο πρόκειται να γίνουν πρωτοποριακά πειράματα Γενετικής και προβληματιστήκατε για τη χρήση των αποτελεσμάτων τους. Να γράψετε ένα άρθρο για το περιοδικό του σχολείου σας, στο οποίο να εκφράσετε τις ανησυχίες σας για ενδεχόμενη κακή εφαρμογή της γνώσης και να τονίσετε με επιχειρήματα ότι είναι αναγκαίο η επιστήμη να βρίσκεται διαρκώς στην υπηρεσία του ανθρώπου(500-600 λέξεις).
Μονάδες 50*

Για την Δ΄ Τάξη Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο, χωρίς τίτλο και στοιχεία για τον/τη συγγραφέα, σε διασκευή, από τον ημερήσιο τύπο με θέμα τον πολιτισμό. Στο Θέμα Α ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν σύντομα την περίληψη του κειμένου σε 80-100 λέξεις, χωρίς να την εντάσσουν σε επικοινωνιακό πλαίσιο.

Α. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια, σε 80-100 λέξεις. Μονάδες 25 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2002)

Τα Θέματα Β1 και Β2 σχετίζονται με την κατανόηση του κειμένου. Στο Θέμα Β1 ζητείται από τους μαθητές να εκθέσουν σε μια παράγραφο 6-8 σειρών το περιεχόμενο συγκεκριμένου αποσπάσματος από το κείμενο, ενώ στο Θέμα Β2 α. να δώσουν έναν τίτλο στο κείμενο που τους δίνεται και β. να επιλέξουν τρεις παραγράφους από το κείμενο, να γράψουν την αρχή και το τέλος της καθεμιάς και να δώσουν από έναν πλαγιότιτλο για καθεμία. Το Θέμα Β3 σχετίζεται με τη σημασία των λέξεων. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να γράψουν από ένα αντώνυμο για καθεμία από τις λέξεις που τους δίνονται. Στο Θέμα Β4 οι μαθητές/-τριες απαντούν ερώτηση πολλαπλής επιλογής σχετικά με το τι επιδιώκει ο/η συγγραφέας στο κείμενο που τους δίνεται και να δικαιολογήσουν την απάντησή τους.

4. Τι επιδιώκει ο συγγραφέας με το κείμενο που σας δόθηκε;

α. Να προκαλέσει κάποιες επιθυμητές αντιδράσεις-ενέργειες.

β. Να παραπλανήσει.

γ. Να διασκεδάσει.

Να δικαιολογήσετε με συντομία την απάντησή σας. Μονάδες 5 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2002)

Στο Θέμα Γ ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν για την εφημερίδα του σχολείου ένα άρθρο, με το οποίο να αντικρούουν τις επιθέσεις που δέχεται η Ελλάδα για το πολιτιστικό της επίπεδο και με επιχειρήματα να δείξουν ότι η Ελλάδα συνεχίζει να παράγει πολιτισμό και ότι το πολιτιστικό επίπεδο του λαού της είναι υψηλό.

(Δε βρέθηκε υλικό για το μάθημα στις Επαναληπτικές Εξετάσεις 2002)

3.4. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2003

Για την Γ΄ Τάξη Ημερήσιου Ενιαίου Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες απόσπασμα από το έργο του Κορνήλιου Καστοριάδη, «Η Άνοδος της Ασημαντότητας» σε διασκευή. Στο Θέμα Α ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν περίληψη, μη ενταγμένη σε επικοινωνιακό πλαίσιο, του κειμένου που τους δόθηκε σε 100-120 λέξεις:

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας μια περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις). Μονάδες 25

Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες καλούνται να αναπτύξουν σε 80-100 λέξεις το νόημα της άποψης του συγγραφέα που εκφράζεται σε συγκεκριμένο απόσπασμα του κειμένου. Στο Θέμα Β2 οι μαθητές/-τριες γράφουν τα αντώνυμα λέξεων του κειμένου. Τα Θέματα Β3 και Β4 σχετίζονται με την οργάνωση του κειμένου και τη λειτουργία μορφοσυντακτικών δομών. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες εντοπίζουν τους τρόπους και τα μέσα πειθούς που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας σε συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου, ενώ στο Θέμα Β4 σχολιάζουν τι επιδιώκει ο συγγραφέας με τη χρήση των ερωτήσεων στην προτελευταία παράγραφο του κειμένου. Στο Θέμα Γ διαμορφώνουν ένα δικό τους κείμενο, που να έχει τα χαρακτηριστικά εισήγησης (500-600 λέξεις) με την οποία θα παρουσιάζουν τις επιπτώσεις της υπερκατανάλωσης στον άνθρωπο και το φυσικό περιβάλλον και θα προτείνουν τρόπους αντιμετώπισής τους.

Για την Δ΄ Τάξη Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο, χωρίς τίτλο και στοιχεία για τον/τη συγγραφέα, σε διασκευή, από τον ημερήσιο τύπο με θέμα την Ευρώπη. Στο Θέμα Α ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν σύντομη περίληψη του κειμένου σε 70-90 λέξεις, χωρίς να αναφέρεται η επικοινωνιακή κατάσταση. Τα Θέματα Β1 και Β2 σχετίζονται με την κατανόηση του κειμένου. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες σχολιάζουν σε μία παράγραφο 8-10 σειρών συγκεκριμένη άποψη από το κείμενο, ενώ στο Θέμα Β2 για καθεμιά παράγραφο του κειμένου χρησιμοποιούν μια δική τους φράση ή μια φράση του κειμένου ως πλαγιότιτλο. Το Θέμα Β3 σχετίζεται με τη σημασία των λέξεων. Για καθεμιά από τις λέξεις του κειμένου που δίνονται οι μαθητές/-τριες γράφουν ένα συνώνυμο που να ανταποκρίνεται στο νόημα του κειμένου. Το Θέμα Β4 σχετίζεται με την οργάνωση του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να απαντήσουν σε ερώτηση που σχετίζεται με τους τρόπους και τα μέσα με τα οποία επιτυγχάνει στο κείμενο ο αρθρογράφος να προβληματίσει τους αναγνώστες. Στο Θέμα Γ οι μαθητές/-τριες συντάσσουν δικό τους κείμενο με συγκεκριμένο σκοπό. Σε εκδήλωση του σχολείου οι μαθητές/-τριες καλούνται μέσω εισήγησης (400-500 λέξεις) α) να ευαισθητοποιήσουν τους/τις συμμαθητές/-τριές τους για τη σημασία που έχει η διατήρηση της πολιτιστικής ταυτότητας των λαών, οι οποίοι συνυπάρχουν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, β) να προτείνουν δραστηριότητες του σχολείου που θα βοηθούσαν στη διατήρηση και στον σεβασμό της πολιτιστικής ιδιαιτερότητας κάθε λαού.

Στις Επαναληπτικές Απολυτήριες Εξετάσεις Γ΄ Τάξης Ενιαίου Λυκείου του ίδιου έτους δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες διασκευή του κειμένου του Θεοδόση Πελεγρίνη με τίτλο «Ασκήσεις Φιλοσοφίας για τη ζωή και την τέχνη». Στο Θέμα Α οι μαθητές/-τριες γράφουν μια περίληψη

του κειμένου (100-120 λέξεις). Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν το νόημα ενός αποσπάσματος του κειμένου (70-80 λέξεις). Στο Θέμα Β2 οι μαθητές/-τριες χαρακτηρίζουν το είδος του συλλογισμού που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο, δικαιολογώντας την απάντησή τους:

Β2. Να προσδιορίσετε το είδος του συλλογισμού που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο του κειμένου και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας. Μονάδες 5 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2003, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες γράφουν από ένα συνώνυμο για συγκεκριμένες λέξεις του κειμένου. Στο Θέμα Β4 οι μαθητές/-τριες εντοπίζουν δύο σημεία του κειμένου στα οποία ο συγγραφέας κάνει μεταφορική χρήση της γλώσσας. Στο Θέμα Γ οι μαθητές/-τριες αναλαμβάνουν τον ρόλο του/της συμμετέχοντα/-ουσας σε κάποιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και γράφουν ένα άρθρο (500-600 λέξεις), στο πλαίσιο ενός αφιερώματος της σχολικής εφημερίδας για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, σχετικά με τους σκοπούς και τις αξίες της εκπαίδευσης που θα βοηθήσει τους ανθρώπους να ενταχθούν συνειδητά στην κοινότητα των ευρωπαϊκών λαών και να συμβάλουν στην ενίσχυση της ενότητάς της.

Στις Επαναληπτικές Απολυτήριες Εξετάσεις Δ' Τάξης Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο, χωρίς τίτλο, από το βιβλίο της Κ. Κασσιμάτη, *Περιπλάνηση στην Επικαιρότητα*, σε διασκευή. Στο Θέμα Α ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις, χωρίς να αναφέρεται η επικοινωνιακή κατάσταση. Τα Θέματα Β1 και Β2 έχουν ως στόχο να ελέγξουν τον βαθμό κατανόησης του κειμένου από τους/τις μαθητές/-τριες. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες σχολιάζουν σε μια παράγραφο 10-12 σειρών συγκεκριμένη άποψη του συγγραφέα από το κείμενο, ενώ στο Θέμα Β2 να δώσουν πλαγιότιτλους στις τέσσερις πρώτες παραγράφους του κειμένου. Το Θέμα Β3 σχετίζεται με τη σημασία λέξεων, ενώ το Θέμα Β4 με την οργάνωση του κειμένου. Στο Θέμα Β3, χρησιμοποιώντας καθεμιά από τις λέξεις που δίνονται, οι μαθητές/-τριες καλούνται να γράψουν μια δική τους πρόταση, ώστε να φαίνεται η σημασία της, ενώ στο Θέμα Β4 να απαντήσουν με ποιες μεθόδους αναπτύσσει η αρθρογράφος τις θέσεις της σε συγκεκριμένες παραγράφους του κειμένου και να δικαιολογήσουν την απάντησή τους με αναφορές στις συγκεκριμένες παραγράφους:

Β.4. Με ποιες μεθόδους αναπτύσσει η αρθρογράφος τις θέσεις της στην έκτη («Ο δυναμικός ... χρόνια») και στην όγδοη («Από τους τομείς ... και άλλα») παράγραφο; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με αναφορές στις συγκεκριμένες παραγράφους. Μονάδες 6 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2003, Επαναληπτικές)

Το Θέμα Γ σχετίζεται με την παραγωγή κειμένου από τους/τις ίδιους/-ες τους/τις μαθητές/-τριες. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να γράψουν ένα άρθρο (400-500 λέξεις) για το περιοδικό του σχολείου, όπου: α. θα αναφερθούν στις γενικές αρχές που πρέπει να χαρακτηρίζουν ένα

σχολικό πολιτιστικό πρόγραμμα και β. θα προτείνουν τους τρόπους με τους οποίους το σχολείο μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της πολιτιστικής υποδομής της τοπικής κοινωνίας.

3.5. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2004

Για την Γ΄ Τάξη Ημερήσιου Ενιαίου Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες απόσπασμα από το έργο του Ε. Π. Παπανούτσου «Η Παιδεία το μεγάλο μας πρόβλημα» σε διασκευή, με θέμα τον ρόλο του δασκάλου. Στο Θέμα Α ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν σε 80-100 λέξεις περίληψη του κειμένου, μη ενταγμένη σε επικοινωνιακό πλαίσιο. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες καλούνται να διατυπώσουν σε μία παράγραφο 70-80 λέξεων την άποψή τους για το περιεχόμενο ενός αποσπάσματος από το κείμενο. Με το θέμα αυτό ελέγχεται η κατανόηση του κειμένου. Το Θέμα Β2 σχετίζεται με την οργάνωση του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να διακρίνουν τη δομή και τους τρόπους ανάπτυξης παραγράφου από το κείμενο. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες εντοπίζουν τη συλλογιστική πορεία (παραγωγική-επαγωγική), χρήση μεταγλωσσικού όρου, σε συγκεκριμένο απόσπασμα του κειμένου και αξιολογούν τον συλλογισμό ως προς την αλήθεια, την εγκυρότητα και την ορθότητά του:

Β3. Ποια είναι η συλλογιστική πορεία (παραγωγική-επαγωγική) του παρακάτω συλλογισμού; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

- όπου απουσιάζει ο ανταγωνισμός, ο άνθρωπος δεν πλουτίζει τα εφόδιά του.
- σε παλαιές εποχές απουσίαζε ο ανταγωνισμός.

Άρα, ο άνθρωπος σε παλιές εποχές δεν πλούτιζε τα εφόδιά του.

Να αξιολογήσετε τον παραπάνω συλλογισμό ως προς την αλήθεια, την εγκυρότητα και την ορθότητά του. (Να θεωρήσετε ότι οι προκείμενες ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα). Μονάδες 8 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2004)

Το Θέμα Β4 σχετίζεται με σημασιολογικά στοιχεία. Στο Β4 α. οι μαθητές/-τριες, αφού λάβουν υπόψη τη σημασία που έχουν συγκεκριμένες φράσεις που δίνονται από συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου, σημειώνουν σε ποιες από αυτές η γλώσσα λειτουργεί αναφορικά και σε ποιες ποιητικά. Στο Β4 β. οι μαθητές/-τριες, αφού αναλύσουν τις λέξεις στα συνθετικά τους, σχηματίζουν από το δεύτερο συνθετικό της κάθε λέξης μία δική τους (απλή ή σύνθετη) λέξη. Στο τελευταίο Θέμα, στο Θέμα Γ, οι μαθητές/-τριες συντάσσουν το δικό τους κείμενο για συγκεκριμένη επικοινωνιακή περίπτωση. Σε άρθρο 400-500 λέξεων για την τοπική εφημερίδα, οι μαθητές/-τριες αναφέρουν με βάση τη σχολική τους εμπειρία, τι προσφέρει το σχολείο για την αντιμετώπιση του καθημερινού καταιγισμού των πληροφοριών και την ένταξη των τελειοφοίτων στην κοινωνία. Επίσης καλούνται να προτείνουν αλλαγές για τη βελτίωση αυτών των προσφορών του σχολείου.

Για την Δ΄ Τάξη Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο χωρίς τίτλο, διασκευασμένο, από τον περιοδικό τύπο με θέμα τη διατροφή. Στο Θέμα Α ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν σύντομη περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις, χωρίς αναφορά στην επικοινωνιακή κατάσταση. Με τα Θέματα Β1 και Β2 ελέγχεται η κατανόηση του κειμένου. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες σχολιάζουν σε μια παράγραφο 60-80 λέξεων το νόημα από συγκεκριμένο απόσπασμα του κειμένου, ενώ στο Θέμα Β2 δίνουν από έναν πλαγιότιτλο σε τρεις παραγράφους του κειμένου. Στο Θέμα Β3 που σχετίζεται με τη σημασία των λέξεων, οι μαθητές/-τριες δίνουν από ένα αντώνυμο στις λέξεις που τους διακρίνουν τα δομικά μέρη/στοιχεία και τους τρόπους/μεθόδους ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου από το κείμενο. Στο Θέμα Γ, οι μαθητές/-τριες γράφουν για την εφημερίδα του σχολείου, ένα άρθρο (400-500 λέξεων) για τις επιπτώσεις του σύγχρονου τρόπου διατροφής στην ψυχική και σωματική υγεία του ανθρώπου, καθώς και για το κατά πόσο κρίνεται αναγκαία η επιστροφή στην παράδοση.

Στις Επαναληπτικές Απολυτήριες Εξετάσεις Γ΄ Τάξης Ενιαίου Λυκείου του ίδιου έτους δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες το διασκευασμένο κείμενο «Το παρελθόν και ο σύγχρονος άνθρωπος» από το έργο του Κώστα Τσιρόπουλου «Αυτοψία μιας εποχής». Στο Θέμα Α, οι μαθητές/-τριες γράφουν μια περίληψη του κειμένου (100-120 λέξεις). Στο Θέμα Β1 αναπτύσσουν (80-100 λέξεις) το περιεχόμενο ενός αποσπάσματος του κειμένου και στο Θέμα Β2 αναφέρουν τη συλλογιστική πορεία με την οποία αναπτύσσεται η έκτη παράγραφος του κειμένου δικαιολογώντας την απάντησή τους:

B2. Με ποια συλλογιστική πορεία αναπτύσσεται η έκτη παράγραφος του κειμένου («Θεσμοί ... αμφισβήτηση»); Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας. Μονάδες 5 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2004, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες σχημαρίζουν μία πρόταση με καθεμιά από τις λέξεις που τους δίνονται. Στο Θέμα Β4 οι μαθητές/-εντοπίζουν τι επιδιώκει ο συγγραφέας με τη χρήση των ερωτήσεων στην τελευταία παράγραφο του κειμένου:

B4. Τι επιδιώκει ο συγγραφέας με τη χρήση των ερωτήσεων στην τελευταία παράγραφο του κειμένου; Μονάδες 5 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2004, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Γ, οι μαθητές/-τριες συντάσσουν ένα κείμενο (500-600 λέξεις) που να επισημαίνει τους κινδύνους που εγκυμονεί η έλλειψη της επικοινωνίας του σημερινού ανθρώπου με τις παραδοσιακές αξίες του παρελθόντος και προτείνουν τρόπους με τους οποίους ο σημερινός νέος θα μπορέσει να συμφιλιωθεί με το παρελθόν και τις ρίζες του.

Στις Επαναληπτικές Απολυτήριες Δ΄ Τάξης Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο, χωρίς τίτλο και στοιχεία για τον/τη συγγραφέα, διασκευασμένο από τον επαρχιακό τύπο σχετικό με τη ψυχαγωγία. Στο Θέμα Α ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις, χωρίς να αναφέρεται το επικοινωνιακό πλαίσιο. Τα Θέματα Β1 και Β2 σχετίζονται με την κατανόηση του κειμένου. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες σχολιάζουν σε μια παράγραφο (80-100 λέξεων) το νόημα από

συγκεκριμένο απόσπασμα του κειμένου, ενώ στο Θέμα Β2 δίνουν έναν τίτλο για το κείμενο που τους δίνεται. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες σχηματίζουν τέσσερις νέες σύνθετες λέξεις χρησιμοποιώντας για καθεμιά από ένα (διαφορετικό κάθε φορά) συνθετικό των λέξεων που δίνονται. Με το Θέμα Β4 ελέγχεται η οργάνωση του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες εντοπίζουν στο κείμενο πέντε μέσα πειθούς που έχουν ως στόχο την απόδειξη συγκεκριμένης θέσης του κειμένου. Στο Θέμα Γ, που σχετίζεται με την παραγωγή κειμένου, ζητείται από τους μαθητές/-τριες, μετά την παράθεση διαπιστώσεων από τους επιστήμονες που δίνονται σχετικά με το γέλιο, να γράψουν σ' ένα αποδεικτικό δοκίμιο (400-500 λέξεων), αν συμφωνούν με τις διαπιστώσεις των επιστημόνων:

Γ. Διαπιστώνουν σήμερα οι ψυχολόγοι και οι ψυχίατροι ότι το γέλιο δεν είναι πλέον μεταδοτικό: Οι άνθρωποι γελάνε και χαλαρώνουν όλο και λιγότερο· πολλοί ζυπνούν με βλέμμα γεμάτο πλήξη· άλλοι με ύφος κουρασμένο και δυσαρεστημένο. Συμφωνείτε με τις διαπιστώσεις των παραπάνω επιστημόνων; Τις σκέψεις σας να καταγράψετε σ' ένα αποδεικτικό δοκίμιο 400-500 λέξεων. Μονάδες 5 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2004, Επαναληπτικές)

3.6. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2005

Για την Γ' Τάξη Ημερήσιου Ενιαίου Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες απόσπασμα από το έργο του Νίκου Καζαντζάκη «Ταξιδεύοντας-Αγγλία», με θέμα τον αθλητισμό. Στο Θέμα Α ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου σε 70-90 λέξεις, χωρίς να εντάσσεται σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο. Στο Θέμα Β1, για τον έλεγχο της κατανόησης του κειμένου, ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες σε μια παράγραφο 70-80 λέξεων να διατυπώσουν την άποψή τους για το περιεχόμενο συγκεκριμένου αποσπάσματος από το κείμενο. Στο Θέμα Β2 ελέγχεται η οργάνωση του κειμένου, ζητώντας από τους/τις μαθητές/-τριες να επισημάνουν τα δομικά στοιχεία συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου. Τα Θέματα Β3 και Β4 σχετίζονται με σημασιολογικά στοιχεία. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες γράφουν από ένα συνώνυμο για τις λέξεις του κειμένου που τους δίνονται και στο Θέμα Β4, από το δεύτερο συνθετικό των λέξεων που τους δίνονται, σχηματίζουν μια νέα σύνθετη λέξη:

Β4. αριστοκρατία, σκoiνοβατικούς, ισορροπία, λεμβοδρομίες, συνηθίζουν: Από το δεύτερο συνθετικό των πιο πάνω λέξεων να σχηματίσετε μια νέα σύνθετη λέξη. Μονάδες 5 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2005)

Στο Θέμα Γ οι μαθητές/-τριες συντάσσουν το δικό τους κείμενο. Σε μια ομιλία 500-600 λέξεων οι μαθητές/-τριες καλούνται να επισημάνουν τη σημασία του ομαδικού παιχνιδιού στη ψυχική και σωματική διαμόρφωση και στη μελλοντική κοινωνικοποίηση των εφήβων.

Για την Δ' Τάξη Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο χωρίς τίτλο, σε διασκευή, από το βιβλίο του Τζων Σπινκ «Τα παιδιά ως αναγνώστες» με θέμα την ανάγνωση βιβλίων. Στο Θέμα Α ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν σύντομη περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις χωρίς συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο. Στο

Θέμα Β1 για τον έλεγχο της κατανόησης του κειμένου οι μαθητές/-τριες καλούνται σε μια παράγραφο 70-80 λέξεων να διατυπώσουν την άποψή τους για το περιεχόμενο συγκεκριμένου αποσπάσματος από το κείμενο. Στο Θέμα Β2 οι μαθητές/-τριες αναφέρουν τα λεκτικά στοιχεία, με τα οποία επιτυγχάνεται η συνοχή μεταξύ των πέντε τελευταίων παραγράφων του κειμένου. Με τον τρόπο αυτό ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/-τριών να διακρίνουν την οργάνωση του κειμένου. Το Θέμα Β3 σχετίζεται με σημασιολογικά στοιχεία. Οι μαθητές/-τριες, χρησιμοποιώντας καθεμία από τις λέξεις που δίνονται, καλούνται να γράψουν από μία δική τους πρόταση, ώστε να προκύπτει η σημασία της λέξης. Στο Θέμα Β4 ελέγχεται η λειτουργία συγκεκριμένης μορφοσυντακτικής δομής. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να γράψουν ξανά την περίοδο που τους δίνεται, μετατρέποντας την ενεργητική σύνταξη σε παθητική. Στο Θέμα Γ που σχετίζεται με τη σύνταξη κειμένου, οι μαθητές/-τριες ως εκπρόσωποι της σχολικής τάξης, αναλαμβάνουν να απευθύνουν μέσω της εφημερίδας, που έχει οργανώσει ανοικτό διάλογο με θέμα: Η ποιότητα του σχολικού βιβλίου και η διάθεση των μαθητών για ανάγνωση και μελέτη, μια επιστολή (400-500 λέξεις) στους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς φορείς, με την οποία θα διατυπώνουν τη γνώμη τους για την ποιότητα των σχολικών βιβλίων ως προς τη μορφή και το περιεχόμενό τους.

Στις Επαναληπτικές Απολυτήριες Εξετάσεις Γ΄ Τάξης Ενιαίου Λυκείου του ίδιου έτους δίνεται απόσπασμα από το έργο του Ε. Π. Παπανούτσου «Οι δρόμοι της ζωής. Δοκίμια». Στο Θέμα Α οι μαθητές/-τριες γράφουν την περίληψη του κειμένου (100-120 λέξεις). Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν σε 80-100 λέξεις το περιεχόμενο αποσπάσματος του κειμένου. Στο Θέμα Β2 αναφέρουν τη συλλογιστική πορεία (παραγωγική-επαγωγική) με την οποία αναπτύσσεται η πρώτη παράγραφος του κειμένου και να δικαιολογήσουν την άποψή τους:

Β2. Με ποια συλλογιστική πορεία (παραγωγική-επαγωγική) αναπτύσσεται η πρώτη παράγραφος του κειμένου; (Όσο προχωρεί ... «Μηδέν άγαν» κτλ.). Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας. Μονάδες 5 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2005, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες σχηματίζουν μία πρόταση με καθεμία από τις πέντε λέξεις που τους δίνονται και στο Θέμα Β4 να σχηματίσουν μια νέα λέξη από το δεύτερο συνθετικό των συγκεκριμένων λέξεων. Στο Θέμα Γ οι μαθητές/-τριες αναλαμβάνουν τον ρόλο του εκπροσώπου του δεκαπενταμελούς συμβουλίου του σχολείου, ο οποίος καλείται να παρουσιάσει σε μια ομιλία 500-600 λέξεων, που δεν ξεπερνά τα 10 λεπτά, τη σχέση της ανθρώπινης πλεονεξίας με τον υλικό ευδαιμονισμό και να προτείνει τρόπους για την αντιμετώπιση του φαινομένου.

Στις Επαναληπτικές Απολυτήριες Δ΄ Τάξης Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο χωρίς τίτλο και στοιχεία συγγραφέα, σε διασκευή, από τον ημερήσιο τύπο με θέμα την επιστήμη. Στο Θέμα Α ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου που τους δόθηκε σε 100-120 λέξεις, χωρίς επικοινωνιακό πλαίσιο. Στο Θέμα Β1, οι μαθητές/-τριες καλούνται να σχολιάσουν σε μια παράγραφο 60-70 λέξεων συγκεκριμένη άποψη από το κείμενο:

B.1. Σε μια παράγραφο 60 -70 λέξεων να σχολιάσετε την παρακάτω άποψη: «Το να αδιαφορεί μια κοινωνία ή ένας λαός για την επιστήμη είναι σαν να περπατά με ανοιχτά μάτια προς τη σκλαβιά». Μονάδες 8 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2005, Επαναληπτικές)

Το Θέμα Β2 σχετίζεται με την οργάνωση του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες εντοπίζουν τα δομικά στοιχεία/μέρη συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου. Στο Θέμα Β3, που σχετίζεται με σημασιολογικά στοιχεία, οι μαθητές/-τριες δίνουν από ένα συνώνυμο για καθεμία από τις λέξεις που τους δίνονται. Στο Θέμα Β4 οι μαθητές/-τριες εντοπίζουν στο κείμενο δύο μέσα πειθούς που έχουν ως στόχο τη στήριξη των απόψεων του/της συγγραφέα/-έως. Στο Θέμα Γ που σχετίζεται με την παραγωγή κειμένου, οι μαθητές/-τριες γράφουν ένα κείμενο-ομιλία που θα παρουσιάσουν σε ακροατήριο νέων της ηλικίας τους, σε εκδήλωση που οργανώνει η Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του νομού τους, προσδιορίζοντας το χρέος των επιστημόνων απέναντι στην κοινωνία, στο οποίο αναπτύσσουν τις προϋποθέσεις με τις οποίες οι επιστήμονες καθίστανται ικανοί να ανταποκρίνονται στον κοινωνικό τους ρόλο.

3.7. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2006

Για την Γ΄ Τάξη Ημερήσιου Ενιαίου Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες δοκίμιο του Ε. Π. Παπανούτσου από το έργο του «Πρακτική Φιλοσοφία» με θέμα τον πνευματικό άνθρωπο-δημιουργό. Στο Θέμα Α ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν με συντομία την περίληψη του κειμένου που τους δόθηκε σε 70-90 λέξεις. Με το Θέμα Β1 ελέγχεται η κατανόηση του περιεχομένου του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν σε 70-80 λέξεις το περιεχόμενο συγκεκριμένου αποσπάσματος. Με το Θέμα Β2 εξετάζεται η οργάνωση του κειμένου. Σε συγκεκριμένη παράγραφο, οι μαθητές/-τριες, αφού διερευνήσουν ποιον τρόπο πειθούς επιστρατεύει ο συγγραφέας και ποια μέσα πειθούς χρησιμοποιεί, αναφέρουν ένα παράδειγμα για κάθε περίπτωση:

B2. «Η μεγάλη αντοχή [...] στη χαρά της νίκης». Στη συγκεκριμένη παράγραφο να διερευνήσετε:

α. Ποιον τρόπο πειθούς επιστρατεύει ο συγγραφέας; (Μονάδες 2)

β. Ποια μέσα πειθούς χρησιμοποιεί; Να αναφέρετε ένα παράδειγμα για κάθε περίπτωση. (Μονάδες 3)

Μονάδες 5 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2006)

Τα Θέματα Β3 και Β4 σχετίζονται με σημασιολογικά στοιχεία. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες γράφουν από ένα συνώνυμο για συγκεκριμένες λέξεις του κειμένου, ενώ στο Θέμα Β4 αναφέρουν πέντε παραδείγματα μεταφορικής χρήσης της γλώσσας από το κείμενο. Στο Θέμα Γ οι μαθητές/-τριες συντάσσουν ένα συγκεκριμένο είδος κειμένου. Σε ομιλία 500-600 λέξεων αναφέρονται στην ψυχική δύναμη που απαιτείται, για να αντιμετωπίσουν τα παιδιά που

προέρχονται από περιοχή της χώρας, η οποία έχει πρόσφατα πληγεί από φυσική καταστροφή, και στους τρόπους που θα μπορούσε η Πολιτεία να συμβάλει στην ανακούφισή τους.

Για την Δ' Τάξη Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο χωρίς τίτλο, σε διασκευή, από το έργο του Χρ. Μαλεβίτση «Ο Έγκοπος Λόγος», Οι εκδόσεις των φίλων, σχετικά με τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας. Στο Θέμα Α1 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου που τους δόθηκε σε 100-120 λέξεις, χωρίς να αναφέρεται ο επικοινωνιακός στόχος. Στο Θέμα Β1 ελέγχεται η κατανόηση του περιεχομένου του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν σε 60-80 λέξεις το περιεχόμενο συγκεκριμένης περιόδου του κειμένου. Το Θέμα Β2 σχετίζεται με την οργάνωση του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες εντοπίζουν τον τρόπο ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου. Το Θέμα Β3 περιλαμβάνει σημασιολογικά στοιχεία. Οι μαθητές/-τριες καλούνται από το δεύτερο συνθετικό της καθεμιάς από τις λέξεις που δίνονται να γράψουν δύο ομόρριζες λέξεις. Με το Θέμα Β4 ελέγχεται η κατανόηση της λειτουργίας συγκεκριμένης μορφοσυντακτικής δομής. Από τους/τις μαθητές/-τριες ζητείται να γράψουν τις περιόδους από το κείμενο που τους δίνονται, μετατρέποντας την ενεργητική σύνταξη σε παθητική. Στο τελευταίο Θέμα Γ1 απαιτείται παραγωγή κειμένου από τους/τις μαθητές/-τριες. Οι μαθητές/-τριες καλούνται ως νέοι άνθρωποι με κριτική σκέψη και ενδιαφέρον για την ποιότητα των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας να στείλουν επιστολή στον Διευθυντή προγράμματος και ειδήσεων, στην οποία παρουσιάζουν την αποστολή των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας σε μια δημοκρατική κοινωνία και αναπτύσσουν τα κριτήρια με τα οποία, κατά τη γνώμη τους, πρέπει να διαμορφώνονται τα δελτία ειδήσεων και το πρόγραμμα των εκπομπών του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης (400-500 λέξεις).

Στις Επαναληπτικές Απολυτήριες Εξετάσεις Γ' Τάξης Γενικού Λυκείου του ίδιου έτους δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες απόσπασμα από το έργο του Ι. Μ. Παναγιωτόπουλου «Οι σκληροί καιροί. Η τραγωδία του 21ού αιώνα», με θέμα τον φανατισμό. Στο Θέμα Α οι μαθητές/-τριες γράφουν την περίληψη του κειμένου (100-120 λέξεις). Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν (70-90 λέξεις) το περιεχόμενο ενός αποσπάσματος του κειμένου. Στο Θέμα Β2 οι μαθητές/-τριες αναφέρουν τη συλλογιστική πορεία (παραγωγική-επαγωγική) με την οποία αναπτύσσεται συγκεκριμένο απόσπασμα, αιτιολογώντας την απάντησή τους, ενώ στο Θέμα Β3 σχηματίζουν από μία πρόταση για καθεμία από τις λέξεις που δίνονται, διατηρώντας τον γραμματικό τύπο στον οποίο βρίσκονται στο κείμενο. Στο Θέμα Β4 οι μαθητές/-τριες σχηματίζουν μια νέα σύνθετη λέξη, που έχει ως α' συνθετικό της, το β' συνθετικό των λέξεων που δίνονται, και στο Θέμα Γ γράφουν μια δεκάλεπτη ομιλία (500-600 λέξεις), η οποία θα γίνει σε μια εκδήλωση του πολιτιστικού κέντρου ενός Δήμου σχετικά με την οπαδική βία. Στην ομιλία ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να επισημάνουν τις αρνητικές όψεις του φανατισμού στην κοινωνική ζωή και να προτείνουν τρόπο για την αντιμετώπισή τους.

Στις Επαναληπτικές Απολυτήριες Εξετάσεις Δ' Τάξης Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο χωρίς τίτλο, από το έργο του Κ. Τσιρόπουλου, «Δοκίμια Ευθύνης». Στο Θέμα Α ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου που τους δόθηκε σε 80-100 λέξεις, δεν γίνεται καμία αναφορά στο επικοινωνιακό πλαίσιο. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν σε μια παράγραφο 70-80 λέξεων το

περιεχόμενο συγκεκριμένου αποσπάσματος από το κείμενο, ενώ το Θέμα Β2 εστιάζει στην οργάνωση του κειμένου, καθώς καλούνται οι μαθητές/-τριες να παρουσιάσουν τη δομή συγκεκριμένης παραγράφου από το κείμενο. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες γράφουν μια συνώνυμη λέξη για καθεμία από τις λέξεις που τους δίνονται, ενώ στο Θέμα Β4 να μετατρέψουν την παθητική σύνταξη σε ενεργητική στις περιόδους που δίνονται από το κείμενο. Στο Θέμα Γ οι μαθητές/-τριες συντάσσουν το δικό τους κείμενο, ενταγμένο σε επικοινωνιακό πλαίσιο:

Γ. Σε μια συνάντηση του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων με τους τελειοφοίτους του Λυκείου σου έγινε συζήτηση για το μέλλον σας και την προοπτική να επιτύχετε στη ζωή. Ο Πρόεδρος του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων εστίασε την ομιλία του στο ότι όποιος δεν εισαχθεί σε μια πανεπιστημιακή σχολή ή σε ένα τεχνολογικό ίδρυμα δεν έχει προοπτική να επιτύχει στη ζωή του. Αναλαμβάνεις να απαντήσεις ως εκπρόσωπος των συμμαθητών σου στις θέσεις του Προέδρου του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων. Γράψε την απάντηση, που θα έδινες στο συγκεκριμένο ομιλητή, παρουσιάζοντας το περιεχόμενο της έννοιας «επιτυχία» και τις προϋποθέσεις με τις οποίες οι νέοι μπορούν να την κατακτήσουν μπαίνοντας στο στίβο της ζωής (400-500 λέξεις) (κάθε άποψη είναι δεκτή, αρκεί να είναι τεκμηριωμένη). Μονάδες 50 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2006, Επαναληπτικές)

3.8. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2007

Για την Γ΄ Τάξη Ημερήσιου Γενικού Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο από το άρθρο του Μάριου Μπέγζου με τίτλο «Ο κοινωνισμός του ανθρωπισμού» με θέμα την έννοια του ανθρωπισμού. Στο Θέμα Α ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου που τους δόθηκε σε 80-100 λέξεις, ενώ στο Θέμα Β1 αναπτύσσουν σε 70-90 λέξεις το περιεχόμενο αποσπάσματος από το κείμενο. Στη συνέχεια, στο Θέμα Β2, οι μαθητές/-τριες εντοπίζουν δύο περιπτώσεις επίκλησης στην αυθεντία, την οποία ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς:

Β2. Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς, εκτός των άλλων, και την επίκληση στην αυθεντία. Να εντοπίσετε δύο περιπτώσεις επίκλησης στην αυθεντία. Μονάδες 5 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2007)

Στο Θέμα Β3, οι μαθητές/-τριες αποδίδουν με ύφος πιο ανεπίσημο και οικείο τις υπογραμμισμένες λέξεις:

Β3. Οι ακόλουθες λέξεις και φράσεις χαρακτηρίζουν ένα επίσημο ύφος λόγου. Να αποδώσετε με ύφος πιο ανεπίσημο και οικείο τις υπογραμμισμένες λέξεις: να καταστεί ανθρώπινος ο άνθρωπος, ατόπημα, να υπερβεί την κρίση, να

αποποιηθεί τον ατομικισμό, επιταγή των καιρών. Μονάδες 5 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2007)

Στο Θέμα Β4 οι μαθητές/-τριες δικαιολογούν την επιλογή του συγγραφέα για τη χρήση του α' πληθυντικού προσώπου, ενώ στο Θέμα Γ συντάσσουν ένα άρθρο (500-600 λέξεων) για την εφημερίδα του σχολείου, όπου εξηγούν, γιατί πρέπει να στηρίζονται προσπάθειες που βοηθούν τους συνανθρώπους τους και παράλληλα, να αναφερθούν στη συμβολή της παιδείας στην καλλιέργεια της ανθρωπιστικής συνείδησης, ιδιαίτερα των νέων.

Για την Δ' Τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται κείμενο, χωρίς τίτλο, σε διασκευή, από το βιβλίο του Ε. Π. Παπανούτσου, «Η Παιδεία. Το Μεγάλο μας Πρόβλημα» με θέμα τη γλώσσα των νέων. Στο Θέμα Α1 οι μαθητές/-τριες γράφουν σε 100-120 λέξεις την περίληψη του κειμένου που τους δόθηκε, χωρίς να εντάσσεται σε επικοινωνιακό πλαίσιο. Στο Θέμα Β1, για τον έλεγχο της κατανόησης του κειμένου, οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν σε μία παράγραφο (70-90 λέξεων) το περιεχόμενο συγκεκριμένου αποσπάσματος από το κείμενο. Στο Θέμα Β2 ελέγχεται η κατανόηση της οργάνωσης του κειμένου, καθώς οι μαθητές/-τριες εντοπίζουν τα δομικά στοιχεία συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου. Το Θέμα Β3 σχετίζεται με τη σημασία λέξεων, οι μαθητές/-τριες δίνουν από ένα αντώνυμο για τις λέξεις που τους δίνονται. Στο Θέμα Β4, σκοπός είναι να αντιληφθούν οι μαθητές/-τριες τη λειτουργία της μορφοσυντακτικής δομής ενεργητικής-παθητικής σύνταξης. Για τον σκοπό αυτό ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν τις περιόδους από το κείμενο που δίνονται, μετατρέποντας την ενεργητική σύνταξη σε παθητική. Στο Θέμα Γ1, σε ημερίδα που διοργανώνεται με θέμα «Διάλογος δύο γενεών», οι μαθητές/-τριες καλούνται σε ομιλία να αναπτύξουν τις θέσεις τους για τα αίτια έλλειψης της επικοινωνίας μεταξύ των νέων και των «μεγάλων» και να προτείνουν τρόπους προσέγγισης των δύο μερών.

Στις Επαναληπτικές Απολυτήριες Εξετάσεις Γ' Τάξης Γενικού Λυκείου του ίδιου έτους δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες απόσπασμα από το έργο του Κώστα Ε. Τσιρόπουλου «Η Μαρτυρία του Ανθρώπου. Δοκίμια», με θέμα την έννοια της ελευθερίας. Στο Θέμα Α οι μαθητές/-τριες καλούνται να γράψουν την περίληψη του κειμένου (80-100 λέξεις). Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες καλούνται να αναπτύξουν (100-120 λέξεις) το περιεχόμενο αποσπάσματος του κειμένου και στο Θέμα Β2 να διερευνήσουν και να αιτιολογήσουν τη συλλογιστική πορεία που ακολουθεί ο συγγραφέας, καθώς και τον τρόπο ανάπτυξης παραγράφου του κειμένου. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες καλούνται να σχηματίσουν μια πρόταση με καθεμιά από πέντε λέξεις που δίνονται και στο Θέμα Β4 να σχηματίσουν σύνθετες λέξεις από το β' συνθετικό συγκεκριμένων λέξεων. Στο Θέμα Γ οι μαθητές/-τριες καλούνται ως εκπρόσωποι της μαθητικής κοινότητας να αναπτύξουν τις απόψεις τους σχετικά με τους παράγοντες που απειλούν στον σημερινό κόσμο το ιδανικό της Ελευθερίας, καθώς και να δείξουν με ποιους τρόπους αυτή κατοχυρώνεται.

Στις Επαναληπτικές Απολυτήριες Εξετάσεις Δ' Τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται κείμενο στους/στις μαθητές/-τριες χωρίς τίτλο, από το βιβλίο του Ι. Μ. Παναγιωτόπουλου, «Ο σύγχρονος άνθρωπος» με θέμα την αλλοτρίωση του ανθρώπου. Με τα τρία πρώτα θέματα ελέγχεται η κατανόηση του κειμένου. Στο Θέμα Α οι μαθητές/-τριες καλούνται να γράψουν σε

100-120 λέξεις την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν σε μία παράγραφο 70-90 λέξεων το περιεχόμενο συγκεκριμένου αποσπάσματος από το κείμενο, ενώ στο Θέμα Β2 δίνουν από έναν πλαγιότιτλο σε συγκεκριμένες παραγράφους του κειμένου. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες γράφουν μία πρόταση για καθεμία από τις λέξεις του κειμένου που δίνονται σε οποιονδήποτε τύπο τους:

Β.3. Να γράψετε μία πρόταση για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου σε οποιονδήποτε τύπο τους: απάνθρωπες, ανασυνταχθεί, τυποποιεί, επίδραση, μέριμνα. Μονάδες 5 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2007, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Β4 οι μαθητές/-τριες γράφουν τις περιόδους από το κείμενο που τους δίνονται, μετατρέποντας την ενεργητική σύνταξη σε παθητική. Τέλος στο Θέμα Γ σε άρθρο (400-500 λέξεων), που θα δημοσιευθεί στη σχολική εφημερίδα, οι μαθητές/-τριες εκθέτουν τις αιτίες που προκαλούν το κοινωνικό φαινόμενο της μοναξιάς και της αλλοτρίωσης που βιώνει ο σημερινός άνθρωπος και προτείνουν διεξόδους, για να ξεπεράσει ο σύγχρονος άνθρωπος την έλλειψη επικοινωνίας με τους συνανθρώπους του.

3.9. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2008

Για την Γ΄ Τάξη Ημερήσιου Γενικού Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες απόσπασμα από το έργο του Σεφέρη «Δοκιμές» με θέμα την παράδοση. Στο Θέμα Α οι μαθητές/-τριες γράφουν σε 90-110 λέξεις την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται, ενώ στο Θέμα Β1 να αναπτύξουν σε μία παράγραφο (70-80 λέξεις) το περιεχόμενο συγκεκριμένου αποσπάσματος από το κείμενο. Το Θέμα Β2 σχετίζεται με την οργάνωση του κειμένου και τη λειτουργία της γλώσσας. Οι μαθητές/-τριες γράφουν δύο παραδείγματα που αποδεικνύουν ότι το κείμενο που τους δίνεται είναι στοχαστικό δοκίμιο με προσωπικό-στοχαστικό χαρακτήρα και τρία παραδείγματα με μεταφορική λειτουργία της γλώσσας. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες σχηματίζουν από μία πρόταση ή μία περίοδο για τις λέξεις που τους δίνονται, ενώ στο Θέμα Β4 από το β΄ συνθετικό συγκεκριμένων λέξεων που δίνονται σχηματίζουν από μία σύνθετη λέξη:

Β4. Από το β΄ συνθετικό των παρακάτω λέξεων να σχηματίσετε μία νέα σύνθετη λέξη: σταυροδρόμι, αποκαλυπτικές, βιολογικά, παράδοση, υπόδικη. Μονάδες 5 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2008)

Στο Θέμα Γ οι μαθητές/-τριες ως εκπρόσωποι της μαθητικής κοινότητας αναλαμβάνουν τη σύνταξη ενός κειμένου (500-600 λέξεις), που θα εκφωνηθεί σε εκδήλωση που διοργανώνει ο Δήμος με θέμα την παράδοση, στο οποίο αναφέρουν τις αιτίες για τις οποίες πολλοί νέοι σήμερα έχουν απομακρυνθεί από την παράδοση και να προτείνουν τρόπους επανασύνδεσής τους με αυτήν.

Για την Δ΄ Τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται κείμενο, χωρίς τίτλο, από το βιβλίο του Κ. Ε. Τσιρόπουλου, «Η αμφισβήτηση του κατεστημένου με θέμα την έννοια της βίας». Στο Θέμα Α1 οι μαθητές/-τριες γράφουν σε 80-100 λέξεις την περίληψη του κειμένου που τους

δίνεται, ενώ στο Θέμα Β1, για τον έλεγχο της κατανόησης του κειμένου, αποδίδουν το νόημα συγκεκριμένης περιόδου από το κείμενο σε μια παράγραφο 70-90 λέξεων. Στο Θέμα Β2 οι μαθητές/-τριες αναφέρουν τους τρόπους με τους οποίους αναπτύσσεται συγκεκριμένη παράγραφος του κειμένου. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες γράφουν από ένα συνώνυμο για καθεμία από τις λέξεις που δίνονται και στο Θέμα Β4 γράφουν τις περιόδους από το κείμενο που δίνονται μετατρέποντας την ενεργητική σύνταξη σε παθητική. Στο Θέμα Γ1 οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν σε ένα άρθρο, που θα δημοσιευθεί στην εφημερίδα του Δήμου, τα αίτια και τις συνέπειες της βίας και προτείνουν τρόπους αντιμετώπισης του προβλήματος (400-500 λέξεις).

Στις Επαναληπτικές Απολυτήριες Εξετάσεις Γ΄ Τάξης Γενικού Λυκείου του ίδιου έτους δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες απόσπασμα από το έργο του Άγγελου Τερζάκη «Προσανατολισμός στον αιώνα» με θέμα τη Δημοκρατία. Στο Θέμα Α οι μαθητές/-τριες γράφουν την περίληψη του κειμένου (80-100 λέξεις). Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν σε μια παράγραφο (80-100 λέξεις) το περιεχόμενο ενός αποσπάσματος του κειμένου, ενώ στο Θέμα Β2 να αναφέρουν τη συλλογιστική πορεία που ακολουθεί ο συγγραφέας στην τελευταία παράγραφο του κειμένου αιτιολογώντας την απάντησή τους. Στο Θέμα Β3 γράφουν από ένα αντώνυμο για καθεμία από πέντε λέξεις που τους δίνονται. Στο Θέμα Β4 οι μαθητές/-τριες αναφέρουν τι επιτυγχάνει ο συγγραφέας με τη χρήση ερωτήσεων στην τελευταία παράγραφο του κειμένου:

Β4. Τι επιτυγχάνει ο συγγραφέας με τη χρήση των ερωτήσεων στην τελευταία παράγραφο του κειμένου; Μονάδες 5 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2008, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Γ οι μαθητές/-τριες γράφουν ένα άρθρο (500-600 λέξεις) για δημοσίευση στο αφιέρωμα με θέμα τη Δημοκρατία στο προσεχές τεύχος του σχολικού περιοδικού, στο οποίο πρέπει να επισημάνουν εκδηλώσεις αντιδημοκρατικής συμπεριφοράς στον καθημερινό βίο και αναφέρουν τις αρετές που πρέπει να διακρίνουν τον συνειδητό δημοκρατικό πολίτη στην καθημερινότητά του.

Στις Επαναληπτικές Απολυτήριες Εξετάσεις Δ΄ Τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου του ίδιου έτους δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες απόσπασμα από το έργο «Πρακτική Φιλοσοφία» του Ε. Π. Παπανούτσου, με θέμα την ευθύνη του επιστήμονα. Στο Θέμα Α οι μαθητές/-τριες καλούνται να γράψουν την περίληψη του κειμένου (80-100 λέξεις) και στο Θέμα Β1 να αναλύσουν το νόημα ενός αποσπάσματος (περίπου 60 λέξεις). Στο Θέμα Β2 οι μαθητές/-τριες απαντούν για τον τρόπο ανάπτυξης μιας παραγράφου, δικαιολογώντας την απάντησή τους, στο Θέμα Β3 γράφουν ένα συνώνυμο για καθεμία από πέντε δοθείσες λέξεις, ενώ στο Θέμα Β4 γράφουν από δύο προτάσεις μετατρέποντας τη σύνταξη από ενεργητική σε παθητική και αντιστρόφως. Στο Θέμα Γ οι μαθητές/-τριες αναλαμβάνουν ως εκπρόσωποι του σχολείου τους ομιλία (400-500 λέξεις) σε εκδήλωση του Δήμου της περιοχής τους με θέμα: «Η ευθύνη του επιστήμονα απέναντι στα σύγχρονα επιτεύγματα», στην οποία θα πρέπει να αναφερθούν στους κινδύνους που προκύπτουν από την αλόγιστη χρήση των επιστημονικών επιτευγμάτων, καθώς και στις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες η επιστήμη μπορεί να αξιοποιείται χωρίς να καθίσταται επιζήμια για τον άνθρωπο.

3.10. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2009

Για την Γ΄ Τάξη Ημερήσιου Γενικού Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες απόσπασμα από το έργο του Άγγελου Τερζάκη «Ταραγμένες Ψυχές» με θέμα την αξία του βιβλίου. Στο Θέμα Α οι μαθητές/-τριες γράφουν σε 90-110 λέξεις την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται, ενώ στο Θέμα Β1 αναπτύσσουν σε μια παράγραφο 80 έως 100 λέξεων το περιεχόμενο συγκεκριμένου αποσπάσματος από το κείμενο. Στο Θέμα Β2, που σχετίζεται με την οργάνωση του κειμένου, οι μαθητές/-τριες εντοπίζουν στο κείμενο τον τρόπο πειθούς της επίκλησης στην αυθεντία και στη συνέχεια να εντοπίσουν παραδείγματα μεταφορικής χρήσης του λόγου. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες γράφουν από ένα αντώνυμο και από ένα συνώνυμο για συγκεκριμένες λέξεις του κειμένου που τους δίνονται, ενώ στο Θέμα Β4 αναγνωρίζουν το είδος της σύνταξης (ενεργητική ή παθητική) σε συγκεκριμένες προτάσεις του κειμένου και μετατρέπουν την καθεμιά σύνταξη στην αντίθετή της. Στο Θέμα Γ οι μαθητές/-τριες αιτιολογούν σε άρθρο (500-600 λέξεις) που θα δημοσιευθεί στην εφημερίδα του σχολείου τη συμπεριφορά πολλών μαθητών που καταστρέφουν τα βιβλία τους στο προαύλιο του σχολείου και αναφέρονται στους τρόπους που συμβάλουν στην αρμονική συνύπαρξη του βιβλίου με τα ηλεκτρονικά μέσα πληροφόρησης και γνώσης.

Για την Δ΄ Τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται κείμενο χωρίς τίτλο, σε διασκευή, από το βιβλίο του Στέλιου Παπαθανασόπουλου «Η Δύναμη της Τηλεόρασης» με θέμα την επίδραση της τηλεόρασης. Στο Θέμα Α1 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν σε 100-120 λέξεις την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται, ενώ στο Θέμα Β1 να σχολιάσουν συγκεκριμένη άποψη του συγγραφέα που εκφράζεται στο κείμενο σε 60-70 λέξεις. Το Θέμα Β2 αποτελείται από δύο υποερωτήματα. Στο Θέμα Β2 οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να γράψουν τα δομικά στοιχεία συγκεκριμένης παραγράφου από το κείμενο και να τεκμηριώσουν την αναφορά τους και στο Β2 β) να γράψουν έναν τίτλο για τη συγκεκριμένη παράγραφο. Το Θέμα Β3 αφορά σημασιολογικά στοιχεία. Οι μαθητές/-τριες καλούνται α) χωρίς να αλλάξουν το μέρος του λόγου των λέξεων ή ονοματικών συνόλων που τους δίνονται, να σχηματίσουν από μία πρόταση και β) να γράψουν δύο σύνθετα για καθεμία από τις λέξεις που δίνονται:

Β.3. α) Χωρίς να αλλάξετε το μέρος του λόγου των παρακάτω λέξεων ή ονοματικών συνόλων, να σχηματίσετε από μία δική σας πρόταση:

τηλεοπτικό πρόγραμμα

υπηρεσίες

κριτικό πνεύμα

διαφήμιση

Μονάδες 4

β) Να γράψετε δύο σύνθετα για κάθε μία από τις ακόλουθες λέξεις:

θέση

άνθρωπος

χρόνου

κοινωνίας

Μονάδες 4 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2009)

Στο Θέμα Β4 οι μαθητές/-τριες γράφουν ξανά τις περιόδους λόγου που δίνονται μετατρέποντας την ενεργητική σύνταξη σε παθητική. Τέλος, στο Θέμα Γ1, σε άρθρο που προορίζεται για την ηλεκτρονική σελίδα ή την εφημερίδα του σχολείου, οι μαθητές/-τριες εκθέτουν τις απόψεις τους για τον θετικό και αρνητικό ρόλο του διαδικτύου, κυρίως στη ζωή των νέων ανθρώπων (400-500 λέξεις).

Στις Επαναληπτικές Απολυτήριες Εξετάσεις Γ΄ Τάξης Γενικού Λυκείου του ίδιου έτους δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες απόσπασμα από το έργο του Ακαδημαϊκού Κωνσταντίνου Δεσποτόπουλου «Φιλοσοφία και θεωρία του πολιτισμού». Στο Θέμα Α οι μαθητές/-τριες γράφουν την περίληψη του κειμένου (90-110 λέξεις). Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν σε μια παράγραφο (80-100 λέξεις) το περιεχόμενο μιας φράσης του Διονυσίου Σολωμού και στο Θέμα Β2 εντοπίζουν στο κείμενο περιπτώσεις επίκλησης στην αυθεντία. Το Θέμα Β3 σχετίζεται με σημασιολογικά στοιχεία. Οι μαθητές/-τριες καλούνται: α) να γράψουν από ένα αντώνυμο για καθεμία από συγκεκριμένες λέξεις που δίνονται και β) να γράψουν από ένα συνώνυμο για συγκεκριμένες λέξεις που δίνονται. Στο Θέμα Β4.α. οι μαθητές/-τριες καλούνται να αναφέρουν τρία παραδείγματα μεταφορικής χρήσης του λόγου από το κείμενο και στο Θέμα Β4.β. να σχηματίσουν μια πρόταση με καθεμία από πέντε συγκεκριμένες λέξεις που δίνονται ή ονοματικά σύνολα χωρίς να αλλάξουν το μέρος του λόγου. Στο Θέμα Γ οι μαθητές/-τριες αναλαμβάνουν τον ρόλο του μέλους της Βουλής των Εφήβων και να αιτιολογήσουν σε γραπτή εισήγηση (500-600 λέξεις) το φαινόμενο της χαμηλής ποιότητας γλωσσικής έκφρασης σε ποικίλες μορφές επικοινωνίας, και αναφέρονται στη ξεχωριστή σημασία της γλωσσικής παιδείας για την προαγωγή του πνευματικού πολιτισμού.

(Δε βρέθηκε υλικό για το μάθημα στις Επαναληπτικές Εξετάσεις 2009 για την Δ΄ Τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου)

3.11. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2010

Για την Γ΄ Τάξη Ημερήσιου Γενικού Λυκείου και Πανελλαδικές Εξετάσεις Γ΄ Τάξης ΕΠΑ.Λ (Ομάδα Β΄) δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο σε διασκευή από το βιβλίο της Αλεξάνδρας Κορωναίου «Εκπαιδύοντας Εκτός Σχολείου» με θέμα την αυτομόρφωση. Στο Θέμα Α1 οι μαθητές/-τριες γράφουν σε 100-120 λέξεις την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται, χωρίς να αναφέρεται το επικοινωνιακό πλαίσιο:

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις). Μονάδες 25 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2010)

Στο Θέμα Β1, για τον έλεγχο της κατανόησης του κειμένου, οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν σε μια παράγραφο 80 έως 100 λέξεων το περιεχόμενο συγκεκριμένου αποσπάσματος από το κείμενο. Το Θέμα Β2 σχετίζεται με την οργάνωση του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες εντοπίζουν με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η τελευταία παράγραφος του κειμένου, καθώς και τα δομικά μέρη της ίδιας παραγράφου του κειμένου. Τα Θέματα Β3 και Β4 σχετίζονται με σημασιολογικά στοιχεία. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες γράφουν από ένα αντώνυμο και ένα συνώνυμο για καθεμία από τις λέξεις του κειμένου που τους δίνονται και στο Θέμα Β4 επισημαίνουν τρία χαρακτηριστικά του επιστημονικού λόγου. Στο Θέμα Γ οι μαθητές/-τριες καλούνται να αναφερθούν στη σημασία της αυτομόρφωσης με τη μορφή άρθρου (500-600 λέξεις), που θα δημοσιευθεί στην εφημερίδα του σχολείου και να προτείνουν τρόπους πραγμάτωσής της σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου.

Για την Δ΄ Τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο με τίτλο «Η Συνομιλία», σε διασκευή από το έργο του Ι. Μ. Παναγιωτόπουλου, «Ο Σύγχρονος Άνθρωπος» με θέμα τον διάλογο. Στο Θέμα Α1 οι μαθητές/-τριες γράφουν την περίληψη του κειμένου σε 80-100 λέξεις, χωρίς δικά τους σχόλια. Στο Θέμα Β1, για τον έλεγχο της κατανόησης του κειμένου, οι μαθητές/-τριες σχολιάζουν σε μία παράγραφο 60-70 λέξεων συγκεκριμένη θέση που εκφράζει ο συγγραφέας. Με το Θέμα Β2 ελέγχεται η οργάνωση του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να εντοπίσουν α) τον τρόπο ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου από το κείμενο και β) τα δομικά μέρη της ίδιας παραγράφου του κειμένου, ενώ στο Θέμα Β3 εξετάζονται σε σημασιολογικά στοιχεία και καλούνται α) να γράψουν δύο ομόρριζα για συγκεκριμένες λέξεις του κειμένου και β) να σχηματίσουν προτάσεις με λέξεις που τους δίνονται από το κείμενο. Στο Θέμα Β4 ελέγχεται η χρήση συγκεκριμένων μορφοσυντακτικών δομών. Οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να γράψουν ξανά απόσπασμα του κειμένου, μετατρέποντας την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και β) να εντοπίσουν σε συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου ρήματα που χρησιμοποιούνται μεταφορικά. Στο Θέμα Γ1 οι μαθητές/-τριες καλούνται να αναφέρουν σε μορφή άρθρου (400-500 λέξεις), που προορίζεται για την ηλεκτρονική σελίδα (ιστοσελίδα) ή την εφημερίδα του σχολείου: α) βασικές προϋποθέσεις διεξαγωγής ενός πολιτισμένου διαλόγου και β) δραστηριότητες που θα μπορούσε να οργανώσει ένα σχολείο, προκειμένου να ενισχύσει την ικανότητα διαλόγου των μελών της σχολικής κοινότητας.

Στις Επαναληπτικές Απολυτήριες Εξετάσεις Γ΄ Τάξης Γενικού Λυκείου του ίδιου έτους δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες διασκευασμένο άρθρο από την εφημερίδα «Το Βήμα» σχετικά με την κλιματική αλλαγή. Στο Θέμα Α1 οι μαθητές/-τριες καλούνται να γράψουν την περίληψη του κειμένου (100-120 λέξεις) με την τυποποιημένη εκφώνηση:

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις). Μονάδες 25 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2010, Επαναληπτικές)

Με το Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες εξετάζονται στην κατανόηση του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν σε μια παράγραφο (80-100 λέξεις) το περιεχόμενο συγκεκριμένου αποσπάσματος του κειμένου. Το Θέμα Β2 σχετίζεται με την οργάνωση του λόγου. Οι μαθητές/-τριες, στο Θέμα Β2, καλούνται να εντοπίσουν α) με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η τρίτη παράγραφος του κειμένου και β) τα δομικά στοιχεία της συγκεκριμένης παραγράφου. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες εξετάζονται σε σημασιολογικά στοιχεία και καλούνται α) να γράψουν από ένα συνώνυμο για καθεμιά από συγκεκριμένες λέξεις που δίνονται και β) να γράψουν από ένα αντώνυμο για συγκεκριμένες λέξεις που δίνονται. Στο Θέμα Β4 εξετάζεται η χρήση συγκεκριμένων μορφοσυντακτικών δομών. Οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να μετατρέψουν την παθητική σύνταξη ενός αποσπάσματος σε ενεργητική και β) να δικαιολογήσουν τη χρήση των εισαγωγικών σε μια φράση και μια λέξη του κειμένου. Στο Θέμα Γ1 οι μαθητές/-τριες συντάσσουν το δικό τους κείμενο, ένα άρθρο (500-600 λέξεων) που θα δημοσιευτεί στη σχολική εφημερίδα και να αναπτύξουν τους λόγους για τους οποίους πρέπει να προστατεύεται το περιβάλλον, καθώς και να προτείνουν τρόπους με τους οποίους μπορούν να συμβάλλουν στην επίτευξη του παραπάνω σκοπού.

Στις Επαναληπτικές Απολυτήριες Εξετάσεις Δ΄ Τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο με τον τίτλο «Μαγικό ραβδί και αφεντικό» σε διασκευή από τον ημερήσιο τύπο, με θέμα τα «έξυπνα κινητά». Στο Θέμα Α οι μαθητές/-τριες γράφουν σε 80-100 λέξεις την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται, χωρίς σχόλια. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες σχολιάζουν σε μία παράγραφο 70-80 λέξεων το περιεχόμενο συγκεκριμένου αποσπάσματος από το κείμενο, με στόχο τον έλεγχο της κατανόησης του κειμένου. Το Θέμα Β2 περιλαμβάνει δύο ερωτήματα με τα οποία ελέγχονται η κατανόηση και η οργάνωση του κειμένου:

B.2. α) Με ένα σύντομο σχόλιό σας, να αιτιολογήσετε τον τίτλο του άρθρου με βάση το περιεχόμενό του. (μονάδες 6). β) Να εντοπίσετε τα δομικά στοιχεία της πρώτης παραγράφου του κειμένου: «Πάνω από ένα...του πόθου τους». (μονάδες 3) (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2010, Επαναληπτικές)

Οι μαθητές/-τριες στο Θέμα Β3 εξετάζονται σε σημασιολογικά στοιχεία, καλούνται να γράψουν από δύο ομόρριζα για καθεμιά από τις λέξεις που τους δίνονται. Στο Θέμα Β4 εξετάζεται η χρήση συγκεκριμένου σημείου στίξης:

B.4. Να δικαιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών στις παρακάτω εκφράσεις: «έξυπνο» κινητό, άθλιους «ξενώνες», έχει γίνει «αξία» (Μονάδες 6). (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2010, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Γ, που περιλαμβάνει την παραγωγή λόγου, οι μαθητές/-τριες παρουσιάζουν τις απόψεις τους σε μορφή άρθρου (400-500 λέξεων) για την τοπική εφημερίδα, σχετικά α) με τους λόγους για τους οποίους κάποιοι άνθρωποι πιστεύουν ότι με την απόκτηση εξελιγμένων τεχνολογικών προϊόντων ενισχύεται το κοινωνικό τους κύρος και β) τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει η αντίληψη αυτή για τη ζωή τους.

3.12. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2011

Για την Γ΄ Τάξη Ημερήσιου Γενικού Λυκείου και ΕΠΑ.Λ. (Ομάδα Β΄) δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο από άρθρο του Πάσχου Μανδραβέλη, χωρίς τίτλο, από τον ημερήσιο τύπο, σε διασκευή, σχετικά με την επανάσταση στην πληροφορική. Στο Θέμα Α οι μαθητές/-τριες γράφουν σε 100-120 λέξεις την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται. Στο Θέμα Β1, για τον έλεγχο της κατανόησης του κειμένου, οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν σε 60-80 λέξεις το περιεχόμενο συγκεκριμένης περιόδου από το κείμενο:

B1. «Η κοινότητα χρειάζεται την κοινή εμπειρία για να είναι κοινότητα». Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60 - 80 λέξεων το περιεχόμενο της παραπάνω περιόδου. Μονάδες 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2011)

Στο Θέμα Β2, για τον έλεγχο της οργάνωσης του κειμένου, οι μαθητές/-τριες εντοπίζουν τους τρόπους ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου από το κείμενο, καθώς και τη δομή της ίδιας παραγράφου. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες αιτιολογούν τη χρήση εισαγωγικών σε συγκεκριμένες περιπτώσεις από το κείμενο και να εντοπίσουν στο κείμενο πέντε παραδείγματα μεταφορικής λειτουργίας της γλώσσας. Στο Θέμα Β4 οι μαθητές/-τριες εξετάζονται σε σημασιολογικά στοιχεία και καλούνται να γράψουν από ένα συνώνυμο και ένα αντώνυμο για συγκεκριμένες λέξεις του κειμένου:

B4. α) Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: πιθανόν, ξεχνάς, κατακερματισμό, μετατρέπεται, διασπείρει. (Μονάδες 5) β) Να γράψετε από ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: υπαρκτό, άρνηση, σίγουρος, προσβάσιμο, λογικό. (Μονάδες 5) Μονάδες 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2011)

Στο Θέμα Γ, που σχετίζεται με την παραγωγή λόγου, καλούνται οι μαθητές/-τριες ως ομιλητές σε ημερίδα που οργανώνει το σχολείο με θέμα τη χρήση του διαδικτύου, να αναπτύξουν τις απόψεις τους (500-600 λέξεις) σχετικά με τις υπηρεσίες που προσφέρει το διαδίκτυο στη διάδοση της γνώσης, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους μπορεί αυτό να αξιοποιηθεί δημιουργικά στο πλαίσιο του σχολείου.

Για την Δ΄ Τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου και ΕΠΑ.Λ. (Ομάδα Β΄) δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο, χωρίς τίτλο, από τον ημερήσιο τύπο σε διασκευή της Μαριάννας Τζιαντζή με θέμα τη σχέση επικοινωνίας και τεχνολογίας. Στο Θέμα Α1 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται σε 100-120 λέξεις. Στο Θέμα Β1 ελέγχεται η κατανόηση του κειμένου και οι μαθητές/-τριες καλούνται να αναπτύξουν σε μια παράγραφο 60-80 λέξεων το περιεχόμενο φράσης από το κείμενο. Στο Θέμα Β2 εξετάζεται η μορφοσυντακτική δομή της ενεργητικής και παθητικής σύνταξης. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να μετατρέψουν την ενεργητική σύνταξη σε παθητική σε φράσεις του κειμένου που τους δίνονται:

B2. Να μετατρέψετε την ενεργητική σε παθητική σύνταξη στις παρακάτω φράσεις: «Δεν έχω ακούσει πιο θλιβερή φράση», «οι κινητοί τεράλληδες δεν

*εξωραΐζουν τις εμπειρίες τους, αλλά συχνά τις περιγράφουν με μελανά χρώματα»
Μονάδες 6 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2011)*

Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες εξετάζονται σε σημασιολογικά στοιχεία. Οι μαθητές/-τριες καλούνται: α) να γράψουν από ένα συνώνυμο για καθεμία από τις λέξεις που δίνονται και β) για καθεμία από τις λέξεις που δίνονται να γράψουν από μία πρόταση. Οι μαθητές/-τριες στο Θέμα Β4 ελέγχονται στην οργάνωση του κειμένου και σε σημασιολογικά στοιχεία. Έτσι καλούνται α) να εντοπίσουν με ποιον τρόπο αναπτύσσεται συγκεκριμένη παράγραφος του κειμένου και β) να προσδιορίσουν στο κείμενο τρεις μεταφορικές περιπτώσεις της γλώσσας. Στο Θέμα Γ1 οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν τις απόψεις τους σε μορφή άρθρου (500-600 λέξεων) που θα δημοσιευθεί στη σχολική εφημερίδα σχετικά με: α) την υπέρμετρη χρήση του κινητού τηλεφώνου και β) τους τρόπους με τους οποίους αυτή επηρεάζει την καθημερινότητα των ανθρώπων.

Στις Επαναληπτικές Εξετάσεις της Γ΄ Τάξης Ημερήσιου Γενικού Λυκείου δίνεται κείμενο, χωρίς τίτλο, σε διασκευή από το έργο του Αριστόξενου Σκιαδά «Διαπιστώσεις» με θέμα τον ελεύθερο χρόνο. Στο Θέμα Α1 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου σε 80-100 λέξεις. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες, για τον έλεγχο της κατανόησης του κειμένου, αναπτύσσουν σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων το περιεχόμενο περιόδου από το κείμενο που εξετάζεται. Το Θέμα Β2 σχετίζεται με την οργάνωση του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες εντοπίζουν τη δομή συγκεκριμένης παραγράφου από το κείμενο και να αναφέρουν δύο τρόπους με τους οποίους αναπτύσσεται η παράγραφος. Στο Θέμα Β3, οι μαθητές/-τριες εξετάζονται σε συγκεκριμένη μορφοσυντακτική δομή και στη λειτουργία της γλώσσας. Οι μαθητές/-τριες καλούνται: α) να σχολιάσουν τη χρήση του α΄ πληθυντικού προσώπου από τον συγγραφέα και β) να δώσουν μέσα από το κείμενο δύο παραδείγματα συγκινησιακής χρήσης της γλώσσας. Στο Θέμα Β4 οι μαθητές/-τριες απαντούν σε ερωτήματα που σχετίζονται με σημασιολογικά στοιχεία:

*Β4. α) Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
παραφροσύνη, ανημποριάς, συνιστούν, ανεκπλήρωτες, επιδιώκουν. (μονάδες 5)
β) Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: εμπλέκει,
αφαιρεί, ερήμην, συχνότατα, ανασφάλεια. (μονάδες 5) Μονάδες 10
(Πανελλαδικές Εξετάσεις 2011, Επαναληπτικές)*

Στο Θέμα Γ1 οι μαθητές/-τριες γράφουν άρθρο για την εφημερίδα του σχολείου, με το οποίο παρουσιάζονται σε 500-600 λέξεις οι συνέπειες της κακής διαχείρισης του ελεύθερου χρόνου από τον σύγχρονο άνθρωπο και προτάσεις για τη δημιουργικότερη αξιοποίησή του.

Στις Επαναληπτικές Εξετάσεις της Δ΄ Τάξης Γενικού Εσπερινού Λυκείου δίνεται το ίδιο κείμενο με τις Επαναληπτικές ΠΕ Ιουνίου της Γ΄ Τάξης Ημερήσιου Γενικού Λυκείου, του Αριστόξενου Σκιαδά «Διαπιστώσεις» με διαφοροποιημένα θέματα. Στο Θέμα Α1 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου σε 80-100 λέξεις. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν σε μια παράγραφο 70 λέξεων περίπου το περιεχόμενο αποσπάσματος από το κείμενο. Στο Θέμα Β2 οι μαθητές/-τριες καλούνται: α) να σχολιάσουν

τη χρήση του α' πληθυντικού προσώπου από τον συγγραφέα και β) να δώσουν μέσα από το κείμενο δύο παραδείγματα μεταφορικής χρήσης της γλώσσας. Με το Θέμα Β3 ελέγχονται η οργάνωση του κειμένου και η μορφοσυντακτική δομή της ενεργητικής-παθητικής σύνταξης:

B3. α) Να βρείτε τη δομή της πρώτης παραγράφου. (μονάδες 3) β) Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική στις παρακάτω προτάσεις: Η παραφροσύνη του καιρού μας μάς εμπλέκει μέσα στη ροή του χρόνου. Όλοι συνθλίβουμε τον ελάχιστο χρόνο μας. (μονάδες 4) Μονάδες 7 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2011, Επαναληπτικές)

Οι μαθητές/-τριες, στο Θέμα Β4, για τον έλεγχο σημασιολογικών στοιχείων, καλούνται α) να γράψουν από ένα συνώνυμο για καθεμία από τις λέξεις που δίνονται και β) να γράψουν από ένα αντώνυμο για συγκεκριμένες λέξεις που δίνονται. Στο Θέμα Γ1 που σχετίζεται με την παραγωγή λόγου, οι μαθητές/-τριες παρουσιάζουν σε μορφή άρθρου για τη σχολική εφημερίδα (500-600 λέξεων) τους λόγους για τους οποίους ο σύγχρονος άνθρωπος έχει περιορισμένο ελεύθερο χρόνο, καθώς και τις συνέπειες που προκαλεί αυτή η πραγματικότητα στις σχέσεις του με τους άλλους και με τον εαυτό του.

3.13. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2012

Για την Γ' Τάξη Ημερησίου και την Δ' Τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες απόσπασμα από το βιβλίο της Ελένης Γλύκατζη-Αρβελέρ «Πολιτισμός και Ελληνισμός Προσεγγίσεις» με θέμα την τέχνη.

Στο Θέμα Α1 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου που εξετάζεται σε 100-120 λέξεις. Στο Θέμα Β1, για τον έλεγχο της κατανόησης του κειμένου, οι μαθητές/-τριες καλούνται να αναπτύξουν το περιεχόμενο φράσης από το κείμενο σε μία παράγραφο (70-90 λέξεις). Στο Θέμα Β2 οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να εντοπίσουν τους δύο τρόπους πειθούς που χρησιμοποιεί η συγγραφέας στην τελευταία παράγραφο του κειμένου και να τεκμηριώσουν την απάντησή τους με μία αναφορά για κάθε τρόπο, β) να εντοπίσουν στο κείμενο τέσσερις λέξεις ή φράσεις με μεταφορική σημασία. Στο Θέμα Β3 εξετάζονται σημασιολογικά στοιχεία. Οι μαθητές/-τριες γράφουν από ένα αντώνυμο και από ένα συνώνυμο για συγκεκριμένες λέξεις του κειμένου που τους δίνονται, ενώ στο Θέμα Β4 εξετάζεται η μορφοσυντακτική δομή ενεργητικής-παθητικής σύνταξης:

B4. Να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης στις παρακάτω φράσεις και να τις μετατρέψετε στο αντίθετο είδος: Διαγράφει ο τεχνίτης τα πλαίσια μιας πάντα ευνομούμενης και ισορροπημένης πολιτείας (μονάδες 2). Δάμασε η ελληνική τέχνη το ζώο πριν ανακαλύψει τον τέλειο άνθρωπο (μονάδες 3). Μονάδες 5 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2012)

Στο Θέμα Γ1 που περιλαμβάνεται η παραγωγή λόγου, οι μαθητές/-τριες αναφέρονται στην προσφορά της Τέχνης στους νέους σήμερα, καθώς και στους τρόπους με τους οποίους μπορεί

το σχολείο να συμβάλλει στην ουσιαστική επαφή τους με αυτήν, με τη μορφή εισήγησης (500-600 λέξεων) για ημερίδα του δήμου με θέμα «Τέχνη και Ζωή».

Στις Επαναληπτικές Πανελλαδικές εξετάσεις Γ΄ Τάξης Ημερήσιου και Δ΄ Τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο σε διασκευή από το έργο του Δημ. Ιω. Κουκουλομμάτη «Το συναίσθημα της τιμής στην τραγική ποίηση και η παιδευτική του διάσταση» με θέμα το συναίσθημα της τιμής. Στο Θέμα Α1 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται σε 100-120 λέξεις. Στο Θέμα Β1, για τον έλεγχο της κατανόησης του κειμένου, οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν σε μια παράγραφο 100-120 λέξεων το περιεχόμενο πρότασης από το κείμενο, ενώ στο Θέμα Β2, για τον έλεγχο της οργάνωσης του κειμένου, οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να εντοπίσουν τα δομικά στοιχεία παραγράφου από το κείμενο και β) να προσδιορίσουν δύο τρόπους με τους οποίους αναπτύσσεται συγκεκριμένη παράγραφος του κειμένου, τεκμηριώνοντας την απάντησή τους. Οι μαθητές/-τριες στο Θέμα Β3 καλούνται α) να δικαιολογήσουν τη χρήση συγκεκριμένων διαρθρωτικών λέξεων από το κείμενο και β) να αιτιολογήσουν τη χρήση των σημείων στίξης σε φράσεις που δίνονται από το κείμενο. Στο Θέμα Β4 εξετάζονται σημασιολογικά στοιχεία. Οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να χρησιμοποιήσουν καθεμία από τις λέξεις που δίνονται σε προτάσεις και β) να γράψουν από ένα συνώνυμο για τις συγκεκριμένες λέξεις:

Β4. α) Να χρησιμοποιήσετε καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις σε αντίστοιχες προτάσεις, ώστε να φαίνεται η σημασία της: αποβαίνει, έπαρση, αναπόφευκτες, αδυσώπητο, ταυτόχρονα (μονάδες 5). β) Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις (μονάδες 5). Μονάδες 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2012, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Γ1, για τον έλεγχο της παραγωγής λόγου, οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν με επιχειρήματα, σε ένα άρθρο για την εφημερίδα του σχολείου (500-600 λέξεων), για ποιους λόγους αξίζει να καλλιεργείται στους νέους το συναίσθημα της τιμής και πώς η επαφή των νέων με την τραγική ποίηση μπορεί να ενισχύσει το συναίσθημα αυτό.

3.14. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2013

Για την Γ΄ Τάξη Ημερησίου, την Δ΄ Τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου και Ε.ΠΑΛ. (Ομάδα Β΄) δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο από το βιβλίο του Γιώργου Γραμματικάκη «Ένας Αστρολάβος του Ουρανού και της Ζωής» σε διασκευή σχετικό με το φυσικό περιβάλλον. Στο Θέμα Α1 ζητείται στους/στις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται σε 100-120 λέξεις. Στο Θέμα Β1, για τον έλεγχο της κατανόησης του κειμένου, οι μαθητές/-τριες καλούνται να αναπτύξουν σε μία παράγραφο 100 - 120 λέξεων το περιεχόμενο αποσπάσματος από το κείμενο. Στο Θέμα Β2 οι μαθητές/-τριες καλούνται: α) να διακρίνουν τα δομικά στοιχεία μιας παραγράφου του κειμένου και β) να εντοπίσουν μέσα στο κείμενο παραδείγματα μεταφορικής χρήσης του λόγου. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες εξετάζονται σε σημασιολογικά στοιχεία, καλούνται να σκεφτούν και να γράψουν από ένα αντώνυμο και από ένα συνώνυμο για συγκεκριμένες λέξεις του κειμένου. Στο Θέμα Β4 δίνεται

έμφαση σε μορφοσυντακτικές δομές. Οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να αιτιολογήσουν τη χρήση του ερωτηματικού σε φράση του κειμένου, καθώς και της διπλής παύλας που υπάρχει σε παράγραφο του κειμένου και β) να μετατρέψουν την ενεργητική σύνταξη σε παθητική σε συγκεκριμένο απόσπασμα από το κείμενο. Στο Θέμα Γ, που περιλαμβάνεται η παραγωγή λόγου, οι μαθητές/-τριες καλούνται να εκθέσουν τις απόψεις τους με τη μορφή άρθρου (500-600 λέξεων) που πρόκειται να αναρτηθεί στην επίσημη ιστοσελίδα του σχολείου σχετικά με: α) τις επιπτώσεις που έχει προκαλέσει η έλλειψη σεβασμού του ανθρώπου προς το φυσικό περιβάλλον και β) τους τρόπους με τους οποίους μπορεί ο άνθρωπος να αποκαταστήσει τη σχέση του με αυτό.

Το ίδιο έτος στις Επαναληπτικές Πανελλαδικές Εξετάσεις Γ΄ Τάξης Ημερησίου και Δ΄ Τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο, χωρίς τίτλο, σε διασκευή, από το έργο του Γεώργιου Κουμάκη «Διάλογος, Η πολιτική φιλοσοφία σήμερα» με θέμα την παιδευτική επίδραση του διαλόγου. Στο Θέμα Α1 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται σε 100-120 λέξεις. Στο Θέμα Β1, με δοσμένη ως θεματική περίοδο απόσπασμα από το κείμενο, οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν σε μια παράγραφο 100-120 λέξεων την άποψη που εκφράζεται σε αυτό. Στο Θέμα Β2, για την εξέταση της οργάνωσης του κειμένου, ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες, να διακρίνουν δύο διαφορετικούς τρόπους πειθούς που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας σε συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου και να τεκμηριώσουν την απάντησή τους. Στο Θέμα Β3 σχετίζεται επίσης με την οργάνωση του κειμένου, καθώς οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να γράψουν δύο διαφορετικούς τρόπους ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου από το κείμενο και να τεκμηριώσουν την απάντησή τους και β) να βρουν ποια νοηματική σχέση εκφράζουν οι διαρθρωτικές λέξεις που δίνονται. Οι μαθητές/-τριες στο Θέμα Β4 εξετάζονται σε σημασιολογικά στοιχεία και καλούνται: α) να γράψουν ένα συνώνυμο για καθεμία από τις λέξεις που τους δίνονται και β) να γράψουν από ένα αντώνυμο για τις συγκεκριμένες λέξεις. Στο Θέμα Γ1, οι μαθητές/-τριες καλούνται να γράψουν το δικό τους κείμενο, με συγκεκριμένο επικοινωνιακό σκοπό, διατυπώνοντας τις απόψεις τους σχετικά με τη θέση ότι ο διάλογος θεωρείται άριστη μορφή επικοινωνίας και καθοριστική μέθοδος ορθής επίλυσης των προβλημάτων, προτείνοντας τρόπους αξιοποίησης του διαλόγου στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το κείμενό τους (500-600 λέξεων) πρόκειται να δημοσιευθεί σε περιοδικό του πολιτιστικού συλλόγου του δήμου:

Γ1. Ο διάλογος θεωρείται άριστη μορφή επικοινωνίας και καθοριστική μέθοδος ορθής επίλυσης των προβλημάτων. Να διατυπώσετε τις απόψεις σας σχετικά με την παραπάνω θέση και να προτείνετε τρόπους αξιοποίησης του διαλόγου στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το κείμενό σας (500-600 λέξεων) πρόκειται να δημοσιευθεί σε περιοδικό του πολιτιστικού συλλόγου του δήμου σας. Μονάδες 40 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2013, Επαναληπτικές)

3.15. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2014

Για την Γ΄ Τάξη Ημερησίου, την Δ΄ Τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου και ΕΠΑ.Λ. (Ομάδα Β΄) δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο από το βιβλίο του Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου «Ο

Σύγχρονος Άνθρωπος» με θέμα την έννοια της ανθρωπιάς. Στο Θέμα Α1 οι μαθητές/-τριες γράφουν την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται σε 100-120 λέξεις και στο Θέμα Β1 να αναπτύξουν σε μία παράγραφο 100 έως 120 λέξεων το περιεχόμενο του αποσπάσματος από το κείμενο που τους δίνεται. Στο Θέμα Β2 εξετάζεται η οργάνωση του κειμένου και οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να εντοπίσουν δύο τρόπους ανάπτυξης στην πρώτη παράγραφο του κειμένου και β) τη νοηματική σύνδεση που εκφράζουν δύο συγκεκριμένες διαρθρωτικές λέξεις του κειμένου. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες γράφουν από ένα συνώνυμο και αντώνυμο για τις συγκεκριμένες λέξεις του κειμένου που τους δίνονται. Στο Θέμα Β4 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες α) να αιτιολογήσουν τη χρήση των εισαγωγικών σε φράσεις του κειμένου και β) να εντοπίσουν στο κείμενο εκφράσεις με μεταφορική σημασία. Στο Θέμα Γ, που σχετίζεται με την παραγωγή λόγου σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο, οι μαθητές/-τριες αναφέρουν φαινόμενα που αποδεικνύουν το έλλειμμα ανθρωπιάς στην εποχή τους, αλλά και σε δραστηριότητες, ατομικές και συλλογικές, που αποσκοπούν στον περιορισμό αυτού του ελλείμματος, σε άρθρο (500-600 λέξεων) που θα δημοσιευτεί σε τοπική εφημερίδα:

Γ1. Σε άρθρο σας, που θα δημοσιευτεί σε τοπική εφημερίδα, να αναφερθείτε σε φαινόμενα που αποδεικνύουν το έλλειμμα ανθρωπιάς στην εποχή μας, αλλά και σε δραστηριότητες, ατομικές και συλλογικές, που αποσκοπούν στον περιορισμό αυτού του ελλείμματος (500-600 λέξεις). Μονάδες 40 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2015)

Στις Επαναληπτικές Πανελλαδικές Εξετάσεις Γ΄ Τάξης Ημερησίου και Δ΄ Τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο χωρίς τίτλο, από το έργο του Χρήστου Μαλεβίτση «Πολιτεία και Ερημιά», με θέμα τον ανθρώπινο πολιτισμό. Στο Θέμα Α1 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται σε 100-120 λέξεις. Το Θέμα Β περιλαμβάνει ερωτήματα που σχετίζονται με την κατανόηση και οργάνωση του κειμένου, με σημασιολογικά στοιχεία και μορφοσυντακτικές δομές. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν σε μία παράγραφο 80 έως 100 λέξεων το περιεχόμενο αποσπάσματος που τους δίνεται από το κείμενο, ενώ στο Θέμα Β2 εντοπίζουν α) δύο τρόπους ανάπτυξης από συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου και β) τη νοηματική σύνδεση που εκφράζουν οι διαρθρωτικές λέξεις που τους δίνονται. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να γράψουν από μία πρόταση για καθεμία λέξη από αυτές που τους δίνονται και β) από το δεύτερο συνθετικό της καθεμίας από τις λέξεις του κειμένου που τους δίνονται, να γράψουν δύο λέξεις ομόρριζες, ένα ουσιαστικό και ένα επίθετο, απλό ή σύνθετο. Τέλος στο Θέμα Β4 αναγνωρίζουν το είδος της σύνταξης στα αποσπάσματα που τους δίνονται από το κείμενο και να τη μετατρέψουν στο άλλο είδος. Στο Θέμα Γ1, στην παραγωγή λόγου, οι μαθητές/-τριες καλούνται σε ένα αποδεικτικό δοκίμιο (500-600 λέξεων) να αναφέρουν: α) παράγοντες που ωθούν τον σύγχρονο άνθρωπο στην αλόγιστη επιδίωξη του «έχειν» και β) εφόδια που απαιτούνται, προκειμένου ο άνθρωπος να επιτύχει την εξισορρόπηση ανάμεσα στο «έχειν» και το «είναι».

3.16. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2015

Για την Γ΄ Τάξη Ημερησίου, την Δ΄ Τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου και ΕΠΑ.Λ. (Ομάδα Β΄) δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες απόσπασμα από το κείμενο του Β. Λαμπρινουδάκη «Εμείς και οι αρχαίοι χώροι θέασης και ακρόασης», σχετικά με τους χώρους θέασης και ακρόασης. Στο Θέμα Α1 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν στο τετράδιό τους την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται σε 100-120 λέξεις. Στο Θέμα Β1, ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες, για τον έλεγχο της κατανόησης του κειμένου, με κλειστού τύπου ερώτηση, να επαληθεύσουν ή να διαψεύσουν, σύμφωνα με το κείμενο, τις διαπιστώσεις που τους δίνονται, γράφοντας δίπλα σε κάθε πρόταση, τη λέξη *Σωστό*, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη *Λάθος*, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

Β1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, τις παρακάτω διαπιστώσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη Σωστό, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

α. Ο συγγραφέας συσχετίζει τους αρχαίους θεατρικούς χώρους με τη δημοκρατία.

β. Ο συγγραφέας θεωρεί το αρχαίο θέατρο διασκέδαση και όχι πραγματική ψυχαγωγία.

γ. Κατά τον συγγραφέα, δεν θα πρέπει σήμερα να γίνονται θεατρικές παραστάσεις στα αρχαία θέατρα.

δ. Ο συγγραφέας δεν θα συμφωνούσε με τη διοργάνωση σύγχρονων μαθητικών αγώνων ρητορικής σε ένα αρχαίο βουλευτήριο.

ε. Κατά τον συγγραφέα, η χρήση των αρχαίων θεάτρων σε σύγχρονες εκδηλώσεις μπορεί να συμβάλει στην προστασία και ανάδειξή τους.

Μονάδες 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2015)

Στο Θέμα Β2 εξετάζεται η οργάνωση του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να α) εντοπίσουν τους τρόπους ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου και β) να αντικαταστήσουν τις διαρθρωτικές λέξεις-εκφράσεις που τους δίνονται με άλλες (λέξεις-εκφράσεις) που να διατηρούν τη συνοχή του κειμένου. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες γράφουν από ένα συνώνυμο και ένα αντώνυμο για καθεμία από τις λέξεις που τους δίνονται και στο Θέμα Β4 α) αιτιολογούν τη χρήση της διπλής παύλας σε παράγραφο του κειμένου και β) εντοπίζουν ποιο ρηματικό πρόσωπο κυριαρχεί στο κείμενο και δικαιολογούν την επιλογή του συγγραφέα. Στο Θέμα Γ, που σχετίζεται με την παραγωγή λόγου, οι μαθητές/-τριες εκθέτουν τις απόψεις τους σχετικά με α) τους λόγους για τους οποίους πρέπει το ευρύ κοινό να πλησιάσει και να γνωρίσει τους χώρους και τα μνημεία της πολιτισμικής μας κληρονομιάς και β) τις δραστηριότητες με τις οποίες οι πολίτες και ειδικότερα οι νέοι θα εξοικειωθούν με

αυτά, με τη μορφή ομιλίας (500-600 λέξεις) που θα εκφωνηθεί σε ημερίδα του Δήμου με θέμα «Προστασία και αξιοποίηση της πολιτισμικής μας κληρονομιάς».

Στις Επαναληπτικές Πανελλαδικές Εξετάσεις Γ΄ Τάξης Ημερησίου και Δ΄ Τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο χωρίς τίτλο του Ι. Δεσποτοπούλου από το βιβλίο «Άτομα με αναπηρία και Μ.Μ.Ε.» της Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας-Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης, σε διασκευή, με θέμα τη σχέση των ατόμων με αναπηρία με τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας. Στο Θέμα Α ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες η περίληψη του κειμένου που δίνεται σε 100-120 λέξεις. Το Θέμα Β1 περιλαμβάνει κλειστού τύπου ερώτηση, με την οποία ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες, να χαρακτηρίσουν τις προτάσεις που δίνονται, γράφοντας τη λέξη *Σωστό*, αν η πρόταση είναι σωστή, ή *Λάθος*, αν η πρόταση είναι λανθασμένη, σύμφωνα με το κείμενο:

B1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη Σωστό, αν η πρόταση είναι σωστή, ή Λάθος, αν η πρόταση είναι λανθασμένη, σύμφωνα πάντα με το κείμενο.

α. Θα έπρεπε τα μέσα μαζικής ενημέρωσης να προβάλλουν περισσότερο τα προβλήματα των αναπήρων.

β. Πρέπει να σεβόμαστε τους ανάπηρους ανθρώπους, επειδή έχουν ίσες δυνατότητες με τους υπολοίπους.

γ. Ο οίκτος προς τους αναπήρους ωθεί στην περιθωριοποίηση και τον στιγματισμό τους.

δ. Το φυσιολογικό δεν ταυτίζεται με το πρότυπο.

ε. Θα έπρεπε τα μέσα μαζικής ενημέρωσης να δείχνουν ανάπηρους ανθρώπους να συνυπάρχουν με τους υπολοίπους.

Μονάδες 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2015, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Β2 οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να διακρίνουν τον τρόπο ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου και να δικαιολογήσουν την απάντησή τους και β) να προσδιορίσουν το είδος του κειμένου που τους δίνεται και να καταγράψουν τρία διαφορετικά γνωρίσματά του που να τεκμηριώνουν την απάντησή τους:

B2. α) Να βρείτε δύο τρόπους ανάπτυξης της τέταρτης παραγράφου του κειμένου (μονάδες 2) «Η αλήθεια είναι ... φαινόμενα περιθωριοποίησης και στιγματισμού.» και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας (μονάδες 3). β) Να βρείτε το είδος του κειμένου που σας δίνεται (μονάδες 2) και να καταγράψετε τρία διαφορετικά γνωρίσματά του που να τεκμηριώνουν την απάντησή σας (μονάδες 3). Μονάδες 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2015, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Β3 εξετάζονται σημασιολογικά στοιχεία. Οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να γράψουν μία ομόρριζη λέξη για καθεμία από τις λέξεις του κειμένου που δίνονται, β) να γράψουν τις προτάσεις που τους δίνονται, αντικαθιστώντας την υπογραμμισμένη λέξη με ένα αντώνυμό της και κάνοντας τις αναγκαίες αλλαγές και γ) να γράψουν τις προτάσεις που τους δίνονται, αντικαθιστώντας τη λέξη με το έντονο μαύρο χρώμα με ένα συνώνυμό της. Στο Θέμα Β4 οι μαθητές/-τριες μετατρέπουν την παθητική σύνταξη σε ενεργητική στις υπογραμμισμένες προτάσεις του αποσπάσματος που τους δίνονται. Στο Θέμα Γ οι μαθητές/-τριες συντάσσουν άρθρο 500–600 λέξεων που θα δημοσιευτεί σε τοπική εφημερίδα, εκθέτοντας τις απόψεις τους σχετικά με: α) Ποια εικόνα και ποια στερεότυπα έχουν διαμορφωθεί στην ελληνική κοινωνία όσον αφορά τα άτομα με αναπηρία; β) Για ποιους λόγους τέτοια άτομα μπορούν με τη στάση ζωής τους να αποτελέσουν πρότυπο για όλους.

3.17. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2016

Για την Γ΄ Τάξη Ημερησίου, την Δ΄ Τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου και ΕΠΑ.Λ. (Ομάδα Β΄)-(Νέο και Παλιό σύστημα) δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο με τίτλο «Η φιλία» διασκευασμένο από το έργο του Ε.Π. Παπανούτσου «Πρακτική Φιλοσοφία». Στο Θέμα Α1 ζητείται η περίληψη του κειμένου που δίνεται σε 90-110 λέξεις. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες καλούνται να επαληθεύσουν ή να διαψεύσουν, σύμφωνα με το κείμενο, τις διαπιστώσεις που δίνονται, γράφοντας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη *Σωστό*, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη *Λάθος*, αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

Β1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, τις παρακάτω διαπιστώσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη Σωστό, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

α. Ακόμα και οι τρυφερές σχέσεις μας με τα άψυχα είναι φιλία.

β. Η αμοιβαιότητα των αισθημάτων είναι απαραίτητη προϋπόθεση της φιλίας.

γ. Η φιλία δεν αποκλείει την προσδοκία οποιασδήποτε υλικής ανταμοιβής και ευχαρίστησης.

δ. Η τέλεια φιλία είναι εκείνη που στηρίζεται σε ηθικές αξίες.

ε. Σε μια δύσκολη στιγμή της ζωής μας μπορούμε να στηριχτούμε και σε άλλους συμπαραστάτες και συμβούλους εκτός από έναν φίλο.

Μονάδες 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2016)

Στο Θέμα Β2 ελέγχεται η οργάνωση του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες διακρίνουν α) τους τρόπους ανάπτυξης παραγράφου του κειμένου και να τεκμηριώσουν την απάντησή τους με αναφορές στο κείμενο και β) τη νοηματική σχέση που εκφράζουν οι διαρθρωτικές λέξεις που τους δίνονται. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες εξετάζονται σε σημασιολογικά στοιχεία. Οι

μαθητές/-τριες γράφουν από ένα συνώνυμο και ένα αντώνυμο για καθεμία από τις λέξεις που τους δίνονται. Στο Θέμα Β4 οι μαθητές/-τριες εξετάζονται σε συγκεκριμένες μορφοσυντακτικές δομές. Οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να αιτιολογήσουν τη χρήση των εισαγωγικών και της παρένθεσης σε συγκεκριμένες περιπτώσεις παραγράφου του κειμένου και β) να αιτιολογήσουν τη λειτουργία του β' ενικού ρηματικού προσώπου και του α' πληθυντικού σε συγκεκριμένες περιόδους του κειμένου. Στο Θέμα Γ, στην παραγωγή λόγου, οι μαθητές/-τριες καλούνται σε ομιλία 500-600 λέξεων, που θα εκφωνηθεί σε εκδήλωση του σχολείου, με θέμα τις ανθρώπινες σχέσεις στη σύγχρονη εποχή, να αναφέρουν α) τα χαρακτηριστικά της γνήσιας φιλίας, όπως την αντιλαμβάνονται και β) την άποψή τους σχετικά με τον ρόλο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης/διαδικτύου στη δημιουργία σχέσεων φιλίας.

Στις Επαναληπτικές Πανελλαδικές Εξετάσεις Γ' Τάξης Ημερησίου και Δ' Τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου (Νέο και Παλιό σύστημα) δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες το κείμενο, σε διασκευή, του Κ. Παπαγιώργη «Αναγνώστες», από το έργο του «Υπεραστικά» με θέμα την ανάγνωση βιβλίων. Στο Θέμα Α1 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες καλούνται να επαληθεύσουν ή να διαψεύσουν, σύμφωνα με το κείμενο, το περιεχόμενο προτάσεων που τους δίνονται, γράφοντας σε κάθε πρόταση, τη λέξη *Σωστό*, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη *Λάθος*, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

Β1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη Σωστό, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

- α. Η μελέτη απαιτεί πιο σύνθετες νοητικές λειτουργίες από την απλή ανάγνωση.*
- β. Στο παρελθόν, η ικανότητα ανάγνωσης και γραφής αποτελούσε προνόμιο όλων των κοινωνικών τάξεων.*
- γ. Στις σύγχρονες κοινωνίες, το βιβλίο γνωρίζει μεγάλη διάδοση.*
- δ. Τα βιβλία διατηρούν διαχρονικά το κύρος της αλήθειας για όλους τους αναγνώστες.*
- ε. Οι αναγνώστες συγκρατούν στη μνήμη τους το σύνολο του περιεχομένου των βιβλίων που διάβασαν.*

Μονάδες 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2016, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Β2 ελέγχεται η οργάνωση του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να εντοπίσουν τον τρόπο ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου και να τεκμηριώσουν την απάντησή τους και β) να προσδιορίσουν τη νοηματική σχέση που εκφράζουν οι διαρθρωτικές λέξεις που δίνονται. Στο Θέμα Β3 εξετάζονται σημασιολογικά στοιχεία. Οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να γράψουν μία ομόρριζη (απλή ή σύνθετη) για

καθεμία από τις λέξεις του κειμένου που δίνονται, β) να γράψουν τις προτάσεις που δίνονται, αντικαθιστώντας την υπογραμμισμένη λέξη με ένα αντώνυμό της και γ) να γράψουν τις προτάσεις που δίνονται, αντικαθιστώντας την υπογραμμισμένη λέξη με μία συνώνυμή της. Στο Θέμα Β4 εξετάζεται η μορφοσυντακτική δομή της ενεργητικής και παθητικής σύνταξης και η ποιητική λειτουργία της γλώσσας. Ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες: α) αφού αναγνωρίσουν το είδος της σύνταξης στο απόσπασμα που τους δίνεται, να τη μετατρέψουν στο άλλο είδος και β) να εντοπίσουν στο κείμενο παραδείγματα ποιητικής λειτουργίας της γλώσσας. Στο Θέμα Γ, οι μαθητές/-τριες εκθέτουν τις απόψεις τους σε άρθρο 500-600 λέξεων, που θα δημοσιευτεί στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου, σχετικά με: α) την αξία της ανάγνωσης και της μελέτης έντυπων και ψηφιακών βιβλίων, και β) τους παράγοντες που επηρεάζουν, θετικά ή αρνητικά, τη σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με το βιβλίο.

3.18. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2017

Για την Γ΄ Τάξη Ημερήσιου και την Δ΄ Τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες διασκευασμένο απόσπασμα από ομιλία στην Ακαδημία Αθηνών του Γρηγόρη Σκαλκέα με τίτλο «Επιστήμη και Επιστήμονες». Στο Θέμα Α1 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται σε 90-110 λέξεις:

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (90-110 λέξεις). Μονάδες 25 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2017)

Το Θέμα Β1 σχετίζεται με την κατανόηση του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες επαληθεύουν ή να διαψεύδουν, σύμφωνα με το κείμενο, τις διαπιστώσεις που τους δίνονται, γράφοντας δίπλα σε κάθε πρόταση, τη λέξη *Σωστό*, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη *Λάθος*, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, τις παρακάτω προτάσεις γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος:

α. Η επιστήμη και η τεχνολογία ταυτίζονται ως προς τους στόχους τους.

β. Η επιστήμη στοχεύει αποκλειστικά στην ικανοποίηση των πρακτικών αναγκών του ανθρώπου.

γ. Οι ανθρωπιστικές αξίες υπονομεύτηκαν στην εποχή μας.

δ. Ο επιστήμονας έχει ευθύνη για τη χρήση της επιστημονικής γνώσης που παράγει.

ε. Επιστήμονες υψηλών ιδανικών θα συμβάλουν στη διατήρηση του ανθρωποκεντρικού χαρακτήρα της επιστήμης.

Μονάδες 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2017)

Στο Θέμα Β2 ελέγχεται η οργάνωση του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να διακρίνουν έναν από τους τρόπους ανάπτυξης παραγράφου του κειμένου και να τεκμηριώσουν την απάντησή τους με αναφορές από το κείμενο και β) να εντοπίσουν ποια νοηματική σχέση εκφράζουν οι διαρθρωτικές λέξεις που τους δίνονται. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες εξετάζονται σε σημασιολογικά στοιχεία και καλούνται α) να γράψουν τις προτάσεις του κειμένου που τους δίνονται, αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με άλλες συνώνυμες, χωρίς να αλλάζει το νόημα και β) να προσδιορίσουν τα αντώνυμα των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου που τους δίνονται. Στο Θέμα Β4 οι μαθητές/-τριες προσδιορίζουν τι επιτυγχάνει ο συγγραφέας με το ασύνδετο σχήμα και με το ρητορικό ερώτημα σε συγκεκριμένες παραγράφους του κειμένου:

Β4. α) «Η σύγχυση πραγματικών...των ανθρώπων.» (3η παράγραφος) Τι επιτυγχάνει ο συγγραφέας με το ασύνδετο σχήμα; Μονάδες 3 β) «Όμως η τεχνολογία...περισσότερο άνθρωπος;» (2η παράγραφος) Τι επιδιώκει ο συγγραφέας με τη χρήση του ρητορικού ερωτήματος; Μονάδες 3 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2017)

Στο Θέμα Γ1, που σχετίζεται με την παραγωγή λόγου, οι μαθητές/-τριες συντάσσουν μια ομιλία με αφορμή συγκεκριμένη περίπτωση:

Γ1. Στην τελετή αποφοίτησης του σχολείου σας ως υποψήφιοι/ες φοιτητές/τριες και μελλοντικοί/κές επιστήμονες εκφωνείτε μια ομιλία 500-600 λέξεων στην οποία εστιάζετε σε δύο άξονες: α) στον ρόλο της επιστήμης στην αντιμετώπιση των σημαντικότερων, κατά τη γνώμη σας, σύγχρονων προβλημάτων και β) στα ηθικά εφόδια του επιστήμονα που θα του επιτρέψουν να υπηρετήσει αυτό τον στόχο. Μονάδες 4 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2017)

Στις Επαναληπτικές Πανελλαδικές Εξετάσεις Γ΄ Τάξης Ημερησίου και Δ΄ Τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο, με τίτλο «Για τον εναλλακτικό τουρισμό», που είναι διασκευή άρθρου του Παναγιώτη Νούτσου από τον ημερήσιο τύπο. Στο Θέμα Α1 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται σε 80-90 λέξεις. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες καλούνται με βάση το κείμενο, να αντιστοιχίσουν τις προτάσεις της στήλης Α με τις φράσεις που νοηματικά τις συμπληρώνουν από τη στήλη Β:

Θέμα Β1		
	<i>A</i>	<i>B</i>
<i>1.</i>	<i>Μια μαθητεία στο «ταξιδεύειν» σημαίνει</i>	<i>α. την εκμετάλλευση του ελεύθερου χρόνου στο</i>

		πλαίσιο της μαζικής κουλτούρας. β. την αναζήτηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού. γ. τη συμμετοχή αποκλειστικά σε προγράμματα εκπαιδευτικού τουρισμού.
2.	Οι επιμέρους αποχρώσεις του οικοτουρισμού συναρτώνται με	α. τη διατήρηση του οικοσυστήματος από μέρους της τοπικής κοινότητας. β. την ικανοποίηση της ανάγκης για εκτόνωση από την πίεση της εργασίας. γ. τις ποικίλες δραστηριότητες που μπορεί ο τουρίστας να απολαύσει στη φύση.
3.	Η δημιουργική αξιοποίηση ενός ταξιδιού θέτει σε νέα βάση τη σχέση ανάμεσα στον εργάσιμο και τον ελεύθερο χρόνο, γιατί	α. διευρύνει τα όρια του ελεύθερου χρόνου σε βάρος του εργάσιμου. β. εμπλουτίζει τον ελεύθερο χρόνο με ποικιλία δραστηριοτήτων στη φύση. γ. επαναπροσδιορίζει το ζήτημα της εκμετάλλευσης και εμπορευματοποίησης του χρόνου.

4.	<i>Ο εναλλακτικός τουρισμός διαμορφώνει</i>	<i>α. νέες μορφές μαζικής συμμετοχής.</i> <i>β. καταναλωτικά πρότυπα ζωής.</i> <i>γ. τρόπους εφήμερης διασκέδασης και εκτόνωσης.</i>
5.	<i>Ως δικαίωμα του ανθρώπου πολίτη, μέλους μιας κοινότητας, υπολογίζεται</i>	<i>α. η διαμόρφωση προτύπων που αποτρέπουν την αισθητική καλλιέργεια.</i> <i>β. η δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για τη βίωση αισθητικής συγκίνησης.</i> <i>γ. η δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για την απόλαυση προϊόντων μαζικής κατανάλωσης.</i>

(Πανελλαδικές Εξετάσεις 2017, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Β2 ελέγχεται η οργάνωση του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες α) εντοπίζουν δύο τρόπους ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου και τεκμηριώνουν την απάντησή τους με αναφορές από το κείμενο και β) αφού προσδιορίσουν τον τρόπο πειθούς που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας σε συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου, αναφέρουν τι επιτυγχάνει ο συγγραφέας, χρησιμοποιώντας αυτόν τον τρόπο πειθούς. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες εξετάζονται σε σημασιολογικά στοιχεία και καλούνται α) να γράψουν τις προτάσεις που δίνονται, αντικαθιστώντας καθέναν από τους υπογραμμισμένους τύπους με έναν συνώνυμό τους και β) να γράψουν τις προτάσεις που δίνονται, αντικαθιστώντας την υπογραμμισμένη λέξη με ένα αντώνυμο. Στο Θέμα Β4 εξετάζονται η μορφοσυντακτική δομή ενεργητική-παθητική σύνταξη και η λειτουργία της γλώσσας. Οι μαθητές/-τριες καλούνται α) i. να προσδιορίσουν τι επιτυγχάνει ο συγγραφέας με τη χρήση της ενεργητικής σύνταξης σε συγκεκριμένη πρόταση που δίνεται, ii. να γράψουν την πρόταση που τους δίνεται, μετατρέποντας την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και β) να γράψουν δύο (2) παραδείγματα ποιητικής λειτουργίας της γλώσσας μέσα από το κείμενο. Στο Θέμα Γ1 σε ομιλία (500-600

λέξεις) στο πλαίσιο συζήτησης, η οποία οργανώνεται στη σχολική κοινότητα, οι μαθητές/-τριες παρουσιάζουν τις απόψεις τους για τα θέματα: α) τι προσφέρει το «ταξιδεύειν» σε έναν άνθρωπο της ηλικίας τους, και β) ποια μορφή τουρισμού (μαζικού/συμβατικού ή εναλλακτικού) θα διάλεγαν και γιατί.

Γ1. Σε ομιλία σας στο πλαίσιο συζήτησης, η οποία οργανώνεται στη σχολική κοινότητα, παρουσιάζετε τις απόψεις σας για τα παρακάτω θέματα: α) τι προσφέρει το «ταξιδεύειν» σε έναν άνθρωπο της ηλικίας σας; και β) ποια μορφή τουρισμού (μαζικού/συμβατικού ή εναλλακτικού) θα επιλέγατε και γιατί; Το κείμενό σας θα έχει έκταση 500-600 λέξεις. Μονάδες 40 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2017, Επαναληπτικές)

3.19. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2018

Για την Γ΄ Τάξη Ημερήσιου και την Δ΄ Τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο του Δ. Ν. Μαρωνίτη με τίτλο «Παιδεία και Εκπαίδευση» από εφημερίδα, προσαρμοσμένο για τον σκοπό της αξιολόγησης του εξεταζόμενου γνωστικού αντικείμενου. Τα Θέματα Α1 και Β1 σχετίζονται με την κατανόηση του κειμένου. Στο Θέμα Α1 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται σε 90-110 λέξεις και στο Θέμα Β1 να επαληθεύσουν ή να διαψεύσουν, σύμφωνα με το κείμενο, τις διαπιστώσεις που τους δίνονται, γράφοντας δίπλα σε κάθε πρόταση, τη λέξη *Σωστό*, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη *Λάθος*, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

Β1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το κείμενο, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος:

α. Το περιεχόμενο του όρου «παιδεία» παραμένει αμετάβλητο στο πέρασμα του χρόνου.

β. Η παιδεία στον Αισχύλο και τον Σοφοκλή αφορά αποκλειστικά στον άνθρωπο.

γ. Η λέξη παιδία για τους αρχαίους Έλληνες σήμαινε την παιδαριώδη φλυαρία και ανοησία.

δ. Η «παιδεία» και η «εκπαίδευση» είναι έννοιες εντελώς άσχετες μεταξύ τους.

ε. Η εκπαίδευση λειτουργεί ως θεσμοθετημένη διαδικασία.

Μονάδες 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2018)

Στο Θέμα Β2 εξετάζεται η οργάνωση του κειμένου. Οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να διακρίνουν τον τρόπο ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου και να τεκμηριώσουν την απάντησή τους με αναφορές από το κείμενο και β) να γράψουν τη νοηματική σχέση που εκφράζουν σε συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου οι διαρθρωτικές

λέξεις που δίνονται. Στο Θέμα Β3 εξετάζονται σημασιολογικά στοιχεία. Οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να γράψουν τις προτάσεις/περιόδους λόγου του κειμένου που δίνονται, αντικαθιστώντας καθεμία από τις υπογραμμισμένες λέξεις με μία συνώνυμη, χωρίς να αλλάζει το νόημα και β) να αντικαταστήσουν καθεμία από τις λέξεις που δίνονται με μία αντώνυμη. Στο Θέμα Β4 οι μαθητές/-τριες καλούνται, αφού εντοπίσουν δύο ρήματα παθητικής φωνής σε συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου, να εξηγήσουν πώς λειτουργεί η παθητική φωνή στη διαμόρφωση του ύφους του κειμένου στη συγκεκριμένη παράγραφο. Στο Θέμα Γ1, που σχετίζεται με την παραγωγή λόγου, οι μαθητές/-τριες καλούνται να γράψουν ένα άρθρο (500-600 λέξεις) στη μαθητική εφημερίδα στο οποίο: α) να υποστηρίζουν την άποψη ότι το σχολείο οφείλει, παράλληλα με την εκπαιδευτική, να ασκεί και παιδευτική λειτουργία, και β) να προτείνουν αιτιολογημένα τρόπους με τους οποίους εκπαιδευτικοί και μαθητές/-τριες μπορούν να συμβάλλουν στην ενίσχυση του παιδευτικού ρόλου του σχολείου.

Στις Επαναληπτικές Πανελλαδικές Εξετάσεις Γ΄ Τάξης Ημερησίου και Δ΄ Τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο με τίτλο «Η αυτοβιογραφία του φωτός», απόσπασμα από το ομώνυμο βιβλίο του Γ. Γραμματικάκη. Στο Θέμα Α1 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται σε 110-120 λέξεις. Στο Θέμα Β1 με βάση τις σχετικές αναφορές από το κείμενο, καλούνται να γράψουν δίπλα από κάθε περίοδο λόγου τη λέξη *Σωστό*, αν το περιεχόμενό της είναι σωστό, ή τη λέξη *Λάθος*, αν είναι λανθασμένο:

Β1. Με βάση τις σχετικές αναφορές του κειμένου, να γράψετε στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε περίοδο λόγου τη λέξη Σωστό, αν το περιεχόμενό της είναι σωστό, ή τη λέξη Λάθος, αν είναι λανθασμένο:

α. Η τάση του ανθρώπου να γνωρίσει τον κόσμο ήταν επίκτητη.

β. Η βιολογική εξέλιξη του ανθρώπου υπήρξε ανάλογη με την πνευματική πρόοδό του.

γ. Η επιστημονική σκέψη ξεκίνησε όταν τέθηκαν κοσμολογικά ερωτήματα.

δ. Το «φως» ως αφηγητής επικροτεί τη συμπεριφορά του ανθρώπου προς το περιβάλλον.

ε. Στο κείμενο η λέξη «φως» χρησιμοποιείται με πολλές σημασίες.

Μονάδες 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2018, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Β2 οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να αναφέρουν δύο (2) χαρακτηριστικά του στοχαστικού δοκιμίου τα οποία συναντώνται στο κείμενο που δίνεται, με τις αντίστοιχες παραπομπές και β) να καταγράψουν τα δομικά μέρη συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου:

Β2. α) Να αναφέρετε δύο (2) χαρακτηριστικά του στοχαστικού δοκιμίου τα οποία συναντώνται στο κείμενο που σας δίνεται, με τις αντίστοιχες παραπομπές.

Μονάδες 2 β) Να καταγράψετε τα δομικά μέρη της πέμπτης παραγράφου του κειμένου («Σε αυτό βοήθησε [...] πλανήτες»). Μονάδες 3 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2018, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Β3 εξετάζονται σημασιολογικά στοιχεία. Οι μαθητές/-τριες αναλύουν καθεμία από τις σύνθετες λέξεις του κειμένου που δίνονται στα συνθετικά της μέρη και να γράψουν μία νέα σύνθετη ή απλή λέξη ομόρριξη από το τελευταίο συνθετικό. Στο Θέμα Β4 οι μαθητές/-τριες εξετάζονται σε συγκεκριμένες μορφοσυντακτικές δομές. Οι μαθητές/-τριες καλούνται: α) να σχολιάσουν τη λειτουργία του ρητορικού ερωτήματος σε σχέση με το ύφος και το νόημα του κειμένου, β) να εντοπίσουν δύο παραδείγματα μέσα από το κείμενο τα οποία επιβεβαιώνουν τον χαρακτηρισμό του ως αυτοβιογραφία και γ) να εξηγήσουν τι προσφέρουν στο νόημα συγκεκριμένου αποσπάσματος από το κείμενο η διπλή παύλα και το θαυμαστικό. Στο Θέμα Γ1 καλούνται οι μαθητές/-τριες να παρουσιάσουν με τη μορφή δοκιμίου (500-600 λέξεων), που έχει συγκεκριμένο επικοινωνιακό σκοπό, δύο σημαντικά επιτεύγματα του ανθρώπου στην προσπάθειά του να αξιοποιήσει το φυσικό περιβάλλον και δύο περιπτώσεις υπέρβασης του μέτρου στη σχέση του με τη φύση, αιτιολογώντας τις απόψεις τους:

Γ1. Συμμετέχετε σε έναν διαγωνισμό μαθητικού δοκιμίου με θέμα: «Ο άνθρωπος κατά τη διάρκεια της παρουσίας του στη Γη έχει καταφέρει να αξιοποιήσει το φυσικό περιβάλλον προς όφελός του. Ωστόσο, σύμφωνα με ορισμένους έχει υπερβεί το μέτρο στη σχέση του με τη φύση». Στο δοκίμιό σας να παρουσιάσετε δύο σημαντικά επιτεύγματα του ανθρώπου στην προσπάθειά του να αξιοποιήσει το φυσικό περιβάλλον και δύο περιπτώσεις υπέρβασης του μέτρου στη σχέση του με τη φύση, αιτιολογώντας τις απόψεις σας. Το κείμενό σας θα έχει έκταση 500-600 λέξεις. Να δώσετε έναν τίτλο στο δοκίμιό σας. Μονάδες 40 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2018, Επαναληπτικές).

3.20. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2019

Για την Γ' Τάξη Ημερήσιου και την Δ' Τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες απόσπασμα από το βιβλίο του Norberto Bobbio «Το μέλλον της δημοκρατίας». Στο Θέμα Α1 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται σε 90-110 λέξεις. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες καλούνται να επαληθεύσουν ή να διαψεύσουν, σύμφωνα με το κείμενο, τις διαπιστώσεις που τους δίνονται, γράφοντας δίπλα σε κάθε πρόταση, τη λέξη *Σωστό*, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη *Λάθος*, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

Β1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το κείμενο, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος:

α. Κυρίως οι νέοι αμφισβητούν τη δυνατότητα της δημοκρατίας να βασίζεται στους «ενεργούς πολίτες».

β. Η αλλαγή στις σχέσεις των δύο φύλων δεν εντάσσεται στις ειρηνικές επαναστάσεις.

γ. Η μακροβιότητα της δημοκρατίας προϋποθέτει ανάλογη στάση ζωής.

δ. Ο φανατισμός και η βία βρίσκονται στον αντίποδα της ανοχής .

ε. Στόχος των δημοκρατικών πολιτευμάτων δεν είναι η ειρηνική επίλυση των κοινωνικών συγκρούσεων.

Μονάδες 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2019)

Στο Θέμα Β2 οι μαθητές/-τριες, για την εξέταση της οργάνωσης του κειμένου, καλούνται α) να εντοπίσουν στο κείμενο δύο περιπτώσεις επίκλησης στην αυθεντία και β) να εξηγήσουν για ποιον λόγο χρησιμοποιεί ο συγγραφέας την επίκληση σε κάθε μία περίπτωση, δικαιολογώντας την απάντησή τους με στοιχεία από το κείμενο. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες εξετάζονται σε σημασιολογικά στοιχεία και στη λειτουργία της γλώσσας. Οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να γράψουν κάθε μία από τις προτάσεις που τους δίνονται, αντικαθιστώντας την υπογραμμισμένη λέξη με μία άλλη, σημασιολογικά ισοδύναμη και β) σε κάθε ένα από τα αποσπάσματα του κειμένου που τους δίνονται να αναγνωρίσουν τη λειτουργία της γλώσσας στις υπογραμμισμένες φράσεις και να αποδώσουν τη σημασία τους μονολεκτικά ή περιφραστικά. Στο Θέμα Β4 οι μαθητές/-τριες στο υποερώτημα Β4.α. εξετάζονται στα υφολογικά χαρακτηριστικά του κειμένου:

Β4. α. Στα υφολογικά χαρακτηριστικά του δοκιμίου συμπεριλαμβάνονται τα παρακάτω: 1. σύνθετη δομή προτάσεων που επιτυγχάνεται με τη χρήση υποτακτικού λόγου, και 2. κάποια προφορικότητα στο ύφος που δείχνει διάθεση του δοκιμογράφου να επικοινωνήσει με τον αναγνώστη. Για κάθε ένα από τα παραπάνω χαρακτηριστικά να εντοπίσετε στο κείμενο δύο (2) παραδείγματα και να τα μεταφέρετε στο τετράδιό σας. Μονάδες 4 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2019)

Στα υποερωτήματα Β4.β. και Β4.γ. οι μαθητές/-τριες εξετάζονται στη χρήση των σημείων στίξης και στη μορφοσυντακτική δομή ενεργητικής - παθητικής σύνταξης. Οι μαθητές/-τριες καλούνται στο Β4.β. να εξηγήσουν τη χρήση του σημείου στίξης της παρένθεσης που εντοπίζεται σε συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου και στο Β4.γ. να αναγνωρίσουν το είδος της σύνταξης (ενεργητική-παθητική) σε φράση του κειμένου που τους δίνεται και να τη μετατρέψουν στο άλλο είδος. Στο Θέμα Γ1, που περιλαμβάνει την παραγωγή λόγου, οι μαθητές/-τριες καλούνται να παρουσιάσουν τεκμηριωμένα τις θέσεις τους σε ένα άρθρο 500-600 λέξεων, στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου τους, για το θέμα του αφιερώματος: «Για να διατηρούν τις βασικές τους αρχές, οι σύγχρονες δημοκρατίες βασίζονται στη δράση των ενεργών πολιτών», εστιάζοντας α. στις ενέργειες με τις οποίες ο πολίτης κάνει πράξη τη δημοκρατία στην καθημερινότητά του, και β. στις δράσεις με τις οποίες το σχολείο μπορεί να συμβάλει στη διαμόρφωση ενεργών πολιτών με δημοκρατικό ήθος.

Στις Επαναληπτικές Πανελλαδικές Εξετάσεις Γ΄ Τάξης Ημερησίου και Δ΄ Τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο με τίτλο «Ψηφιακός Ανθρωπισμός», που προσαρμόστηκε για τον σκοπό της αξιολόγησης, από άρθρο των Χ. Τσίγκανου και Δ. Σπινέλλη σε εφημερίδα. Στο Θέμα Α1 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται σε 110-120 λέξεις. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες καλούνται με βάση τις σχετικές αναφορές του κειμένου να γράψουν δίπλα σε καθεμία από τις ακόλουθες περιόδους λόγου τη λέξη *Σωστό*, αν το περιεχόμενό της είναι σωστό, ή τη λέξη *Λάθος*, αν είναι λανθασμένο:

Β1. Με βάση τις σχετικές αναφορές του κειμένου, να γράψετε στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις ακόλουθες περιόδους λόγου και δίπλα του τη λέξη Σωστό, αν το περιεχόμενό της είναι σωστό, ή τη λέξη Λάθος, αν είναι λανθασμένο:

α. Η ψηφιακή τεχνολογία αναπαράγει σε κάποιες περιπτώσεις στερεότυπα και παγιωμένες κοινωνικές αντιλήψεις.

β. Από την ελληνική μυθολογία, ακόμη, θίγεται το ζήτημα των αμφιλεγόμενων συνεπειών της τεχνολογίας στη ζωή των ανθρώπων.

γ. Η διαμόρφωση της τεχνολογίας δεν είναι αναγκαίο να διέπεται από συγκεκριμένους ηθικούς κανόνες.

δ. Η αξιοποίηση της κριτικής σκέψης και της διεπιστημονικότητας είναι αναγκαία, ώστε η τεχνολογία να ωφελεί τον άνθρωπο.

ε. Η παράλληλη ανάπτυξη τεχνολογίας και ανθρωπότητας δεν επηρεάζει τις δομές της κοινωνίας.

Μονάδες 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2019, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Β2 οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να εντοπίσουν δύο (2) σημεία στο κείμενο στα οποία οι συγγραφείς χρησιμοποιούν παράδειγμα και να εξηγήσουν τον ρόλο του κάθε παραδείγματος μέσα στο κείμενο, β) να αναφέρουν στοιχεία του κειμένου που επιτρέπουν τη γραφή δύο συγκεκριμένων παραγράφων του κειμένου σε ενιαία παράγραφο:

Β2. α) Να εντοπίσετε δύο (2) σημεία στο κείμενο στα οποία οι συγγραφείς χρησιμοποιούν παράδειγμα (μονάδες 2) και να εξηγήσετε τον ρόλο του κάθε παραδείγματος μέσα στο κείμενο (μονάδες 4). Μονάδες 6 β) Η τρίτη παράγραφος («Ας δούμε [...] εφαρμογές») και η τέταρτη παράγραφος («Το παράδειγμα [...] λογοδοσία») του κειμένου είναι δυνατόν να γραφτούν ως ενιαία παράγραφος. Να αναφέρετε στοιχεία του κειμένου που επιτρέπουν αυτή τη λύση. Μονάδες 5. Μονάδες 11 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2019, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Β3 εξετάζονται σημασιολογικά στοιχεία. Οι μαθητές/-τριες σε συγκεκριμένο απόσπασμα από παράγραφο του κειμένου εντοπίζουν και καταγράφουν πέντε (5) σύνθετες

λέξεις, των οποίων κανένα συνθετικό δεν είναι πρόθεση και να γράψουν μία νέα λέξη, απλή ή σύνθετη, ομόρριξη με το τελευταίο συνθετικό καθεμιάς από τις σύνθετες λέξεις που έχουν καταγράψει. Στο Θέμα Β4, στις δύο τελευταίες παραγράφους του κειμένου, ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να εντοπίσουν δύο επιλογές που κάνουν πιο σαφή την πρόθεση των συντακτών να κινητοποιήσουν τον αναγνώστη:

Β4. Στις δύο τελευταίες παραγράφους του κειμένου γίνεται πιο σαφής η πρόθεση των συντακτών να κινητοποιήσουν τον αναγνώστη. Να εντοπίσετε δύο (2) επιλογές που υπηρετούν τον σκοπό αυτό. Μονάδες 4 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2019, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Γ1 σε ημερίδα για τον ψηφιακό ανθρωπισμό οι μαθητές/-τριες λαμβάνουν τον λόγο για α) να συμφωνήσουν ή να διαφωνήσουν τεκμηριωμένα με την άποψη ότι η τεχνολογία και η ψηφιοποίηση των πάντων απειλούν την ιδιωτικότητα και την ελευθερία λόγου και συντελούν στην άνοδο ακραίων απόψεων και ψευδών ειδήσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και β) να παρουσιάσουν τεκμηριωμένα τι σημαίνει για εκείνους ο «ψηφιακός ανθρωπισμός». Το κείμενο της ομιλίας θα έχει έκταση 500-600 λέξεις.

3.21. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2020

Για την Γ΄ Τάξη Ημερήσιου και την Δ΄ Τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου (Νέο σύστημα) δίνονται στους/στις μαθητές/-τριες τρία μη διδαγμένα κείμενα, εκτός σχολικού βιβλίου, ένα κείμενο, διασκευασμένο, του Θεόδωρου Γρηγοριάδη, δημοσιευμένο στον ημερήσιο τύπο, με τίτλο «Το γιατρικό της αμόλυπτης λογοτεχνίας», ένα κείμενο με τίτλο «Γράφειν», που ανήκει στη συλλογή δοκιμίων «Η Μόνωση ως Συνομιλία» (2003) του Κώστα Ε. Τσιρόπουλου, συγγραφέα, μεταφραστή και εκδότη, και ποίημα του Τίτου Πατρίκιου, από τη συλλογή «Σε βρίσκει η ποίηση» (2012). Στο Θέμα Α1 οι μαθητές/-τριες αποδίδουν συνοπτικά (60-70 λέξεις) τους λόγους για τους οποίους η λογοτεχνική ανάγνωση συνιστά λυτρωτική απόλαυση για τον συγγραφέα του πρώτου κειμένου:

Α1. Να αποδώσετε συνοπτικά τους λόγους για τους οποίους η λογοτεχνική ανάγνωση συνιστά λυτρωτική απόλαυση για τον συγγραφέα στο Κείμενο 1 (60-70 λέξεις). Μονάδες 15 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2020)

Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες επαληθεύουν ή διαψεύδουν, με βάση το πρώτο και δεύτερο κείμενο, τις προτάσεις που τους δίνονται, γράφοντας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος:

Β1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση τα Κείμενα 1 και 2, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στα κείμενα:

α. Ο συγγραφέας του Κειμένου 1 διαβάζει λογοτεχνία κυρίως γιατί αυτή σχετίζεται με τις επαγγελματικές του υποχρεώσεις.

- β. Ο συγγραφέας του Κειμένου 1 συνήθιζε να διαβάζει προγραμματισμένα.
- γ. Το «γράφειν» στο Κείμενο 2 χρησιμοποιείται κυριολεκτικά σε όλο το κείμενο.
- δ. Το «γράφειν» στο Κείμενο 2 δεν συνδέεται με ιστορικά και επιστημονικά επιτεύγματα.
- ε. Σύμφωνα με τα Κείμενα 1 και 2 τόσο η αναγνωστική όσο και η συγγραφική δραστηριότητα παρηγορούν τον άνθρωπο.

Μονάδες 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2020)

Στο Θέμα Β2 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες α. να εντοπίσουν πώς επιτυγχάνει ο συγγραφέας του πρώτου κειμένου τον σκοπό του να ευαισθητοποιήσει στο ζήτημα της λογοτεχνικής ανάγνωσης και να τεκμηριώσουν την απάντησή τους, αναφέροντας από το κείμενο δύο (2) σημεία στίξης και δύο (2) σχήματα λόγου και στο Θέμα Β2. β. να αναφέρουν ποια είναι η επικοινωνιακή λειτουργία του ερωτήματος στην 5η παράγραφο του δεύτερου κειμένου. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες, λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο της τρίτης παραγράφου του δεύτερου κειμένου (2), εξηγούν (60-70 λέξεις) πώς ο άνθρωπος κατά τον συγγραφέα κερδίζει τη μάχη με τον χρόνο. Στο Θέμα Γ οι μαθητές/-τριες απαντούν σε ερωτήματα (150-200 λέξεις) που σχετίζονται με το θέμα του ποιήματος και τον ρόλο της ποίησης με βάση το τρίτο λογοτεχνικό κείμενο:

Γ1. Ποιο είναι το θέμα του ποιήματος, κατά τη γνώμη σας; Ποιο ρόλο έχει η Ποίηση στην προσωπική σας ζωή; Να απαντήσετε αξιοποιώντας τουλάχιστον τρεις (3) κειμενικούς δείκτες (150-200 λέξεις). Μονάδες 15 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2020)

Στο Θέμα Δ οι μαθητές/-τριες με αφορμή το πρώτο και το δεύτερο κείμενο καταθέτουν την προσωπική τους εμπειρία στο ιστολόγιο του σχολείου σε 300-350 λέξεις σχετικά με το θέμα «Ποια είναι η σχέση σας με την ανάγνωση βιβλίων και ποιος ο ρόλος της στη γενικότερη διαχείριση του προσωπικού σας χρόνου».

Για την Γ΄ Τάξη Ημερήσιου και την Δ΄ Τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου (Παλαιό σύστημα) δίνεται στους μαθητές/-τριες κείμενο με τίτλο «Ανάγνωση: η προσωπική τέχνη» από το άρθρο του συγγραφέα Αλέξη Σταμάτη στον ημερήσιο τύπο, σε διασκευή, με θέμα τη σημασία της ανάγνωσης. Στο Θέμα Α1 οι μαθητές/-τριες γράφουν την περίληψη του κειμένου που τους δίνεται σε 90-110 λέξεις. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες επαληθεύουν ή διαψεύδουν, με βάση το κείμενο τις προτάσεις που τους δίνονται, γράφοντας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος:

Β1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το κείμενο, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος:

- α. Το διάβασμα ιστοριών είναι ένας τρόπος συναντίληψης των ανθρώπων για τον κόσμο.
- β. Η ανάγνωση δημιουργεί μια αμφίδρομη σχέση μεταξύ συγγραφέα και αναγνώστη
- γ. Μέσα από το διάβασμα ο άνθρωπος βιώνει μια μεταμορφωτική εμπειρία.
- δ. Στην αρχαιότητα η ανάγνωση ήταν μια σιωπηλή διαδικασία.
- ε. Η αναγνωστική εμπειρία είναι συνυφασμένη αποκλειστικά με στιγμές συναισθηματικής ευφορίας.

Μονάδες 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2020-παλαιό σύστημα)

Στο Θέμα Β2 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες α) να εντοπίσουν δύο τρόπους ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου, τεκμηριώνοντας την απάντησή τους, β) να προσδιορίσουν τρία διαφορετικά παραδείγματα, ένα για κάθε ρηματικό πρόσωπο σε συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου:

*B2. α. Για αιώνες, οι Ευρωπαίοι ... στον νου μας. Να αναφέρετε δύο (2) τρόπους ανάπτυξης της συγκεκριμένης παραγράφου (μονάδες 2) και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας (μονάδες 2). Μονάδες 4 β. Η ανάγνωση είναι ένας τρόπος... σε εξωσχολικά αναγνώσματα. Στη συγκεκριμένη παράγραφο ο συγγραφέας κάνει χρήση διαφορετικών ρηματικών προσώπων. Να αναφέρετε τρία (3) διαφορετικά παραδείγματα, ένα για κάθε ρηματικό πρόσωπο, (μονάδες 3) και να αιτιολογήσετε τη λειτουργία καθενός στο κείμενο (μονάδες 3). Μονάδες 6
Σύνολο μονάδων 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2020-παλαιό σύστημα)*

Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες α) αναγνωρίζουν τη λειτουργία της γλώσσας σε υπογραμμισμένες φράσεις από το κείμενο, β) αντικαθιστούν τις υπογραμμισμένες λέξεις από το κείμενο με άλλη σημασιολογικά ισοδύναμη.

Στο Θέμα Β4 οι μαθητές/-τριες α) μετατρέπουν τα ρηματικά σύνολα σε ονοματικά, β) εξηγούν τη χρήση των σημείων στίξης (διπλή παύλα και εισαγωγικά):

B4. α. Χρησιμοποιούμε τις ιστορίες για να κατανοήσουμε τον κόσμο και να μοιραστούμε αυτήν την εμπειρία μας με τους άλλους. Να μετατρέψετε τα υπογραμμισμένα ρηματικά σύνολα σε ονοματικά (μονάδες 2) και να προσδιορίσετε την αλλαγή στο ύφος (μονάδες 2). Μονάδες 4

β. Να εξηγήσετε τη χρήση των σημείων στίξης (διπλή παύλα και εισαγωγικά) στις παρακάτω περιπτώσεις:

1. ...η κοινωνική ατομική αυτή δραστηριότητα – ένας άνθρωπος με ένα βιβλίο – είναι μια σχετικά νέα μορφή διάθεσης ελεύθερου χρόνου.

2. «Ένας αναγνώστης ζει χιλιάδες ζωές πριν πεθάνει. Ένας μη αναγνώστης μόνο μία».

3. Είναι η μόνη «τέχνη» που μπορεί να ασκηθεί. Μονάδες 3

Σύνολο Μονάδων 7 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2020-παλαιό σύστημα)

Στο Θέμα Γ1, που σχετίζεται με την παραγωγή λόγου, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Βιβλίου, σε ανοιχτή εκδήλωση που πραγματοποιείται στο σχολείο, οι μαθητές/-τριες καλούνται να εκφωνήσουν ομιλία στην οποία εκθέτουν τεκμηριωμένα τις απόψεις τους σχετικά με: α. τη συμβολή του βιβλίου στη συγκρότηση της προσωπικότητας των νέων και β. τις δράσεις, εντός και εκτός σχολείου, που θεωρούν ότι θα τους βοηθήσει να εμπλακούν ενεργά στην αναγνωστική εμπειρία. Το κείμενό να έχει έκταση 500-600 λέξεων.

Στις Επαναληπτικές Πανελλαδικές Εξετάσεις Γ΄ Τάξης Ημερησίου και Δ΄ Τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου (Νέο σύστημα) δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες το κείμενο «Τρίκαλα, μια άλλη πόλη...» (από τον ηλεκτρονικό τύπο), ένα απόσπασμα από συνέντευξη που έδωσε ο φυσικός, Στέφανος Τραχανάς, καθώς και το ποίημα του Νικηφόρου Βρεττάκου «Οι μικροί γαλαξίες». Στο Θέμα Α1 οι μαθητές/-τριες αποδίδουν συνοπτικά τα πεδία στα οποία παρατηρήθηκαν θετικές επιδράσεις των τεχνολογικών καινοτομιών στη ζωή των κατοίκων της πόλης των Τρικάλων, όπως αυτά αναδεικνύονται στο Κείμενο 1 (60-70 λέξεις):

Α1. Να αποδώσετε συνοπτικά τα πεδία στα οποία παρατηρήθηκαν θετικές επιδράσεις των τεχνολογικών καινοτομιών στη ζωή των κατοίκων της πόλης των Τρικάλων, όπως αυτά αναδεικνύονται στο Κείμενο 1 (60-70 λέξεις). Μονάδες 15 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2020, Επαναληπτικές-νέο σύστημα)

Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες επαληθεύουν ή να διαψεύδουν, με βάση το πρώτο και δεύτερο κείμενο, τις προτάσεις που τους δίνονται, γράφοντας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος:

Β1. Με βάση το Κείμενο 1, να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος.

α. Η πόλη των Τρικάλων εξαρχής τηρούσε όλες τις προϋποθέσεις, ώστε να εξελιχθεί σε έξυπνη πόλη.

β. Τα Τρίκαλα ήδη έχουν ενταχθεί σε πρόγραμμα έξυπνων σπιτιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την παρακολούθηση της υγείας των ηλικιωμένων πολιτών.

γ. Η καθημερινότητα των πολιτών έχει βελτιωθεί σημαντικά από την ψηφιακή αναβάθμιση της πόλης.

δ. Όλοι οι κάτοικοι είδαν με θετική ματιά τις πρωτοβουλίες για χρήση τεχνολογίας στην πόλη.

ε. Οι τεχνολογικές καινοτομίες έχουν επηρεάσει και τον επαγγελματικό προσανατολισμό των μαθητών της πόλης.

Μονάδες 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2020, Επαναληπτικές-νέο σύστημα)

Στο Θέμα Β2 οι μαθητές/-τριες εντοπίζουν στο δεύτερο κείμενο ποιος είναι ο βασικός ισχυρισμός του ανθρώπου που δίνει συνέντευξη στην απάντηση της δεύτερης ερώτησης που του γίνεται και πώς η επιλογή της αναλογίας συμβάλλει στη στήριξη αυτής της βασικής θέσης:

Β2. Στο Κείμενο 2 ποιος είναι ο βασικός ισχυρισμός του Στέφανου Τραχανά στην απάντηση της δεύτερης ερώτησης «θεωρώ... κανόνες»; (Μονάδες 8) Πώς η επιλογή της αναλογίας συμβάλλει στη στήριξη αυτής της βασικής θέσης; (Μονάδες 7) Μονάδες 15 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2020, Επαναληπτικές-νέο σύστημα)

Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να εξηγήσουν στο πρώτο κείμενο τη λειτουργία ως προς το επικοινωνιακό τους αποτέλεσμα: της διπλής παύλας και των διπλών εισαγωγικών και β) να αναφέρουν ποια είναι η σχέση του τίτλου του πρώτου κειμένου «Τρίκαλα, μια άλλη πόλη...» με το περιεχόμενο του κειμένου. Στο Θέμα Γ, που σχετίζεται με το λογοτεχνικό κείμενο, οι μαθητές/-τριες αναφέρουν ποιο είναι, κατά τη γνώμη τους, το θέμα του ποιήματος και γράφουν το ερμηνευτικό τους σχόλιο, τεκμηριώνοντάς το με τουλάχιστον τρεις (3) κειμενικούς δείκτες (150-200 λέξεις):

Γ1. Ποιο είναι, κατά τη γνώμη σας, το θέμα του ποιήματος; Να γράψετε το ερμηνευτικό σας σχόλιο, τεκμηριώνοντάς το με τουλάχιστον τρεις (3) κειμενικούς δείκτες (150-200 λέξεις). Μονάδες 15 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2020-νέο σύστημα)

Στο Θέμα Δ1 οι μαθητές/-τριες συντάσσουν μια ομιλία που θα απευθύνουν στην ολομέλεια της τάξης με τις απόψεις τους, αναφορικά με την άποψη του Στέφανου Τραχανά στο δεύτερο κείμενο ότι: «Το να κρατάς διαρκώς το ενδεχόμενο να έχεις κάνει λάθος και να μη διστάζεις να κάνεις τις αναγκαίες αναθεωρήσεις, όταν το διαπιστώνεις, σε βοηθάει πολύ στο να γίνεσαι άξιος επιστήμονας και χρήσιμος άνθρωπος», καθώς και για το αν αυτή η άποψη μπορεί να έχει εφαρμογή στην προσωπική τους ζωή.

Στις Επαναληπτικές Πανελλαδικές Εξετάσεις Ημερήσιου και Εσπερινού Γενικού Λυκείου (Παλαιό Σύστημα) δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες κείμενο με τίτλο «Η Ευαισθησία», προσαρμοσμένο για τον σκοπό της αξιολόγησης, που ανήκει στη συλλογή δοκιμίων του Κ. Τσιρόπουλου «Δοκίμια Ευθύνης» (3η Έκδοση, 1986). Στο Θέμα Α1 οι μαθητές/-τριες γράφουν την περίληψη του κειμένου (80-90 λέξεις):

Α1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε

(80-90 λέξεις). (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2020, Επαναληπτικές-παλαιό σύστημα)

Στο Θέμα Β1, για τον έλεγχο της κατανόησης του κειμένου, οι μαθητές/-τριες διατυπώνουν αντίθετη άποψη από αυτήν που διατυπώνει ο συγγραφέας σε συγκεκριμένο απόσπασμα του κειμένου. Στο Θέμα Β2.α. ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να αναφέρουν δύο διαφορετικά εκφραστικά μέσα με τα οποία ο συγγραφέας επιδιώκει να κινητοποιήσει το συναίσθημα του αναγνώστη και στο Β2.β. να κάνουν αναφορά στον ρόλο της τελευταίας παραγράφου σε σχέση με το περιεχόμενο και την οργάνωση όλου του κειμένου. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες αντικαθιστούν λέξεις με άλλες σημασιολογικά ισοδύναμες. Στο Θέμα Β4 εξετάζεται η μορφοσυντακτική δομή της ενεργητικής-παθητικής σύνταξης. Οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να μετατρέψουν το είδος της σύνταξης από ενεργητική σε παθητική ή το αντίστροφο, β) να αναφέρουν τις αλλαγές στο ύφος και το νόημα των παραπάνω προτάσεων μετά τη μετατροπή τους. Στο Θέμα Γ, που περιλαμβάνεται η παραγωγή λόγου, οι μαθητές/-τριες συντάσσουν ένα αποδεικτικό δοκίμιο (500-600 λέξεις) με αναφορά: α. στην έλλειψη ευαισθησίας του ανθρώπου, β. σε ενέργειες εκδήλωσης της κοινωνικής ευαισθησίας.

3.22. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2021

Για τα Ημερήσια και Εσπερινά Λύκεια δίνονται στους/στις μαθητές/-τριες τρία μη διδαγμένα κείμενα, εκτός σχολικού βιβλίου. Το πρώτο κείμενο είναι διασκευή από τον ημερήσιο τύπο με τίτλο «Το αύριο δεν είναι αδιαπέραστο πέπλο», το δεύτερο κείμενο χωρίς τίτλο είναι διασκευή από τον ημερήσιο τύπο και το τρίτο κείμενο είναι ποίημα του Νίκου Γκάτσου με τίτλο «Στον Σείριο», από τα κείμενα της νεότερης λογοτεχνίας (και απόψεις για την ποίηση). Στο Θέμα Α1 οι μαθητές/-τριες αποδίδουν περιληπτικά (60-70 λέξεις) το περιεχόμενο της δεύτερης παραγράφου του δεύτερου κειμένου:

Α1. Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο της δεύτερης παραγράφου του Κειμένου 2 «Όσο για τον επαγγελματικό προσανατολισμό... με περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες» (60-70 λέξεις). Μονάδες 15 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2021)

Στο Θέμα Β1 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να επαληθεύσουν ή να διαψεύσουν, με βάση το πρώτο κείμενο, τις περιόδους λόγου που τους δίνονται, γράφοντας τη λέξη *Σωστό* ή *Λάθος*:

Β1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το Κείμενο 1, τις παρακάτω περιόδους λόγου, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε περίοδο, τη λέξη Σωστό ή Λάθος:

α. Προτού αμφισβητηθεί η έννοια της προόδου, οι άνθρωποι έβλεπαν με αισιοδοξία το μέλλον.

β. Κατά την τελευταία κρίση, κλονίστηκε η πίστη στο παρόν.

γ. Σύμφωνα με την έρευνα, το 47% δήλωσε ότι στο μέλλον θα μειωθεί η ανεξέλεγκτη παραπληροφόρηση.

δ. Δεν επαληθεύτηκαν ποτέ ιστορικά τα πολύ απαισιόδοξα ή τα πολύ αισιόδοξα σενάρια για την πορεία του ανθρώπου.

ε. Το παρόν δεν μας επιτρέπει πλέον να οραματιστούμε το μέλλον.

Μονάδες 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2021)

Μετά το Θέμα Β2 ελέγχεται η κατανόηση και οργάνωση του κειμένου. Ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες α) να γράψουν δύο τίτλους που να αποδίδουν το περιεχόμενο του δεύτερου κειμένου, έναν με κυριολεκτική κι έναν με μεταφορική χρήση της γλώσσας, β) να εντοπίσουν τι επιδιώκεται με τη χρήση στατιστικών στοιχείων στο πρώτο κείμενο και τι με την εκτεταμένη χρήση μαρτυριών στο δεύτερο κείμενο. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες αναφέρουν τρεις (3) διαφορετικές γλωσσικές επιλογές (παραθέτοντας τα αντίστοιχα χωρία) με τις οποίες επιτυγχάνει τον στόχο της η συντάκτρια του πρώτου κειμένου, που είναι να ευαισθητοποιήσει τους/τις αναγνώστες/-στριες:

Β3. Πρόθεση της συντάκτριας του Κειμένου 1, στην τελευταία παράγραφο «Όμως το παρόν... μπορούμε να κάνουμε;», είναι να ευαισθητοποιήσει τους/τις αναγνώστες/αναγνώστριες. Να αναφέρετε τρεις (3) διαφορετικές γλωσσικές επιλογές με τις οποίες επιτυγχάνει τον στόχο της, παραθέτοντας τα αντίστοιχα χωρία (μονάδες 6), και να εξηγήσετε τη λειτουργία της καθεμιάς από αυτές στο κείμενο (μονάδες 9). Μονάδες 15 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2021)

Στο Θέμα Γ1 που σχετίζεται με το λογοτεχνικό κείμενο προς εξέταση, οι μαθητές/-τριες καλούνται να απαντήσουν, αξιοποιώντας τρεις (3) διαφορετικούς κειμενικούς δείκτες του ποιήματος:

Γ1. Γιατί, κατά τη γνώμη σας, «Στον Σείριο δακρύσαν τα παιδιά και βάλαν από εκείνη τη βραδιά μιαν έγνοια στη μικρούλα τους καρδιά.»; Να απαντήσετε, αξιοποιώντας τρεις (3) διαφορετικούς κειμενικούς δείκτες του ποιήματος. Θα ήσαστε ικανοποιημένοι/ες ή δυσαρεστημένοι/ες, αν ζούσατε, όπως τα παιδιά στον Σείριο και γιατί; (150-200 λέξεις) Μονάδες 15 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2021)

Στο Θέμα Δ1 για την παραγωγή λόγου, οι μαθητές/-τριες, αφού μελετήσουν το πρώτο και δεύτερο κείμενο καλούνται να απαντήσουν με ένα άρθρο (350-400 λέξεις) στα παρακάτω ερωτήματα: α) Με ποια εφόδια πιστεύεις ότι θα μπορέσεις να αντιμετωπίσεις τον κόσμο στην περίπτωση που επιβεβαιωθούν οι ανησυχίες που περιγράφονται στη δεύτερη παράγραφο του πρώτου κειμένου; β) Με ποιες συγκεκριμένες δράσεις, κατά τη γνώμη σου, θα μπορούσατε εσείς οι νέοι να βελτιώσετε τον κόσμο;»

Στις Επαναληπτικές Πανελλαδικές Εξετάσεις Ημερησίου και Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνονται στους/στις μαθητές/-τριες τρία κείμενα: το πρώτο κείμενο, χωρίς τίτλο, είναι απόσπασμα από άρθρο του Βασίλη Καραποστόλη στον ημερήσιο τύπο, το δεύτερο κείμενο, χωρίς τίτλο, είναι απόσπασμα συνέντευξης της Μαρίας Ευθυμίου στον Μάκη Προβατά και το τρίτο κείμενο είναι το ποίημα «Το σπίτι μας» του Ντίνου Χριστιανόπουλου. Στο Θέμα Α1 ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να αποδώσουν συνοπτικά το περιεχόμενο κάποιων παραγράφων του πρώτου κειμένου σε 70-80 λέξεις. Στο Θέμα Β1 οι μαθητές/-τριες με βάση το πρώτο και δεύτερο κείμενο να χαρακτηρίζουν τις περιόδους λόγου που δίνονται, ως σωστές ή λανθασμένες, γράφοντας δίπλα σε κάθε πρόταση τη λέξη *Σωστό* ή *Λάθος*:

B1. Με βάση τα Κείμενα 1 ή/και 2, να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου ως σωστές ή λανθασμένες, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος (δεν χρειάζεται να αναφέρετε συγκεκριμένο χωρίο κειμένου):

α. Ο Β. Καραποστόλης στο Κείμενο 1 διακρίνει την ψυχαγωγία από τη διασκέδαση.

β. Σύμφωνα με το Κείμενο 1, η έμπνευση που προσφέρει η μουσική αρκεί από μόνη της να χτίσει έναν καλύτερο κόσμο.

γ. Σύμφωνα με το Κείμενο 1, το τραγούδι ενισχύει το ομαδικό πνεύμα.

δ. Σύμφωνα με το Κείμενο 2, η πεζοπορία στη χώρα της είναι για τη Μ. Ευθυμίου πιο δυνατή βιωματική εμπειρία από τα ταξίδια της σε άλλες χώρες.

ε. Σύμφωνα με το Κείμενο 2, το τραγούδι και ο χορός αποτελούν αποκλειστικά πηγές χαράς και ψυχικής επαφής.

Μονάδες 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2021, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Β2 οι μαθητές/-τριες εξηγούν τις γλωσσικές επιλογές, στο πρώτο κείμενο του α' πληθυντικού προσώπου και στο δεύτερο κείμενο του α' ενικού προσώπου, λαμβάνοντας υπόψη για καθεμία απ' αυτές την πρόθεση του πομπού και το είδος του κειμένου:

B2. Στο Κείμενο 1 κυριαρχεί το α' πληθυντικό πρόσωπο, ενώ στο Κείμενο 2 το α' ενικό πρόσωπο. Να εξηγήσετε τις συγκεκριμένες γλωσσικές επιλογές, λαμβάνοντας υπόψη για καθεμία απ' αυτές την πρόθεση του πομπού και το είδος του κειμένου. Μονάδες 15 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2021, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες: αναφέρουν α. δύο διαφορετικούς μεταξύ τους στόχους της επιλογής του συγγραφέα στη δεύτερη παράγραφο του πρώτου κειμένου του μύθου του Αμφίωνος και β. ποια νοηματική σχέση δηλώνουν οι διαρθρωτικές λέξεις/λεκτικά σύνολα του πρώτου κειμένου που δίνονται, οι οποίες είναι σημειωμένες με έντονη γραφή. Στο Θέμα Γ1, που σχετίζεται με το λογοτεχνικό κείμενο, οι μαθητές/-τριες απαντούν α. στο ποιος είναι ο ρόλος του τραγουδιού στη ζωή του ποιητικού υποκειμένου, σύμφωνα με το τρίτο κείμενο,

τεκμηριώνοντας την απάντησή τους, αξιοποιώντας τρεις (3) κειμενικούς δείκτες και β. στο πώς λειτουργεί το τραγούδι στις δύσκολες περιστάσεις της δικής τους ζωής (150-200 λέξεις). Στο Θέμα Δ1, οι μαθητές/-τριες καλούνται, αξιοποιώντας δημιουργικά το πρώτο και το δεύτερο κείμενο, να γράψουν ένα δικό τους κείμενο (350-400 λέξεις), το οποίο θα αναρτηθεί στο προσωπικό τους ιστολόγιο, με βάση τα παρακάτω ερωτήματα: α) με ποια κριτήρια επιλέγουν τα μουσικά τους ακούσματα και β) πώς αυτά συμβάλλουν τόσο στη συγκρότηση του εαυτού τους όσο και στην αντίληψή τους για τον κόσμο.

3.23. Πανελλαδικές Εξετάσεις 2022

Για τα Ημερήσια και Εσπερινά Λύκεια στους/στις μαθητές/-τριες δίνονται τρία μη διδαγμένα κείμενα, εκτός σχολικού βιβλίου, ένα κείμενο του Ραϋμόνδου Αλβανού από το έργο του «Ο ελληνικός εμφύλιος. Μνήμες σε πόλεμο και σύγχρονες πολιτικές ταυτότητες» (από τον Πρόλογο του βιβλίου), ένα δεύτερο κείμενο-ομιλία της Κικής Δημουλά από το βιβλίο «Εκλήθην ομιλήτρια» και ένα τρίτο κείμενο του Θανάση Βαλτινού «Επείγουσα ανάγκη ελέους, Διηγήματα». Στο Θέμα Α1 οι μαθητές/-τριες αποδίδουν συνοπτικά (70-80 λέξεις) τους λόγους (παράγραφοι 2-4) για τους οποίους, σύμφωνα με τον συγγραφέα του πρώτου κειμένου, είναι σημαντικό να μαθαίνουν οι άνθρωποι ιστορία. Στο Θέμα Β1, με βάση το πρώτο και το δεύτερο κείμενο, οι μαθητές/-τριες χαρακτηρίζουν τις παρακάτω περιόδους λόγου ως σωστές ή λανθασμένες, γράφοντας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε περίοδο, τη λέξη *Σωστό* ή *Λάθος*:

Β1. Με βάση τα Κείμενα 1 ή/και 2, να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου ως σωστές ή λανθασμένες, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος (δεν χρειάζεται να αναφέρετε συγκεκριμένο χωρίο κειμένου):

α. Ο Β. Καραποστόλης στο Κείμενο 1 διακρίνει την ψυχαγωγία από τη διασκέδαση.

β. Σύμφωνα με το Κείμενο 1, η έμπνευση που προσφέρει η μουσική αρκεί από μόνη της να χτίσει έναν καλύτερο κόσμο.

γ. Σύμφωνα με το Κείμενο 1, το τραγούδι ενισχύει το ομαδικό πνεύμα.

δ. Σύμφωνα με το Κείμενο 2, η πεζοπορία στη χώρα της είναι για τη Μ. Ευθυμίου πιο δυνατή βιωματική εμπειρία από τα ταξίδια της σε άλλες χώρες.

ε. Σύμφωνα με το Κείμενο 2, το τραγούδι και ο χορός αποτελούν αποκλειστικά πηγές χαράς και ψυχικής επαφής.

Μονάδες 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2022)

Στο Θέμα Β2 οι μαθητές/-τριες εντοπίζουν α) ποια μορφή έχει ο τίτλος του πρώτου κειμένου και ποιος είναι ο επικοινωνιακός του ρόλος, β) ποιο υφολογικό αποτέλεσμα έχει η παρεμβολή του ευθέως λόγου στο τέλος της πρώτης παραγράφου. Το Θέμα Β3 σχετίζεται με τις γλωσσικές επιλογές της Κικής Δημουλά, με στόχο να ευαισθητοποιήσει τον/την αναγνώστη/-στρια σχετικά με τον ρόλο που διαδραματίζει η επέτειος στη διατήρηση της μνήμης:

Β3. Πρόθεση της Κικής Δημουλά στο απόσπασμα «Για να επανέλθω ... φωτογραφία σου» είναι να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη σχετικά με το ρόλο που διαδραματίζει η επέτειος στη διατήρηση της μνήμης. Να αναφέρετε τρεις (3) διαφορετικές γλωσσικές επιλογές με τις οποίες επιτυγχάνει το στόχο της, παραθέτοντας τα αντίστοιχα χωρία (μονάδες 6) και να εξηγήσετε τη λειτουργία καθενιάς από αυτές στο κείμενο. (μονάδες 9). Μονάδες 15 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2022)

Στο Θέμα Γ1, που σχετίζεται με το λογοτεχνικό κείμενο, οι μαθητές/-τριες απαντούν στην ερώτηση τι αντιπροσωπεύει το ταγάρι για την οικογένεια της αφηγήτριας, τεκμηριώνοντας την απάντησή τους με τρεις (3) κειμενικούς δείκτες, καθώς και στην ερώτηση, αν ήταν οι μαθητές/-τριες στη θέση της αφηγήτριας, θα κρατούσαν το ταγάρι ή όχι και γιατί (σε 150-200 λέξεις). Στο Θέμα Δ1 με αφορμή τη διαπίστωση του συγγραφέα «Αξίζει να μαθαίνουμε για αυτούς τους νεκρούς. Αξίζει να γνωρίζουμε τι έκαναν, πώς σκέφτονταν, πώς ζούσαν» και αξιοποιώντας δημιουργικά το πρώτο και το δεύτερο κείμενο, οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να εκφράσουν την άποψή τους για την αξία της ιστορικής γνώσης και β) να αναφέρουν βιωματικούς τρόπους που μπορούν να καλλιεργήσουν το ενδιαφέρον τους για το ιστορικό παρελθόν. Το κείμενο να έχει τη μορφή άρθρου που θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του σχολείου τους (350-400 λέξεις).

Στις Επαναληπτικές Πανελλαδικές Εξετάσεις Γ' Τάξης Ημερησίου και Δ' Τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες το κείμενο της Δήμητρας Αθανασοπούλου «Η πράσινη αποστολή της νέας γενιάς» (διασκευή δημοσίευσης στον ημερήσιο τύπο), το κείμενο «Γιατί δεν είμαστε ανώτεροι από τα ζώα» που αποτελεί απόσπασμα συνέντευξης του πρωτευοντολόγου-ηθολόγου Φρανς ντε Βάαλ και το ποίημα «Προφητεία», του Αργύρη Χιόνη, ποιητή που περιλαμβάνεται στην ποιητική συλλογή «Η φωνή της σιωπής. Ποιήματα 1966-2000».

Το Θέματα Α1 και Β1 σχετίζονται με την κατανόηση του κειμένου. Στο Θέμα Α οι μαθητές/-τριες, αποδίδουν συνοπτικά (70-80 λέξεις) τις δύο πρώτες παραγράφους του πρώτου κειμένου και στο Θέμα Β1 με βάση τα δύο πρώτα κείμενα να χαρακτηρίσουν πέντε περιόδους λόγου από το κείμενο ως σωστές ή λανθασμένες:

Β1. Με βάση τα Κείμενα 1 και 2, να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου ως σωστές ή λανθασμένες, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος (δεν χρειάζεται να αναφέρετε συγκεκριμένο χωρίο κειμένου):

α. Η καταστροφή του περιβάλλοντος δεν επηρεάζει την πνευματική υγεία των ανθρώπων. (Κείμενο 1)

β. Για τον Γάλλο ψυχαναλυτή Ρολάν Γκορί η οικολογία έχει ευρύτερες διαστάσεις. (Κείμενο 1)

γ. Ο Φρόιντ είχε προβλέψει την πιθανότητα να καταστραφούν τα επιτεύγματα του ανθρώπου από τον ίδιο. (Κείμενο 1)

δ. Η ικανότητα της ανθρώπινης ομιλίας είναι επίκτητη. (Κείμενο 2)

ε. Η Βιολογία αποδέχεται την υπεροχή του ανθρώπινου είδους. (Κείμενο 2)

Μονάδες 10 (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2022, Επαναληπτικές)

Στο Θέμα Β2 οι μαθητές/-τριες αναφέρουν α. τη θέση του καθηγητή Φρανς ντε Βάαλ στο πρώτο ερώτημα του δεύτερου κειμένου, με ποιους τρόπους οργανώνει την απάντησή του στη συγκεκριμένη παράγραφο και β. πώς αυτοί οι τρόποι υπηρετούν την πρόθεσή του. Στο Θέμα Β2.β. οι μαθητές/-τριες αναφέρουν τι δηλώνουν τα εισαγωγικά σε τρεις φράσεις του πρώτου κειμένου. Στο Θέμα Β3 οι μαθητές/-τριες καλούνται να αναφέρουν τις απόψεις των δύο ειδικών που παραθέτει η συντάκτρια του πρώτου κειμένου, ποια κύρια θέση της προηγούμενης παραγράφου ενισχύουν και να αξιολογήσουν την πειστικότητα του τρόπου πειθούς που χρησιμοποιεί η συντάκτρια. Στο Θέμα Γ, που σχετίζεται με το λογοτεχνικό κείμενο, οι μαθητές/-τριες καλούνται να αναφέρουν ποιο είναι κατά τη γνώμη τους το περιεχόμενο της «Προφητείας» του Αργύρη Χιόνη (τρίτο κείμενο) (150-200 λέξεις), τεκμηριώνοντας την άποψή τους με τρεις κειμενικούς δείκτες. Τέλος καλούνται να απαντήσουν, αν θεωρούν πως η «Προφητεία» του ποιητή επαληθεύεται στην εποχή μας, δεδομένου ότι το ποίημα περιλαμβάνεται σε συλλογή του 1966. Στο Θέμα Δ1 οι μαθητές/-τριες απαντούν προσωπικά σε ερώτημα που θέτει η συντάκτρια του κειμένου, καθώς και αν πιστεύουν ότι η δική τους γενιά θα μπορούσε να εξασφαλίσει ένα βιώσιμο μέλλον για τον πλανήτη. Οι μαθητές/-τριες τεκμηριώνουν τις απόψεις τους σε ένα κείμενο 350-400 λέξεων υπό μορφή άρθρου για δημοσίευση στη μαθητική εφημερίδα, σε σχετικό αφιέρωμα για το περιβάλλον, βασιζόμενοι στα δύο πρώτα κείμενα.

4. Αποτύπωση στατιστικών δεδομένων

Στο κεφάλαιο αυτό παρατίθεται γραφική απεικόνιση των δεδομένων από τα χαρακτηριστικά των θεμάτων, όπως αυτά αποτυπώθηκαν στους Πίνακες Γ, Δα, Δβ και Ε που βρίσκονται στο Παράρτημα της παρούσας μελέτης. Ειδικότερα τα στοιχεία που αποτυπώνονται στον Πίνακα Γ του Παραρτήματος και αφορούν την ταυτότητα των θεμάτων (2000-2022) του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας, ήτοι το έτος, ο τύπος σχολείου (ημερήσιο, εσπερινό), ο συγγραφέας, ο τίτλος/το είδος/το θέμα του κειμένου, το μέσο δημοσίευσης και η πηγή του κειμένου περιγράφονται αναλυτικότερα σε ξεχωριστούς πίνακες (βλέπε παρακάτω υποπίνακες 1 έως 6). Οι δε Πίνακες Δα, Δβ και Ε του Παραρτήματος στους οποίους αποτυπώνεται ανά έτος (2000-2022) η τυπολογία των θεμάτων (περίληψη, ανάπτυξη πλαγιότιτλων, επαλήθευση-διάψευση προτάσεων, παραγωγή λόγου, κ.ά.) αναλύονται σε ξεχωριστούς υποπίνακες 7 έως 10). Τέλος στους υποπίνακες 11 και 12 σε ένα βαθμολογικό δείγμα οκταετίας 2014 έως 2022, δίνονται γραφικές απεικονίσεις με τα βαθμολογικά δεδομένα των ΠΕ της συγκεκριμένης περιόδου για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα στοιχεία του υποπίνακα 12 σχετικά με την κατανομή της βαθμολογίας στα επιμέρους Θέματα Α, Β, Γ, Δ.

Έχοντας ως αφετηρία το αποθετήριο «Αρχείο Θεμάτων» για τη Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία και συγκεκριμένα για τη χρονική περίοδο 2000-2022 διαπιστώνονται, μέσα από την παρουσίαση των στατιστικών αποτελεσμάτων στο σύνολο των θεμάτων, τα εξής σχετικά με την ταυτότητα, την τυπολογία των θεμάτων όσο και με τα βαθμολογικά δεδομένα:

4.1. Η ταυτότητα των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας 2000-2022. Γραφική απεικόνιση των δεδομένων του Πίνακα Β

4.1.1. Θεματικοί κύκλοι κειμένων

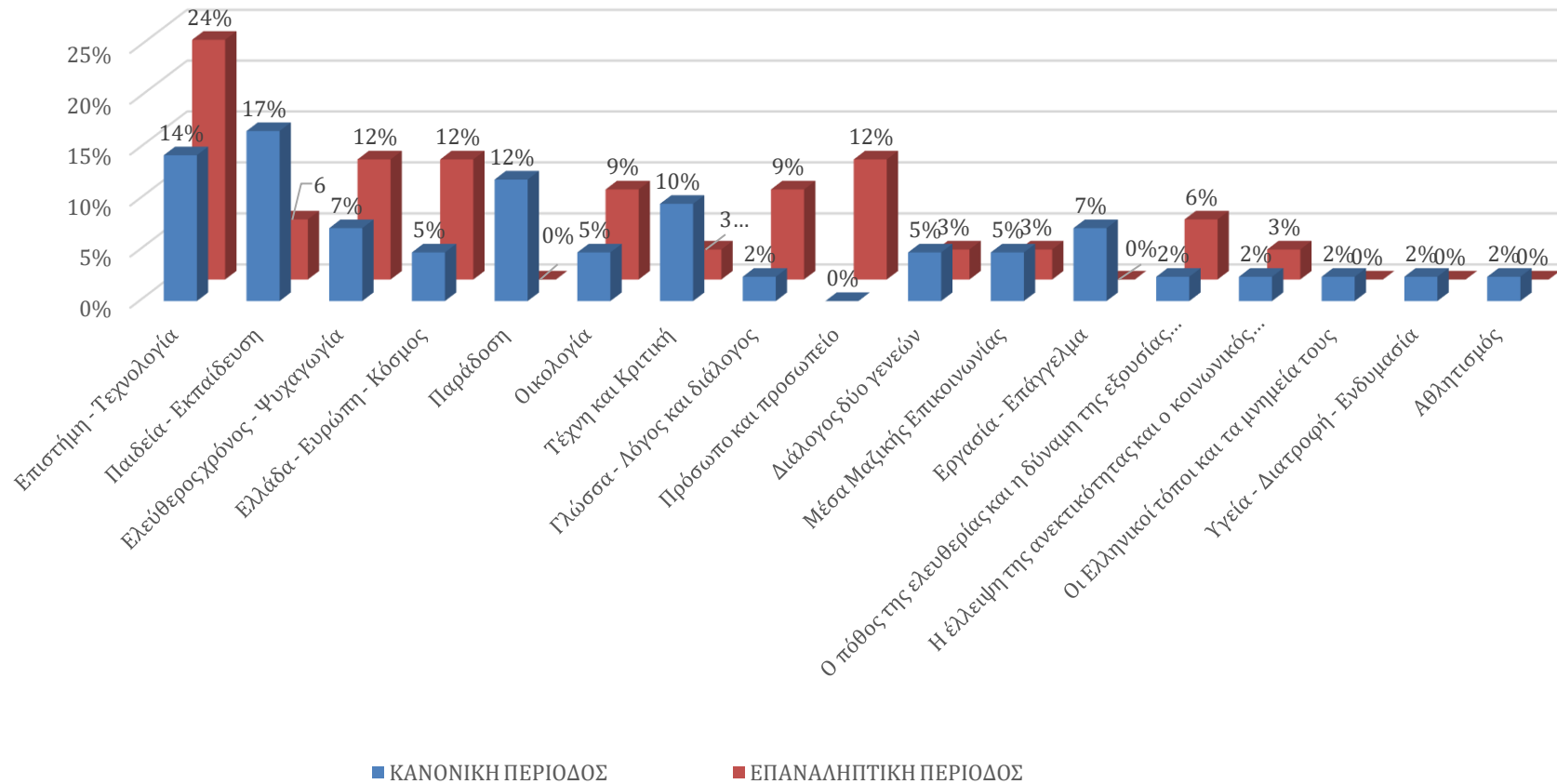
Υποπίνακας 1: Θεματικοί κύκλοι άντλησης κειμένων						
Θεματικός Κύκλος ¹⁰	Κανονική Περίοδος	Ποσοστό	Επαναληπτική Περίοδος	Ποσοστό	Συνολική εικόνα	Ποσοστό
Επιστήμη - Τεχνολογία	6	14%	8	24%	14	18%
Παιδεία - Εκπαίδευση	7	17%	2	6%	9	12%
Ελεύθερος χρόνος - Ψυχαγωγία	3	7%	4	12%	7	9%
Ελλάδα-Ευρώπη-Κόσμος	2	5%	4	12%	6	8%
Παράδοση	5	12%	0	0%	5	7%
Οικολογία	2	5%	3	9%	5	7%

¹⁰ Τσολάκης, Χ., Αδαλόγλου, Κ., Αυδή, Α., Γρηγοριάδης, Ν., Δανιήλ, Α., Ζερβού, Ι., Λόππα, Ε., Τάνης, Δ., Έκφραση- Έκθεση (τεύχος Γ'), Υ.ΠΑΙ.Θ./ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ», πρβλ. Μανωλίδης, Γ., Μπεχλιβάνης, Θ., Φλώρου, Φ., Θεματικοί Κύκλοι. Έκφραση- Έκθεση (Γενικό Λύκειο), Υ.ΠΑΙ.Θ./ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και πρβλ. Νεοελληνική Γλώσσα Γ' Γενικού Λυκείου, Φάκελος Υλικού-Δίκτυο κειμένων: «Εμείς και οι άλλοι...», Υ.ΠΑΙ.Θ./ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» (ΦΕΚ 3137/τ.Β'/2021 «Καθορισμός εξεταστέας ύλης για το έτος 2022 για τα μαθήματα που εξετάζονται πανελλαδικά για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση αποφοίτων Γ' τάξης Γενικού Λυκείου»).

Τέχνη και Κριτική	4	10%	1	3%	5	7%
Γλώσσα - Λόγος και διάλογος	1	2%	3	9%	4	5%
Πρόσωπο και προσωπείο	0	0%	4	12%	4	5%
Διάλογος δύο γενεών	2	5%	1	3%	3	4%
Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας	2	5%	1	3%	3	4%
Εργασία - Επάγγελμα	3	7%	0	0%	3	4%
Ο πόθος της ελευθερίας και η δύναμη της εξουσίας ή ο πόθος της εξουσίας και η δύναμη της ελευθερίας	1	2%	2	6%	3	4%
Η έλλειψη της ανεκτικότητας και ο κοινωνικός αποκλεισμός (στερεότυπα, προκαταλήψεις, μορφές ρατσισμού)	1	2%	1	3%	2	3%
Οι Ελληνικοί τόποι και τα μνημεία τους	1	2%	0	0%	1	1%
Υγεία - Διατροφή - Ενδυμασία	1	2%	0	0%	1	1%
Αθλητισμός	1	2%	0	0%	1	1%
Σύνολο	42		34		76	

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΚΥΚΛΟΙ ΑΝΤΛΗΣΗΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Γράφημα 1: Θεματικοί κύκλοι άντλησης κειμένων

Ο Υποπίνακας 1 και το Γράφημα 1 παρουσιάζουν τους θεματικούς κύκλους άντλησης της θεματολογίας των κειμένων που είχαν να επεξεργαστούν οι μαθητές/-τριες κατά τις ΠΕ (κανονική περίοδος και επαναληπτικές). Παρατηρείται ότι περίπου το 1/3 της θεματολογίας των κειμένων της κανονικής περιόδου αντλείται από τους θεματικούς κύκλους της Παιδείας-Εκπαίδευσης (17%) και Επιστήμης-Τεχνολογίας (14%), ενώ περίπου το 1/4 της θεματολογίας των κειμένων της επαναληπτικής περιόδου αντλείται από τον θεματικό κύκλο Επιστήμη-Τεχνολογία (24%), που είναι και συνολικά στην κανονική και επαναληπτική περίοδο ο κυρίαρχος θεματικός κύκλος άντλησης της θεματολογίας των κειμένων, τα οποία επεξεργάστηκαν οι μαθητές/-τριες (18%). Μεγάλη διαφοροποίηση παρατηρείται στον θεματικό κύκλο Πρόσωπο και προσωπείο, καθώς, ενώ είναι ο τρίτος συχνότερος θεματικός κύκλος άντλησης της θεματολογίας των κειμένων των εξετάσεων της επαναληπτικής περιόδου (12%), απουσιάζει από τους θεματικούς κύκλους άντλησης των θεμάτων της κανονικής περιόδου.

4.1.2. Είδος κειμένου

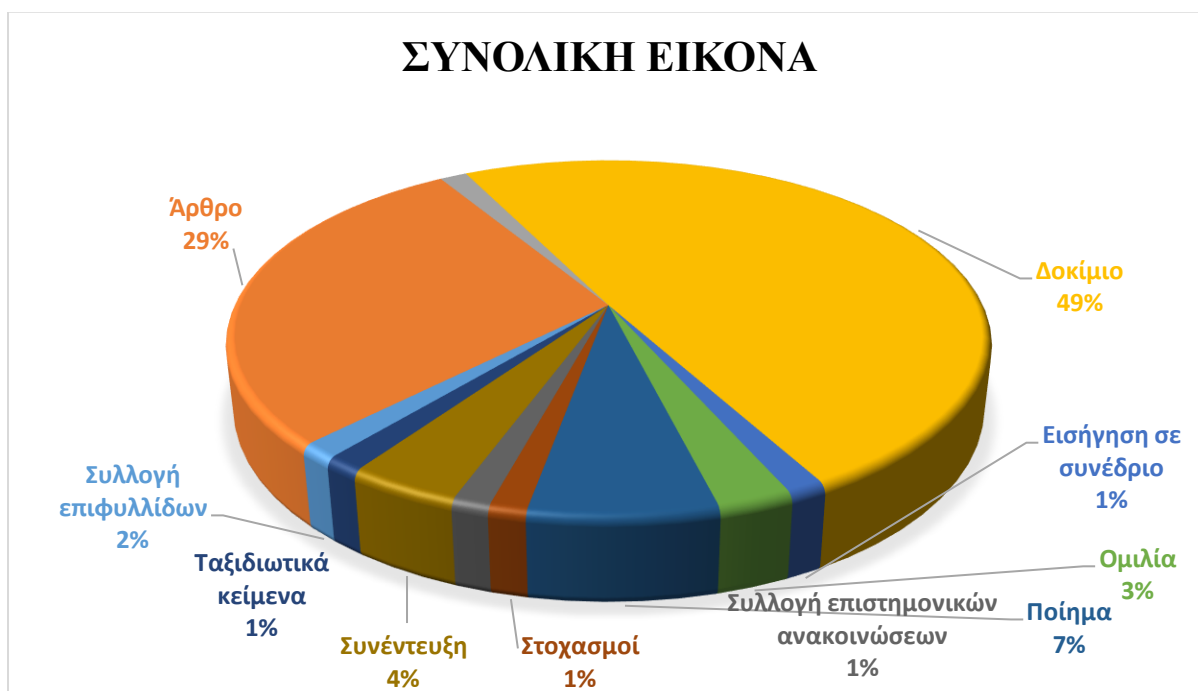
Υποπίνακας 2: Είδος κειμένου						
Είδος κειμένου	Κανονική Περίοδος	Ποσοστό	Επαναληπτική Περίοδος	Ποσοστό	Συνολική εικόνα	Ποσοστό
Συλλογή επιφυλλίδων	0	0%	1	3%	1	1%
Άρθρο	12	30%	9	27%	21	29%
Δήγημα	1	3%	0	0%	1	1%
Δοκίμιο	22	55%	14	42%	36	49%
Εισήγηση σε συνέδριο	0	0%	1	3%	1	1%
Ομιλία	2	5%	0	0%	2	3%
Ποίημα	2	5%	3	9%	5	7%
Στοχασμοί	0	0%	1	3%	1	1%
Συλλογή επιστημονικών ανακοινώσεων	0	0%	1	3%	1	1%
Συνέντευξη	0	0%	3	9%	3	4%
Ταξιδιωτικά κείμενα	1	3%	0	0%	1	1%
Σύνολο	40		33		73	

Γράφημα 2: Είδος κειμένου-Κανονική περίοδος

Γράφημα 3: Είδος κειμένου-Επαναληπτική περίοδος

Γράφημα 4: Είδος κειμένου-Συνολική εικόνα

Ο Υποπίνακας 2 και τα Γραφήματα 2, 3, 4 παρουσιάζουν τα είδη κειμένων, τα οποία επελέγησαν για τα θέματα των ΠΕ, τόσο στην κανονική όσο και στην επαναληπτική εξεταστική περίοδο, αλλά και συνολικά στις δύο περιόδους. Παρατηρείται ότι το δοκίμιο αποτελεί την πιο συχνή επιλογή σε ποσοστά που κυμαίνονται 42%-55%, ενώ το άρθρο ως είδος κειμένου συναντάται περίπου στο 1/3 των θεμάτων κατά τη χρονική περίοδο που εξετάζεται, 2000-2022. Ακολουθεί το ποίημα (7%), οι συνεντεύξεις (4%), ενώ σε ποσοστά 1%-3% επιλέγονται κείμενα από επιφυλλίδες και επιστημονικές ανακοινώσεις, διηγήματα, εισηγήσεις σε συνέδρια, ομιλίες, στοχασμοί, ταξιδιωτικά κείμενα.

4.1.3. Μέσο δημοσίευσης

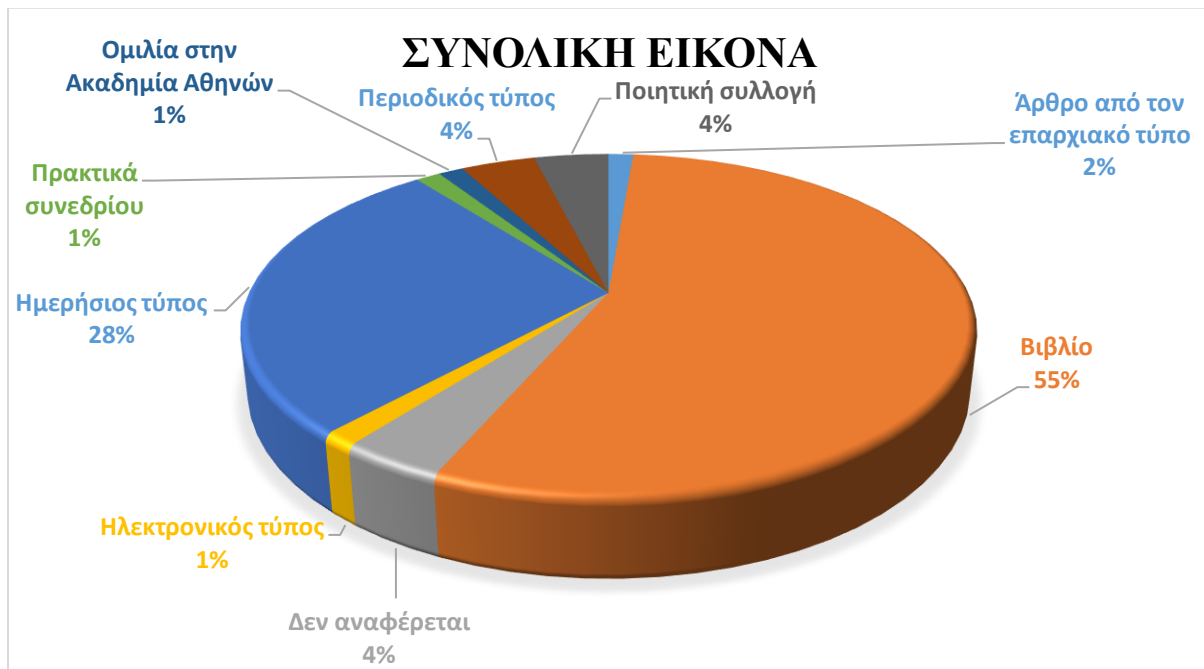
Υποπίνακας 3: Μέσο δημοσίευσης						
Μέσο Δημοσίευσης	Κανονική Περίοδος	Ποσοστό	Επαναληπτική Περίοδος	Ποσοστό	Συνολική εικόνα	Ποσοστό
Επαρχιακός τύπος	0	0%	1	3%	1	1%
Βιβλίο	25	60%	17	50%	42	55%
Δεν αναφέρεται	0	0%	3	9%	3	4%
Ηλεκτρονικός τύπος	0	0%	1	3%	1	1%
Ημερήσιος τύπος	13	31%	8	24%	21	28%
Πρακτικά συνεδρίου	0	0%	1	3%	1	1%
Ομιλία στην Ακαδημία Αθηνών	1	2%	0	0%	1	1%
Περιοδικός τύπος	2	5%	1	3%	3	4%
Ποητική συλλογή	1	2%	2	6%	3	4%
Σύνολο	42		34		76	

Γράφημα 5: Μέσο δημοσίευσης-Κανονική περίοδος

Γράφημα 6: Μέσο δημοσίευσης-Επαναληπτική περίοδος

Γράφημα 7: Μέσο δημοσίευσης-Συνολική εικόνα

Λαμβάνοντας υπόψη τον Υποπίνακα 3 και τα Γραφήματα 5, 6, 7 σχετικά με τα μέσα δημοσίευσης, από όπου αντλούνται τα κείμενα για την εξέταση του γνωστικού αντικειμένου Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία, στο σύνολο των θεμάτων το 55% προέρχεται από βιβλίο, το 28% από τον ημερήσιο τύπο, το 4% από περιοδικό τύπο και αντιστοίχως 4% από ποιητική συλλογή, σε ποσοστά 1%- 2% ανέρχονται άρθρα από τον επαρχιακό τύπο, πρακτικά συνεδρίων, ομιλίες. Παρατηρείται ότι σε ποσοστό 4% των θεμάτων δεν γίνεται αναφορά στην πηγή προέλευσης των επιλεχθέντων κειμένων.

4.1.4. Συγγραφείς

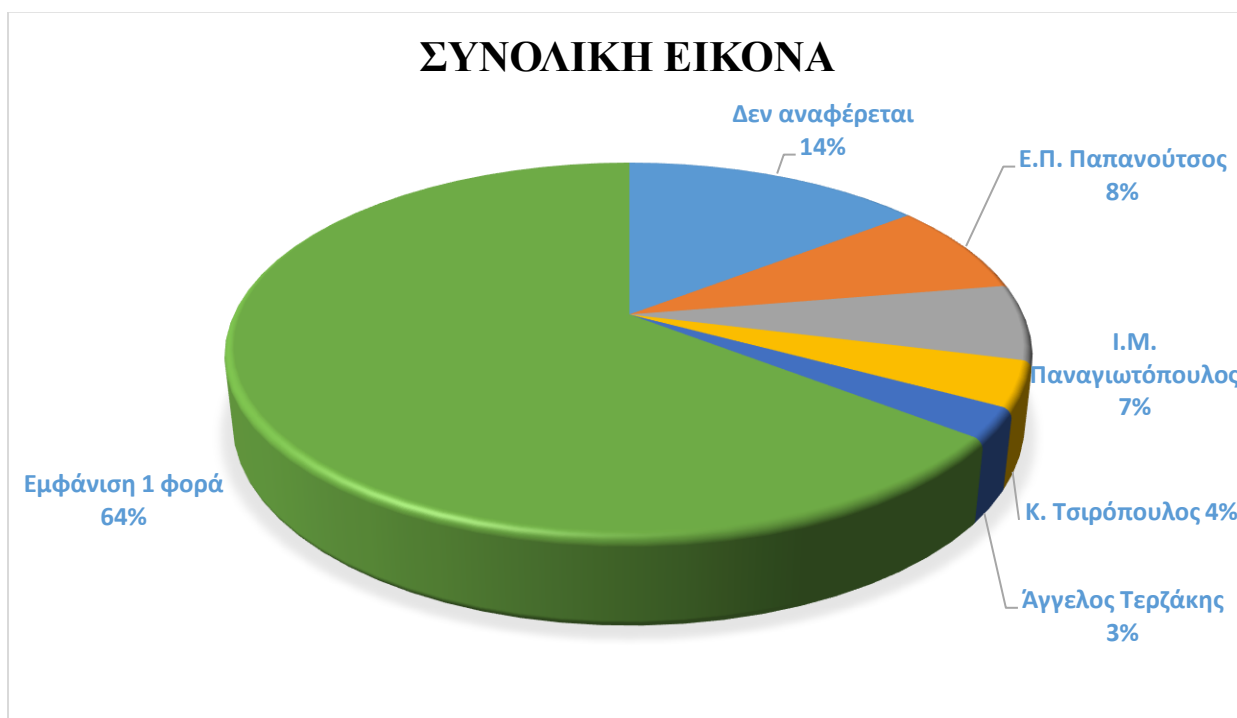
Υποπίνακας 4: Συγγραφείς						
Συγγραφέας	Κανονική Περίοδος	Ποσοστό	Επαναληπτική Περίοδος	Ποσοστό	Συνολική εικόνα	Ποσοστό
Δεν αναφέρεται	7	17%	4	11%	11	14%
Ε. Π. Παπανούτσος	4	10%	2	6%	6	8%
Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος	3	7%	2	6%	5	7%
Κ. Τσιρόπουλος	0	0%	3	8%	3	4%
Άγγελος Τερζάκης	1	2%	1	3%	2	3%
Εμφάνιση 1 φορά	27	64%	24	67%	49	64%
Σύνολο	42		36		76	

Γράφημα 8: Συγγραφείς κειμένων-Κανονική περίοδος

Γράφημα 9: Συγγραφείς κειμένων-Επαναληπτική περίοδος

Γράφημα 10: Συγγραφείς κειμένων-Συνολική εικόνα

Με βάση τον Υποπίνακα 4 και τα Γραφήματα 8, 9, 10 για το σύνολο των θεμάτων κανονικής και επαναληπτικής περιόδου επιλέγονται συγγραφείς μόνο μια φορά σε ποσοστό 64%, ενώ στο 14% των θεμάτων δεν αναφέρεται ο/η συγγραφέας. Συγγραφείς, κείμενα των οποίων έχουν επιλεγεί περισσότερες από μία φορές για τα θέματα των ΠΕ, συναντώνται στο «Αρχείο Θεμάτων» για το χρονικό διάστημα 2000-2022. Πιο συγκεκριμένα έχουν επιλεγεί κείμενα του Ε.Π. Παπανούτσου σε ποσοστό 8% των θεμάτων, του Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου στο 7%, του Κ. Τσιρόπουλου στο 4% και του Αγγ. Τερζάκη στο 3%.

4.1.5. Βιβλιογραφία-Εθνικότητα συγγραφέων κειμένων

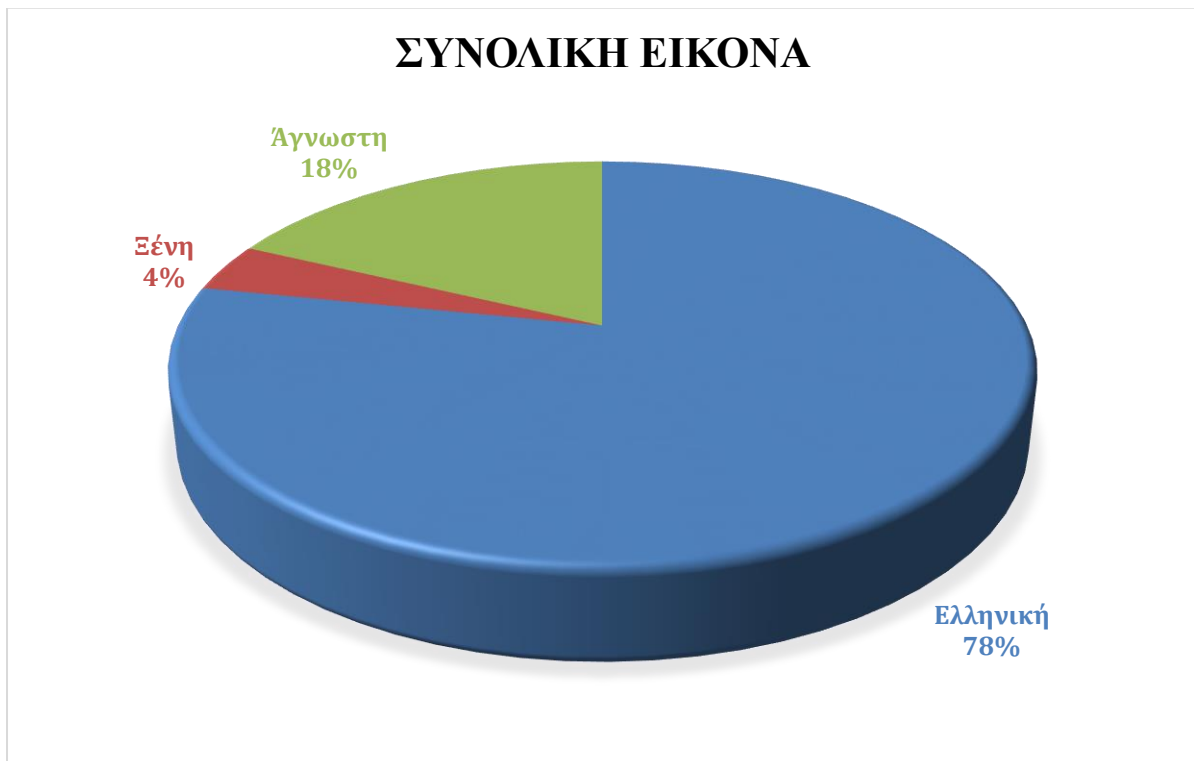
Υποπίνακας 5: Βιβλιογραφία – Εθνικότητα συγγραφέων κειμένων						
Εθνικότητα	Κανονική Περίοδος	Ποσοστό	Επαναληπτική Περίοδος	Ποσοστό	Συνολική εικόνα	Ποσοστό
Ελληνική	33	79%	28	78%	61	78%
Ξένη	2	5%	1	3%	3	4%
Άγνωστη	7	17%	7	19%	14	18%
Σύνολο	42		36		78	

Γράφημα 11: Βιβλιογραφία – Εθνικότητα συγγραφέων κειμένων – Κανονική περίοδος

Γράφημα 12: Βιβλιογραφία – Εθνικότητα συγγραφέων κειμένων – Επαναληπτική περίοδος

Γράφημα 13: Βιβλιογραφία-Εθνικότητα συγγραφέων κειμένων-Συνολική εικόνα

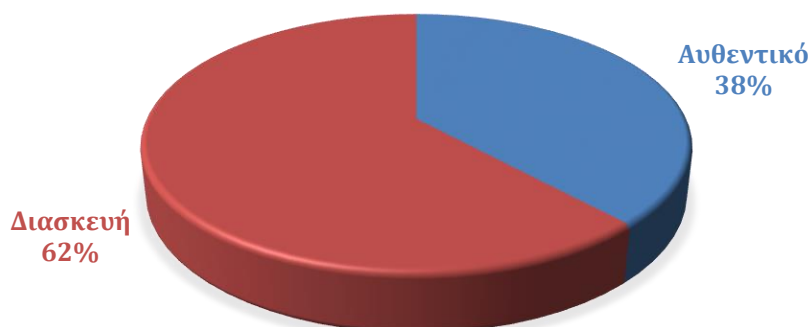
Ο Υποπίνακας 5 και τα Γραφήματα 11, 12, 13 παρουσιάζουν τα κειμενικά είδη από το «Αρχείο Θεμάτων» για τη Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία για το χρονικό διάστημα 2000-2022 με βάση την προέλευσή τους, ελληνική ή ξένη. Παρατηρείται ότι στο σύνολο των θεμάτων το 78% των επιλεγθέντων κειμένων αφορά βιβλιογραφία ελληνική, το 4% ξένη, ενώ το 18% βιβλιογραφία μη αναφερόμενης προέλευσης.

4.1.6. Κειμενικό περιβάλλον

Υποπίνακας 6: Κειμενικά είδη με βάση το κειμενικό περιβάλλον						
Κειμενικό περιβάλλον	Κανονική Περίοδος	Ποσοστό	Επαναληπτική Περίοδος	Ποσοστό	Συνολική εικόνα	Ποσοστό
Αυθεντικό	16	38%	20	56%	36	46%
Διασκευή	26	62%	16	44%	42	54%
Σύνολο	42		36		78	

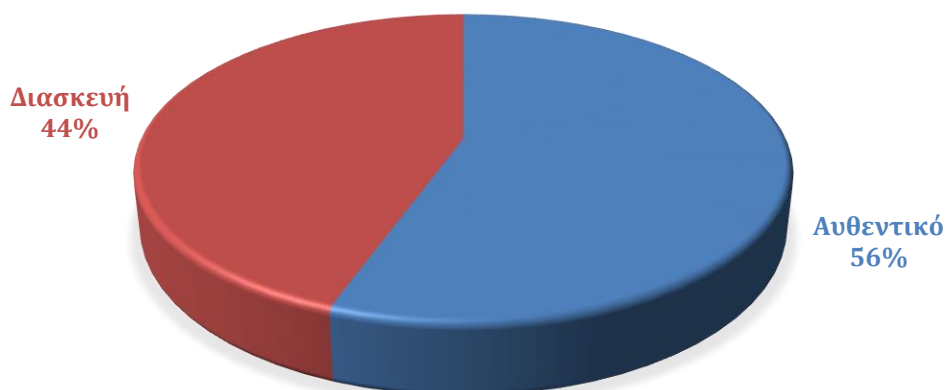

ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

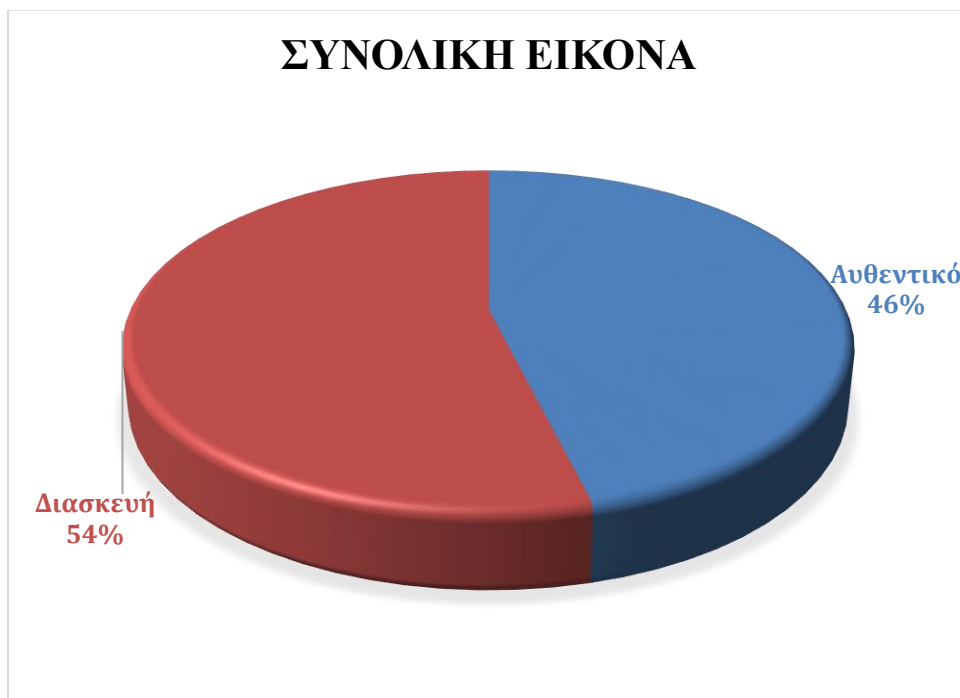

Γράφημα 14: Κειμενικά είδη με βάση το κειμενικό περιβάλλον- Κανονική περίοδος

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Γράφημα 15: Κειμενικά είδη με βάση το κειμενικό περιβάλλον-Επαναληπτική περίοδος

Γράφημα 16: Κειμενικά είδη με βάση το κειμενικό περιβάλλον-Συνολική εικόνα

Στον Υποπίνακα 6 και αντιστοίχως στα Γραφήματα 14, 15, 16 παρουσιάζονται τα κειμενικά είδη με βάση το κειμενικό περιβάλλον, εάν είναι στην αυθεντική τους μορφή ή σε διασκευή. Στο σύνολο των θεμάτων το 46% των επιλεχθέντων κειμένων ήταν στην αυθεντική τους μορφή, ενώ το 54% ήταν κείμενα σε διασκευή ή/και προσαρμοσμένα για τις ανάγκες του εξεταζόμενου γνωστικού αντικειμένου.

4.2. Η τυπολογία των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας 2000-2022. Γραφική απεικόνιση των δεδομένων των Πινάκων Δα και Δβ.

4.2.1. Ασκήσεις Θεματικής Ενότητας Β

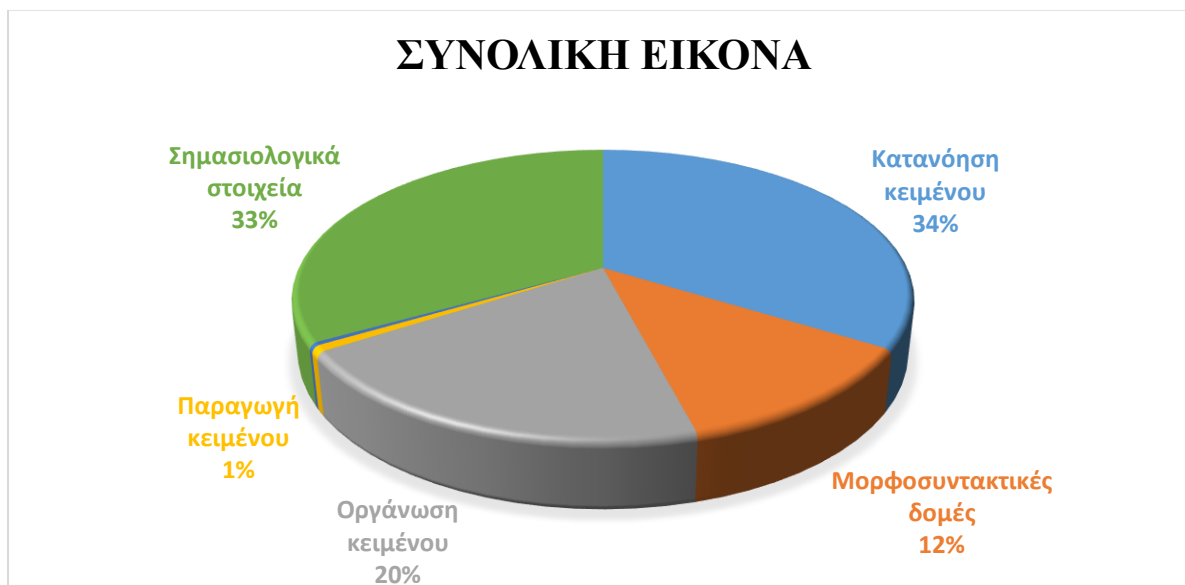
Υποπίνακας 7: Ασκήσεις Θεματικής Ενότητας Β						
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	Κανονική Περίοδος	Ποσοστό	Επαναληπτική Περίοδος	Ποσοστό	Συνολική εικόνα	Ποσοστό
Κατανόηση κειμένου	55	31%	48	38%	103	34%
Μορφολογικές δομές	24	14%	13	10%	37	12%
Οργάνωση κειμένου	35	20%	26	20%	61	20%
Παραγωγή κειμένου	0	0%	2	2%	2	1%
Περίληψη	0	0%	1	1%	1	1
Σημειολογικά στοιχεία	63	36%	38	30%	101	33%
Σύνολο	177		128		305	

Γράφημα 17: Ασκήσεις Θεματικής Ενότητας Β – Κανονική περίοδος

Γράφημα 18: Ασκήσεις Θεματικής Ενότητας Β – Επαναληπτική περίοδος

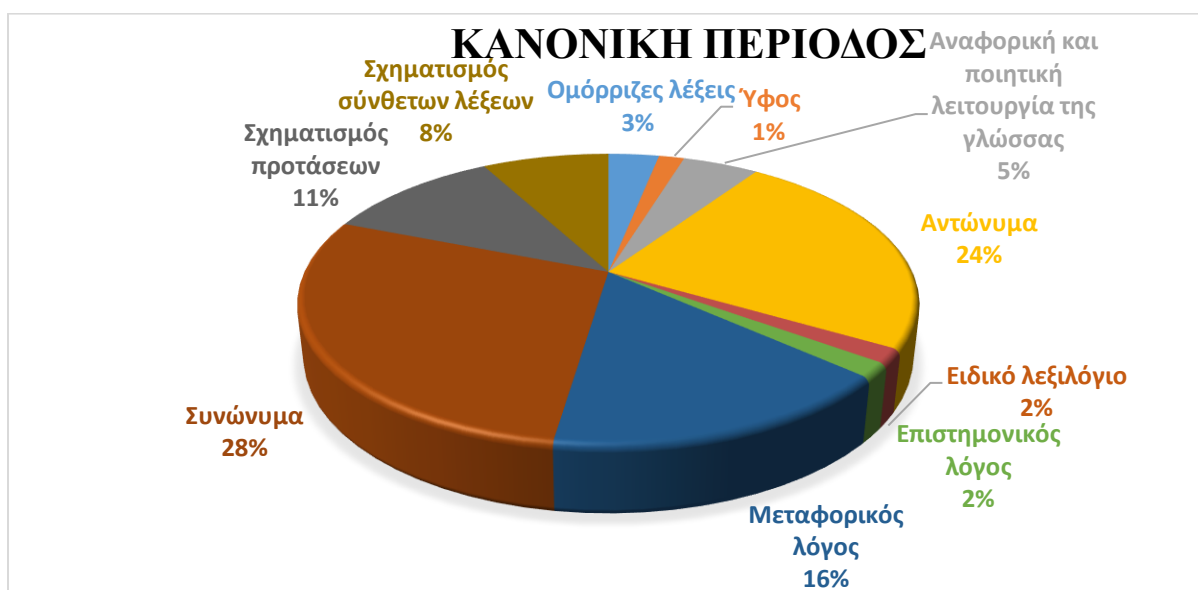
Γράφημα 19: Ασκήσεις Θεματικής Ενότητας Β – Συνολική εικόνα

Στον Υποπίνακα 7 και αντιστοίχως στα Γραφήματα 17, 18, 19 παρουσιάζονται οι ασκήσεις της Θεματικής Ενότητας Β. Παρατηρείτε ότι συνολικά τα 2/3 των ασκήσεων είναι ασκήσεις κατανόησης κειμένων και εύρεσης σημασιολογικών στοιχείων (34% και 33% αντίστοιχα). Το υπόλοιπο 1/3 κατανέμεται σε ασκήσεις οργάνωσης κειμένου 20%, εύρεσης μορφοσυντακτικών δομών (12%) και παραγωγής κειμένου (1%). Επίσης ανάμεσα σε κανονική και επαναληπτική εξεταστική περίοδο παρατηρείται μια μετατόπιση του ενδιαφέροντος από τις ασκήσεις εύρεσης σημασιολογικών στοιχείων στις ασκήσεις κατανόησης κειμένου (από 36% σε 30% και από 31% σε 37% αντίστοιχα).

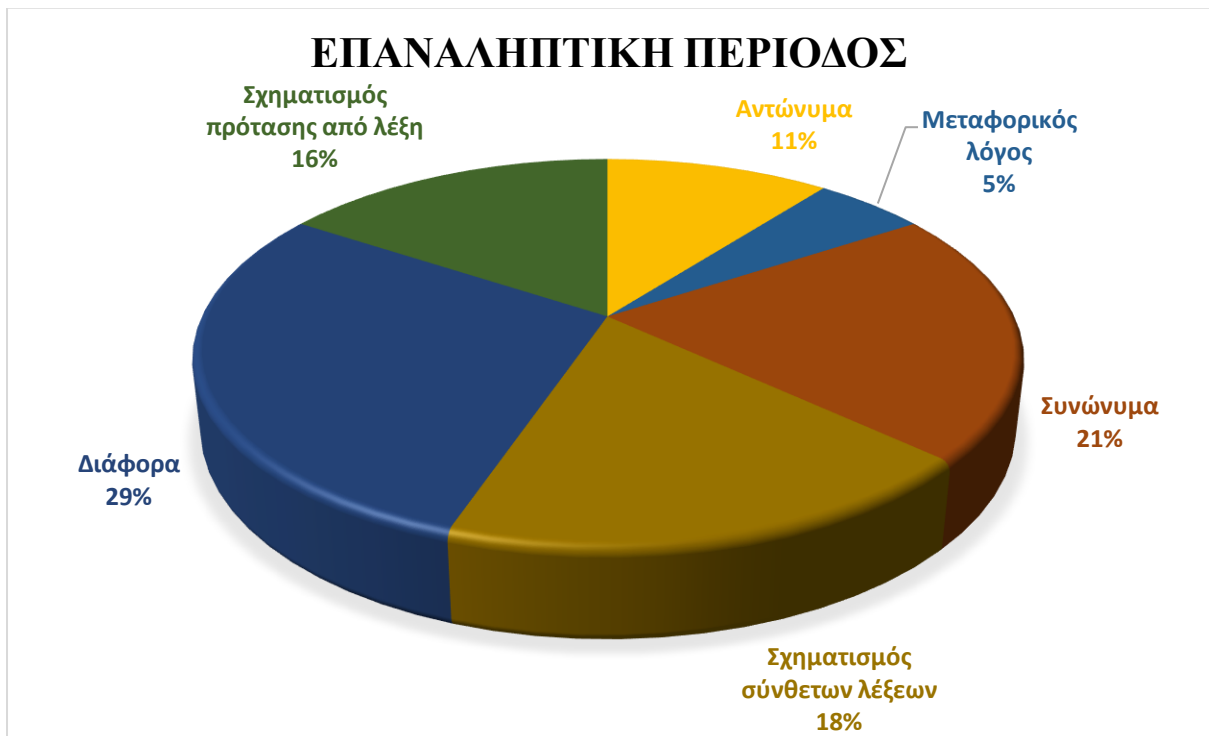

4.2.1.1. Σημαιολογικές ασκήσεις Θεματικής Ενότητας Β

Υποπίνακας 8: Σημαιολογικές ασκήσεις Θεματικής Ενότητας Β						
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	Κανονική Περίοδος	Ποσοστό	Επαναληπτική Περίοδος	Ποσοστό	Συνολική εικόνα	Ποσοστό
Ομόρριζες λέξεις	2	3%	0	2%	2	2%
Ύφος	1	2%	0	0%	1	1%
Αναφορική και ποιητική λειτουργία της γλώσσας	3	5%	0	0%	3	3%
Αντώνυμα	15	24%	4	11%	19	19%
Ειδικό λεξιλόγιο	1	2%	0	0%	1	1%
Επιστημονικός λόγος	1	2%	0	0%	1	1%
Μεταφορικός λόγος	10	16%	2	5%	12	12%
Συνώνυμα	18	29%	8	21%	26	26%
Σχηματισμός προτάσεων	7	11%	0	0%	7	7%
Σχηματισμός σύνθετων λέξεων	5	8%	7	18%	12	12%
Διάφορα	0	0%	11	29%	11	11%
Σχηματισμός πρότασης από λέξη	0	0%	6	16%	6	6%
Γενικό Άθροισμα	63		38		101	

Γράφημα 20: Σημαιολογικές ασκήσεις Θεματικής Ενότητας Β-Κανονική περίοδος

Γράφημα 21: Σημασιολογικές ασκήσεις Θεματικής Ενότητας Β-Επαναληπτική περίοδος

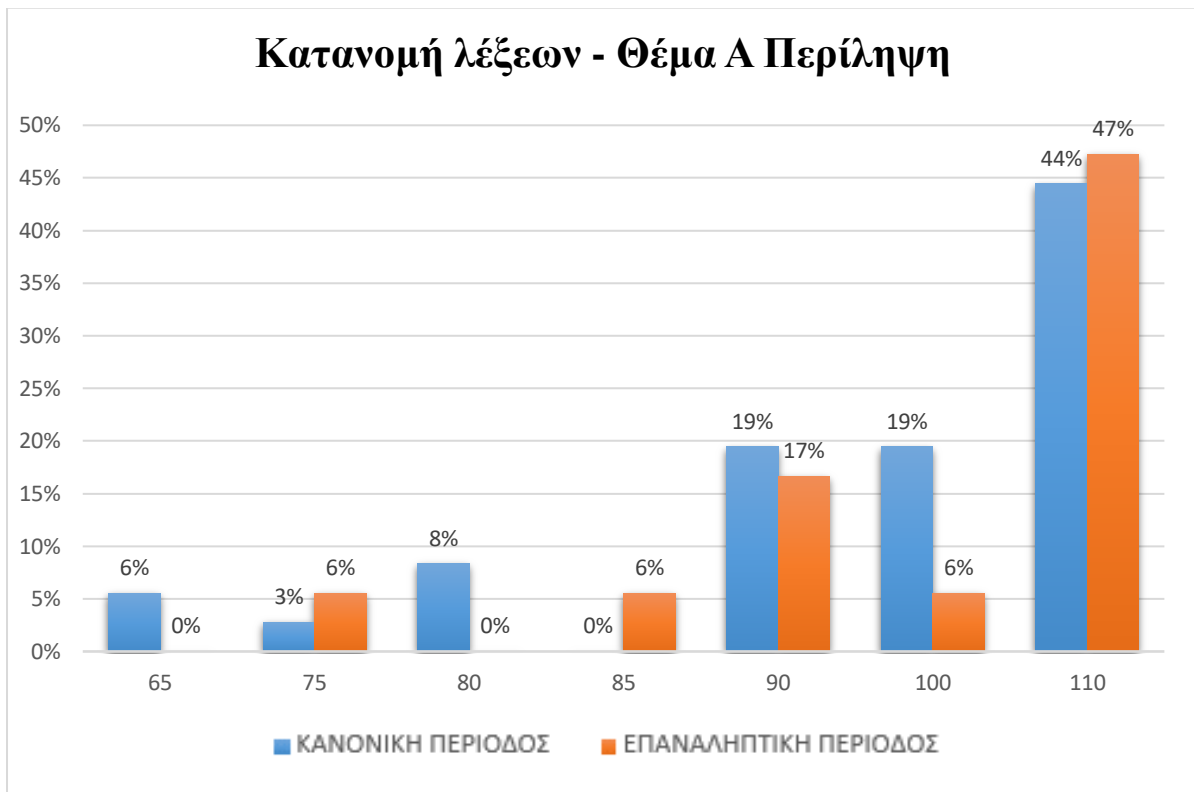
Γράφημα 22: Σημασιολογικές ασκήσεις Θεματικής Ενότητας Β-Συνολική εικόνα.

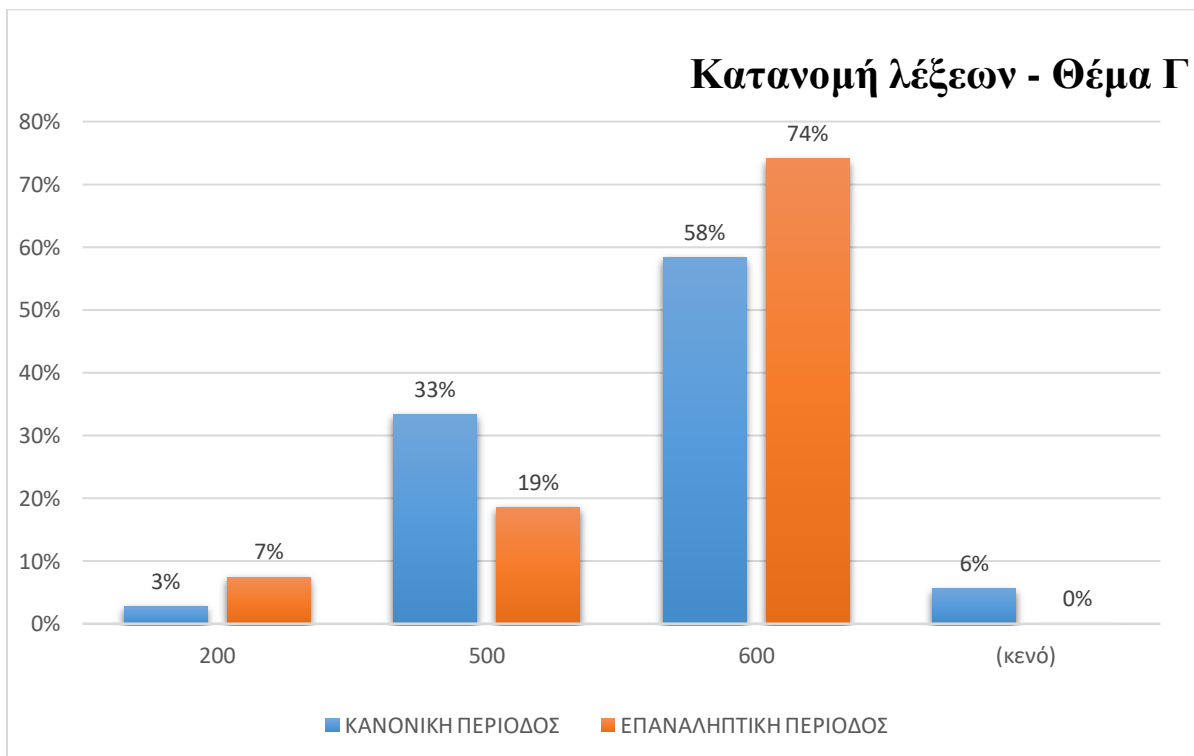
Στον Υποπίνακα 8 και αντιστοίχως στα Γραφήματα 20, 21, 22 παρουσιάζεται η ανάλυση των σημασιολογικών ασκήσεων (ασκήσεων εύρεσης σημασιολογικών στοιχείων) που περιλαμβάνονται στο Θέμα Β. Παρατηρείται ότι συνολικά περίπου οι μισές ασκήσεις (44%) αφορούν την εύρεση συνωνύμων (25%) ή αντωνύμων (19%). Ακολουθούν ασκήσεις σχηματισμού σύνθετων λέξεων (12%) και αναγνώρισης μεταφορικού λόγου (12%) και διάφορες άλλες ασκήσεις με μικρότερα ποσοστά. Όσον αφορά τις δύο τελευταίες ασκήσεις, αν και στη συνολική εικόνα εμφανίζονται με το ίδιο ποσοστό, παρατηρείται μια σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα σε κανονική και επαναληπτική περίοδο με τις ασκήσεις σχηματισμού σύνθετων λέξεων να υπερτερούν στην επαναληπτική περίοδο (18% από 8%), ενώ αυτές της αναγνώρισης μεταφορικού λόγου να υπερτερούν στην κανονική περίοδο (16% από 5%).

4.2.2. Ανάλυση αριθμού λέξεων κειμένων παραγωγής λόγου

Υποπίνακας 9: Παραγωγή κειμένου – Ανάλυση αριθμού λέξεων				
ΟΜΑΔΑ Α				
Αριθμός Λέξεων	Κανονική Περίοδος	Ποσοστό	Επαναληπτική Περίοδος	Ποσοστό
65	2	6%	0	0%
75	1	3%	2	6%
80	3	8%	0	0%
85	0	0%	2	6%
90	7	19%	6	17%
100	7	19%	2	6%
110	16	44%	17	47%
Σύνολο	36		29	
ΟΜΑΔΑ Γ				
Αριθμός Λέξεων	Κανονική Περίοδος	Ποσοστό	Επαναληπτική Περίοδος	Ποσοστό
200	1	3%	2	7%
500	12	33%	5	19%
600	21	58%	20	74%
(δεν αναφέρεται)	2	6%		0%
Σύνολο	36		27	
ΟΜΑΔΑ Δ				
Αριθμός Λέξεων	Κανονική Περίοδος	Ποσοστό	Επαναληπτική Περίοδος	Ποσοστό
350	1		1	
400	2		1	
(δεν αναφέρεται)			1	

Γράφημα 23: Κατανομή λέξεων στο Θέμα Α - Περίληψη

Γράφημα 24: Κατανομή λέξεων – Θέμα Γ

Στον Υποπίνακα 9 και αντιστοίχως στα Γραφήματα 22, 23 παρουσιάζεται η κατανομή του απαιτούμενου αριθμού λέξεων στις ασκήσεις παραγωγής λόγου που υπάρχουν στο πρώτο και

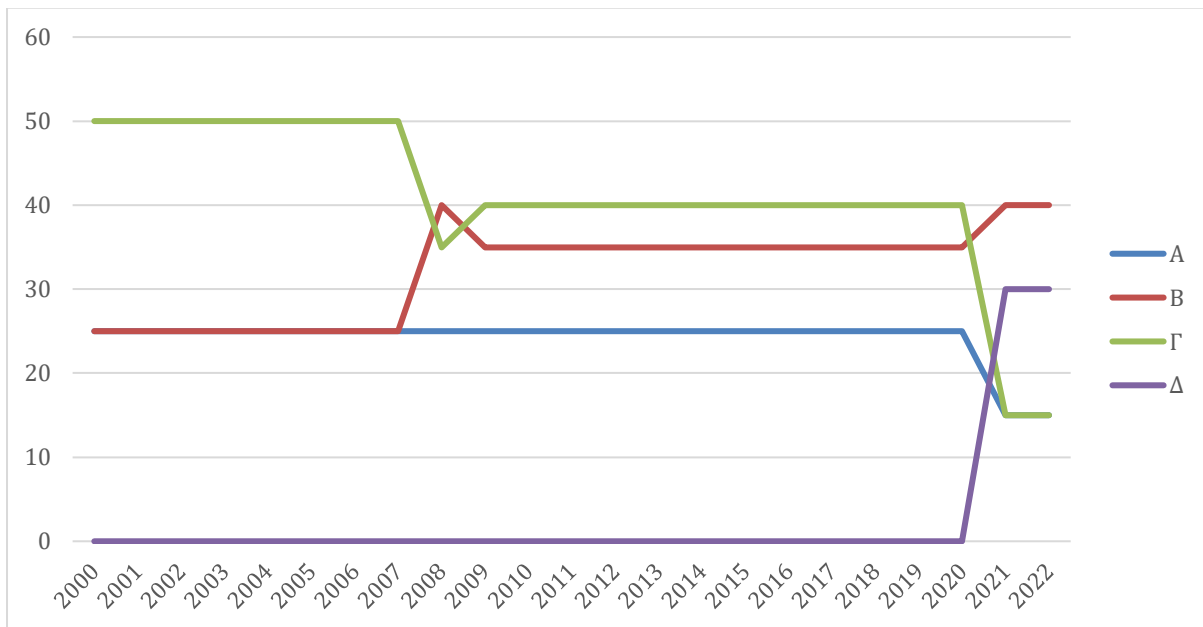
το τρίτο θέμα των εξετάσεων (Θέμα Α και Θέμα Γ). Όσον αφορά το Θέμα Α παρατηρείται ότι τόσο στις εξετάσεις της κανονικής περιόδου όσο και στις επαναληπτικές εξετάσεις στις ασκήσεις παραγωγής λόγου, που στη συγκεκριμένη περίπτωση αφορούν τη συγγραφή περίληψης, στην πλειονότητα των θεμάτων ζητείται κείμενο άνω των 100 λέξεων (μέχρι και 110) και πιο συγκεκριμένα στο 63% των θεμάτων της κανονικής περιόδου και στο 53% των θεμάτων της επαναληπτικής περιόδου.

Ανάλογη παρατήρηση μπορεί να γίνει και στο Θέμα Γ όπου και εκεί η πλειονότητα των κειμένων αφορά τον ανώτατο αριθμό ζητούμενων λέξεων και συγκεκριμένα 600 λέξεις (74% των κειμένων της επαναληπτικής περιόδου και 58% των κειμένων της κανονικής περιόδου).

4.2.3. Μέγιστη βαθμολογία ανά Θεματική Ενότητα

(Εξετάσεις ημερησίων σχολείων, κανονική περίοδος)

Υποπίνακας 10: Μέγιστη βαθμολογία ανά θεματική ενότητα				
	Θεματική Ενότητα			
Έτος	A	B	Γ	Δ
2000	25	25	50	
2001	25	25	50	
2002	25	25	50	
2003	25	25	50	
2004	25	25	50	
2005	25	25	50	
2006	25	25	50	
2007	25	25	50	
2008	25	40	35	
2009	25	35	40	
2010	25	35	40	
2011	25	35	40	
2012	25	35	40	
2013	25	35	40	
2014	25	35	40	
2015	25	35	40	
2016	25	35	40	
2017	25	35	40	
2018	25	35	40	
2019	25	35	40	
2020	25	35	40	
2021	15	40	15	30
2022	15	40	15	30

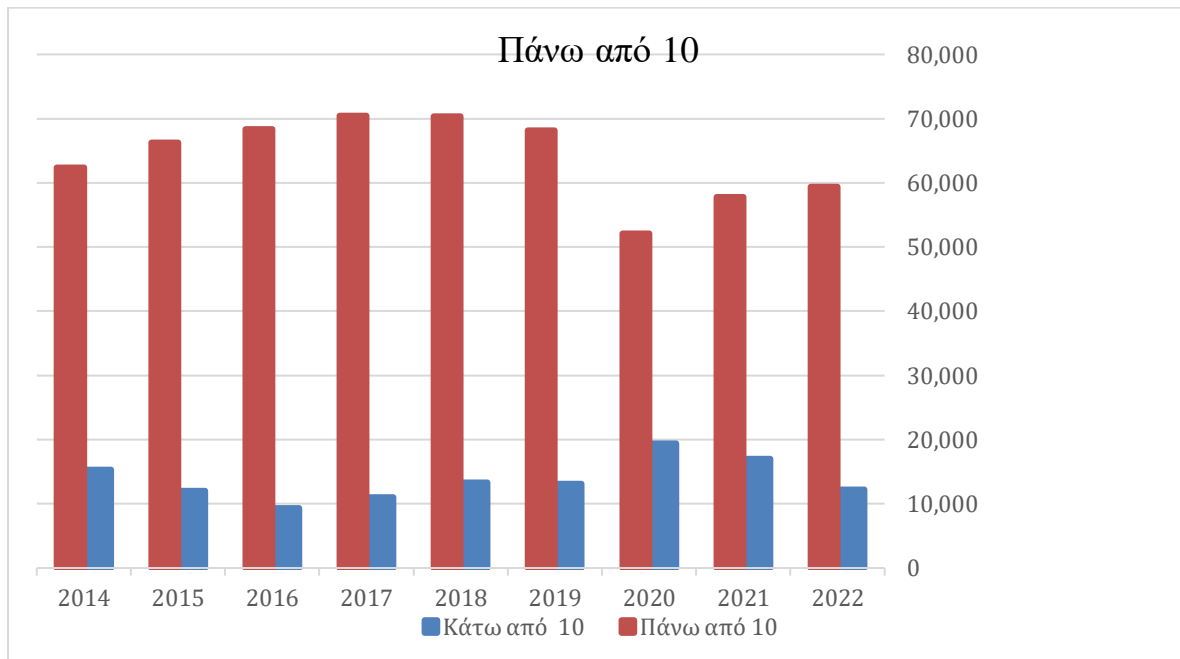

Γράφημα 25: Μέγιστη βαθμολογία ανά θεματική ενότητα

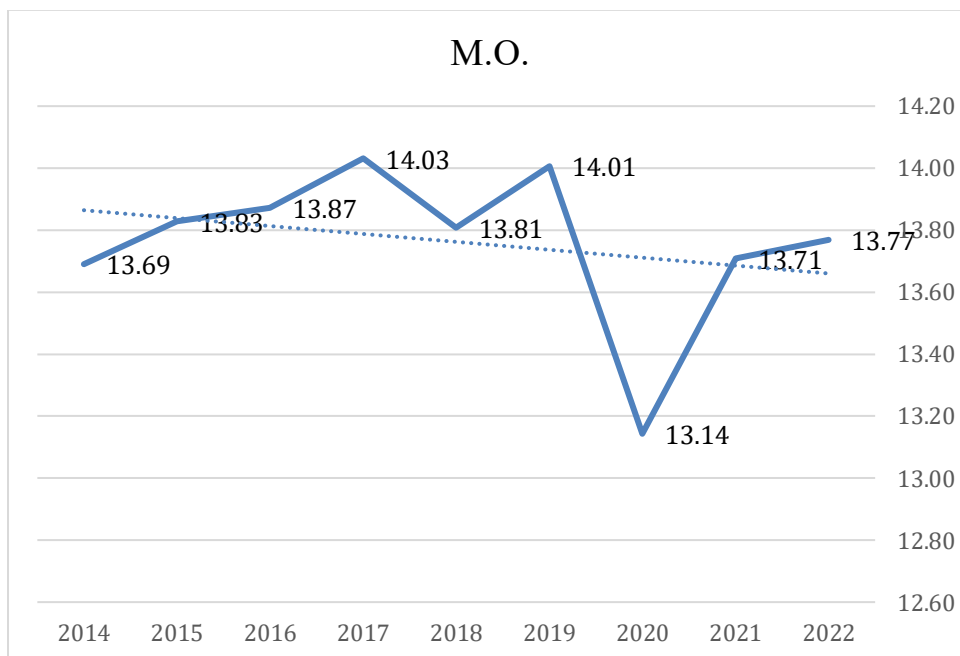
Στον Υποπίνακα 10 και αντιστοίχως στο Γράφημα 25 παρουσιάζεται η διακύμανση της μέγιστης βαθμολογίας ανά θέμα (Α, Β, Γ) στις εξετάσεις των ημερησίων σχολείων κατά την κανονική περίοδο. Παρατηρείται ότι τα έτη 2000 έως 2007 υπάρχει σταθερή κατανομή μέγιστης βαθμολογίας στα Θέματα Α, Β, Γ. Αντίθετα στα έτη 2009 έως 2020 παρατηρείται (σε σύγκριση με τα έτη 2000 έως 2007) μια αύξηση στη μέγιστη βαθμολόγηση του Θέματος Β από 25 σε 35 μονάδες και μία μείωση στη μέγιστη βαθμολόγηση του Θέματος Γ από 50 σε 40 μονάδες. Κατά τα έτη 2021 και 2022 παρατηρείται ότι προστίθεται και τέταρτο θέμα (Θέμα Δ) και συνακόλουθα έχουμε μείωση στη βαθμολόγηση των Θεμάτων Α και Γ. Ενδιαφέρον ωστόσο είναι πως παρά την προσθήκη τέταρτου θέματος, παρατηρείται μια αύξηση στη βαθμολόγηση του Θέματος Β από 35 σε 40 μονάδες.

4.3. Τα βαθμολογικά δεδομένα των Πανελλαδικών Εξετάσεων 2014-2022. Γραφική απεικόνιση.

Υποπίνακας 11: Βαθμολογικά δεδομένα Πανελλαδικών Εξετάσεων 2014-2022							
Μάθημα	Έτος	Αριθμός Προσέλευσης Υποψηφίων	Αναβαθμολογήσεις		Κάτω από 10/20	Πάνω από 10/20	Μ.Ο.
			Πλήθος	%			
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ (Γ.Π.)	2022	71.631	8.952	12,50	12.268	59.363	13,77
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Γ.Π. ΗΜ	2021	74.892	9.928	13,26	17.051	57.841	13,71
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Γ.Π. ΗΜ (ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ)	2020	71.507	12.277	17,17	19.398	52.109	13,14
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΗΜ	2019	81.244	9.386	11,55	13.088	68.156	14,01
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΗΜ	2018	83.658	8.844	10,57	13.301	70.357	13,81
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΗΜ	2017	81.515	9.804	12,03	11.070	70.445	14,03
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΗΜ (ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ)	2016	77.671	8.589	11,06	9.343	68.328	13,87
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΗΜ	2015	78.346	10.431	13,31	12.041	66.305	13,83
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΗΜ	2014	77.702	13.573	17,47	15.335	62.367	13,69

Γράφημα 26: Αριθμός δοκιμίων που βαθμολογήθηκε πάνω και κάτω από 10/20 ανά έτος (2014-2022)

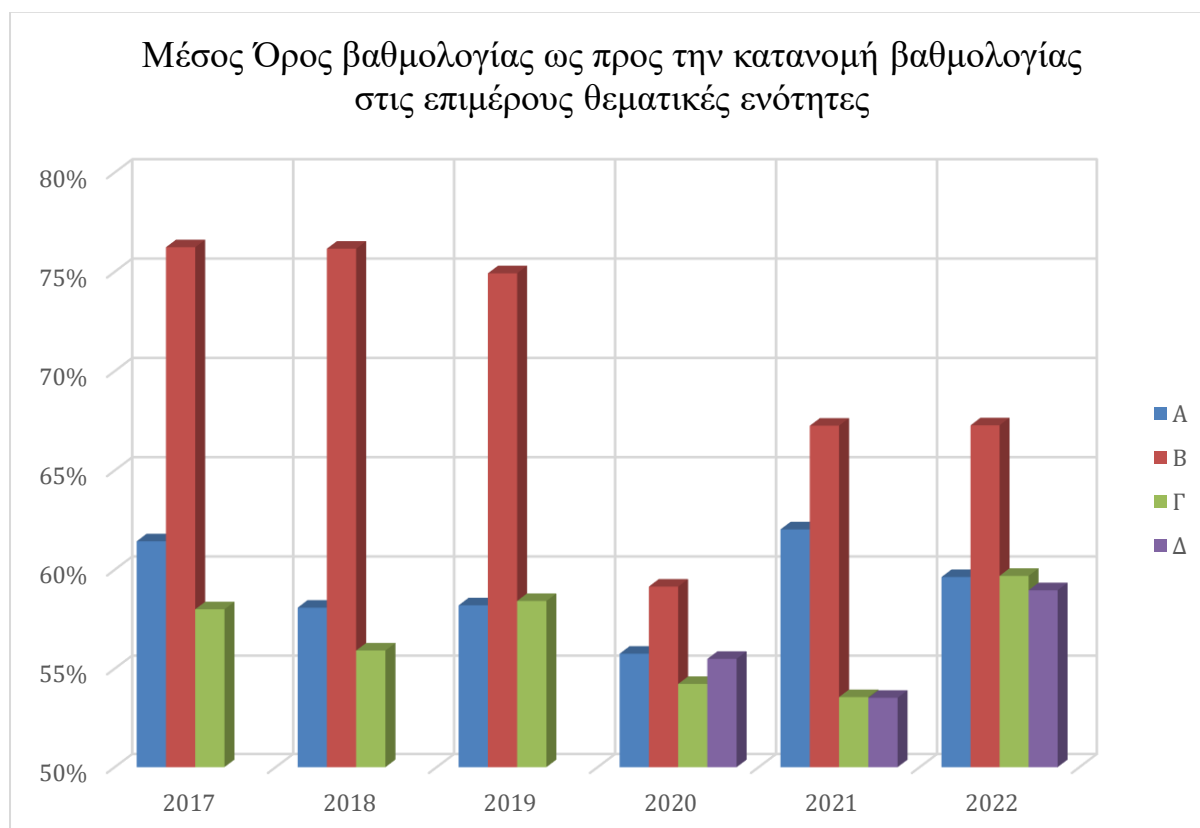
Γράφημα 27: Διακύμανση μέσου όρου βαθμολογίας κατά τα έτη 2014-2022

Βάσει των δεδομένων του Υποπίνακα 11 και των Γραφημάτων 26 και 27 διαπιστώνεται ότι υπάρχει ένα εύρος 8%-16% των εξεταζομένων που αξιολογήθηκαν στα γραπτά δοκίμια των ΠΕ με κάτω από 10 στη βαθμολογική κλίμακα των 20 μονάδων και αντιστοίχως 84%-92% με απόδοση πάνω από 10. Το πιο υψηλό ποσοστό με αξιολόγηση κάτω από 10 αφορά την επίδοση των εξεταζομένων το 2020 (πιθανότητα λόγω διαφορετικών και πρωτόγνωρων δεδομένων

διδασκαλίας και προετοιμασίας για τη συμμετοχή στις ΠΕ σε περίοδο πανδημίας), αντίστοιχα το χαμηλότερο ποσοστό αξιολόγησης κάτω από 10 σημειώνεται το 2016. Αξιοσημείωτο επίσης είναι ότι στον Μέσο Όρο (Μ.Ο.) της επίδοσης των εξεταζομένων τα έτη 2014-2022 δεν παρατηρούνται ιδιαίτερες αυξομειώσεις (εύρος Μ.Ο. 13,14-14,03 στη βαθμολογική κλίμακα των 20 μονάδων).

Υποπίνακας 12: Μέσος όρος βαθμολογίας ανά Θεματική Ενότητα					
Χρονολογία	Γενικό άθροισμα	Α	Γ	Δ	Γενικός Μ.Ο.
2017	65%	76%	58%		65%
2018	63%	76%	56%		63%
2019	64%	75%	58%		64%
2020	56%	59%	54%	55%	56%
2021	59%	67%	54%	54%	59%
2022	61%	67%	60%	59%	61%
Γενικός Μ.Ο	61%	70%	57%	56%	61%

Γράφημα 28: Μέσος όρος βαθμολογίας ως προς την κατανομή βαθμολογίας στις επιμέρους θεματικές ενότητες

Βάσει των δεδομένων του Υποπίνακα 12 και του Γραφήματος 28 παρατηρείται, σε ένα βαθμολογικό δείγμα πενταετίας 2017-2022, από την κατανομή βαθμολογία σε κάθε επιμέρους Θέμα Α, Β, Γ, Δ, το ποσοστό κάλυψης των διαθέσιμων αυτών μονάδων. Διαπιστώνονται

λοιπόν τα εξής: Στο Θέμα Α ο Μ.Ο. βαθμολογίας κυμαίνεται στο 56%-62%, στο Θέμα Β 59%-76%, στο Θέμα Γ 54%-60% και στο Θέμα Δ 54%-59%, με το χαμηλότερο ποσοστό να παρατηρείται το 2020 (πιθανότατα λόγω ιδιαίτερων συνθηκών σε περίοδο πανδημίας). Στο Θέμα Β σημειώνονται υψηλότερα ποσοστά Μ.Ο. βαθμολογίας με εύρος 67%-76%, πιθανότητα λόγω δραστηριοτήτων κλειστού τύπου, εξαιρουμένου του έτους 2020. Επίσης, πριν την κοινή εξέταση Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας το 2020 (παλαιό και νέο σύστημα) και το 2021 (νέο σύστημα) παρατηρούνται υψηλότερα ποσοστά Μ.Ο. βαθμολογίας στο Θέμα Β. Στα θέματα Α, Γ και Δ, στα οποία οι ασκήσεις είναι ανοικτού τύπου (περίληψη/ερμηνευτικό σχόλιο/παραγωγή λόγου), οι μέσοι όροι της τελευταίας πενταετίας κυμαίνονται στα 56%-59% του Μ.Ο. της βαθμολογίας.

Παρατηρούνται αποκλίσεις μεταξύ πρώτου (Α) και δεύτερου (Β) βαθμολογητή στην αξιολόγηση των επιμέρους θεμάτων Α, Β, Γ και Δ ως εξής: Στο Θέμα Α, ο Μ.Ο. κυμαίνεται στο 19%-24%, στο Θέμα Β στο 6%-17%, στο Θέμα Γ στο 19%-24% και στο Θέμα Δ στο 19%-21%. Στο Θέμα Β σημειώνεται η μικρότερη απόκλιση μεταξύ πρώτου (Α) και δεύτερου (Β) βαθμολογητή που οφείλεται στο ότι στο Θέμα Β υπάρχουν δραστηριότητες κλειστού τύπου και ως εκ τούτου η αξιολόγηση είναι αντικειμενική.

5. Συσχετισμός των αναφερθέντων Προγραμμάτων Σπουδών στα Θέματα των Πανελλαδικών Εξετάσεων 2000-2022

Δεν μπορώ να διδάξω τίποτα κανέναν. Μπορώ μόνο να τους κάνω να σκεφτούν.

Σωκράτης (470-399 π.Χ.),

Αθηναίος φιλόσοφος

Λαμβάνοντας υπόψη τα ισχύοντα ΠΣ, το χρονικό διάστημα 2000-2022, όπως επίσης και το αποθετήριο «Αρχείο Θεμάτων» του Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων, για το γνωστικό αντικείμενο Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία, διαπιστώνεται ότι τα ΠΣ και η σύνταξη των θεμάτων για τα εξεταζόμενα γνωστικά αντικείμενα στο πλαίσιο των ΠΕ είναι άξονες αλληλένδετοι.

Τα θέματα των ΠΕ, την περίοδο από το 2000 έως και το 2019, ελέγχουν ένα ευρύ φάσμα των διδακτικών στόχων που έχουν τεθεί στο ΠΣ του 1999 (και στο ισχύον Δ.Ε.Π.Π.Σ. του 2003), όπως «*την αναγνώριση των δομικών και γραμματικών στοιχείων της νεοελληνικής γλώσσας στον προτασιακό και κειμενικό λόγο, με στόχο την κατανόηση και την αιτιολόγηση τυχόν παρεκκλίσεων*» (συνειδητοποίηση του συστήματος της γλώσσας), «*την άσκηση των μαθητών/-τριών στην επιλογή του κατάλληλου επιπέδου λόγου ανάλογα με την κατάσταση επικοινωνίας*» (άσκηση στη χρήση της γλώσσας), «*την αναγνώριση των διάφορων μορφών λόγου και τη χρήση τους με το πιο κατάλληλο για την περίπτωση επίπεδο λόγου*» (συνειδητοποίηση του συστήματος της γλώσσας και άσκηση στη χρήση της γλώσσας), «*τη συνειδητοποίηση από τους μαθητές/-τριες της σημασίας του λόγου για τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή, ώστε είτε ως πομποί είτε ως δέκτες του λόγου να μετέχουν στα κοινά ως ελεύθεροι δημοκρατικοί πολίτες με κριτική και υπεύθυνη στάση*».

Οι μαθητές/-τριες, στο πλαίσιο της εξέτασης του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας, στις ΠΕ από το 2000 έως το 2019, καλούνται να απαντήσουν γραπτά σε ερωτήσεις που σχετίζονται με την κατανόηση, την οργάνωση, τη γλώσσα μη λογοτεχνικού κειμένου και την παραγωγή δικού τους γραπτού κειμένου ενταγμένου σε επικοινωνιακό πλαίσιο.

Κατά την εξέτασή τους οι μαθητές/-τριες ελέγχονται ως προς την ικανότητά τους να κατανοούν ένα κείμενο και να απαντούν σε διάφορες ερωτήσεις που αφορούν στην επεξεργασία του κειμένου προς εξέταση, στην ικανότητά τους να αξιολογούν και να σχολιάζουν τις απόψεις που αναφέρονται στο εξεταζόμενο κείμενο, στη χρήση της γλώσσας, δηλαδή στην παραγωγή και κατανόηση του γραπτού λόγου, στην επικοινωνιακή τους ικανότητα να προσαρμόζουν τον λόγο στις περιστάσεις επικοινωνίας, καθώς και στις μεταγλωσσικές δεξιότητες συνειδητοποίησης της λειτουργίας του γλωσσικού συστήματος, ώστε με τον κατάλληλο χειρισμό να παράγουν αποτελεσματικό λόγο.

Ακολούθως τα θέματα ΠΕ από το 2020 έως και το 2022 ελέγχουν ένα ευρύ φάσμα των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων που έχουν τεθεί στο ΠΣ του 2019 και στο ΠΣ του 2021 για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας. Στο επίκεντρο της εξεταστικής διαδικασίας είναι τα κείμενα. Τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στη Νεοελληνική Γλώσσα επιτυγχάνονται με διαδικασίες, οι οποίες οργανώνονται σε δύο επίπεδα: α) διαδικασίες κατανόησης κειμένων και β) διαδικασίες παραγωγής γραπτού, προφορικού και

πολυτροπικού λόγου. Για τη Λογοτεχνία τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα περιλαμβάνουν: α) την κατανόηση κειμένων που σχετίζεται με την απόκτηση αναγνωστικών δεξιοτήτων, β) την ερμηνεία κειμένων που συνδέεται με την παραγωγή ερμηνευτικού λόγου, γ) τον μετασχηματισμό ή/και παραγωγή κειμένων σε δημιουργικό λόγο, δ) τον αναστοχασμό σε σχέση με τις στρατηγικές ανάγνωσης/κατανόησης στο πλαίσιο του ερμηνευτικού διαλόγου.

Στις ΠΕ από το 2020 έως το 2022 οι μαθητές/-τριες εξετάζονται στην κατανόηση, οργάνωση και παραγωγή γραπτού λόγου, σε αδιδακτα κείμενα, λογοτεχνικά και μη.

Κατά την εξέτασή τους, οι μαθητές/-τριες καλούνται να ανταποκριθούν για τα μη λογοτεχνικά κείμενα σε δραστηριότητες και να απαντούν σε ερωτήματα με τα οποία ελέγχεται

«α) η κατανόηση της γλωσσικής μορφής των κειμένων και των κειμενικών τους χαρακτηριστικών, τη σχέση που έχει η γλώσσα και η οργάνωση του κειμένου με την περίσταση και τον σκοπό επικοινωνίας», β) η κριτική προσέγγιση των κειμένων με στόχο τη διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο αναπαριστώνται ιδέες για τον άνθρωπο, την κοινωνία και τον κόσμο, γ) η σύγκριση κειμένων ως προς τις δύο προηγούμενες διαστάσεις, με στόχο τον εντοπισμό ομοιοτήτων και διαφορών μεταξύ των κειμένων ως προς τη γλώσσα, το μέσο, τους σημειωτικούς πόρους, το κειμενικό είδος, τις αναπαραστάσεις της πραγματικότητας, τον τρόπο προσέγγισης του θέματος κ.λπ., δ) η παραγωγή κειμένων με βάση τα μελετώμενα κείμενα με στόχο τον μετασχηματισμό των γλωσσικών και νοηματικών δομών (σημασιών) των κειμένων ή/και η συνοπτική παρουσίαση του περιεχομένου των κειμένων, καθώς και η διατύπωση και έκφραση δικών τους απόψεων, σε επικοινωνιακό πλαίσιο, σχετικά με συγκεκριμένα ερωτήματα που τίθενται στα κείμενα αναφοράς» (ΦΕΚ 2875/τ. Β'/2019).

Ως προς τα λογοτεχνικά κείμενα οι μαθητές/-τριες καλούνται να αξιοποιούν συνδυαστικά έναν αριθμό κειμενικών στοιχείων για:

«α) τη συνοπτική αναδιήγηση της ιστορίας που αφηγείται το κείμενο (αφηγηματικό ή πεζό κείμενο) ή ανίχνευση του νοήματος με τη βοήθεια κειμενικών δεικτών (ποιητικό κείμενο), β) την προσέγγιση χαρακτήρων με βάση τα δεδομένα κειμένου (πεζό κείμενο) ή περιγραφή διάθεσης/στάσης ποιητικού υποκειμένου (ποιητικό κείμενο) με βάση συγκεκριμένες γλωσσικές επιλογές και γ) την τοποθέτηση με ένα ερμηνευτικό σχόλιο στο θέμα ή στο ερώτημα που οι ίδιοι/-ες πιστεύουν ότι θέτει το κείμενο, αξιοποιώντας συνδυαστικά τους κειμενικούς δείκτες ή στοιχεία του συγκεκριμένου» (ΦΕΚ 2875/τ. Β'/2019).

Ως εκ τούτων οι μαθητές/-τριες καλούνται να εξοικειωθούν με τεχνικές και εργαλεία μέσα από το συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο για την απόκτηση δεξιοτήτων αναστοχαζόμενων ανθρώπων που μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν. Με τον τρόπο αυτό μετασχηματίζεται ένα δασκαλοκεντρικό σύστημα σε μαθητοκεντρικό, ξεπερνώντας την έμφαση στο τι διδάσκεται. Η εκπαίδευση οδηγείται σε ένα ανοιχτό σύστημα αντίληψης και επαναπροσδιορισμού σχέσεων, αλληλεπιδράσεων και στοχοθεσίας στο πεδίο δράσης της.

6. Συμπερασματικές επισημάνσεις

Λαμβάνοντας υπόψη την περιγραφή των θεμάτων, όπως αυτή παρουσιάζεται στο τρίτο κεφάλαιο με τίτλο *Επισκόπηση θεμάτων* και τις παραμέτρους περιγραφής τους και στατιστικής αποτύπωσής τους στο τέταρτο κεφάλαιο με τίτλο *Αποτύπωση στατιστικών δεδομένων*, όπως για παράδειγμα τις θεματικές, τα είδη κειμένων και τις αντίστοιχες ασκήσεις/δραστηριότητες που δίνονται στους/στις μαθητές/-τριες διαπιστώνονται τα εξής:

1. Τα θέματα των ΠΕ επηρεάζονται από τη γενικότερη φιλοσοφία των ανά περίοδο ισχυόντων προγραμμάτων σπουδών/ εγκυκλίων/ υπουργικών αποφάσεων (ΥΑ), όπως αυτά παρατίθενται στο Παράρτημα της παρούσας έρευνας, αντανakλούν στόχους σε θεωρητικό επίπεδο, επηρεάζονται όμως και στην τεχνική τους προσέγγιση μέσα από την επιλεγμένη τυπολογία των δραστηριοτήτων ή/ και την αντίστοιχη αύξηση/ μείωση μέγιστης μοριοδότησης των δραστηριοτήτων με βάση τη βαθμολογική κλίμακα των 100 (εκατό) μονάδων.
2. Η προσέγγιση της γλώσσας λειτουργεί ως ένα δυναμικό εργαλείο στην εφαρμογή και ευελιξία των ΠΣ λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα των μαθητών/-τριών, αλλά και στην εξέλιξη των μαθητών/-τριών σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.
3. Ο χαρακτήρας των θεμάτων εξέτασης στη Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία είναι κειμενοκεντρικός, καθώς η εξεταστική διαδικασία στηρίζεται σε ερωτήματα που έχουν ως βάση το/τα κείμενο/-α. Το/τα κείμενο/-α που επιλέγεται/-ονται προς εξέταση είναι συναφές/-ή με κάποιον ή κάποιους από τους θεματικούς άξονες που προσδιορίζονται στο ΠΣ για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας. Το κείμενο λειτουργεί ως πρώτη ύλη με βασικό στόχο την ενεργοποίηση της σκέψης του/της εξεταζόμενου/-ης τόσο σε επίπεδο κριτικής διάστασης όσο και σε προσέγγιση διαθεματική. Ως εκ τούτου υπάρχει μετατόπιση από μια σειριακή και προκαθορισμένη ιεράρχηση νοημάτων σε μια ευρύτερη οπτική.
4. Σε παλαιότερη έρευνα, που είχε διεξαχθεί από τον Εθνικό Οργανισμό Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.) και δημοσιευθεί το 2017 (Λάμπρος, Μιτσιάλη, Παπαμεντζελόπουλος & Σατραμέζη 2017: 15) με θέμα την επεξεργασία των βαθμολογικών επιδόσεων στη Νεοελληνική Γλώσσα στις ΠΕ 2006-2016, είχε τεθεί το ερευνητικό ερώτημα για τη διεξαγωγή έρευνας με κεντρικό άξονα την κατανομή των μονάδων βαθμολόγησης ανά ερώτηση στις ΠΕ, ώστε να αναδειχθεί σε τι είδους ερωτήσεις ανταποκρίνονται καλύτερα οι μαθητές/-τριες. Με την παρούσα μελέτη δίνεται απάντηση σε αυτό ερώτημα. Τα στατιστικά δεδομένα βαθμολόγησης για τα έτη (2017-2022) αποτυπώνουν μια σχετική σταθερότητα στη γενική απόδοση των μαθητών/-τριών στο γνωστικό αντικείμενο της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας στις ΠΕ, εξαιρουμένης της πτώσης απόδοσης κατά τη διάρκεια των ειδικών συνθηκών της πανδημίας (2020-2021). Αντίστοιχη διαπίστωση σημειώθηκε στα αποτελέσματα της Έκθεσης παρακολούθησης της εκπαίδευσης και κατάρτισης (2022) για την Ελλάδα της Γενικής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης, Νεολαίας, Αθλητισμού και Πολιτισμού της

Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022)¹¹. Τα αποτελέσματα των ΠΕ εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση για τα σχολικά έτη 2020/21 και 2021/22 δείχνουν ότι σημειώθηκε σημαντική απώλεια μάθησης λόγω πανδημίας, όπως αναφέρεται στην προαναφερθείσα Έκθεση. Αντίστοιχα χαμηλότερα στην απόδοση σε σχέση με προηγούμενες εξεταστικές περιόδους αποτελέσματα παρατηρούνται και στα βαθμολογικά στοιχεία για τη Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία των ετών αυτών, όπως αποτυπώνονται στα γραφήματα και στους πίνακες της παρούσας έρευνας.

Εν κατακλείδι στην παρούσα έρευνα παρουσιάζεται και προσφέρεται ένα πρωτογενές υλικό για τη Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία, το οποίο η εκπαιδευτική κοινότητα, φορείς και ιδιώτες, σε συλλογικό ή/και ατομικό επίπεδο, μπορούν να ερευνήσουν από τη δική τους οπτική γωνία, με βάση τα ενδιαφέροντά τους, τους σκοπούς και στόχους τους. Η αποτύπωσή του αποτελεί τη βάση για μια ολιστική θεώρηση τόσο των ΠΣ όσο και της ευρύτερης και σε βάθος θεώρησης του γνωστικού αντικειμένου της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το μέλλον θα είχε μια έρευνα σχετικά με την αξιοποίηση του αποθετηρίου «Αρχείο Θεμάτων» και κατά πόσο αυτό επηρεάζει θετικά τη μάθηση¹², αλλά και σε σύγκριση αντίστοιχων πολιτικών σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, όπως επίσης και κατά πόσο η αξιοποίηση και χρήση του αποθετηρίου «Αρχείο Θεμάτων» συμβάλλει στην ολιστική ανάπτυξη των εμπλεκόμενων ομάδων στον εκπαιδευτικό χώρο και στην απόκτηση ενός διευρυμένου αντιληπτικού πεδίου λαμβάνοντας υπόψη άξονες της κοινωνίας, όπως για παράδειγμα τη συμπερίληψη, την ψηφιακή και πράσινη ανάπτυξη, τους επιμέρους στόχους της Ατζέντας 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη σε διεθνές επίπεδο. Επίσης ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα είχε μια έρευνα η οποία θα προσέγγιζε την εξής διάσταση: κατά πόσο τα στατιστικά δεδομένα των βαθμολογιών συνδέονται με τους στόχους της εκπαιδευτικής πολιτικής και στρατηγικής στην Ελλάδα γενικότερα.

¹¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022). Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και κατάρτισης 2022. Ελλάδα. Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης, Νεολαίας, Αθλητισμού και Πολιτισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

¹² Σύμφωνα με τους Amrein & Berliner (2002) η τελική επιτυχία μιας πολιτικής εξετάσεων υψηλής διακύβευσης είναι αν επηρεάζει θετικά τη μάθηση, όχι αν βελτιώνει τις βαθμολογίες των μαθητών σε ένα συγκεκριμένο τεστ.

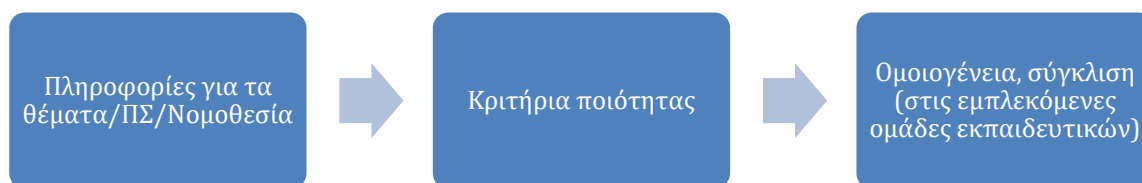

7. Κοιτώντας το μέλλον

Εκπαίδευση δεν είναι να μαθαίνει κάποιος τα γεγονότα αλλά να εξασκεί το μυαλό να σκέφτεται.

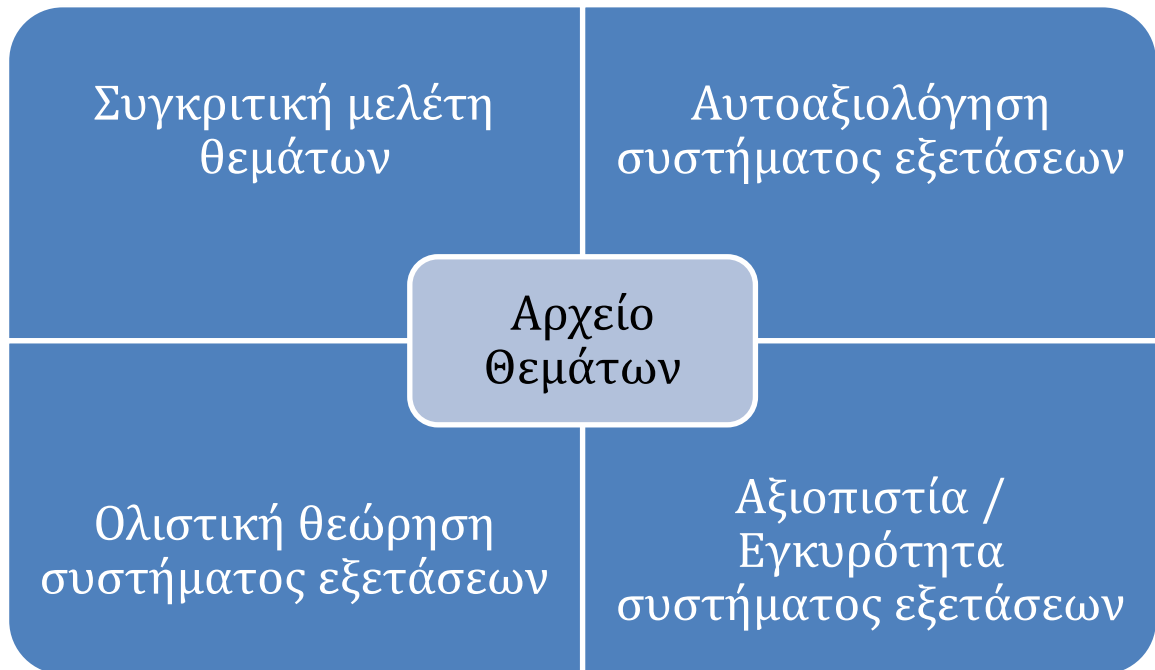
Albert Einstein (1879-1955),
Γερμανός Φυσικός, Βραβείο Νόμπελ Φυσικής 1921

Η επεξεργασία στατιστικών στοιχείων με βάση το αποθετήριο «Αρχείο Θεμάτων» δίνει σημαντικές πληροφορίες για τα θέματα των εξετάσεων στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο, τον χαρακτήρα των κειμένων, τις θεματικές, την τυπολογία των ασκήσεων και διασφαλίζει κατά κύριο λόγο ομοιογένεια και σύγκλιση, τόσο στα θέματα αυτά καθεαυτά όσο και στη μετάδοση των κριτηρίων ποιότητάς τους σε εμπλεκόμενες ομάδες εκπαιδευτικών (βλ. Σχήμα 1), όπως για παράδειγμα θεματοδότες/-τριες, επιμορφωτές/-τριες στην εξέταση και βαθμολόγηση των γραπτών δοκιμίων των ΠΕ στη Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία, λαμβάνοντας υπόψη τα ισχύοντα ανά χρονική περίοδο ΠΣ και τη νομοθεσία.

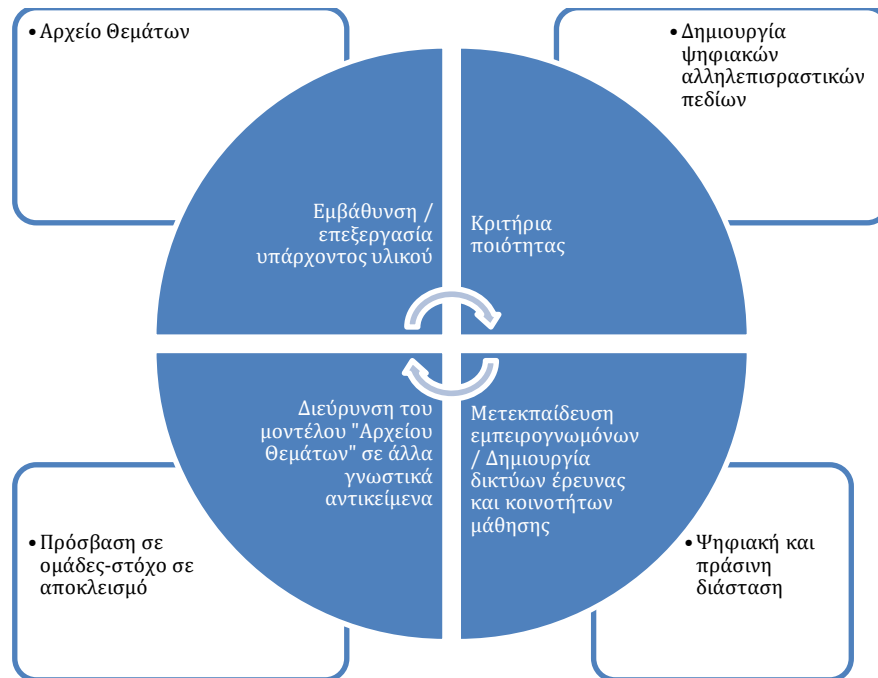
Σχήμα 1: Αποτελέσματα επεξεργασίας στατιστικών στοιχείων Πανελλαδικών Εξετάσεων

Η δημιουργία του αποθετηρίου δημιουργεί το υπόβαθρο για τη συγκριτική μελέτη των θεμάτων με βάση τα ισχύοντα ανά χρονική περίοδο ΠΣ, αλλά και για αυτοαξιολόγηση του συστήματος εξετάσεων στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο. Μια τέτοιου είδους διάσταση του αποθετηρίου αντιλαμβάνεται το σύστημα εξετάσεων πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με ολιστικό τρόπο στοχεύοντας στην αξιοπιστία και εγκυρότητά του εν γένει, συμβάλλει στην ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου και στην ποιοτική βελτίωση του θεσμού των ΠΕ, ο οποίος πλαισιώνει την έννοια της εκπαίδευσης στον ελληνικό χώρο (βλ. Σχήμα 2).

Σχήμα 2: Αρχείο Θεμάτων Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.)

Με αφορμή το αποθετήριο «Αρχείο Θεμάτων» (βλ. Σχήμα 3) στο γνωστικό αντικείμενο Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία δημιουργείται η βάση τόσο για μετεξέλιξη των κριτηρίων ποιότητας στην κατασκευή και σύνταξη των θεμάτων αυτών καθεαυτών των ΠΕ, της μετεκπαίδευσης εμπειρογνομόνων, όσο και για δημιουργία δικτύου έρευνας και κοινοτήτων μάθησης στο πεδίο της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας, αλλά και διεύρυνσης του μοντέλου αυτού και σε άλλα γνωστικά αντικείμενα εξεταζόμενα στις ΠΕ. Ο στόχος για δημιουργία αλληλεπιδραστικών πεδίων με τη συνεισφορά ενός ψηφιακού περιβάλλοντος δράσης και διάδρασης διευρύνει και μετασχηματίζει την ψηφιακή στατικότητα του «Αρχείου Θεμάτων» σε αντικείμενο διαρκούς εξέλιξης και επικαιροποίησης. Αποτελεί επίσης την αφετηρία για εμβάθυνση και πρόσβαση σε αποκλεισμένες ομάδες-στόχους, όπως για παράδειγμα ευάλωτες κοινωνικά ομάδες, απομακρυσμένες γεωγραφικά ομάδες, ομάδες με προβλήματα κινητικότητας, αλλά και έναυσμα για τη δημιουργία κατάλληλου υλικού προσβάσιμου σε άτομα με δυσκολίες όρασης, ακοής, κ.ά. Η φιλοσοφία ότι η εξέλιξη στη σύγχρονη εποχή περνά μέσα από την ψηφιακή και την πράσινη διάσταση αποτελεί τη βάση για τον μετασχηματισμό του αποθετηρίου, την επεξεργασία του, τη μετεξέλιξη και βιώσιμότητά του και επιβεβαιώνει την τάση της κοινωνίας για ανοιχτότητα (openness) και ευελιξία (flexibility).

Σχήμα 3: Μελλοντικοί στόχοι Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων

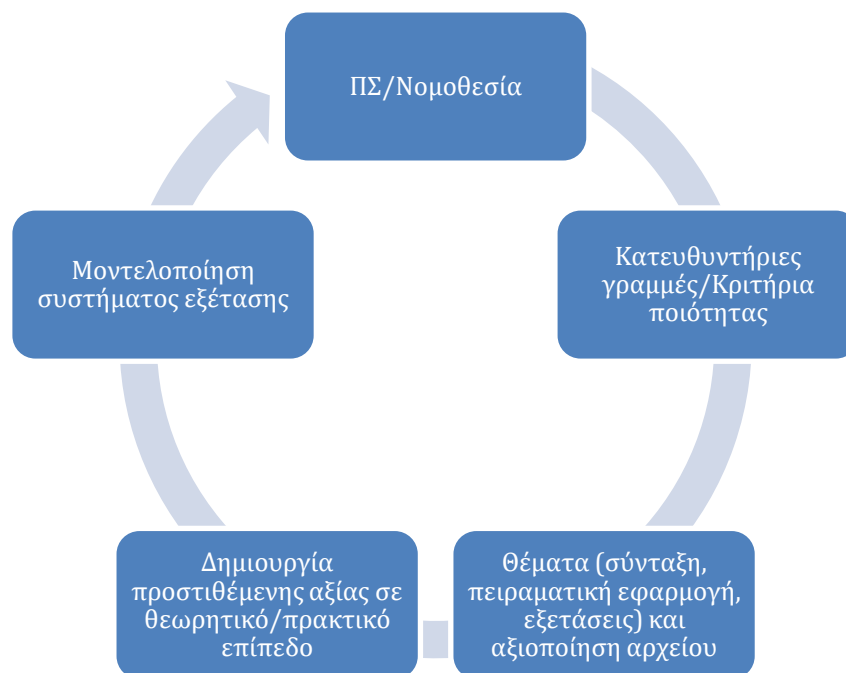
Στόχος του Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων είναι η αξιοποίηση του υπάρχοντος υλικού από την επίσημη ιστοσελίδα του Οργανισμού μέσω της διεύρυνσης των αποθετηρίων και δημιουργίας Αρχείων Θεμάτων για όλα τα πανελλαδικώς εξεταζόμενα γνωστικά αντικείμενα και θεματικού καταλόγου των δημοσιευμένων ερευνών του Οργανισμού. Η αξιοποίηση του υπάρχοντος υλικού γίνεται στην παρούσα φάση με άξονα την ανοιχτότητα και προσβασιμότητά του στο κοινωνικό σύνολο και μελλοντικά με στόχο τη δημιουργία αλληλεπιδραστικού ψηφιακού αποθετηρίου για κάθε πανελλαδικώς εξεταζόμενο γνωστικό αντικείμενο, με στόχο την κατασκευή ψηφιακών περιβαλλόντων μάθησης κάνοντας χρήση τεχνητής νοημοσύνης (AI-Artificial Intelligence) με ταυτόχρονη εστίαση στην ανάπτυξη ήπιων δεξιοτήτων των χρηστών/-στριών, αλλά και στη διεύρυνση χρήσης του υπάρχοντος υλικού από περισσότερες ομάδες-στόχους, όπως π.χ. ομογένεια, αλλοδαποί/-ές σπουδαστές/-στριες νεοελληνικής γλώσσας (βλ. Σχήματα 3, 4). Με αυτόν τον τρόπο η προσβασιμότητα του αποθετηρίου και ο προσδιορισμός του ως υλικού ανοικτής πρόσβασης υποστηρίζουν την εξατομίκευση στην επεξεργασία του υλικού από όλες τις ομάδες-στόχους.

Σχήμα 4: Πλεονεκτήματα ψηφιακού αποθετηρίου Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων

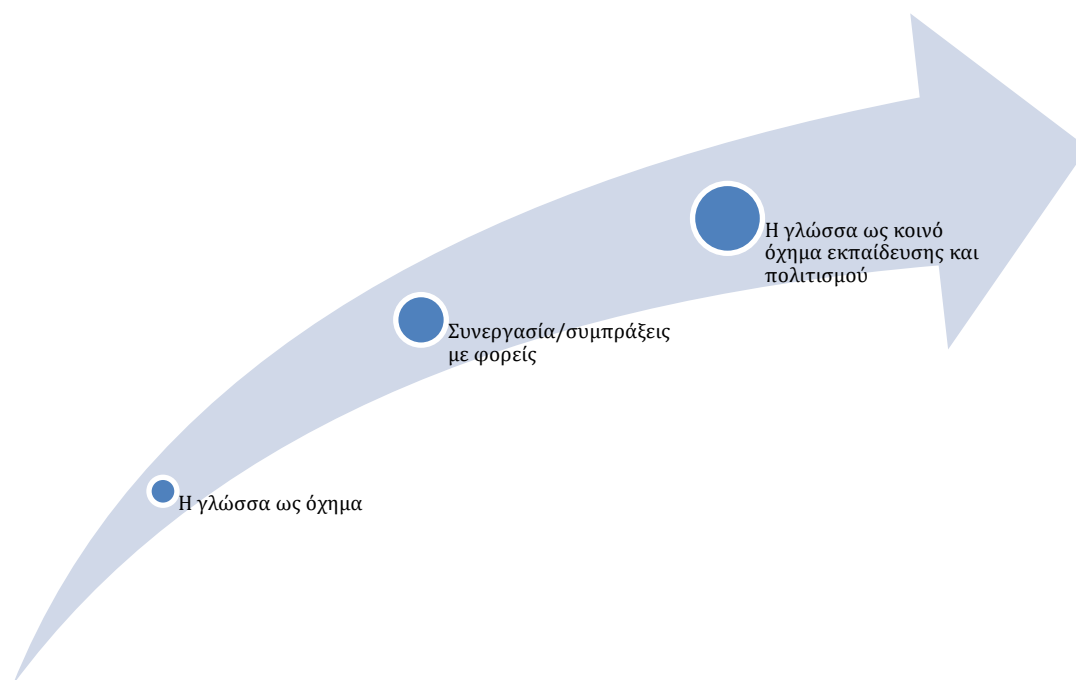
Το αποθετήριο στοχεύει στη δημιουργία ενός κυκλικού τρόπου δράσης και αξιοποίησης του υλικού των ΠΕ με εκκίνηση τη φιλοσοφία της σύγχρονης εποχής, όπως αυτή αποτυπώνεται στα ισχύοντα προγράμματα σπουδών και στην κείμενη νομοθεσία, κατευθυντήριες γραμμές και κριτήρια ποιότητας που απορρέουν από αυτά, εφαρμογή τους στην κατασκευή και σύνταξη των θεμάτων, στην πειραματική εφαρμογή, διόρθωση και βελτίωση μέσω λυτών αλλά και επεξεργασία τους από τους/τις ίδιους/-ες υποψήφιους/-ες πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη διεξαγωγή των ΠΕ (βλ. Σχήμα 5). Ο κύκλος ολοκληρώνεται με την αξιοποίηση του αποθετηρίου από την ερευνητική, επιστημονική κοινότητα από τη μια πλευρά, και από την ευρύτερη κοινωνία μέσω της προσβασιμότητάς του από την άλλη πλευρά, δημιουργώντας προστιθέμενη αξία για την εκπαίδευση τόσο σε πρακτικό όσο και σε θεωρητικό επίπεδο.

Η αξιοποίηση του αποθετηρίου σε συνδυασμό με τα ΠΣ δεν αποτελεί νέα εκπαιδευτική διάσταση, αλλά μια οργανωτική αλλαγή στην προσέγγιση του ήδη υπάρχοντος υλικού και ουσιαστική αξιοποίησή του, ένα μοντέλο επαναχρησιμοποίησης του οικοσυστήματος του αποθετηρίου, το οποίο υπό προϋποθέσεις οδηγεί στη δημιουργία πολυτροπικού υλικού, αλλά και στην ενσωμάτωση περαιτέρω πανελλαδικώς εξεταζόμενων γνωστικών αντικειμένων. Αυτή η προσέγγιση οδηγεί στη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για μοντελοποίηση (προτυποποίηση) του συστήματος εξέτασης των πανελλαδικώς εξεταζόμενων γνωστικών αντικειμένων και των Πανελλαδικών Εξετάσεων ως εξεταστικού συστήματος εν γένει.

Σχήμα 5: Κυκλικός τρόπος δράσης και αξιοποίησης υλικού Πανελλαδικών Εξετάσεων

Μέσα από την έρευνα αυτή διαπιστώθηκε η ενεργή παρουσία της γλώσσας ως οχήματος σε πολλαπλά επίπεδα με διαφορετικούς πομπούς και δέκτες, γεγονός το οποίο αποτελεί για τον Εθνικό Οργανισμό Εξετάσεων σημείο εκκίνησης για συνεργασίες και συμπράξεις με άλλους φορείς, με στόχο η γλώσσα να αποτελέσει κοινό όχημα εκπαίδευσης και πολιτισμού και μέσω αυτού διάχυσης της ιδέας και της άμεσης προσβασιμότητας του αποθετηρίου του Οργανισμού στην κοινωνία (βλ. Σχήμα 6).

Σχήμα 6: Κοιτώντας το μέλλον

8. Βιβλιογραφικές αναφορές

8.1. Πηγές

Amrein, A.L. & Berliner, D.C. (2002). High-stakes testing, uncertainty, and student learning. *Education Policy Analysis Archives*, 10 (18).

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022). *Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και κατάρτισης 2022. Ελλάδα*. Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης, Νεολαίας, Αθλητισμού και Πολιτισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Λάμπος, Α., Μιτσιάλη, Χρ. & Παπαμεντζελόπουλος, Κ. (2016). *Συστήματα Εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα 1964-2016*. Μαρούσι: Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.).

Λάμπος, Α., Μιτσιάλη, Χρ., Παπαμεντζελόπουλος, Κ. & Σατραζέμη, Κ. (2017). *Επεξεργασία των βαθμολογικών επιδόσεων στη Νεοελληνική Γλώσσα στις Πανελλαδικές Εξετάσεις 2006-2016*. Μαρούσι: Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.).

Μανωλίδης, Γ., Μπεχλιβάνης, Θ., Φλώρου, Φ. (2020). *Θεματικοί Κύκλοι. Έκφραση – Έκθεση* (Γενικό Λύκειο). Υ.ΠΑΙ.Θ./ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Παπαμεντζελόπουλος, Κ., Παπαγεωργίου, Μ., Σατραζέμη, Κ. & Φραγκούλια, Α. (2021). *Οι Πανελλαδικές Εξετάσεις την Τελευταία Εικοσαετία στα ΓΕ.Λ. και ΕΠΑ.Λ. (νομικό πλαίσιο και αλλαγές)*. Μαρούσι: Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.).

Τσολάκης Χ., Αδαλόγλου Κ., Αυδή Α., Γρηγοριάδης Ν., Δανιήλ Α, Ζερβού Ι., Λόππα Ε., Τάνης Δ., *Έκφραση- Έκθεση (τεύχος Γ')*, Υ.ΠΑΙ.Θ./ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

8.2. Νομοθεσία¹³

Νομοθεσία που αναφέρεται στην έρευνα για τη Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία. Η αναφορά γίνεται με χρονολογική σειρά.

1997-2000

(Αναφορά ως Γλωσσική Διδασκαλία)

ν. 2525/1997 (ΦΕΚ 188/τ. Α'/1997/23-09-1997). Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις

¹³ Έχει διατηρηθεί η ακριβής διατύπωση και στίξη τόσο στα θέματα των ΠΕ όσο και στα ΦΕΚ.

ΠΔ 246/1998 για την «Αξιολόγηση των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου» (ΦΕΚ 183/τ. Α'/31-07-1998), Κεφ. Γ' «Γραπτές προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις», άρθρο 18 «Τρόπος εξέτασης των διαφόρων μαθημάτων», Β' «Νέα Ελληνικά»

ΦΕΚ 561/τ. Β'/06-05-1999. Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος «Γλωσσική διδασκαλία» στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο

ΦΕΚ 1540/τ. Β'/29-07-1999. Πρόγραμμα Σπουδών των μαθημάτων της Α', Β', Γ' τάξης του Ενιαίου Λυκείου για το σχολικό έτος 1999-2000

2001-2003

(Αναφορά ως Νεοελληνική Γλώσσα)

ΦΕΚ 1366/τ. Β'/18-10-2001. Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών

ΦΕΚ 131/τ. Β'/07-02-2002. Πρόγραμμα Σπουδών των μαθημάτων των Α', Β' και Γ' τάξεων του Ενιαίου Λυκείου

ΦΕΚ 303/τ. Β'/13-03-2003. Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.) Δημοτικού-Γυμνασίου: α) Γενικό Μέρος β) Δ.Ε.Π.Π.Σ. και Α.Π.Σ. Ελληνικής Γλώσσας, Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας, Εικαστικών, Σπουδών Θεάτρου, Θρησκευτικών, Ιστορίας, Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, Μαθηματικών, Μελέτης Περιβάλλοντος

2011-2012

(Αναφορά ως Νέα Ελληνική γλώσσα και Νέα Ελληνική Λογοτεχνία)

ΦΕΚ 1562/τ. Β'/27-06-2011. Πρόγραμμα Σπουδών για τα μαθήματα Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, Νέα Ελληνική Γλώσσα και Νέα Ελληνική Λογοτεχνία της Α' τάξης Γενικού Λυκείου 2015

Υπουργική Απόφαση 113734/Γ2/03-10-2011. Έγκριση Προγραμμάτων Σπουδών πρωτοβάθμιας & δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για την Πιλοτική τους Εφαρμογή του Διδακτικού Πεδίου: Ελληνική Γλώσσα & Γραμματεία (ΦΕΚ 2334/τ. Β'/17-10-2011)

(Αναφορά ως Νέα Ελληνική γλώσσα και Νέα Ελληνική Λογοτεχνία)

2015-2016

ν.4327/2015 (ΦΕΚ 50/τ. Α'/14-05-2015). Επείγοντα μέτρα για την πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις.

ΦΕΚ 941/τ. Β'/25-05-2015. Προγράμματα Σπουδών των μαθημάτων της Γ' τάξης Ημερήσιου Γενικού Λυκείου και της Δ' τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου.

Υπουργική Απόφαση 188140/Δ2/20-11-2015. «Οδηγίες για τον τρόπο αξιολόγησης μαθημάτων του Γενικού Λυκείου για το σχολικό έτος 2015-2016»

ΦΕΚ 698/τ. Β'/16-03-2016. Διαδικασίες σχετικά με τις Πανελλαδικές Εξετάσεις Γενικού Λυκείου, με το σύστημα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση που θεσπίστηκε με τον ν.4186/2013 (ΦΕΚ 193 Α'), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει

ΦΕΚ 74/τ. Α'/22-04-2016. Αξιολόγηση των μαθητών του Γενικού Λυκείου (ΠΔ 46/2016)

2019-2020

(Αναφορά ως Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία)

ν.4610/2019 (ΦΕΚ 70/τ. Α'/07-05-2019). Άρθρο 100. Συνέργειες Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι., πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, πειραματικά σχολεία, Γενικά Αρχεία του Κράτους και λοιπές διατάξεις

Υπουργική Απόφαση 106428/Δ2/2019 (ΦΕΚ 2875/Β'/05-07-2019. Καθορισμός εξεταστέας ύλης για το έτος 2020 για τα μαθήματα που εξετάζονται πανελλαδικά για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση αποφοίτων Γ' τάξης Ημερήσιου Γενικού Λυκείου, Γ' τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου και Δ' τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου.

Υπουργική Απόφαση 124892/Δ2/02-08-2019. Τροποποίηση της με αρ. πρωτ. 107268/Δ2/03-07-2019 ΥΑ (Β' 2881) ως προς τον τρόπο εξέτασης του μαθήματος «Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία» της Γ' τάξης Ημερήσιου Γενικού Λυκείου, της Γ' και Δ' τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου

ΦΕΚ 3164/τ. Β'/12-08-2019. Τροποποίηση της 107268/Δ2/03-07-2019 υπουργικής απόφασης (Β' 2881) ως προς τον τρόπο εξέτασης του μαθήματος «Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία» της Γ' τάξης Ημερήσιου Γενικού Λυκείου, της Γ' και Δ' τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου

ν.4635/2019 (ΦΕΚ 167/τ. Α'/30-10-2019). Άρθρο 165. Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις

ΦΕΚ 4911/τ. Β'/31-12-2019. Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας της Γ' τάξης Γενικού Λυκείου

Εγκύκλιος 2376/Δ2/09-01-2020. Συμπληρωματικές οδηγίες-διευκρινήσεις σχετικά με τη διδασκαλία και αξιολόγηση των φιλολογικών μαθημάτων της Γ' τάξης Ημερήσιου Γενικού Λυκείου και Γ' και Δ' τάξεων Εσπερινού Γενικού Λυκείου για το σχολικό έτος 2019-2020

ν.4692/2020 (ΦΕΚ 111/τ. Α'/12-06-2020). Αναβάθμιση του Σχολείου και άλλες διατάξεις.

ΦΕΚ 3821/τ. Β'/09-09-2020. Τροποποίηση της υπό στοιχεία Φ.251/25089/Α5/20-2-2020 απόφαση της Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων (Β' 643) «Πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, διαδικασίες και όργανα σχετικά με τις Πανελλαδικές Εξετάσεις Γενικού Λυκείου από το 2020 και εφεξής, με το «νέο» σύστημα του ν. 4186/2013 (Α' 193), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 100 του ν. 4610/2019 (Α' 70) και με το άρθρο 165 του ν. 4635/2019 (Α' 167).

ΦΕΚ 5787/τ. Β'/30-12-2020. Τράπεζα Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας (Τ.Θ.Δ.Δ.).

2021-2022

(Αναφορά ως Νεοελληνική Γλώσσα, και Λογοτεχνία)

ν.4777/2021 (ΦΕΚ 25/τ. Α'/17-02-2021) Εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας, αναβάθμιση του ακαδημαϊκού περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις.

ΦΕΚ 3137/τ. Β'/19-07-2021 Καθορισμός εξεταστέας ύλης για το έτος 2022 για τα μαθήματα που εξετάζονται πανελλαδικά για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αποφοίτων Γ' τάξης Ημερησίου Γενικού Λυκείου και Γ' τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου

ΦΕΚ 4003/τ. Β'/30-08-2021. Πιλοτική Εφαρμογή Προγραμμάτων Σπουδών στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση

ΦΕΚ 4134/τ. Β'/09-09-2021. Ομάδες και κλάδοι μαθημάτων, τρόπος και χρόνος εξέτασης και βαθμολόγησης, ορισμός και υποχρεώσεις επιτηρητών, υποχρεώσεις μαθητών κατά τη διάρκεια της εξέτασης, τρόπος διατύπωσης των θεμάτων, βαθμολόγηση των γραπτών δοκιμίων των προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων, αναβαθμολόγηση των γραπτών δοκιμίων προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων του Γενικού Λυκείου, τρόπος φύλαξης των γραπτών και κάθε άλλο σχετικό θέμα

ΦΕΚ 4677/τ. Β'/11-10-2021. Τρόπος εξέτασης των πανελλαδικά εξεταζόμενων μαθημάτων για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση υποψηφίων Γενικού Λυκείου από το ακαδημαϊκό έτος 2022-23 και εφεξής σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4186/2013 (Α' 193), όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4610/2019 (Α' 70), με το άρθρο 7 του ν. 4692/2020 (Α' 111) και εκ νέου με τον ν. 4777/2021 (Α' 25)

ΦΕΚ 5769/τ. Β'/10-12-2021. Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Λογοτεχνίας των Α', Β' και Γ' τάξεων Γενικού Λυκείου

ΦΕΚ 5770/τ. Β'/10-12-2021. Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας των Α', Β' και Γ' τάξεων Γενικού Λυκείου

ΦΕΚ 4678/τ. Β'/05-09-2022 Τροποποίηση της υπό στοιχεία 102474/Δ2/20-08-2021. υπουργικής απόφασης «Ομάδες και κλάδοι μαθημάτων, τρόπος και χρόνος εξέτασης και βαθμολόγησης, ορισμός και υποχρεώσεις επιτηρητών, υποχρεώσεις μαθητών κατά τη διάρκεια

της εξέτασης, τρόπος διατύπωσης των θεμάτων, βαθμολόγηση των γραπτών δοκιμίων των προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων, αναβαθμολόγηση των γραπτών δοκιμίων προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων του Γενικού Λυκείου, τρόπος φύλαξης των γραπτών και κάθε άλλο σχετικό θέμα»

Παράρτημα

Πίνακας Α. Νομοθεσία που αναφέρεται στην παρούσα έρευνα			
Έτος	Αρ. ΦΕΚ/Προεδρικά Διατάγματα/Νόμος/Υπουργική Απόφαση	Ημερομηνία	Τίτλος/Περιγραφή
1997	188/Α΄	23 Σεπτεμβρίου	<u>Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις</u>
1998	183/Α΄ (πδ 246/1998)	31 Ιουλίου	<u>«Αξιολόγηση των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου» Κεφ. Γ΄ «Γραπτές προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις», άρθρο 18 «Τρόπος εξέτασης των διαφόρων μαθημάτων</u>
2015	50/Α΄(ν.4327)	14 Μαΐου	<u>Επείγοντα μέτρα για την πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις</u>
2015	ΥΑ 188140/Δ2/20-11-2015	20 Νοεμβρίου	<u>«Οδηγίες για τον τρόπο αξιολόγησης μαθημάτων του Γενικού Λυκείου για το σχολικό έτος 2015-2016»</u>
2016	74/Α΄	22 Απριλίου (ΠΔ 46/2016)	<u>Αξιολόγηση των μαθητών του Γενικού Λυκείου.</u>
2019	2875/Β΄	5 Ιουλίου	<u>Καθορισμός εξεταστέας ύλης για το έτος 2020 για τα μαθήματα που εξετάζονται πανελλαδικά για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση αποφοίτων Γ΄ τάξης Ημερησίου Γενικού Λυκείου, Γ΄ τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου και Δ΄ τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου</u>
2019	70/Α΄(άρθρο 100 του ν. 4610/2019)	7 Μαΐου	<u>Συνέργειες Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι., πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, πειραματικά σχολεία, Γενικά Αρχεία του Κράτους και λοιπές διατάξεις.</u>
2019	ΥΑ 124892/Δ2	2 Αυγούστου	<u>Τροποποίηση της με αρ. πρωτ. 107268/Δ2/03-07-2019 ΥΑ (Β΄ 2881)¹⁴ ως προς τον τρόπο εξέτασης του μαθήματος «Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία» της Γ΄ τάξης Ημερησίου Γενικού Λυκείου, της Γ΄ και Δ΄ τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου</u>
2019	3164/Β΄	12 Αυγούστου	<u>Τροποποίηση της 107268/Δ2/03-07-2019 υπουργικής απόφασης (Β΄ 2881) ως προς τον τρόπο εξέτασης του μαθήματος «Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία» της Γ΄ τάξης Ημερησίου Γενικού Λυκείου, της Γ΄ και Δ΄ τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου</u>

¹⁴ Ανακτήθηκε από http://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20190202881 στις 26-03-2022

2020	167/A'(άρθρο 165 του ν. 4635/2019)	30 Οκτωβρίου	<u>Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις</u>
2020	111/A'(ν. 4692/2020)	12 Ιουνίου	<u>Αναβάθμιση του Σχολείου και άλλες διατάξεις.</u>
2020	3821/B'	9 Σεπτεμβρίου	<u>Τροποποίηση της υπό στοιχεία Φ.251/25089/Α5/20-02-2020 απόφαση της Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων (B' 643) «Πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, διαδικασίες και όργανα σχετικά με τις Πανελλαδικές Εξετάσεις Γενικού Λυκείου από το 2020 και εφεξής, με το «νέο» σύστημα του ν. 4186/2013 (Α' 193), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 100 του ν. 4610/2019 (Α'70) και με το άρθρο 165 του ν. 4635/2019 (Α' 167)</u>
2020	5787/B'	30 Δεκεμβρίου	<u>Τράπεζα Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας (Τ.Θ.Δ.Δ.)</u>
2021	25/A'(ν. 4777/2021)	17 Φεβρουαρίου	<u>Εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας, αναβάθμιση του ακαδημαϊκού περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις.</u>
2021	3137/B'	19 Ιουλίου	<u>Καθορισμός εξεταστέας ύλης για το έτος 2022 για τα μαθήματα που εξετάζονται πανελλαδικά για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αποφοίτων Γ' τάξης Ημερησίου Γενικού Λυκείου και Γ' τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου</u>
2021	4003/B'	30 Αυγούστου	<u>Πιλοτική εφαρμογή Προγραμμάτων Σπουδών στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση</u>
2021	4134/B'	9 Σεπτεμβρίου	<u>Ομάδες και κλάδοι μαθημάτων, τρόπος και χρόνος εξέτασης και βαθμολόγησης, ορισμός και υποχρεώσεις επιτηρητών, υποχρεώσεις μαθητών κατά τη διάρκεια της εξέτασης, τρόπος διατύπωσης των θεμάτων, βαθμολόγηση των γραπτών δοκιμίων των προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων, αναβαθμολόγηση των γραπτών δοκιμίων προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων του Γενικού Λυκείου, τρόπος φύλαξης των γραπτών και κάθε άλλο σχετικό θέμα</u>
2022	4678/B'	5 Σεπτεμβρίου	<u>Τροποποίηση της υπό στοιχεία 102474/Δ2/ 20-08-2021 Υπουργικής Απόφασης «Ομάδες και κλάδοι μαθημάτων, τρόπος και χρόνος εξέτασης και βαθμολόγησης, ορισμός και υποχρεώσεις επιτηρητών, υποχρεώσεις μαθητών κατά τη διάρκεια της εξέτασης, τρόπος διατύπωσης των θεμάτων, βαθμολόγηση των γραπτών δοκιμίων των προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων, αναβαθμολόγηση των γραπτών δοκιμίων προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων του Γενικού Λυκείου, τρόπος φύλαξης των γραπτών και κάθε άλλο σχετικό θέμα» (B' 4134)</u>

Πίνακας Β. Προγράμματα Σπουδών για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας

ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ

Το μάθημα των Νέων Ελληνικών (Α'-Β' Λυκείου) και της Ελληνικής Γραμματείας (Γ' Λυκείου) έχει δύο κλάδους: το μάθημα της Γλωσσικής διδασκαλίας (Έκφραση-Έκθεση) και το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, που διδάσκονται, εξετάζονται και βαθμολογούνται χωριστά με ενιαίο τελικό βαθμό, που είναι ο μέσος όρος τους. Στην Γ' τάξη Ενιαίου Λυκείου αποτελεί πανελλαδικά εξεταζόμενο μάθημα Γενικής Παιδείας η Ελληνική Γραμματεία-Έκφραση Έκθεση και πανελλαδικά εξεταζόμενο μάθημα θεωρητικής κατεύθυνσης η Νεοελληνική Λογοτεχνία (έως το 2016). Το 2000 στις Απολυτήριες Εξετάσεις της Γ' τάξης Ενιαίου Λυκείου πανελλαδικά εξεταζόμενο μάθημα Γενικής Παιδείας αποτελούν και τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας.

Έτος	Αρ. ΦΕΚ	Ημερομηνία/Προεδρικό διάταγμα/Υπουργική Απόφαση/Νόμοι/Εγκύκλιος	Τίτλος/Περιγραφή	Αναφορά ως:
1999	561/Β'	6 Μαΐου	<u>Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος «Γλωσσική διδασκαλία» στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο</u>	Γλωσσική διδασκαλία
1999	1540/Β'	29 Ιουλίου	<u>Πρόγραμμα Σπουδών των μαθημάτων της Α', Β', Γ' τάξης του Ενιαίου Λυκείου για το σχολικό έτος 1999-2000</u>	Γλωσσική διδασκαλία (Έκφραση-Έκθεση)
2001	1366/Β'	18 Οκτωβρίου	<u>Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών</u>	Νεοελληνική Γλώσσα
2002	131/Β'	7 Φεβρουαρίου	<u>Πρόγραμμα Σπουδών των μαθημάτων των Α', Β' και Γ' τάξεων του Ενιαίου Λυκείου</u>	Νεοελληνική Γλώσσα (Έκφραση-Έκθεση)
2003	303/Β'	13 Μαρτίου	<u>Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.) Δημοτικού-Γυμνασίου: α) Γενικό Μέρος β) Δ.Ε.Π.Π.Σ. και Α.Π.Σ. Ελληνικής Γλώσσας, Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας, Εικαστικών, Σπουδών Θεάτρου, Θρησκευτικών, Ιστορίας, Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, Μαθηματικών, Μελέτης Περιβάλλοντος</u>	Νεοελληνική Γλώσσα

2011	2334/B'	17 Οκτωβρίου/ΥΑ 113734/Γ2/03-10-2022)	<u>Έγκριση Προγραμμάτων Σπουδών πρωτοβάθμιας & δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για την Πιλοτική τους Εφαρμογή του Διδακτικού Πεδίου Ελληνική Γλώσσα & Γραμματεία</u>	Νέα Ελληνική Γλώσσα
2011	1562/B'	27 Ιουνίου	<u>Πρόγραμμα Σπουδών για τα μαθήματα Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, Νέα Ελληνική Γλώσσα και Νέα Ελληνική Λογοτεχνία της Α' τάξης Γενικού Λυκείου</u>	Νέα Ελληνική Γλώσσα
ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ				
Ελληνική Γλώσσα: Ενιαίο μάθημα με τρία διακριτά διδακτέα αντικείμενα-κλάδους: α) Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία β) Νέα Ελληνική Γλώσσα γ) Νέα Ελληνική Λογοτεχνία				
2015	941/B'	25 Μαΐου	<u>Προγράμματα Σπουδών των μαθημάτων της Γ' τάξης Ημερήσιου Γενικού Λυκείου και της Δ' τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου</u>	Νεοελληνική Γλώσσα
2016	698/B'	16 Μαρτίου	<u>Διαδικασίες σχετικά με τις Πανελλαδικές Εξετάσεις Γενικού Λυκείου, με το σύστημα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση που θεσπίστηκε με το ν.4186/2013 (ΦΕΚ 193 Α'), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει</u>	Νεοελληνική Γλώσσα
Ενιαία εξέταση μαθήματος «Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία»				
2019	4441/B'	3 Δεκεμβρίου	<u>Τρόπος εξέτασης των πανελλαδικά εξεταζομένων μαθημάτων για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση υποψηφίων Γενικού Λυκείου από το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021 κι εφεξής σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4186/2013 (ΦΕΚ 193 Α'), όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4610/2019 (ΦΕΚ 70 Α')</u>	

2019	4911/B'	31 Δεκεμβρίου	<u>Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας της Γ' τάξης Γενικού Λυκείου</u>	Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία
2020	2376/Δ2/09-01-2020	9 Ιανουαρίου	<u>Εγκύκλιος Συμπληρωματικές οδηγίες-διευκρινίσεις σχετικά με τη διδασκαλία και αξιολόγηση των φιλολογικών μαθημάτων της Γ' τάξης Ημερήσιου Γενικού Λυκείου και Γ' και Δ' τάξεων Εσπερινού Γενικού Λυκείου για το σχολικό έτος 2019-2020</u>	
2021	4677/B'	11 Οκτωβρίου	<u>Τρόπος εξέτασης των πανελλαδικά εξεταζόμενων μαθημάτων για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση υποψηφίων Γενικού Λυκείου από το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023 και εφεξής σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4186/2013 (Α' 193), όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4610/2019 (Α' 70), με το άρθρο 7 του ν. 4692/2020 (Α' 111) και εκ νέου με τον ν. 4777/2021 (Α' 25)</u>	
2021	5770/B'	10 Δεκεμβρίου	<u>Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας των Α', Β' και Γ' τάξεων Γενικού Λυκείου</u>	Νεοελληνική Γλώσσα
2021	5769/B'	10 Δεκεμβρίου	<u>Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Λογοτεχνίας των Α', Β' και Γ' τάξεων Γενικού Λυκείου</u>	Λογοτεχνία

Πίνακας Γ. Η ταυτότητα των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας 2000-2022

Για τη στήλη της ομαδοποίησης συμβουλευτείτε το παρακάτω Υπόμνημα:

Θεματικοί κύκλοι: 1. Γλώσσα-Λόγος και διάλογος 2. Διάλογος δύο γενεών 3. Ελεύθερος χρόνος-Ψυχαγωγία 4. Αθλητισμός 5. Υγεία-Διατροφή-Ενδυμασία 6. Το γέλιο 7. Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας 8. Καταναλωτισμός-Διαφήμιση 9. Εργασία-Επάγγελμα 10. Η έλλειψη της ανεκτικότητας και ο κοινωνικός αποκλεισμός (στερεότυπα, προκαταλήψεις, μορφές ρατσισμού) 11. Τέχνη και Κριτική 12. Παιδεία-Εκπαίδευση 13. Οι Ελληνικοί τόποι και τα μνημεία τους 14. Τουρισμό 15. Οικολογία 16. Επιστήμη-Τεχνολογία 17. Ο πόθος της ελευθερίας και η δύναμη της εξουσίας ή ο πόθος της εξουσίας και η δύναμη της ελευθερίας 18. Πρόσωπο και προσωπείο 19. Παράδοση 20. Ελλάδα-Ευρώπη-Κόσμος

Έτος	Περίοδος Εξέτασης	Τύπος Σχολείων	Συγγραφέας	Εθνικότητα Συγγραφέα	Τίτλος κειμένου	Είδος / Τύπος κειμένου	Θέμα κειμένου	Θεματικός κύκλος	Μέσο Δημοσίευσης	Βιβλιογραφία ¹⁵	Αυθεντικό /Διασκευή
2000	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια	Δεν αναφέρεται		Χωρίς τίτλο	Άρθρο	Ο ρόλος της παιδείας	12	Ημερήσιος Τύπος		Αυθεντικό
2000	Κανονική Περίοδος	Εσπερινά	Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος	Ελληνική	Το νόημα του σπιτιού	Δοκίμιο	Οικογένεια	19	Ημερήσιος Τύπος		Αυθεντικό
2001	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια	Κώστας Π. Μιχαηλίδης	Ελληνική	Ο ρόλος των διανοούμενων στην εποχή μας	Δοκίμιο	Ο ρόλος του πνευματικού ανθρώπου	16	Βιβλίο	«Οικειώση και Αλλοτρίωση»	Διασκευή
2001	Κανονική Περίοδος	Εσπερινά	Δεν αναφέρεται		Χωρίς τίτλο	Άρθρο	Εργασία	9	Ημερήσιος Τύπος		Αυθεντικό
2002	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια	Στάθης Γκόνοσης	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Άρθρο	Ο ρόλος της επιστήμης	16	Ημερήσιος Τύπος		Διασκευή
2002	Κανονική Περίοδος	Εσπερινά	Δεν αναφέρεται		Χωρίς τίτλο	Άρθρο	Πολιτισμός-Ελλάδα	20	Ημερήσιος Τύπος		Διασκευή

¹⁵ Η στήλη συμπληρώνεται όπου αναφέρεται στα θέματα η βιβλιογραφία.

2003	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια	Κορνήλιος Καστοριάδης	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Φυσικό περιβάλλον	15	Βιβλίο	«Η Άνοδος της Ασημαντότητας»	Διασκευή
2003	Κανονική Περίοδος	Εσπερινά	Δεν αναφέρεται		Χωρίς τίτλο	Άρθρο	Ευρώπη-Ευρωπαϊκή Ένωση	20	Ημερήσιος Τύπος		Διασκευή
2004	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια	Ε. Π. Παπανούτσος	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Παιδεία - Ο ρόλος του δασκάλου	12	Βιβλίο	«Η Παιδεία το μεγάλο μας πρόβλημα» (1976). Αθήνα.	Διασκευή
2004	Κανονική Περίοδος	Εσπερινά	Δεν αναφέρεται		Χωρίς τίτλο	Άρθρο	Διατροφή	5	Περιοδικός Τύπος		Διασκευή
2005	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια	Νίκος Καζαντζάκης	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Απόσπασμα από βιβλίο/περιοδικό	Αθλητισμός - Σκοπός ομαδικών παιχνιδιών	4	Βιβλίο	«Ταξιδεύοντας -Αγγλία» (1976). Αθήνα.	Αυθεντικό
2005	Κανονική Περίοδος	Εσπερινά	Τζων Σπνικ	Άλλη	Χωρίς τίτλο	Απόσπασμα από βιβλίο/περιοδικό	Η αξία της ανάγνωσης βιβλίων	3	Βιβλίο	«Τα παιδιά ως αναγνώστες» (1990). Αθήνα: Καστανιώτης.	Διασκευή
2006	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια	Ε. Π. Παπανούτσος	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Ο ρόλος του πνευματικού ανθρώπου	16	Βιβλίο	«Πρακτική Φιλοσοφία» (1980). Β' έκδοση (σ. 320, 321, 322, 323).	Αυθεντικό
2006	Κανονική Περίοδος	Εσπερινά	Χρ. Μαλεβίτσης	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Πολιτισμός και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας	7	Βιβλίο	«Έγκοπος λόγος». Οι Εκδόσεις των Φίλων.	Διασκευή

2007	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια	Μάριος Μπέγζος	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Καλλιέργεια ανθρωπισμού	12	Περιοδικός Τύπος	Περιοδικό Ευθύνη, τεύχος 420, Δεκέμβριος 2006. 647-648.	Αυθεντικό
2007	Κανονική Περίοδος	Εσπερινά	Ε. Π. Παπανούτσος	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Διάλογος δύο γενεών	2	Βιβλίο	«Η Παιδεία, Το Μεγάλο μας Πρόβλημα» (1976). (σ. 35-39). Αθήνα.	Διασκευή
2008	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια	Γ. Σεφέρης	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Η αξία της παράδοσης	19	Βιβλίο	«Δοκιμές» (1974). τ. 2 (σ. 175-177). Αθήνα: Ίκαρος.	Αυθεντικό
2008	Κανονική Περίοδος	Εσπερινά	Κ. Ε. Τσιρόπουλος	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Αίτια της βίας	10	Βιβλίο	«Η αμφισβήτηση του κατεστημένου» (1991). (σ. 49-51). Αθήνα	Αυθεντικό
2009	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια	Άγγελος Τερζάκης	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Η αξία του βιβλίου	3	Βιβλίο	«Ταραγμένες ψυχές» (1993). (σ. 155-156). Αθήνα: Οι Εκδόσεις των Φίλων.	Αυθεντικό

2009	Κανονική Περίοδος	Εσπερινά	Στέλιος Παπαθανασόπουλος	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Τηλεόραση-Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας	7	Βιβλίο	«Η δύναμη της τηλεόρασης» (1997). Αθήνα.	Διασκευή
2010	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια	Αλεξάνδρα Κορωναίου	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Παιδεία-Αυτομόρφωση	12	Βιβλίο	«Εκπαιδευοντας Εκτός Σχολείου» (2002)	Διασκευή
2010	Κανονική Περίοδος	Εσπερινά	Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος	Ελληνική	Η Συνομιλία	Δοκίμιο	Επικοινωνία-Διάλογος	1	Βιβλίο	«Ο Σύγχρονος Άνθρωπος. Δοκίμια» (1996). (σ. 419-423). Αθήνα: Οι Εκδόσεις των Φίλων.	Διασκευή
2011	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια	Πάσχος Μανδραβέλης	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Άρθρο	Χρήση διαδικτύου	16	Ημερήσιος Τύπος		Διασκευή
2011	Κανονική Περίοδος	Εσπερινά	Μαριάννα Τζιαντζή	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Άρθρο	Επικοινωνία και τεχνολογία	16	Ημερήσιος Τύπος		Διασκευή
2012	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ	Ελληνική	Πανανθρώπινο μήνυμα τέχνης	Δοκίμιο	Η προσφορά της Τέχνης	11	Βιβλίο	«Πολιτισμός και Ελληνισμός Προσεγγίσεις» (2007). Αθήνα.	Διασκευή

2013	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Γιώργος Γραμματικάκης	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Άνθρωπος και Φυσικό Περιβάλλον	15	Βιβλίο	«Ένας Αστρολάβος του Ουρανού και της Ζωής» (2013). (2η έκδοση). Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.	Διασκευή
2014	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Η έννοια της ανθρωπιάς	12	Βιβλίο	«Ο Σύγχρονος Άνθρωπος» (1998). (18η έκδοση). Αθήνα: Οι Εκδόσεις των Φίλων.	Διασκευή
2015	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Β. Λαμπρινουδάκης	Ελληνική	Εμείς και οι αρχαίοι χώροι θέασης και ακρόασης	Δοκίμιο	Η πολιτισμική κληρονομιά της Ελλάδας	13	Βιβλίο	Από τον συλλογικό τόμο «Διάζωμα», κίνηση πολιτών για την ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων (2009). Εκδόσεις Διάζωμα.	Διασκευή

2016	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Ε. Π. Παπανούτσος	Ελληνική	Η φιλία	Δοκίμιο	Η φιλία	3	Βιβλίο	«Πρακτική Φιλοσοφία» (2008). (σ. 111-121). Αθήνα: Εκδόσεις Νόηση.	Διασκευή
2017	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Γρηγόρης Σκαλκέας	Ελληνική	Επιστήμη και επιστήμονες	Ομιλία	Η ευθύνη του επιστήμονα	16	Ομιλία στην Ακαδημία Αθηνών		Διασκευή
2018	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Δ. Ν. Μαρωνίτης	Ελληνική	Παιδεία και εκπαίδευση	Άρθρο	Οι όροι παιδεία και εκπαίδευση	12	Ημερήσιος Τύπος	Προσαρμογή από εφημερίδα	Διασκευή
2019	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Norberto Bobbio	Άλλη	Επίκληση των αξιών της δημοκρατίας	Δοκίμιο	Ο ρόλος της Δημοκρατίας	17	Βιβλίο	«Το μέλλον της δημοκρατίας» (1993). (Π. Ράμος, Μετ). (σ. 49-51). Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.	Αυθεντικό
2020	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά (Νέο Σύστημα)	Θεόδωρος Γρηγοριάδης	Ελληνική	Το γιατρικό της αμόλυντης λογοτεχνίας	Δοκίμιο	Η αξία της ανάγνωσης λογοτεχνικών βιβλίων	11	Ημερήσιος Τύπος		Διασκευή

2020	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά (Νέο Σύστημα)	Κώστας Ε. Τσιρόπουλος	Ελληνική	Γράφειν	Δοκίμιο	Ο ρόλος του ποιητή	11	Βιβλίο	Συλλογή δοκιμίων «Η Μόνωση ως Συνομιλία» (2003)	Αυθεντικό
2020	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά (Νέο Σύστημα)	Τίτος Πατρίκιος	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Ποίημα	Η αξία της ποίησης	11	Ποιητική συλλογή	Συλλογή «Σε βρίσκει η ποίηση» (2012)	Αυθεντικό
2020	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά (Παλαιό Σύστημα)	Αλέξης Σταμάτης	Ελληνική	Ανάγνωση: η προσωπική τέχνη	Άρθρο	Αναγνώριση της αξίας της ανάγνωσης	11	Ημερήσιος Τύπος	Προσαρμογή από εφημερίδα	Διασκευή
2021	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Δεν αναφέρεται		Το αύριο δεν είναι πια αδιαπέραστο πέπλο	Άρθρο	Οι προσδοκίες των ανθρώπων για το μέλλον	2	Ημερήσιος Τύπος		Διασκευή
2021	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Δεν αναφέρεται		Χωρίς τίτλο	Άρθρο	Οι προσδοκίες των νέων για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία	2	Ημερήσιος Τύπος		Διασκευή

2021	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Νίκος Γκάτσος	Ελληνική	Στον Σείριο	Ποίημα	Οι ανησυχίες που βιώνει η ανθρωπότητα για το μέλλον	2	Βιβλίο	Στο Γ. Σπανός κ.ά. (1987), Κείμενα της νεότερης λογοτεχνίας και απόψεις για την ποίηση	Αυθεντικό
2022	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Ραϋμόνδος Αλβανός	Ελληνική	Γιατί να μαθαίνουμε ιστορία;	Δοκίμιο	Η αξία της ιστορικής γνώσης	19	Βιβλίο	Από τον Πρόλογο του βιβλίου «Ο ελληνικός εμφύλιος. Μνήμες σε πόλεμο και σύγχρονες πολιτικές ταυτότητες» (2022). Επίκεντρο.	Αυθεντικό
2022	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Κική Δημουλά	Ελληνική	Θυμάμαι άρα ζω;	Ομιλία	Η αξία της ιστορικής μνήμης	19	Βιβλίο	«Εκλήθην ομιλήτρια» (2022). (σ. 156, 158, 159). Ίκαρος.	Αυθεντικό
2022	Κανονική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Θανάσης Βαλτινός	Ελληνική	Οικογενειακή ιστορία	Διήγημα	Αναμνήσεις από τη ζωή στο χωριό	19	Βιβλίο	«Επείγουσα ανάγκη ελέου. Διηγήματα». (σ. 41, 42). Αθήνα: Εστία.	Αυθεντικό

2000	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Δε βρέθηκε υλικό		Δε βρέθηκε υλικό	Δε βρέθηκε υλικό	Δε βρέθηκε υλικό		Δε βρέθηκε υλικό		Αυθεντικό
2001	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια	Ελιζαμπέττα Καζαλόττι	Ελληνική	Θανατική ποινή	Άρθρο	Το θέμα της θανατικής ποινής	20	Ημερήσιος Τύπος		Αυθεντικό
2002	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Δε βρέθηκε υλικό		Δε βρέθηκε υλικό	Δε βρέθηκε υλικό	Δε βρέθηκε υλικό		Δε βρέθηκε υλικό		Αυθεντικό
2003	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια	Θεοδόσης Πελεgrίνης	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Απόσπασμα από βιβλίο/ περιοδικό	Ο σχεδιασμός και διαμόρφωση ενός νέου εκπαιδευτικού συστήματος ενόψει της νέας χιλιετίας	12	Βιβλίο	Απόσπασμα από το βιβλίο «Ασκήσεις Φιλοσοφίας για τη ζωή και την τέχνη». Ελληνικά Γράμματα.	Διασκευή
2003	Επαναληπτική Περίοδος	Εσπερινά	Κ. Κασιμάτη	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Απόσπασμα από βιβλίο/ περιοδικό	Πολιτιστική αποκέντρωση: Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις που οργανώνονται από Δήμους ή φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης	20	Βιβλίο	Απόσπασμα από το ομώνυμο βιβλίο «Περιπλάνηση στην Επικαιρότητα»	Διασκευή

2004	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια	Κώστας Τσιρόπουλος	Ελληνική	Το παρελθόν και ο σύγχρονος άνθρωπος	Δοκίμιο	Το παρελθόν ως πρόβλημα του σημερινού κόσμου	2	Βιβλίο	Απόσπασμα από το βιβλίο «Αυτοψία μιας εποχής». Οι Εκδόσεις των Φίλων.	Διασκευή
2004	Επαναληπτική Περίοδος	Εσπερινά	Δεν αναφέρεται		Χωρίς τίτλο	Άρθρο	Η ψυχαγωγία ως μέσο υποβοήθησης της θεραπείας των ασθενών	3	Άρθρο από τον επαρχιακό τύπο		Διασκευή
2005	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια	Ε. Π. Παπανούτσος	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Το αίσθημα του ανικανοποίητου	18	Βιβλίο	Απόσπασμα από τη συλλογή δοκιμίων «Οι δρόμοι της ζωής» (2003). (σ. 235-236, 238-239). Εκδόσεις Νόηση.	Αυθεντικό
2005	Επαναληπτική Περίοδος	Εσπερινά	Δεν αναφέρεται		Χωρίς τίτλο	Άρθρο	Το οφέλη και τα όρια της επιστημονικής και τεχνολογικής εξέλιξης	16	Ημερήσιος Τύπος		Διασκευή

2006	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια	Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Απόσπασμα από βιβλίο/περιοδικό	Όψεις του φανατισμού	18	Βιβλίο	Απόσπασμα από το βιβλίο «Οι σκληροί καιροί. Η τραγωδία του εικοστού αιώνα» (1999). (9η έκδοση). (σ. 88-92). Οι Εκδόσεις των Φίλων.	Αυθεντικό
2006	Επαναληπτική Περίοδος	Εσπερινά	Κ. Τσιρόπουλος	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Το νόημα της επιτυχίας.	18	Βιβλίο	Απόσπασμα από τη συλλογή «Δοκίμια Ευθύνης» (1978). (σ. 57-60). Εκδοτικός οίκος Αστήρ.	Διασκευή
2007	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια	Κ. Τσιρόπουλος	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Τα χαρακτηριστικά της ελευθερίας	17	Βιβλίο	Απόσπασμα από τη συλλογή «Η Μαρτυρία του Ανθρώπου. Δοκίμια» (1988). (σ. 312-314). Οι Εκδόσεις των Φίλων.	Αυθεντικό

2007	Επαναληπτική Περίοδος	Εσπερινά	Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Το κοινωνικό πρόβλημα της μοναξιάς - αποξένωσης/αλλοτριώσεως	10	Βιβλίο	Απόσπασμα από το δοκίμιο «Ο σύγχρονος άνθρωπος» (1996). (σ. 69-73). Οι Εκδόσεις των Φίλων.	Αυθεντικό
2008	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια	Άγγελος Τερζάκης	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Η έννοια, η δοκιμασία και η κρίση της δημοκρατίας	17	Βιβλίο	Απόσπασμα από το έργο «Προσανατολισμός στον αιώνα» (1992). (σ. 181-184). Οι Εκδόσεις των Φίλων.	Αυθεντικό
2008	Επαναληπτική Περίοδος	Εσπερινά	Ε. Π. Παπανούτσος	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Η ευθύνη των σοφών στην παγκόσμια διακυβέρνηση	20	Βιβλίο	Απόσπασμα από το έργο «Πρακτική Φιλοσοφία» (1984). (β' έκδοση). (σ. 335-339).	Αυθεντικό

2009	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια	Κωνσταντίνος Ι. Δεσποτόπουλος	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Απόσπασμα από βιβλίο/περιοδικό	Η υπεροχή της γλώσσας σε σχέση με τους άλλους εκφραστικούς τρόπους του ανθρώπου	1	Βιβλίο	Απόσπασμα από το έργο «Φιλοσοφία και θεωρία του πολιτισμού» (2001). (σ. 174-182). Εκδόσεις Παπαζήση	Αυθεντικό
2010	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια	Δεν αναφέρεται		Χωρίς τίτλο	Άρθρο	Ανθρώπινα δικαιώματα και κλιματική αλλαγή	15	Ημερήσιος Τύπος	Εφημερίδα Το Βήμα (2008, Δεκέμβριος 13)	Διασκευή
2011	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Αριστοξενος Σκιαδάς	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Η διαχείριση-εκμετάλλευση του χρόνου	3	Περιοδικός Τύπος	«Διαπιστώσεις» (1977)	Διασκευή
2012	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Δημ. Ιω. Κουκουλομάτης	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Το συναίσθημα τιμής στην τραγική ποίηση και ο ρόλος του στη σχολική επίδοση	11	Βιβλίο	Απόσπασμα από το έργο «Το συναίσθημα τιμής στην τραγική ποίηση και η παιδευτική του διάσταση» (1993)	Διασκευή

2013	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Γεώργιος Κουμάκης	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Η παιδευτική αξία του διαλόγου	1	Βιβλίο	Απόσπασμα από το έργο «Διάλογος, Η πολιτική φιλοσοφία σήμερα» (1994). Εκδόσεις Καρδαμίτσα.	Διασκευή
2014	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Χρήστος Μαλεβίτσης	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Δοκίμιο	Ο πνευματικός και ο τεχνολογικός πολιτισμός	16	Βιβλίο	Απόσπασμα από τη συλλογή δοκιμίων «Πολιτεία και Ερημιά» (1975). (σ. 79-82). Εκδόσεις Δωδώνη.	Αυθεντικό

2015	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Ι. Δεσποτοπούλου	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Εισήγηση σε συνέδριο	Ο ρόλος των Μ.Μ.Ε. στην ένταξη των ατόμων με αναπηρία	7	Πρακτικά συνεδρίου	Εισήγηση από τα Πρακτικά του Συνεδρίου Άτομα με αναπηρία και Μ.Μ.Ε., 2006 (σ. 96-102). Αθήνα: Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας-Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης.	Διασκευή
2016	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Κ. Παπαγιώργης	Ελληνική	Αναγνώστες	Δοκίμιο	Ανάγνωση βιβλίων και αναγνώστες στη σύγχρονη εποχή	1	Βιβλίο	Απόσπασμα από τη συλλογή δοκιμίων «Υπεραστικά» (2014). (σ. 308-310). Καστανιώτης.	Διασκευή
2017	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Παναγιώτης Νούτσος	Ελληνική	Για τον εναλλακτικό τουρισμό	Άρθρο	Εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Η δημιουργική αξιοποίηση ενός ταξιδιού	20	Ημερήσιος Τύπος	Άρθρο από τον ημερήσιο τύπο, 2001	Διασκευή

2018	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Γ. Γραμματικάκης	Ελληνική	Η αυτοβιογραφία του φωτός	Δοκίμιο	Η ανάπτυξη της ανθρώπινης επιστήμης. Η ανθρώπινη επιστήμη και το φως	16	Βιβλίο	Απόσπασμα από το ομώνυμο έργο (2005). (σ. 447-448). Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.	Αυθεντικό
2019	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Χ. Τσίγγανος & Δ. Σπινέλλης	Ελληνική	Ψηφιακός ανθρωπισμός	Άρθρο	Η διαμόρφωση μιας τεχνολογίας με ανθρώπινες αξίες και ανάγκες	16	Ημερήσιος Τύπος	Εφημερίδα Καθημερινή (2019, Αύγουστος 25)	Διασκευή
2020	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά (Νέο Σύστημα)	Δεν αναφέρεται		Τρίκαλα, μια άλλη πόλη...	Άρθρο	Οι καινοτομίες που έχουν βελτιώσει τη ζωή των κατοίκων στα Τρίκαλα	16	Ηλεκτρονικός τύπος		Αυθεντικό
	Επαναληπτική Περίοδος		Στέφανος Τραχανάς	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Συνέντευξη	Η ενασχόληση με την επιστήμη της φυσικής	16	Δεν αναφέρεται	Απόσπασμα από συνέντευξη του φυσικού Στέφανου Τραχανά	Αυθεντικό

2020	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά (Νέο Σύστημα)	Νικηφόρος Βρεττάκος	Ελληνική	Οι μικροί γαλαξίες	Ποίημα	Η εξύμνηση της αγάπης δύο ψυχών που μετά από την περιπλάνηση στον χωροχρόνο του σύμπαντος οδηγήθηκαν σε μια μοιραία συνάντηση κλέβοντας λίγη από την αίγλη των γαλαξιών του	16	Δεν αναφέρεται	Νικηφόρος Βρεττάκος	Αυθεντικό
2020	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά (Παλαιό Σύστημα)	Κ. Τσιρόπουλος	Ελληνική	Η ευαισθησία	Δοκίμιο	Το αίτημα για ευαίσθητους και δυνατούς ανθρώπους	18	Βιβλίο	Από τη συλλογή δοκιμίων «Δοκίμια Ευθύνης» (1986) 3η έκδοση, Εκδόσεις Αστήρ.	Διασκευή

2021	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Βασίλης Καραποστόλης	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Άρθρο	Αναζήτηση μιας ψυχαγωγίας που οικοδομεί, που έχει έναν παρωθητικό προορισμό	3	Ημερήσιος Τύπος		Αυθεντικό
2021	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Μαρία Ευθυμίου	Ελληνική	Χωρίς τίτλο	Συνέντευξη	Τα ταξίδια, το τραγούδι και ο χορός ως πηγές μάθησης	3	Ημερήσιος Τύπος	Συνέντευξη στον Μάκη Προβατά	Αυθεντικό
2021	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Ντίνος Χριστιανόπουλος	Ελληνική	Το σπίτι μας	Ποίημα	Το σπίτι ως χώρος χαράς και γαλήνης	3	Ποιητική συλλογή	Ποιητική συλλογή «Προάστια» (1964-1970)	Αυθεντικό
2022	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Δήμητρα Αθανασοπούλου	Ελληνική	Η πράσινη αποστολή της νέας γενιάς	Άρθρο	Οικολογική κρίση	15	Ημερήσιος Τύπος		Διασκευή
2022	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Φρανς ντε Βάαλ	Άλλη	Γιατί δεν είμαστε ανώτεροι από τα ζώα	Συνέντευξη	Διαφορές ανθρώπων και ζώων	15	Δεν αναφέρεται		Αυθεντικό

2022	Επαναληπτική Περίοδος	Ημερήσια & Εσπερινά	Αργύρης Χιόνης	Ελληνική	Προφητεία	Ποίημα	Φύση και ποίηση	15	Ποιητική συλλογή	Ποιητική συλλογή «Χιόνης, Η φωνή της σιωπής. Ποήματα» (1966-2000), εκδ. Νεφέλη, 2019, σελ. 19	Αυθεντικό

ΠΙΝΑΚΑΣ Δα. Η τυπολογία των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας 2000-2022 (Κανονική περίοδος)

Απολυτήριες εξετάσεις Γ΄ τάξης Ενιαίου Λυκείου

	ΘΕΜΑ Α	ΘΕΜΑ Β	ΘΕΜΑ Γ	ΘΕΜΑ Δ¹⁶
2000				
Ημερήσια	A: Περίληψη κειμένου που θα παρουσιαστεί στη σχολική τάξη (100-120 λέξεων)- Μονάδες 25	B1: Νοηματική σύνδεση παραγράφων – Μονάδες 5 B2: Δομικά μέρη και τρόπος ανάπτυξης παραγράφου – Μονάδες 5 B3: Ερώτηση πολλαπλής επιλογής για τη συμπλήρωση του νοήματος πρότασης του κειμένου–Μονάδες 5 B4: Απόδοση νοήματος φράσης του κειμένου (5-6 σειρές) Μονάδες 5 B5: Αντώνυμα λέξεων - Μονάδες 5	Γ: Επιστολή στον υπουργό Παιδείας για τις αλλαγές που επιθυμούν οι μαθητές/-τριες στο σχολείο, ώστε να ανταποκρίνεται αποτελεσματικότερα στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας (500-600 λέξεις)– Μονάδες 50	-
Εσπερινά	A: Περίληψη κειμένου (100-120 λέξεων)- Μονάδες 25	B1: Ανάπτυξη περιεχομένου φράσης του κειμένου σε μια παράγραφο 5-6 σειρών – Μονάδες 5 B2: Χωρισμός κειμένου σε ενότητες και απόδοση πλαγιότιτλων – Μονάδες 10 B3: Σχηματισμός προτάσεων με συγκεκριμένες λέξεις του κειμένου – Μονάδες 5 B4: Ερώτηση πολλαπλής επιλογής για τον σκοπό του συγγραφέα του κειμένου – Μονάδες 5	Γ: Άρθρο στη σχολική εφημερίδα, όπου οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν τις προσωπικές τους απόψεις, επιχειρηματολογώντας για συγκεκριμένες θέσεις που εκφράζονται από τον συγγραφέα στο δοθέν κείμενο (400-500 λέξεις) – Μονάδες 50	-
2001				
Ημερήσια	A: Περίληψη κειμένου με αφορμή την προετοιμασία ομαδικής εργασίας (80-100 λέξεις) Μονάδες 25	B1: Ανάπτυξη νοήματος αποσπάσματος του κειμένου (60-80 λέξεις) – Μονάδες 5 B2: Απόδοση πλαγιότιτλων– Μονάδες 5 B3: Συνώνυμα λέξεων– Μονάδες 6 B4: Σχηματισμός σύνθετων λέξεων – Μονάδες 4	Γ: Δοκίμιο πειθούς για τον ρόλο των πνευματικών ανθρώπων στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που απασχολούν τη νεολαία (500-600 λέξεις) – Μονάδες 50	-

¹⁶ Το Θέμα Δ προστίθεται από το 2020 και εξής.

		B5: Νοηματική σχέση διαρθρωτικών λέξεων–Μονάδες 5		
Εσπερινά	A: Περίληψη κειμένου (80-100 λέξεις) - Μονάδες 25	B1: Ανάπτυξη περιεχομένου αποσπάσματος του κειμένου σε μια παράγραφο 5-6 σειρών– Μονάδες 5 B2: Απόδοση πλαγιότιτλων– Μονάδες 10 B3: Σχηματισμός προτάσεων– Μονάδες 5 B4: Εντοπισμός επιχειρημάτων που στηρίζουν συγκεκριμένη άποψη του συγγραφέα– Μονάδες 5	Γ: Άρθρο που θα διαβαστεί στο μάθημα επαγγελματικού προσανατολισμού, όπου οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν τις προσωπικές τους απόψεις για συγκεκριμένες θέσεις που εκφράζονται από τον συγγραφέα στο δοθέν κείμενο (400-500 λέξεις)–Μονάδες 50	-
2002				
Ημερήσια	A: Περίληψη κειμένου για ενημέρωση της σχολικής τάξης (100-120 λέξεις)– Μονάδες 25	B1: Ανάπτυξη νοήματος αποσπάσματος κειμένου (70-80 λέξεις) – Μονάδες 10 B2: Ανάπτυξη συλλογιστικής πορείας της σκέψης του συγγραφέα – Μονάδες 5 B3: Εντοπισμός ειδικών όρων επιστημονικού λόγου – Μονάδες 5 B4: Εντοπισμός εκφράσεων μεταφορικού και εικονοπλαστικού λόγου – Μονάδες 5	Γ: Άρθρο (500-600 λέξεων) για τους λόγους που η επιστήμη πρέπει να βρίσκεται διαρκώς στην υπηρεσία του ανθρώπου – Μονάδες 50	-
Εσπερινά	A: Περίληψη κειμένου (80-100 λέξεις) Μονάδες 25	B1: Ανάπτυξη περιεχομένου αποσπάσματος κειμένου σε παράγραφο 6 έως 8 σειρών – Μονάδες 5 B2: α) Απόδοση τίτλου στο δοθέν κείμενο – Μονάδες 4 β) Απόδοση πλαγιότιτλων σε παραγράφους του κειμένου – Μονάδες 6 B3: Αντώνυμα λέξεων– Μονάδες 5 B4: : Ερώτηση πολλαπλής επιλογής για τον σκοπό του συγγραφέα του κειμένου– Μονάδες 5	Γ: Άρθρο στη σχολική εφημερίδα με επιχειρήματα των μαθητών/-τριών που δείχνουν ότι η Ελλάδα, παρά τα αρνητικά σχόλια για το πολιτιστικό της επίπεδο, συνεχίζει να παράγει πολιτισμό και το πολιτιστικό επίπεδο του λαού της είναι υψηλό (400-500 λέξεις) – Μονάδες 50	-
2003				
Ημερήσια	A: Περίληψη κειμένου (100-120 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Ανάπτυξη νοήματος συγκεκριμένης άποψης του συγγραφέα (80-100 λέξεις) – Μονάδες 10	Γ: Εισήγηση (500-600 λέξεων) για τις επιπτώσεις της υπερκατανάλωσης στον άνθρωπο και το	-

		B2: Αντώνυμα λέξεων – Μονάδες 5 B3: Τρόποι και μέσα πειθούς που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στο κείμενο – Μονάδες 5 B4: Ρόλος της χρήσης ερωτήσεων σε παράγραφο του κειμένου – Μονάδες 5	φυσικό περιβάλλον, προτείνοντας και τρόπους αντιμετώπισης – Μονάδες 50	
Εσπερινά	A: Περίληψη κειμένου (70-90 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Σχολιασμός συγκεκριμένης άποψης που εκφράζεται από τον συγγραφέα σε μια παράγραφο 8-10 σειρών – Μονάδες 8 B2: Απόδοση πλαγιότιτλων σε παραγράφους του κειμένου – Μονάδες 8 B3: Συνώνυμα λέξεων – Μονάδες 5 B4: Εντοπισμός των τρόπων και των μέσων μέσω των οποίων ο αρθρογράφος του δοθέντος κειμένου επιτυγχάνει να προβληματίσει τους/τις αναγνώστες/-στριες – Μονάδες 4	Γ: Εισήγηση (400-500 λέξεων) με στόχο α) την ευαισθητοποίηση των συμμαθητών/-τριών για τη σημασία που έχει η διατήρηση της πολιτιστικής ταυτότητας των λαών, οι οποίοι συνυπάρχουν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και β) την αξιοποίηση δραστηριοτήτων του σχολείου για τη διατήρηση και τον σεβασμό της πολιτιστικής ιδιαιτερότητας κάθε λαού – Μονάδες 50	-
2004				
Ημερήσια	A: Περίληψη κειμένου (80-100 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Έκφραση προσωπικής άποψης για το περιεχόμενο συγκεκριμένου αποσπάσματος κειμένου – Μονάδες 5 B2: Δομή και τρόποι ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου – Μονάδες 5 B3: Εύρεση συλλογιστικής πορείας και αξιολόγησης του συλλογισμού που αξιοποιείται από τον συγγραφέα του δοθέντος κειμένου – Μονάδες 8 B4: α) Αναφορική και ποιητική λειτουργία της γλώσσας – Μονάδες 4 β) Ανάλυση λέξεων στα συνθετικά τους και σχηματισμός νέων λέξεων από το δεύτερο συνθετικό – Μονάδες 3	Γ: Άρθρο (400-500 λέξεων) για την προσφορά του σχολείου στην αντιμετώπιση του καθημερινού καταγισμού πληροφοριών και την ένταξη των τελειόφοιτων στην κοινωνία και προτάσεις για τη βελτίωση αυτής της προσφοράς – Μονάδες 50	-
Εσπερινά	A: Περίληψη κειμένου (100-120 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Σχολιασμός νοήματος συγκεκριμένου αποσπάσματος του κειμένου σε μια παράγραφο 60-80 λέξεων – Μονάδες 8	Γ: Άρθρο (400-500 λέξεων) για τις επιπτώσεις του σύγχρονου τρόπου διατροφής στην	-

		B2: Απόδοση πλαγιότιτλων – Μονάδες 6 B3: Αντώνυμα λέξεων – Μονάδες 5 B4: Δομικά στοιχεία και τρόποι ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου – Μονάδες 6	ψυχική και σωματική υγεία του ανθρώπου, καθώς και για το κατά πόσο κρίνεται αναγκαία η επιστροφή στην παράδοση – Μονάδες 50	
2005				
Ημερήσια	A: Περίληψη κειμένου (70-90 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Διατύπωση προσωπικής άποψης για το περιεχόμενο συγκεκριμένου αποσπάσματος του κειμένου σε μια παράγραφο 70-80 λέξεων – Μονάδες 10 B2: Δομικά στοιχεία συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου – Μονάδες 5 B3: Συνώνυμα λέξεων – Μονάδες 5 B4: Σχηματισμός νέων σύνθετων λέξεων από το δεύτερο συνθετικό λέξεων που δίνονται – Μονάδες 5	Γ: Ομιλία (500-600 λέξεων) για τη σημασία του ομαδικού παιχνιδιού στην ψυχική και σωματική διαμόρφωση και στη μελλοντική κοινωνικοποίηση των εφήβων – Μονάδες 50	-
Εσπερινά	A: Περίληψη κειμένου (100-120 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Διατύπωση προσωπικής άποψης για το περιεχόμενο συγκεκριμένου αποσπάσματος του κειμένου σε μια παράγραφο 70-80 λέξεων – Μονάδες 10 B2: Αναφορά λεκτικών στοιχείων με τα οποία επιτυγχάνεται η συνοχή μεταξύ συγκεκριμένων παραγράφων του κειμένου – Μονάδες 5 B3: Σχηματισμός προτάσεων με συγκεκριμένες λέξεις που δίνονται – Μονάδες 5 B4: Μετατροπή ενεργητικής σύνταξης σε παθητική σε συγκεκριμένη περίοδο από το κείμενο – Μονάδες 5	Γ: Επιστολή σε εφημερίδα που οργανώνει ανοικτό διάλογο με θέμα: «Η ποιότητα του σχολικού βιβλίου και η διάθεση των μαθητών για ανάγνωση και μελέτη» στην οποία οι μαθητές/-τριες διατυπώνουν τεκμηριωμένα τη γνώμη τους για την ποιότητα των σχολικών βιβλίων ως προς τη μορφή και το περιεχόμενό τους (400-500 λέξεις) – Μονάδες 50	-
2006				
Ημερήσια	A: Περίληψη κειμένου (70-90 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Ανάπτυξη περιεχομένου συγκεκριμένου αποσπάσματος του κειμένου σε 70-80 λέξεις – Μονάδες 10 B2: α) Τρόπος πειθούς και β) Μέσα πειθούς που επιστρατεύει ο συγγραφέας σε συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου – Μονάδες 5	Γ: Ομιλία (500-600 λέξεων) που θα αναφέρεται στη ψυχική δύναμη που απαιτείται για τα παιδιά που προέρχονται από περιοχή της χώρας, η οποία πρόσφατα έχει πληγεί από φυσική	-

		B3: Συνώνυμα λέξεων – Μονάδες 5 B4: Παραδείγματα μεταφορικής χρήσης της γλώσσας από το δοθέν κείμενο – Μονάδες 5	καταστροφή και στους τρόπους με τους οποίους μπορεί η Πολιτεία να συμβάλει στην ανακούφισή τους – Μονάδες 50	
Εσπερινά	A: Περίληψη κειμένου (100-120 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Ανάπτυξη περιεχομένου συγκεκριμένης περιόδου του κειμένου σε 60-80 λέξεις – Μονάδες 10 B2: Τρόπος ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου – Μονάδες 5 B3: Εύρεση ομόρριζων λέξεων από το δεύτερο συνθετικό συγκεκριμένων λέξεων που δίνονται – Μονάδες 5 B4: Μετατροπή ενεργητικής σύνταξης σε παθητική σε συγκεκριμένη περίοδο από το κείμενο – Μονάδες 5	Γ: Επιστολή προς τον Διευθυντή προγράμματος και ειδήσεων στην οποία παρουσιάζεται η αποστολή των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας σε μια δημοκρατική κοινωνία και αναπτύσσονται τα κριτήρια με τα οποία θεωρούν οι μαθητές/-τριες ότι πρέπει να διαμορφώνονται τα δελτία ειδήσεων και το πρόγραμμα των εκπομπών του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης (400-500 λέξεις) – Μονάδες 50	-
2007				
Ημερήσια	A: Περίληψη κειμένου (80-100 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Ανάπτυξη σε 70-90 λέξεις του περιεχομένου συγκεκριμένου αποσπάσματος του κειμένου – Μονάδες 10 B2: Εντοπισμός στο κείμενο περιπτώσεων επίκλησης στην αυθεντία – Μονάδες 5 B3: Απόδοση λέξεων με ύφος πιο ανεπίσημο και οικείο – Μονάδες 5 B4: Αιτιολόγηση χρήσης α' πληθυντικού προσώπου στο κείμενο – Μονάδες 5	Γ: Άρθρο (500-600 λέξεων) για τη συμβολή της παιδείας στην καλλιέργεια της ανθρωπιστικής συνείδησης, ιδιαίτερα των νέων – Μονάδες 50	-
Εσπερινά	A: Περίληψη κειμένου (100-120 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Ανάπτυξη σε μια παράγραφο 70-90 λέξεων του νοήματος συγκεκριμένης περιόδου του κειμένου – Μονάδες 10 B2: Δομικά στοιχεία συγκεκριμένης περιόδου του κειμένου – Μονάδες 5 B3: Αντώνυμα λέξεων – Μονάδες 5 B4: Μετατροπή ενεργητικής σύνταξης σε παθητική σε	Γ: Ομιλία στην οποία αναπτύσσουν οι μαθητές/-τριες τις θέσεις τους για τα αίτια της έλλειψης επικοινωνίας μεταξύ των νέων και των «μεγάλων» και προτείνουν τρόπους προσέγγισης των δύο μερών (400-500 λέξεις) – Μονάδες 50	

		συγκεκριμένες περιόδους από το κείμενο – Μονάδες 5		
2008				
Ημερήσια	A: Περίληψη κειμένου (90-110 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: ανάπτυξη σε μια παράγραφο (70-80 λέξεων) του περιεχομένου συγκεκριμένου αποσπάσματος του κειμένου – Μονάδες 10 B2: α) καταγραφή παραδειγμάτων που αποδεικνύουν ότι το στοχαστικό δοκίμιο έχει προσωπικό-βιοματικό χαρακτήρα – Μονάδες 2 β) παραδείγματα μεταφορικής λειτουργίας της γλώσσας – Μονάδες 3 B3: Σχηματισμός προτάσεων με λέξεις που τους δίνονται – Μονάδες 5 B4: Από το β' συνθετικό συγκεκριμένων λέξεων που δίνονται να σχηματιστούν νέες σύνθετες λέξεις – Μονάδες 5	Γ: Κείμενο (500-600 λέξεων) που θα εκφωνηθεί σε εκδήλωση του Δήμου για τις αιτίες που πολλοί νέοι έχουν απομακρυνθεί σήμερα από την παράδοση και με προτάσεις για τρόπους επανασύνδεσής τους με αυτήν – Μονάδες 50	-
Εσπερινά	A: Περίληψη κειμένου (80-100 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Απόδοση νοήματος συγκεκριμένου αποσπάσματος του κειμένου σε μια παράγραφο 70-90 λέξεων – Μονάδες 10 B2: Τρόποι ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου – Μονάδες 5 B3: Συνώνυμα λέξεων – Μονάδες 5 B4: Μετατροπή ενεργητικής σύνταξης σε παθητική σε συγκεκριμένες περιόδους από το κείμενο – Μονάδες 5	Γ: Άρθρο για την εφημερίδα του Δήμου σχετικά με τα αίτια και τις συνέπειες της βίας και προτάσεις για τον τρόπο αντιμετώπισης του προβλήματος (400-500 λέξεις) – Μονάδες 50	-
2009				
Ημερήσια	A: Περίληψη κειμένου (90-110 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Ανάπτυξη σε μια παράγραφο (80-100 λέξεων) του περιεχομένου συγκεκριμένου αποσπάσματος του κειμένου – Μονάδες 11 B2: α) Εντοπισμός στο κείμενο παραδειγμάτων επίκλησης στην αυθεντία – Μονάδες 4 β) παραδείγματα μεταφορικής χρήσης της γλώσσας – Μονάδες 4 B3: α) Αντώνυμα λέξεων – Μονάδες 5, β) Συνώνυμα λέξεων – Μονάδες 5	Γ: Άρθρο για τη σχολική εφημερίδα στο οποίο αιτιολογείται το φαινόμενο της καταστροφής σχολικών βιβλίων στα προαύλια των σχολείων και αναφορά στους τρόπους που μπορούν να συμβάλουν στην αρμονική συνύπαρξη του βιβλίου με τα ηλεκτρονικά μέσα	-

		B4: Αναγνώριση του είδους της σύνταξης σε συγκεκριμένες περιόδους του κειμένου και μετατροπή της καθεμιάς σύνταξης στην αντίθετή της – Μονάδες 6	πληροφόρησης και γνώσης (500-600 λέξεις) – Μονάδες 40	
Εσπερινά	Περίληψη κειμένου (100-120 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Σχολιασμός συγκεκριμένης άποψης του συγγραφέα του κειμένου σε μια παράγραφο 60-70 λέξεων – Μονάδες 12 B2: α) Δομικά στοιχεία συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου – Μονάδες 4, β) Απόδοση πλαγιότιτλου σε συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου – Μονάδες 3 B3: α) Σχηματισμός προτάσεων από συγκεκριμένες λέξεις ή ονοματικά σύνολα – Μονάδες 4, β) Δημιουργία σύνθετων λέξεων από συγκεκριμένες λέξεις που δίνονται – Μονάδες 4 B4: Μετατροπή ενεργητικής σύνταξης σε παθητική σε συγκεκριμένες περιόδους από το κείμενο – Μονάδες 8	Γ: Άρθρο για την ηλεκτρονική σελίδα ή την εφημερίδα του σχολείου στο οποίο εκτίθενται οι απόψεις για τον θετικό και αρνητικό ρόλο του διαδικτύου, κυρίως στη ζωή των νέων ανθρώπων (400-500 λέξεις) – Μονάδες 40	-
2010				
Ημερήσια	A: Περίληψη κειμένου (100-120 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Ανάπτυξη σε μια παράγραφο (80-100 λέξεων) του περιεχομένου συγκεκριμένου αποσπάσματος του κειμένου – Μονάδες 12 B2: α) Τρόπος ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου- Μονάδες 4, β) Δομικά μέρη συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου – Μονάδες 3 B3: α) Αντώνυμα λέξεων – Μονάδες 5, β) Συνώνυμα λέξεων του κειμένου – Μονάδες 5 B4: Επισήμανση χαρακτηριστικών επιστημονικού λόγου στο δοθέν κείμενο – Μονάδες 6	Γ: Άρθρο (500-600 λέξεων) για τη σημασία της αυτομόρφωσης και προτάσεις τρόπων πραγμάτωσής της σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου – Μονάδες 40	-

Εσπερινά	A: Περίληψη κειμένου (80-100 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Σχολιασμός θέσης που υποστηρίζει ο συγγραφέας σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων – Μονάδες 12 B2: α) Τρόπος ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου – Μονάδες 4, β) Δομικά μέρη της συγκεκριμένης παραγράφου – Μονάδες 3 B3: α) Εύρεση ομόρριζων με βάση συγκεκριμένες λέξεις που δίνονται – Μονάδες 6, β) Σχηματισμός προτάσεων με συγκεκριμένες λέξεις που δίνονται – Μονάδες 4 B4: α) Μετατροπή ενεργητικής σύνταξης σε παθητική σε συγκεκριμένο απόσπασμα του κειμένου – Μονάδες 3, β) Εντοπισμός ρημάτων που χρησιμοποιούνται μεταφορικά σε συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου – Μονάδες 3	Γ: Άρθρο (400-500 λέξεων), για την ηλεκτρονική σελίδα (ιστοσελίδα) ή την εφημερίδα του σχολείου, που αναφέρεται: α) στις βασικές προϋποθέσεις διεξαγωγής ενός πολιτισμένου διαλόγου και β) σε δραστηριότητες που θα μπορούσε να οργανώσει ένα σχολείο, προκειμένου να ενισχύσει την ικανότητα διαλόγου των μελών της σχολικής κοινότητας – Μονάδες 40	-

Πανελλήνιες εξετάσεις Γ' Τάξης Γενικού Λυκείου

2011				
Ημερήσια	A: Περίληψη κειμένου (100-120 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Ανάπτυξη σε μια παράγραφο (60-80 λέξεων) του περιεχομένου συγκεκριμένου αποσπάσματος του κειμένου – Μονάδες 10 B2: α) Τρόπος ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου – Μονάδες 4, β) Δομή συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου – Μονάδες 3 B3: α) Αιτιολόγηση χρήσης εισαγωγικών σε συγκεκριμένα αποσπάσματα από το κείμενο – Μονάδες 3, β) Εντοπισμός παραδειγμάτων μεταφορικής χρήσης της γλώσσας – Μονάδες 5 B4: α) Συνώνυμα λέξεων – Μονάδες 5, β) Αντώνυμα λέξεων του κειμένου – Μονάδες 5	Γ: Ομιλία (500-600 λέξεων) για τις υπηρεσίες που προσφέρει το διαδίκτυο στη διάδοση της γνώσης και για τους τρόπους που μπορεί να αξιοποιηθεί αυτό δημιουργικά στο πλαίσιο του σχολείου – Μονάδες 40	-
Εσπερινά	A: Περίληψη κειμένου (100-120 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Ανάπτυξη σε μια παράγραφο (60-80 λέξεων) του περιεχομένου συγκεκριμένης φράσης του κειμένου – Μονάδες 12 B2: Μετατροπή ενεργητικής σύνταξης σε παθητική σε συγκεκριμένες φράσεις από το κείμενο – Μονάδες 6 B3: α) Συνώνυμα λέξεων – Μονάδες 5, β) Σχηματισμός προτάσεων από συγκεκριμένες λέξεις – Μονάδες 5 B4: α) Τρόπος ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου από το κείμενο – Μονάδες 4, β) Περιπτώσεις μεταφορικής χρήσης της γλώσσας στο κείμενο – Μονάδες 3	Γ: Άρθρο για τη σχολική εφημερίδα, όπου αναπτύσσονται οι απόψεις των μαθητών/-τριών για: α) την υπέρμετρη χρήση του κινητού τηλεφώνου στη σημερινή εποχή και β) τους τρόπους με τους οποίους αυτή επηρεάζει την καθημερινότητα των ανθρώπων (500-600 λέξεις) – Μονάδες 40	-

Πανελλαδικές Εξετάσεις Γ΄ Τάξης Ημερήσιου και Δ΄ Τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου				
2012				
Ημερήσια και Εσπερινά	A: Περίληψη κειμένου (100-120 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Ανάπτυξη περιεχομένου φράσης του κειμένου σε μια παράγραφο 70-90 λέξεων – Μονάδες 10 B2: α) Εύρεση τρόπων πειθούς που χρησιμοποιούνται στο κείμενο – Μονάδες 6, β) Εντοπισμός λέξεων ή φράσεων με μεταφορική σημασία – Μονάδες 4 B3: α) Συνώνυμα λέξεων – Μονάδες 5, β) Αντώνυμα λέξεων – Μονάδες 5 B4: Αναγνώριση του είδους της σύνταξης σε φράσεις του κειμένου και μετατροπή της στο αντίθετο είδος – Μονάδες 5	Γ: Εισήγηση (500-600 λέξεων) για την προσφορά της Τέχνης στους νέους σήμερα, καθώς και στους τρόπους με τους οποίους το σχολείο μπορεί να συμβάλλει στην ουσιαστική επαφή με αυτή – Μονάδες 40	-
2013				
Ημερήσια και Εσπερινά	A: Περίληψη κειμένου (100-120 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Ανάπτυξη περιεχομένου αποσπάσματος του κειμένου σε μια παράγραφο 100-120 λέξεων – Μονάδες 10 B2: α) Δομικά στοιχεία συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου – Μονάδες 3, β) Παραδείγματα μεταφορικής χρήσης της γλώσσας μέσα από το κείμενο – Μονάδες 4 B3: α) Συνώνυμα λέξεων – Μονάδες 5, β) Αντώνυμα λέξεων – Μονάδες 5 B4: α) Αιτιολόγηση χρήσης ερωτηματικού και διπλής παύλας σε συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου – Μονάδες 5, β) Μετατροπή ενεργητικής σύνταξης σε παθητική σε συγκεκριμένο απόσπασμα του κειμένου – Μονάδες 3	Γ: Άρθρο για την επίσημη ιστοσελίδα του σχολείου στο οποίο εκτίθενται οι απόψεις των μαθητών/-τριών σχετικά με α) τις επιπτώσεις που έχει προκαλέσει η έλλειψη σεβασμού του ανθρώπου προς το φυσικό περιβάλλον και β) τους τρόπους με τους οποίους μπορεί ο άνθρωπος να αποκαταστήσει τη σχέση του με αυτό (500-600 λέξεις) – Μονάδες 40	-
2014				
Ημερήσια και Εσπερινά	A: Περίληψη κειμένου (100-120 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Ανάπτυξη σε μια παράγραφο 100-120 λέξεων του περιεχομένου συγκεκριμένου αποσπάσματος του κειμένου – Μονάδες 10	Γ: Άρθρο για την τοπική εφημερίδα (500-600 λέξεων) που αναφέρεται σε φαινόμενα που αποδεικνύουν το έλλειμμα ανθρωπιάς στη σημερινή εποχή και	-

		B2: α) Τρόποι ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου – Μονάδες 6, β) Εύρεση νοηματικής σύνδεσης διαρθρωτικών λέξεων από συγκεκριμένες παραγράφους του κειμένου – Μονάδες 4 B3: α) Συνώνυμα λέξεων – Μονάδες 5, β) Αντώνυμα λέξεων από το κείμενο – Μονάδες 5 B4: α) Αιτιολόγηση χρήσης εισαγωγικών σε συγκεκριμένες φράσεις του κειμένου – Μονάδες 2, β) Εύρεση εκφράσεων από το κείμενο με μεταφορική σημασία – Μονάδες 3	αναφορά σε δραστηριότητες, ατομικές και συλλογικές, οι οποίες αποσκοπούν στον περιορισμό αυτού του ελλείμματος – Μονάδες 40	
2015				
Ημερήσια και Εσπερινά	A: Περίληψη κειμένου (100-120 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Επαλήθευση ή διάγνωση διαπιστώσεων, σύμφωνα με το κείμενο, γράφοντας σε κάθε πρόταση, τη λέξη <i>Σωστό</i>, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη <i>Λάθος</i>, αν η πρόταση είναι λανθασμένη – Μονάδες 10 B2: α) Εύρεση τρόπων ανάπτυξης συγκεκριμένων παραγράφων του κειμένου – Μονάδες 4, β) Αντικατάσταση διαρθρωτικών λέξεων-εκφράσεων του κειμένου με άλλες λέξεις ή εκφράσεις που διατηρούν τη συνοχή του κειμένου – Μονάδες 6 B3: α) Συνώνυμα λέξεων του κειμένου - Μονάδες 5, β) Αντώνυμα λέξεων του κειμένου – Μονάδες 5 B4: α) Αιτιολόγηση χρήσης της διπλής παύλας – Μονάδες 2, β) Εύρεση ρηματικού προσώπου που κυριαρχεί στο κείμενο – Μονάδες 3	Γ: Ομιλία (500-600 λέξεων) σχετικά με: α) τους λόγους για τους οποίους πρέπει το ευρύ κοινό να πλησιάσει και να γνωρίσει τους χώρους και τα μνημεία της πολιτισμικής του κληρονομιάς και β) τις δραστηριότητες με τις οποίες οι πολίτες και ειδικότερα οι νέοι θα εξοικειωθούν με αυτά – Μονάδες 40	-
2016				
Ημερήσια και Εσπερινά Νέο	A: Περίληψη κειμένου (90-110 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Επαλήθευση ή διάγνωση, σύμφωνα με το κείμενο, διαπιστώσεων, γράφοντας σε κάθε πρόταση, τη λέξη	Γ: Ομιλία (500-600 λέξεων) για τα χαρακτηριστικά της γνήσιας φιλίας και την	-

Παλαιό σύστημα		<i>Σωστό</i>, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη <i>Λάθος</i>, αν η πρόταση είναι λανθασμένη – Μονάδες 10 B2: α) Εύρεση τρόπων ανάπτυξης παραγράφου κειμένου – Μονάδες 4, β) Εύρεση νοηματικής σχέσης που εκφράζουν συγκεκριμένες διαρθρωτικές λέξεις του κειμένου – Μονάδες 4 B3: α) Αντώνυμα λέξεων – Μονάδες 5, β) Συνώνυμα λέξεων – Μονάδες 5, B4: α) Αιτιολόγηση χρήσης εισαγωγικών και παρένθεσης σε συγκεκριμένη παράγραφο – Μονάδες 3, β) Αιτιολόγηση λειτουργίας β' ενικού ρηματικού προσώπου και α' πληθυντικού ρηματικού προσώπου – Μονάδες 4	έκφραση της άποψης των μαθητών/-τριών σχετικά με τον ρόλο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης/διαδικτύου στη δημιουργία σχέσεων φιλίας – Μονάδες 40	
2017				
Ημερήσια και Εσπερινά	A: Περίληψη κειμένου (90-110 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Επαλήθευση ή διάψευση, σύμφωνα με το κείμενο, διαπιστώσεων, γράφοντας σε κάθε πρόταση, τη λέξη <i>Σωστό</i>, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη <i>Λάθος</i>, αν η πρόταση είναι λανθασμένη – Μονάδες 10 B2: α) Εύρεση τρόπου ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου – Μονάδες 4, β) Εύρεση νοηματικής σχέσης που εκφράζουν συγκεκριμένες διαρθρωτικές λέξεις ή εκφράσεις του κειμένου – Μονάδες 5 B3: α) Αντικατάσταση των υπογραμμισμένων λέξεων φράσεων του κειμένου με άλλες συνώνυμες – Μονάδες 5, β) Αντώνυμα για συγκεκριμένες λέξεις του κειμένου – Μονάδες 5 B4: Αιτιολόγηση χρήσης α) ασύνδετου σχήματος – Μονάδες 3 και β) ρητορικού	Γ: Ομιλία (500-600 λέξεων) για τον ρόλο της επιστήμης στην αντιμετώπιση των σημαντικότερων σύγχρονων προβλημάτων και για τα ηθικά εφόδια του επιστήμονα που θα του επιτρέψουν να υπηρετήσει αυτό τον στόχο – Μονάδες 40	-

		ερωτήματος στο κείμενο – Μονάδες 3		
2018				
Ημερήσια και Εσπερινά	A: Περίληψη κειμένου (90-110 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Επαλήθευση ή διάψευση, σύμφωνα με το κείμενο, διαπιστώσεων, γράφοντας σε κάθε πρόταση, τη λέξη <i>Σωστό</i> , αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη <i>Λάθος</i> , αν η πρόταση είναι λανθασμένη – Μονάδες 10 B2: α) Τρόπος ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου – Μονάδες 5, β) Εύρεση νοηματικής σχέσης που εκφράζουν συγκεκριμένες διαρθρωτικές λέξεις-φράσεις του κειμένου – Μονάδες 5 B3: α) Αντικατάσταση υπογραμμισμένων λέξεων προτάσεων του κειμένου με μία συνώνυμη – Μονάδες 5 β) Αντικατάσταση υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου με μία αντώνυμη – Μονάδες 5 B4: α) Εντοπισμός ρημάτων παθητικής φωνής σε συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου – Μονάδες 2 β) Ερμηνεία λειτουργίας παθητικής φωνής στη διαμόρφωση του ύφους του κειμένου σε συγκεκριμένη παράγραφο – Μονάδες 3	Γ: Άρθρο (500-600 λέξεων) στη μαθητική εφημερίδα στο οποίο υποστηρίζεται ότι το σχολείο οφείλει, παράλληλα με την εκπαιδευτική, να ασκεί και παιδευτική λειτουργία, και προτείνονται αιτιολογημένα, τρόποι με τους οποίους εκπαιδευτικοί και μαθητές/μαθήτριες μπορούν να συμβάλλουν στην ενίσχυση του παιδευτικού ρόλου του σχολείου – Μονάδες 40	-

2019				
Ημερήσια και Εσπερινά	A: Περίληψη κειμένου (90-110 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Επαλήθευση ή διάψευση, σύμφωνα με το κείμενο, διαπιστώσεων, γράφοντας σε κάθε πρόταση, τη λέξη <i>Σωστό</i> , αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη <i>Λάθος</i> , αν η πρόταση είναι λανθασμένη – Μονάδες 10 B2: α) Εντοπισμός στο κείμενο περιπτώσεων επίκλησης στην αυθεντία – Μονάδες 2, β) Αιτιολόγηση της χρήσης της επίκλησης στην αυθεντία – Μονάδες 4 B3: α) Αντικατάσταση των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου με σημασιολογικά ισοδύναμες – Μονάδες 4, β) Αναγνώριση της λειτουργίας της γλώσσας σε υπογραμμισμένες φράσεις του κειμένου και απόδοση της σημασίας τους, μονολεκτικά ή περιφραστικά – Μονάδες 6 B4: α) Εντοπισμός των παρακάτω υφολογικών χαρακτηριστικών του δοκιμίου: 1. σύνθετη δομή προτάσεων που επιτυγχάνεται με τη χρήση υποτακτικού λόγου, και 2. προφορικότητα στο ύφος που δείχνει διάθεση του δοκιμογράφου να επικοινωνήσει με τον αναγνώστη – Μονάδες 4, β) Αιτιολόγηση της χρήσης παρένθεσης σε συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου – Μονάδες 2, γ) Αναγνώριση του είδους της σύνταξης (ενεργητική - παθητική) και μετατροπής στο άλλο – Μονάδες 3	Γ: Άρθρο (500-600 λέξεων) στο οποίο παρουσιάζονται τεκμηριωμένα οι ενέργειες με τις οποίες ο πολίτης κάνει πράξη τη δημοκρατία στην καθημερινότητά του, και οι δράσεις με τις οποίες το σχολείο μπορεί να συμβάλει στη διαμόρφωση ενεργών πολιτών με δημοκρατικό ήθος – Μονάδες 40	-
2020				
Ημερήσια και Εσπερινά	A: Συνοπτική απόδοση (60-70 λέξεις) των	B1: Επαλήθευση ή διάψευση διαπιστώσεων, σύμφωνα με το πρώτο και δεύτερο	Γ: Αξιοποίηση κειμενικών δεικτών από τους/-τις μαθητές/-	Δ: Με αφορμή το πρώτο και

Νέο σύστημα Εξεταζόμενο μάθημα: Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία	λόγων για τους οποίους η λογοτεχνική ανάγνωση συνιστά λυτρωτική απόλαυση για τον συγγραφέα στο πρώτο κείμενο – Μονάδες 15	κείμενο, γράφοντας σε κάθε πρόταση, τη λέξη <i>Σωστό</i>, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη <i>Λάθος</i>, αν η πρόταση είναι λανθασμένη – Μονάδες 10 B2: α) Ο σκοπός του συγγραφέα του πρώτου κειμένου είναι να ευαισθητοποιήσει στο ζήτημα της λογοτεχνικής ανάγνωσης. Εντοπισμός σημείων στίξης και σχημάτων λόγου και προσδιορισμός της λειτουργίας τους – Μονάδες 8, β) επικοινωνιακή λειτουργία του ερωτήματος σε συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου – Μονάδες 7 B3: Λαμβάνοντας υπόψη οι μαθητές/-τριες το περιεχόμενο συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου καλούνται να εξηγήσουν (σε 60-70 λέξεις) την άποψη που εκφράζει ο συγγραφέας στο συγκεκριμένο σημείο – Μονάδες 15	τριες εύρεση για απάντηση στο ερώτημα «ποιο είναι το θέμα του ποιήματος και ποιο ρόλο έχει η Ποίηση στην προσωπική τους ζωή» – Μονάδες 15	δεύτερο κείμενο οι μαθητές/-τριες καλούνται να καταθέσουν την προσωπική τους εμπειρία (300-350 λέξεις) σχετικά με την ανάγνωση βιβλίων και τον ρόλο της στη γενικότερη διαχείριση του προσωπικού χρόνου – Μονάδες 30
Παλαιό σύστημα Εξεταζόμενο μάθημα: Νεοελληνική Γλώσσα Γενικής Παιδείας	A: Περίληψη κειμένου (90-110 λέξεις) – Μονάδες 25	B1: Επαλήθευση ή διάψευση των διαπιστώσεων, σύμφωνα με το κείμενο, που παρατίθενται, γράφοντας σε κάθε πρόταση, τη λέξη <i>Σωστό</i>, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη <i>Λάθος</i>, αν η πρόταση είναι λανθασμένη – Μονάδες 10 B2: α) Τρόποι ανάπτυξης συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου – Μονάδες 4, β) Αναφορά παραδειγμάτων χρήσης από διαφορετικά ρηματικά πρόσωπα και αιτιολόγηση της λειτουργίας καθενός στο κείμενο – Μονάδες 6 B3: α) Αναγνώριση της λειτουργίας της γλώσσας σε συγκεκριμένες υπογραμμισμένες φράσεις	Γ: Ομιλία (500-600 λέξεων) σε ανοικτή εκδήλωση του σχολείου, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Βιβλίου, α) για τη συμβολή του βιβλίου στη συγκρότηση της προσωπικότητας των νέων και β) για τις δράσεις, εντός και εκτός σχολείου, που μπορεί να βοηθήσουν τους/τις μαθητές/-τριες να εμπλακούν ενεργά στην αναγνωστική εμπειρία – Μονάδες 40	-

		και μεταγραφή τους στην άλλη λειτουργία, μονολεκτικά ή περιφραστικά – Μονάδες 4, β) Αντικατάσταση καθεμίας από τις υπογραμμισμένες λέξεις συγκεκριμένων προτάσεων του κειμένου που δίνονται με άλλη σημασιολογικά ισοδύναμη – Μονάδες 4 B4: α) Μετατροπή υπογραμμισμένων ρηματικών συνόλων σε ονοματικά και προσδιορισμός της αλλαγής στο ύφος – Μονάδες 4, β) Αιτιολόγηση της χρήσης σημείων στίξης (διπλή παύλα και εισαγωγικά) σε συγκεκριμένες περιπτώσεις του κειμένου – Μονάδες 3		
2021				
Ημερήσια και Εσπερινά	A: Περιληπτική απόδοση (σε 60-70 λέξεις) του περιεχομένου συγκεκριμένης παραγράφου από το δεύτερο κείμενο που δίνεται – Μονάδες 15	B1: Επαλήθευση ή διάψευση διαπιστώσεων, σύμφωνα με το πρώτο κείμενο, γράφοντας σε κάθε πρόταση, τη λέξη <i>Σωστό</i>, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη <i>Λάθος</i>, αν η πρόταση είναι λανθασμένη – Μονάδες 10 B2: α) Απόδοση δύο τίτλων για το περιεχόμενο του δεύτερου κειμένου, έναν με κυριολεκτική κι έναν με μεταφορική χρήση της γλώσσας – Μονάδες 8, β) Αιτιολόγηση της χρήσης στατιστικών στοιχείων στο πρώτο κείμενο και της εκτεταμένης χρήσης μαρτυριών στο δεύτερο κείμενο – Μονάδες 7 B3: Αναφορά γλωσσικών επιλογών με τις οποίες επιτυγχάνεται η πρόθεση της συντάκτριας του πρώτου κειμένου, στην τελευταία παράγραφο, να ευαισθητοποιήσει	Γ: Αξιοποιώντας διαφορετικούς κειμενικούς δείκτες οι μαθητές/-τριες καλούνται να απαντήσουν στο ερώτημα: Γιατί, κατά τη γνώμη τους, Στον Σείριο δακρύσαν τα παιδιά «και βάλαν από εκείνη τη βραδιά μίαν έγνοια στη μικρούλα τους καρδιά.»; και αν θα ήταν ικανοποιημένοι/ες ή δυσαρεστημένοι/ες, αν ζούσαν, όπως τα παιδιά στον Σείριο και γιατί; (150–200 λέξεις) – Μονάδες 15	Δ: Σε άρθρο (350-400 λέξεις), με βάση το πρώτο και δεύτερο κείμενο, οι μαθητές/-τριες καλούνται να αναφέρουν α) τα εφόδια που βοηθούν στην αντιμετώπιση του κόσμου, στην περίπτωση που επιβεβαιωθούν οι ανησυχίες που περιγράφονται στο πρώτο κείμενο, β) τις δράσεις, με τις οποίες θα μπορούσαν οι νέοι να βελτιώσουν τον κόσμο – Μονάδες 30

		τους/τις αναγνώστες/αναγνώστριες, παραθέτοντας τα αντίστοιχα χωρία και εξηγώντας τη λειτουργία καθεμιάς γλωσσικής επιλογής στο κείμενο – Μονάδες 15		
2022				
Ημερήσια και Εσπερινά	Α: Συνοπτική απόδοση (70-80 λέξεις) των λόγων για τους οποίους είναι σημαντικό να μαθαίνουν οι άνθρωποι ιστορία, σύμφωνα με το περιεχόμενο του πρώτου κειμένου που δίνεται – Μονάδες 15	Β1: Επαλήθευση ή διάψευση διαπιστώσεων, σύμφωνα με το πρώτο και δεύτερο κείμενο, γράφοντας σε κάθε πρόταση, τη λέξη <i>Σωστό</i> , αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη <i>Λάθος</i> , αν η πρόταση είναι λανθασμένη – Μονάδες 10 Β2: α) Εύρεση μορφής του τίτλου (Μονάδες 4) του πρώτου κειμένου και του επικοινωνιακού του ρόλου (Μονάδες 6), β) Εύρεση υφολογικού αποτελέσματος από την παρεμβολή του ευθέος λόγου στο τέλος συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου – Μονάδες 5 Β3: Αναφορά και επεξήγηση διαφορετικών γλωσσικών επιλογών με τις οποίες επιτυγχάνεται η πρόθεση της Κικής Δημουλά να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη σχετικά με το ρόλο που διαδραματίζει η επέτειος στη διατήρηση της μνήμης, παραθέτοντας τα αντίστοιχα χωρία (Μονάδες 6) και εξηγώντας τη λειτουργία καθεμιάς γλωσσικής επιλογής στο κείμενο – Μονάδες 9	Γ: Αξιοποιώντας τους κειμενικούς δείκτες καλούνται να τεκμηριώσουν οι μαθητές/-τριες τι αντιπροσωπεύει το ταγάρι για την οικογένεια της αφηγήτριας και, αν οι ίδιοι θα κρατούσαν το ταγάρι ή όχι, και γιατί – Μονάδες 15	Δ: Σε άρθρο (350-400 λέξεις) οι μαθητές/-τριες αξιοποιώντας δημιουργικά το πρώτο και δεύτερο κείμενο, καλούνται να εκφράσουν την άποψή τους για την αξία της ιστορικής γνώσης και β) να αναφέρουν βιωματικούς τρόπους που μπορούν να καλλιεργήσουν το ενδιαφέρον τους για το ιστορικό παρελθόν – Μονάδες 30

ΠΙΝΑΚΑΣ Δβ. Η τυπολογία των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας 2000-2022 (Επαναληπτική περίοδος)

Επαναληπτικές Απολυτήριες Εξετάσεις Γ΄ Τάξης Ημερήσιου Ενιαίου Λυκείου και Δ΄ Τάξης Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου

	ΘΕΜΑ Α		ΘΕΜΑ Β	ΘΕΜΑ Γ	ΘΕΜΑ Δ
Έτος		Μονάδες			
2000	Δε βρέθηκε υλικό				
2001 (Ημερήσια)	Περίληψη (100-120 λέξεις)	25	B1: Επαλήθευση ή διάψευση διαπιστώσεων, σύμφωνα με το κείμενο, γράφοντας σε κάθε πρόταση, τη λέξη <i>Σωστό</i> , αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη <i>Λάθος</i> , αν η πρόταση είναι λανθασμένη B2: Καταγραφή επιχειρημάτων υπέρ ή κατά της θανατικής ποινής B3: α) Αναφορά τρόπων πειθούς που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στο παρατιθέμενο απόσπασμα, β) Αναγνώριση και καταγραφή των μέσων πειθούς B4: Σχηματισμός σύνθετων λέξεων B5: α) Μετατροπή παθητικής σύνταξης σε ενεργητική, β) Μετατροπή παρατακτικής σύνδεσης σε σύνδεση καθ' υπόταξη	Ομιλία (500-600 λέξεις) υποστήριξης της κατάργησης της θανατικής ποινής	
2002	Δε βρέθηκε υλικό				
2003 (Ημερήσια)	Περίληψη (100-120 λέξεις)	25	B1: Ανάπτυξη του νοήματος αποσπάσματος του κειμένου B2: Εύρεση συλλογιστικής πορείας συγγραφέα B3: Εύρεση συνωνύμων B4: Παραδείγματα μεταφορικής χρήσης της γλώσσας	Άρθρο (500-600 λέξεις) στη σχολική εφημερίδα σχετικά με τους σκοπούς και τις αξίες της εκπαίδευσης	
2003 (Εσπερινά)	Περίληψη (100-120 λέξεις)	25	B1 και B2: Κατανόηση κειμένου B3: Ανάδειξη σημασίας λέξεων	Άρθρο (400-500 λέξεις) για το σχολικό περιοδικό	

			B4: Αναφορά μεθόδων ανάπτυξης των θέσεων της αρθρογράφου του κειμένου	αναφορικά με τις γενικές αρχές ενός πολιτιστικού προγράμματος και τους τρόπους συμβολής του σχολείου στην ενίσχυση της πολιτιστικής υποδομής της κοινωνίας	
2004 (Ημερήσια)	Περίληψη (100-120 λέξεις)	25	B1: Ανάπτυξη περιεχομένου αποσπάσματος κειμένου	Κείμενο (500-600 λέξεις) ανάδειξης των κινδύνων από την έλλειψη επικοινωνίας του σημερινού ανθρώπου με τις παραδοσιακές αξίες του παρελθόντος	
			B2: Εύρεση συλλογιστικής πορείας συγγραφέα στην έκτη παράγραφο του κειμένου		
			B3: Σχηματισμός πρότασης από λέξη		
			B4: Εύρεση επιδίωξης του συγγραφέα με τη χρήση ερωτήσεων		
2004 (Εσπερινά)	Περίληψη (100-120 λέξεις)	25	B1, B2: Κατανόηση κειμένου (νόημα, απόδοση τίτλου)	Σύνταξη αποδεικτικού δοκιμίου (400-500 λέξεις) κριτικού σχολιασμού επιστημονικών διαπιστώσεων σχετικά με το γέλιο και τα οφέλη του	
			B3: Σχηματισμός σύνθετων λέξεων		
			B4: Εντοπισμός μέσω πειθούς για την απόδειξη συγκεκριμένης θέσης		
2005 (Ημερήσια)	Περίληψη (100-120 λέξεις)	25	B1: Ανάπτυξη του περιεχομένου ενός αποσπάσματος του κειμένου	Ομιλία εκπροσώπου του 15μελους συμβουλίου (10 λεπτά, 500-600 λέξεις) με θέμα τη σχέση της ανθρώπινης πλεονεξίας με τον υλικό ευδαιμονισμό και τους τρόπους αντιμετώπισης	
			B2: Εύρεση συλλογιστικής πορείας συγγραφέα		
			B3: Σχηματισμός πρότασης από λέξη		
			B4: Σχηματισμός σύνθετων λέξεων		

				του φαινομένου	
2005 (Εσπερινά)	Περίληψη (100-120 λέξεις)	25	B1: Σχολιασμός συγκεκριμένης άποψης από το κείμενο	Σύνταξη κειμένου-ομιλίας σε εκδήλωση που διοργανώνει η τοπική Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με θέμα το χρέος των επιστημόνων προς την κοινωνία και τις προϋποθέσεις ανταπόκρισής τους στον κοινωνικό τους ρόλο	
			B2: Εύρεση δομικών στοιχείων/μερών συγκεκριμένης παραγράφου του κειμένου		
			B3: Εύρεση συνωνύμων		
			B4: Εντοπισμός μέσων πειθούς με στόχο τη στήριξη των απόψεων του συγγραφέα		
2006 (Ημερήσια)	Περίληψη (100-120 λέξεις)	25	B1: Ανάπτυξη του περιεχομένου ενός αποσπάσματος του κειμένου	Σύνταξη κειμένου δεκάλεπτης ομιλίας (500-600 λέξεις) σε μια εκδήλωση του πολιτιστικού κέντρου ενός Δήμου με θέμα την οπαδική βία	
			B2: Εύρεση συλλογιστικής πορείας συγγραφέα		
			B3: Σχηματισμός προτάσεων από λέξεις με διατήρηση του γραμματικού τύπου		
			B4: Σχηματισμός σύνθετων λέξεων		
2006 (Εσπερινά)	Περίληψη (80-100 λέξεις)	25	B1: Ανάπτυξη του περιεχομένου ενός αποσπάσματος του κειμένου	Σύνταξη κειμένου απάντησης (400-500 λέξεις) στον Πρόεδρο του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων με την παρουσίαση του περιεχομένου της έννοιας «επιτυχία» και των προϋποθέσεων	
			B2: Παρουσίαση δομής συγκεκριμένης παραγράφου από το κείμενο		
			B3: Εύρεση συνωνύμων		
			B4: Μετατροπή παθητικής σύνταξης σε ενεργητική		

				κατάκτησής της	
2007 (Ημερήσια)	Περίληψη (80-100 λέξεις)	25	B1: Ανάπτυξη του περιεχομένου ενός αποσπάσματος του κειμένου	Ανάπτυξη των απόψεων του εκπροσώπου της μαθητικής κοινότητας (500-600 λέξεις) σχετικά με το ιδανικό και την κατοχύρωση της Ελευθερίας	
			B2: Εύρεση συλλογιστικής πορείας συγγραφέα		
			B3: Σχηματισμός προτάσεων από λέξεις		
			B4: Σχηματισμός σύνθετων λέξεων		
2007 (Εσπερινά)	Περίληψη (100-120 λέξεις)	25	B1: Ανάπτυξη του περιεχομένου αποσπάσματος του κειμένου	Σύνταξη άρθρου για τη σχολική εφημερίδα (400-500 λέξεις) με έκθεση των αιτιών που προκαλούν το κοινωνικό φαινόμενο της μοναξιάς /αλλοτρίωσης	
			B2: Ορισμός πλαγιότιτλου σε συγκεκριμένες παραγράφους του κειμένου		
			B3: Σχηματισμός προτάσεων από λέξεις		
			B4: Μετατροπή ενεργητικής σύνταξης σε παθητική		
2008 (Ημερήσια)	Περίληψη (80-100 λέξεις)	25	B1: Ανάπτυξη σε μια παράγραφο του περιεχομένου ενός αποσπάσματος του κειμένου	Σύνταξη άρθρου (500-600 λέξεις) για δημοσίευση σε αφιέρωμα του σχολικού περιοδικού με θέμα τη Δημοκρατία	
			B2: Εύρεση συλλογιστικής πορείας συγγραφέα		
			B3: Εύρεση αντωνύμων		
			B4: Εύρεση επιδίωξης του συγγραφέα με τη χρήση ερωτήσεων		
2008 (Εσπερινά)	Περίληψη (80-100 λέξεις)	25	B1: Ανάλυση του νοήματος ενός αποσπάσματος του κειμένου	Σύνταξη κειμένου ομιλίας (400-500 λέξεις) εκπροσώπου του σχολείου σε εκδήλωση του Δήμου με θέμα: «Η ευθύνη του επιστήμονα απέναντι στα αλόγιστα επιτεύγματα»	
			B2: Αιτιολογημένη αναφορά του τρόπου ανάπτυξης μιας παραγράφου		
			B3: Εύρεση συνωνύμων		
			B4: Μετατροπή ενεργητικής σύνταξης σε παθητική και αντιστρόφως		

2009 (Ημερήσια)	Περίληψη (90-110 λέξεις)	25	B1: Ανάπτυξη του περιεχομένου φράσης	Σύνταξη γραπτής εισήγησης (500-600 λέξεις) μέλους της Βουλής των Εφήβων για το φαινόμενο της χαμηλής ποιότητας γλωσσικής έκφρασης σε ποικίλες μορφές επικοινωνίας και την ξεχωριστή σημασία της γλωσσικής παιδεία για την προαγωγή του πνευματικού πολιτισμού
			B2: Εντοπισμός στο κείμενο δύο περιπτώσεων επίκλησης στην αυθεντία	
			B3: α) Εύρεση αντωνύμων, β) Εύρεση συνωνύμων	
			B4: α) Εύρεση παραδειγμάτων μεταφορικής χρήσης του λόγου, β) Σχηματισμός προτάσεων από λέξεις ή ονοματικά σύνολα	
2010 (Ημερήσια)	Περίληψη (100-120 λέξεις)	25	B1: Ανάπτυξη του περιεχομένου αποσπάσματος του κειμένου	Σύνταξη άρθρου (500-600 λέξεις) για δημοσίευση στη σχολική εφημερίδα για τους λόγους προστασίας του περιβάλλοντος και τους τρόπους συμβολής των μαθητών σε αυτή
			B2: α) Αναφορά του τρόπου ανάπτυξης της τρίτης παραγράφου του κειμένου, β) Εντοπισμός δομικών στοιχείων παραγράφου	
			B3: α) Εύρεση συνωνύμων, β) Εύρεση αντωνύμων	
			B4: α) Μετατροπή παθητικής σύνταξης σε ενεργητική β) Δικαιολόγηση χρήσης εισαγωγικών σε φράση του κειμένου	
2010 (Εσπερινά)	Περίληψη (80-100 λέξεις)	25	B1: Σχολιασμός περιεχομένου αποσπάσματος του κειμένου	Σύνταξη άρθρου (400-500 λέξεις) για δημοσίευση στη σχολική εφημερίδα σχετικά με την πεποίθηση ότι η απόκτηση εξελιγμένων τεχνολογικών προϊόντων ενισχύει το
			B2: α) Αιτιολόγηση του τίτλου του κειμένου με βάση το περιεχόμενό του, β) Εντοπισμός δομικών στοιχείων παραγράφου	
			B3: Παραγωγή ομόρριζων λέξεων	
			B4: Δικαιολόγηση χρήσης εισαγωγικών σε φράσεις του κειμένου	

				κύρος των ανθρώπων και τις επιπτώσεις αυτής της αντίληψης στη ζωή τους	
2011 (Ημερήσια)	Περίληψη (80-100 λέξεις)	25	B1: Ανάπτυξη περιεχομένου περιόδου από το κείμενο	Σύνταξη άρθρου (500-600 λέξεις) παρουσίας των συνεπειών της κακής διαχείρισης του ελεύθερου χρόνου από τον σύγχρονο άνθρωπο και διατύπωσης προτάσεων για τη δημιουργικότερη αξιοποίησή του	
			B2: Εύρεση δομής παραγράφου		
			B3: α) Σχολιασμός της χρήσης α' πληθυντικού προσώπου από τον συγγραφέα, β) Αναφορά παραδειγμάτων συγκινησιακής χρήσης της γλώσσας		
			B4: α) Εύρεση συνωνύμων, β) Εύρεση αντωνύμων		
2011 (Εσπερινά)	Περίληψη (80-100 λέξεις)	25	B1: Ανάπτυξη περιεχομένου αποσπάσματος από το κείμενο	Σύνταξη άρθρου (500-600 λέξεις) για τη σχολική εφημερίδα με θέμα τον περιορισμένο ελεύθερο χρόνο του σύγχρονου ανθρώπου και τις συνέπειές στις σχέσεις με τους άλλους αλλά και με τον εαυτό του	
			B2: α) Σχολιασμός της χρήσης α' πληθυντικού προσώπου από τον συγγραφέα, β) Αναφορά παραδειγμάτων μεταφορικής χρήσης της γλώσσας		
			B3: Εύρεση δομής παραγράφου		
			B4: α) Εύρεση συνωνύμων, β) Εύρεση αντωνύμων		
Επαναληπτικές Πανελλαδικές Εξετάσεις Γ' Τάξης Ημερήσιου και Δ' Τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου					
2012	Περίληψη (100-120 λέξεις)	25	B1: Ανάπτυξη πρότασης από το κείμενο	Σύνταξη άρθρου (500-600 λέξεις) ανάπτυξης επιχειρημάτων των λόγων για τους	
			B2: α) Εντοπισμός δομικών στοιχείων παραγράφου, β) Εύρεση τρόπων ανάπτυξης της συγκεκριμένης παραγράφου		

			B3: α) Δικαιολόγηση της χρήσης συγκεκριμένων διαρθρωτικών λέξεων, β) Αιτιολόγηση της χρήσης των σημείων στίξης	οποίους αξίζει να καλλιεργείται στους/στις νέους/-ες το συναίσθημα της τιμής και πώς αυτό μπορεί να ενισχυθεί μέσα από την επαφή με την τραγική ποίη	
			B4: α) Χρησιμοποίηση λέξεων σε προτάσεις, β) Εύρεση συνωνύμων		
2013	Περίληψη (100-120 λέξεις)	25	B1: Ανάπτυξη της άποψης που εκφράζεται σε απόσπασμα του κειμένου	Σύνταξη κειμένου διατύπωσης απόψεων (500-600 λέξεις) που θα δημοσιευτεί σε περιοδικό του πολιτιστικού συλλόγου του Δήμου σχετικά με το διάλογο ως άριστη μορφή επικοινωνίας και καθοριστική μέθοδο ορθής επίλυσης προβλημάτων	
			B2: Εύρεση τρόπων πειθούς που χρησιμοποιούνται από τον συγγραφέα στο κείμενο		
			B3: α) Αναφορά διαφορετικών τρόπων ανάπτυξης παραγράφου του κειμένου, β) Εύρεση νοηματικής σχέσης που εκφράζουν συγκεκριμένες διαρθρωτικές λέξεις		
			B4: α) Εύρεση συνωνύμων, β) Εύρεση αντωνύμων		
2014	Περίληψη (100-120 λέξεις)	25	B1: Ανάπτυξη του περιεχομένου αποσπάσματος του κειμένου	Αναφορά σε ένα αποδεικτικό δοκίμιο (500-600 λέξεις) α) των παραγόντων που ωθούν τον άνθρωπο στην αλόγιστη επιδίωξη του «έχειν», β) των εφοδίων που απαιτούνται προκειμένου ο άνθρωπος να επιτύχει την εξισορρόπηση	

				ανάμεσα στο «έχειν» και το «είναι»	
			B2: α) Εύρεση τρόπων ανάπτυξης του κειμένου από παράγραφο, β) Εύρεση της νοηματικής σύνδεσης που εκφράζουν οι διαρθρωτικές λέξεις		
			B3: α) Σχηματισμός προτάσεων από λέξεις, β) Παραγωγή ομόρριζων λέξεων		
			B4: Αναγνώριση του είδους της σύνταξης σε αποσπάσματα του κειμένου και μετατροπή στο άλλο είδος		
2015	Περίληψη (100-120 λέξεις)	25	B1: Επαλήθευση ή διάψευση διαπιστώσεων, σύμφωνα με το κείμενο, γράφοντας σε κάθε πρόταση, τη λέξη <i>Σωστό</i> , αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη <i>Λάθος</i> , αν η πρόταση είναι λανθασμένη	Σύνταξη άρθρου (500-600 λέξεις) για δημοσίευση σε τοπική εφημερίδα σχετικά με την εικόνα και τα στερεότυπα που έχουν διαμορφωθεί στην ελληνική κοινωνία για τα άτομα με αναπηρία και τους λόγους για τους οποίους τέτοια άτομα μπορούν να αποτελέσουν πρότυπο για όλους	
			B2: α) Εύρεση τρόπου ανάπτυξης παραγράφου κειμένου, β) Εύρεση του είδους του κειμένου και καταγραφή τριών διαφορετικών γνωρισμάτων του		
			B3: α) Παραγωγή ομόρριζων λέξεων, β) Επαναδιατύπωση προτάσεων με αντικατάσταση της υπογραμμισμένης λέξης με ένα ανώνυμο, γ) Επαναδιατύπωση προτάσεων με αντικατάσταση της λέξης με έντονα γράμματα με μια συνώνυμή της		
			B4: Μετατροπή της παθητικής σύνταξης σε ενεργητική		

2016	Περίληψη (100-120 λέξεις)	25	B1: Επαλήθευση ή διάψευση διαπιστώσεων, σύμφωνα με το κείμενο, γράφοντας σε κάθε πρόταση, τη λέξη <i>Σωστό</i> , αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη <i>Λάθος</i> , αν η πρόταση είναι λανθασμένη	Σύνταξη άρθρου (500-600 λέξεων), που θα δημοσιευτεί στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου, σχετικά με: α) την αξία της ανάγνωσης και της μελέτης έντυπων και ψηφιακών βιβλίων, και β) τους παράγοντες που επηρεάζουν, θετικά ή αρνητικά, τη σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με το βιβλίο
			B2: α) Εύρεση τρόπου ανάπτυξης παραγράφου κειμένου, β) Εύρεση της νοηματικής σχέσης που εκφράζουν οι διαρθρωτικές λέξεις που δίνονται	
			B3: α) Παραγωγή απλών ή σύνθετων ομόρριζων λέξεων, β) Εύρεση αντωνύμων, γ) Εύρεση συνωνύμων	
			B4: Αναγνώριση του είδους της σύνταξης σε απόσπασμα του κειμένου και μετατροπή του στο άλλο είδος	
2017	Περίληψη (80-90 λέξεις)	25	B1: Αντιστοίχιση προτάσεων με φράσεις που νοηματικά τις συμπληρώνουν	Σύνταξη ομιλίας (500-600 λέξεις) στο πλαίσιο συζήτησης, η οποία οργανώνεται στη σχολική κοινότητα με σκοπό την παρουσίαση των απόψεων των μαθητών/-τριών για τα θέματα: α) τι προσφέρει το «ταξιδεύειν» σε έναν άνθρωπο της ηλικίας τους; και β) ποια μορφή τουρισμού (μαζικού/συμ-
			B2: Αναφορά δύο τρόπων ανάπτυξης για συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου και τεκμηρίωση της απάντησης με αναφορές στο κείμενο και β) Εύρεση του τρόπου πειθούς που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας σε συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου και του τι πετυχαίνει ο συγγραφέας χρησιμοποιώντας αυτόν τον τρόπο πειθούς	
			B3: α) Εύρεση συνωνύμων, β) Εύρεση αντωνύμων	
			B4: α) Εύρεση του τι πετυχαίνει ο συγγραφέας με τη χρήση της ενεργητικής σύνταξης σε συγκεκριμένη	

			πρόταση και μετατροπή της σε παθητική, β) Αναφορά δύο παραδειγμάτων ποιητικής λειτουργίας της γλώσσας στο κείμενο	βατικού ή εναλλακτικού) θα διάλεγαν και γιατί;	
2018	Περίληψη (110-120 λέξεις)	25	B1: Επαλήθευση ή διάψευση διαπιστώσεων, σύμφωνα με το κείμενο, γράφοντας σε κάθε πρόταση, τη λέξη <i>Σωστό</i>, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη <i>Λάθος</i>, αν η πρόταση είναι λανθασμένη	Σύνταξη δοκιμίου (500-600 λέξεις) παρουσίας δύο σημαντικών επιτευγμάτων του ανθρώπου στην προσπάθειά του να αξιοποιήσει το φυσικό περιβάλλον και δύο περιπτώσεων υπέρβασης του μέτρου στη σχέση του με τη φύση	
			B2: α) Αναφορά δύο χαρακτηριστικών του στοχαστικού δοκιμίου που συναντώνται στο κείμενο (με παραπομπές), β) Καταγραφή των δομικών μερών παραγράφου του κειμένου		
			B3: Ανάλυση σύνθετων λέξεων στα συνθετικά τους μέρη και παραγωγή απλών ή σύνθετων λέξεων ομόρριζων με το τελευταίο συνθετικό της B4: α) Σχολιασμός της λειτουργίας του ρητορικού ερωτήματος σε σχέση με το ύφος και το νόημα του κειμένου, β) Παράθεση παραδειγμάτων μέσα από το κείμενο τα οποία επιβεβαιώνουν τον χαρακτηρισμό του ως αυτοβιογραφία, γ) Εξήγηση της λειτουργίας της διπλής παύλας και του θαυμαστικού ως προς το νόημα του κειμένου		
2019	Περίληψη (110-120 λέξεις)	25	B1: Επαλήθευση ή διάψευση διαπιστώσεων, σύμφωνα με το κείμενο, γράφοντας σε κάθε πρόταση, τη λέξη <i>Σωστό</i>, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη <i>Λάθος</i>, αν η πρόταση είναι λανθασμένη	Σύνταξη παρέμβασης (500-600 λέξεις) σε ημερίδα για τον ψηφιακό ανθρωπισμό,	

			B2: α) Εντοπισμός δύο σημείων στο κείμενο στα οποία οι συγγραφείς χρησιμοποιούν παράδειγμα και εξήγηση του ρόλου του κάθε παραδείγματος μέσα στο κείμενο, β) Αναφορά στοιχείων του κειμένου που επιτρέπουν τη γραφή δύο συγκεκριμένων παραγράφων του κειμένου σε ενιαία παράγραφο	με την οποία οι μαθητές/-τριες καλούνται α) να συμφωνήσουν ή να διαφωνήσουν τεκμηριωμένα με την άποψη ότι η τεχνολογία και η ψηφιοποίηση των πάντων απειλούν την ιδιωτικότητα και την ελευθερία λόγου και συντελούν στην άνοδο ακραίων απόψεων και ψευδών ειδήσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και β) να παρουσιάσουν τεκμηριωμένα τι σημαίνει για εκείνους ο «ψηφιακός ανθρωπισμός»	
			B3: Εύρεση σύνθετων λέξεων των οποίων κανένα συνθετικό δεν είναι πρόθεση και παραγωγή μίας νέας λέξης, απλής ή σύνθετης, που να είναι ομόρριζη με το τελευταίο συνθετικό καθεμιάς από τις σύνθετες λέξεις που έχουν καταγραφεί		
			B4: Εντοπισμός δύο επιλογών στις δύο τελευταίες παραγράφους του κειμένου που κάνουν πιο σαφή την πρόθεση των συντακτών να κινητοποιήσουν τον αναγνώστη		
2020 Παλαιό σύστημα	Περίληψη (80-90 λέξεις)	25	B1: Διατύπωση αντίθετης άποψης από αυτήν που διατυπώνει ο συγγραφέας	Σύνταξη αποδεικτικού δοκιμίου (500-600 λέξεις) με αναφορά α) στην έλλειψη ευαισθησίας του ανθρώπου β) σε ενέργειες εκδήλωσης της κοινωνικής ευαισθησίας	
Εξεταζόμενο μάθημα: Νεοελληνική Γλώσσα Γενικής Παιδείας			B2: α) Αναφορά δύο διαφορετικών εκφραστικών μέσων με τα οποία ο συγγραφέας επιδιώκει να κινητοποιήσει το συναίσθημα του αναγνώστη, β) Αναφορά στον ρόλο της τελευταίας παραγράφου σε σχέση με το περιεχόμενο και την οργάνωση όλου του κειμένου		

			B3: Αντικατάσταση λέξεων με σημασιολογικά ισοδύναμες		
			B4: α) Μετατροπή του είδους της σύνταξης (ενεργητική παθητική) β) Αναφορά αλλαγών στο ύφος και το νόημα των παραπάνω προτάσεων μετά τη μετατροπή τους		
2020 Νέο σύστημα Εξεταζόμενο μάθημα: Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία	Συνοπτική απόδοση των πεδίων στα οποία παρατηρήθηκαν θετικές επιδράσεις των τεχνολογικών καινοτομιών στη ζωή των κατοίκων της πόλης των Τρικάλων, όπως αυτά αναδεικνύονται στο Κείμενο 1 (60-70 λέξεις)	15	B1: Επαλήθευση ή διάψευση διαπιστώσεων, σύμφωνα με τα Κείμενα 1 και 2, γράφοντας σε κάθε πρόταση, τη λέξη <i>Σωστό</i> , αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη <i>Λάθος</i> , αν η πρόταση είναι λανθασμένη	Αναφορά του θέματος του ποιήματος. Σύνταξη ερμηνευτικού σχολίου (150-200 λέξεις) με τεκμηρίωση με τουλάχιστον τρεις κειμενικούς δείκτες	Σύνταξη ομιλίας (300-350 λέξεις) που θα απευθυνθεί στην ολομέλεια της τάξης με τις απόψεις των μαθητών αναφορικά με την άποψη του Στέφανου Τραχανά ότι: «Το να κρατάς διαρκώς το ενδεχόμενο να έχεις κάνει λάθος και να μη διστάζεις να κάνεις τις αναγκαίες αναθεωρήσεις όταν το διαπιστώνεις, σε βοηθάει πολύ στο να γίνεσαι άξιος επιστήμονας και χρήσιμος άνθρωπος», καθώς και για το αν αυτή η άποψη μπορεί να έχει εφαρμογή στην προσωπική τους ζωή
			B2: Εντοπισμός στο Κείμενο του βασικού ισχυρισμού του Στέφανου Τραχανά στην απάντηση της δεύτερης ερώτησης και πώς η επιλογή της αναλογίας συμβάλλει στη στήριξη αυτής της βασικής θέσης		
			B3: α) Επεξήγηση στο Κείμενο 1 της λειτουργίας ως προς το επικοινωνιακό τους αποτέλεσμα: της διπλής παύλας και των διπλών εισαγωγικών και β) Αναφορά της σχέσης του τίτλου του Κειμένου 1 «Τρίκαλα, μια άλλη πόλη...» με το περιεχόμενο		

2021	Συνοπτική απόδοση του περιεχομένου παραγράφων του πρώτου κειμένου (70-80 λέξεις)	15	B1: Επαλήθευση ή διάψευση διαπιστώσεων, σύμφωνα με τα Κείμενα 1 και 2, γράφοντας σε κάθε πρόταση, τη λέξη <i>Σωστό</i> , αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη <i>Λάθος</i> , αν η πρόταση είναι λανθασμένη	Αναφορά στον ρόλο του τραγουδιού στη ζωή του ποιητικού υποκειμένου, σύμφωνα με το τρίτο κείμενο. Τεκμηρίωση της απάντησης με την αξιοποίηση τριών κειμενικών δεικτών και επίσης αναφορά για το πώς λειτουργεί το τραγούδι στις δύσκολες περιστάσεις της ζωής των μαθητών/-τριών (150-200 λέξεις)	Δημιουργική αξιοποίηση του πρώτου και του δεύτερου κειμένου, για τη σύνταξη ενός κειμένου (350-400 λέξεις), το οποίο θα αναρτηθεί στο προσωπικό ιστολόγιο των μαθητών/-τριών, με βάση τα παρακάτω ερωτήματα: α) με ποια κριτήρια επιλέγουν τα μουσικά τους ακούσματα και β) πώς αυτά συμβάλλουν τόσο στη συγκρότηση του εαυτού τους όσο και στην αντίληψή τους για τον κόσμο
			B2: Εξήγηση των επιλογών, στο πρώτο κείμενο του α' πληθυντικού προσώπου και στο δεύτερο κείμενο του α' ενικού προσώπου λαμβάνοντας υπόψη για καθεμία από αυτές την πρόθεση του πομπού και το είδος του κειμένου		
			B3: α) Αναφορά δύο διαφορετικών μεταξύ τους στόχων της επιλογής του συγγραφέα στη δεύτερη παράγραφο του πρώτου κειμένου του μύθου του Αμφίωνος και β) Εύρεση της νοηματικής σχέσης που δηλώνουν οι διαρθρωτικές λέξεις/λεκτικά σύνολα του πρώτου κειμένου, οι οποίες είναι σημειωμένες με έντονη γραφή		
2022	Συνοπτική απόδοση των δύο πρώτων παραγράφων του πρώτου κειμένου. (70-80 λέξεις)	15	B1: Επαλήθευση ή διάψευση διαπιστώσεων, σύμφωνα με τα Κείμενα 1 και 2, γράφοντας σε κάθε πρόταση, τη λέξη <i>Σωστό</i> , αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη <i>Λάθος</i> , αν η πρόταση είναι λανθασμένη	Αναφορά στο περιεχόμενο της «Προφητείας» του Αργύρη Χιόνη (τρίτο κείμενο) (150-200 λέξεις) με τεκμηρίωση της άποψης με τρεις κειμενικούς δείκτες. Διατύπωση γνώμης για το αν η «Προφητεία» του ποιητή επαληθεύεται στην εποχή μας, δεδομένου ότι	Διατύπωση προσωπικής γνώμης σε ερώτημα που θέτει η συντάκτρια του κειμένου, καθώς και για το αν η δική τους γενιά θα μπορούσε να εξασφαλίσει ένα βιώσιμο μέλλον για τον πλανήτη. Τεκμηρίωση απόψεων σε ένα κείμενο 300-400 λέξεων υπό μορφή άρθρου για δημοσίευση στη μαθητική εφημερίδα, σε σχετικό αφιέρωμα
			B2: α) Αναφορά στη θέση του καθηγητή Φρανς ντε Βάαλ στο πρώτο ερώτημα του δεύτερου κειμένου, στους τρόπους με τους οποίους οργανώνει την απάντησή του στη συγκεκριμένη παράγραφο και πώς αυτοί οι τρόποι υπηρετούν την πρόθεσή του, στο θέμα β) Αναφορά στο τι δηλώνουν τα εισαγωγικά σε τρεις φράσεις του πρώτου κειμένου		

			B3: Αναφορά στις απόψεις των δύο ειδικών που παραθέτει η συντάκτρια του πρώτου κειμένου, ποια κύρια θέση της προηγούμενης παραγράφου ενισχύουν, και αξιολόγηση της πειστικότητας του τρόπου πειθούς που χρησιμοποιεί η συντάκτρια	το ποίημα περιλαμβάνεται σε συλλογή του 1966.	για το περιβάλλον, με βάση τα δύο πρώτα κείμενα

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε. Η τυπολογία των θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας 2000-2022 – Ανάλυση Θεματικής Ενότητας Γ					
ΕΤΟΣ	ΤΥΠΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ	ΘΕΜΑ	ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗ ΘΕΜΑΤΟΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ	ΛΕΞΕΙΣ
Κανονική Περίοδος					
2000	Ημερήσια	Γ: Επιστολή στον υπουργό Παιδείας για τις αλλαγές που επιθυμούν οι μαθητές/-τριες στο σχολείο, ώστε το σχολείο να ανταποκρίνεται αποτελεσματικότερα στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας (500-600 λέξεις) - Μονάδες 50	Παραγωγή κειμένου	50	500-600
2000	Εσπερινά	Γ: Άρθρο στη σχολική εφημερίδα, όπου οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν τις προσωπικές τους απόψεις, επιχειρηματολογώντας για συγκεκριμένες θέσεις που εκφράζονται από τον συγγραφέα στο δοθέν κείμενο (400-500 λέξεις) - Μονάδες 50	Παραγωγή κειμένου	50	400-500
2001	Ημερήσια	Γ: Δοκίμιο πειθούς για τον ρόλο των πνευματικών ανθρώπων στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που απασχολούν τη νεολαία (500-600 λέξεις) -Μονάδες 50	Παραγωγή κειμένου	50	500-600
2001	Εσπερινά	Γ: Άρθρο που θα διαβαστεί στο μάθημα επαγγελματικού προσανατολισμού, όπου οι μαθητές/-τριες αναπτύσσουν τις προσωπικές τους απόψεις για συγκεκριμένες θέσεις που εκφράζονται από τον συγγραφέα στο δοθέν κείμενο (400-500 λέξεις) - Μονάδες 50	Παραγωγή κειμένου	50	400-500
2002	Ημερήσια	Γ: Άρθρο (500-600 λέξεων) για τους λόγους που η επιστήμη πρέπει να βρίσκεται διαρκώς στην υπηρεσία του ανθρώπου – Μονάδες 50	Παραγωγή κειμένου	50	500-600
2002	Εσπερινά	Γ: Άρθρο στη σχολική εφημερίδα με επιχειρήματα των μαθητών/-τριών που δείχνουν ότι η Ελλάδα, παρά τα αρνητικά σχόλια για το πολιτιστικό της επίπεδο, συνεχίζει να παράγει πολιτισμό και το πολιτιστικό επίπεδο του λαού της είναι υψηλό (400-500 λέξεις) – Μονάδες 50	Παραγωγή κειμένου	50	400-500

2003	Ημερήσια	Γ: Εισήγηση (500-600 λέξεων) για τις επιπτώσεις της υπερκατανάλωσης στον άνθρωπο και το φυσικό περιβάλλον, προτείνοντας και τρόπους αντιμετώπισης – Μονάδες 50	Παραγωγή κειμένου	50	500-600
2003	Εσπερινά	Γ: Εισήγηση (400-500 λέξεων) με στόχο α) την ευαισθητοποίηση των συμμαθητών/-τριών για τη σημασία που έχει η διατήρηση της πολιτιστικής ταυτότητας των λαών, οι οποίοι συνυπάρχουν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και β) την αξιοποίηση δραστηριοτήτων του σχολείου για τη διατήρηση και τον σεβασμό της πολιτιστικής ιδιαιτερότητας κάθε λαού – Μονάδες 50	Παραγωγή κειμένου	50	400-500
2004	Ημερήσια	Γ: Άρθρο (400-500 λέξεων) για την προσφορά του σχολείου στην αντιμετώπιση του καθημερινού καταιγισμού πληροφοριών και την ένταξη των τελειόφοιτων στην κοινωνία και προτάσεις για τη βελτίωση αυτής της προσφοράς – Μονάδες 50	Παραγωγή κειμένου	50	400-500
2004	Εσπερινά	Γ: Άρθρο (400-500 λέξεων) για τις επιπτώσεις του σύγχρονου τρόπου διατροφής στην ψυχική και σωματική υγεία του ανθρώπου, καθώς και για το κατά πόσο κρίνεται αναγκαία η επιστροφή στην παράδοση – Μονάδες 50	Παραγωγή κειμένου	50	400-500
2005	Ημερήσια	Γ: Ομιλία (500-600 λέξεων) για τη σημασία του ομαδικού παιχνιδιού στην ψυχική και σωματική διαμόρφωση και στη μελλοντική κοινωνικοποίηση των εφήβων – Μονάδες 50	Παραγωγή κειμένου	50	500-600
2005	Εσπερινά	Γ: Επιστολή σε εφημερίδα που οργανώνει ανοικτό διάλογο με θέμα: «Η ποιότητα του σχολικού βιβλίου και η διάθεση των μαθητών για ανάγνωση και μελέτη» στην οποία οι μαθητές/-τριες διατυπώνουν τεκμηριωμένα τη γνώμη τους για την ποιότητα των σχολικών βιβλίων ως προς τη μορφή και το περιεχόμενό τους (400-500 λέξεις) – Μονάδες 50	Παραγωγή κειμένου	50	400-500
2006	Ημερήσια	Γ: Ομιλία (500-600 λέξεων) που θα αναφέρεται στην ψυχική δύναμη που απαιτείται για τα παιδιά που προέρχονται από περιοχή της χώρας, η οποία πρόσφατα έχει πληγεί από φυσική καταστροφή και στους τρόπους με τους οποίους μπορεί η Πολιτεία να συμβάλει στην ανακούφισή τους – Μονάδες 50	Παραγωγή κειμένου	50	500-600

2006	Εσπερινά	Γ: Επιστολή προς τον Διευθυντή προγράμματος και ειδήσεων στην οποία παρουσιάζεται η αποστολή των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας σε μια δημοκρατική κοινωνία και αναπτύσσονται τα κριτήρια με τα οποία θεωρούν οι μαθητές/-τριες ότι πρέπει να διαμορφώνονται τα δελτία ειδήσεων και το πρόγραμμα των εκπομπών του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης (400-500 λέξεις) – Μονάδες 50	Παραγωγή κειμένου	50	400-500
2007	Ημερήσια	Γ: Άρθρο (500-600 λέξεων) για τη συμβολή της παιδείας στην καλλιέργεια της ανθρωπιστικής συνείδησης, ιδιαίτερα των νέων – Μονάδες 50	Παραγωγή κειμένου	50	500-600
2007	Εσπερινά	Γ: Ομιλία στην οποία αναπτύσσουν οι μαθητές/-τριες τις θέσεις τους για τα αίτια έλλειψης της επικοινωνίας μεταξύ των νέων και των «μεγάλων» και προτείνουν τρόπους προσέγγισης των δύο μερών (400-500 λέξεις) – Μονάδες 50	Παραγωγή κειμένου	50	400-500
2008	Ημερήσια	Γ: Κείμενο (500-600 λέξεων) που θα εκφωνηθεί σε εκδήλωση του Δήμου για τις αιτίες που πολλοί νέοι έχουν απομακρυνθεί σήμερα από την παράδοση και με προτάσεις για τρόπους επανασύνδεσής τους με αυτήν – Μονάδες 50	Παραγωγή κειμένου	50	500-600
2008	Εσπερινά	Γ: Άρθρο για την εφημερίδα του δήμου σχετικά με τα αίτια και τις συνέπειες της βίας και προτάσεις για τον τρόπο αντιμετώπισης του προβλήματος (400-500 λέξεις) – Μονάδες 50	Παραγωγή κειμένου	50	400-500
2009	Ημερήσια	Γ: Άρθρο για τη σχολική εφημερίδα στο οποίο αιτιολογείται το φαινόμενο της καταστροφής σχολικών βιβλίων στα προαύλια των σχολείων και αναφορά στους τρόπους που μπορούν να συμβάλουν στην αρμονική συνύπαρξη του βιβλίου με τα ηλεκτρονικά μέσα πληροφόρησης και γνώσης (500-600 λέξεις) – Μονάδες 40	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2009	Εσπερινά	Γ: Άρθρο για την ηλεκτρονική σελίδα ή την εφημερίδα του σχολείου στο οποίο εκτίθενται οι απόψεις για τον θετικό και αρνητικό ρόλο του διαδικτύου, κυρίως στη ζωή των νέων ανθρώπων (400-500 λέξεις) – Μονάδες 40	Παραγωγή κειμένου	40	400-500

2010	Ημερήσια	Γ: Άρθρο (500-600 λέξεων) για τη σημασία της αυτομόρφωσης και προτάσεις τρόπων πραγμάτωσής της σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου – Μονάδες 40	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2010	Εσπερινά	Γ: Άρθρο (400 - 500 λέξεων), για την ηλεκτρονική σελίδα (ιστοσελίδα) ή την εφημερίδα του σχολείου, που αναφέρεται α) στις βασικές προϋποθέσεις διεξαγωγής ενός πολιτισμένου διαλόγου και β) σε δραστηριότητες που θα μπορούσε να οργανώσει ένα σχολείο, προκειμένου να ενισχύσει την ικανότητα διαλόγου των μελών της σχολικής κοινότητας – Μονάδες 40	Παραγωγή κειμένου	40	400-500
2011	Ημερήσια	Γ: Ομιλία (500-600 λέξεων) για τις υπηρεσίες που προσφέρει το διαδίκτυο στη διάδοση της γνώσης και για τους τρόπους που μπορεί να αξιοποιηθεί αυτό δημιουργικά στο πλαίσιο του σχολείου – Μονάδες 40	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2011	Εσπερινά	Γ: Άρθρο για τη σχολική εφημερίδα, όπου αναπτύσσονται οι απόψεις των μαθητών/-τριών για α) την υπέρμετρη χρήση του κινητού τηλεφώνου στη σημερινή εποχή και β) τους τρόπους με τους οποίους αυτή επηρεάζει την καθημερινότητα των ανθρώπων (500-600 λέξεις) – Μονάδες 40	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2012	Ημερήσια & Εσπερινά	Γ: Εισήγηση (500-600 λέξεων) για την προσφορά της Τέχνης στους νέους σήμερα, καθώς και στους τρόπους με τους οποίους το σχολείο μπορεί να συμβάλει στην ουσιαστική επαφή με αυτή – Μονάδες 40	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2013	Ημερήσια & Εσπερινά	Γ: Άρθρο για την επίσημη ιστοσελίδα του σχολείου στο οποίο εκτίθενται οι απόψεις των μαθητών/-τριών σχετικά με α) τις επιπτώσεις που έχει προκαλέσει η έλλειψη σεβασμού του ανθρώπου προς το φυσικό περιβάλλον και β) τους τρόπους με τους οποίους μπορεί ο άνθρωπος να αποκαταστήσει τη σχέση του με αυτό (500-600 λέξεις) – Μονάδες 40	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2014	Ημερήσια & Εσπερινά	Γ: Άρθρο για την τοπική εφημερίδα (500-600 λέξεων) που αναφέρεται σε φαινόμενα που αποδεικνύουν το έλλειμμα ανθρωπιάς στη σημερινή εποχή και αναφορά σε δραστηριότητες, ατομικές και συλλογικές, οι οποίες αποσκοπούν στον περιορισμό αυτού του ελλείμματος – Μονάδες 40	Παραγωγή κειμένου	40	500-600

2015	Ημερήσια & Εσπερινά	Γ: Ομιλία (500-600 λέξεων) σχετικά με α) τους λόγους για τους οποίους πρέπει το ευρύ κοινό να πλησιάσει και να γνωρίσει τους χώρους και τα μνημεία της πολιτισμικής του κληρονομιάς και β) τις δραστηριότητες με τις οποίες οι πολίτες και ειδικότερα οι νέοι θα εξοικειωθούν με αυτά – Μονάδες 40	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2016	Ημερήσια & Εσπερινά	Γ: Ομιλία (500-600 λέξεων) για τα χαρακτηριστικά της γνήσιας φιλίας και την έκφραση της άποψή τους σχετικά με τον ρόλο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης/διαδικτύου στη δημιουργία σχέσεων φιλίας – Μονάδες 40	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2017	Ημερήσια & Εσπερινά	Γ: Ομιλία (500-600 λέξεων) για τον ρόλο της επιστήμης στην αντιμετώπιση των σημαντικότερων σύγχρονων προβλημάτων και για τα ηθικά εφόδια του επιστήμονα που θα του επιτρέψουν να υπηρετήσει αυτόν τον στόχο – Μονάδες 40	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2018	Ημερήσια & Εσπερινά	Γ: Άρθρο (500-600 λέξεων) στη μαθητική εφημερίδα στο οποίο υποστηρίζεται ότι το σχολείο οφείλει, παράλληλα με την εκπαιδευτική, να ασκεί και παιδευτική λειτουργία, και προτείνονται αιτιολογημένα τρόποι με τους οποίους εκπαιδευτικοί και μαθητές/-τριες μπορούν να συμβάλλουν στην ενίσχυση του παιδευτικού ρόλου του σχολείου – Μονάδες 40	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2019	Ημερήσια & Εσπερινά	Γ: Άρθρο (500-600 λέξεων) στο οποίο παρουσιάζονται τεκμηριωμένα οι ενέργειες με τις οποίες ο πολίτης κάνει πράξη τη δημοκρατία στην καθημερινότητά του, και οι δράσεις με τις οποίες το σχολείο μπορεί να συμβάλλει στη διαμόρφωση ενεργών πολιτών με δημοκρατικό ήθος – Μονάδες 40	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2020	Ημερήσια & Εσπερινά	Γ1: Αξιοποίηση κειμενικών δεικτών από τους/-τις μαθητές/-τριες για την εύρεση απάντησης στο ερώτημα «ποιο είναι το θέμα του ποιήματος και ποιο ρόλο έχει η Ποίηση στην προσωπική ζωή κάθε ανθρώπου» – Μονάδες 15	Ερμηνευτικό σχόλιο που σχετίζεται με λογοτεχνικό κείμενο	15	

2020	Ημερήσια & Εσπερινά	Γ: Ομιλία (500-600 λέξεων) σε ανοικτή εκδήλωση του σχολείου, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Βιβλίου, α) για τη συμβολή του βιβλίου στη συγκρότηση της προσωπικότητας των νέων και β) για τις δράσεις, εντός και εκτός σχολείου, που μπορεί να βοηθήσουν τους/τις μαθητές/-τριες να εμπλακούν ενεργά στην αναγνωστική εμπειρία – Μονάδες 40	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2021	Ημερήσια & Εσπερινά	Γ1: Αξιοποιώντας διαφορετικούς κειμενικούς δείκτες οι μαθητές/-τριες καλούνται να απαντήσουν στο ερώτημα: Γιατί, κατά τη γνώμη τους, «Στον Σείριο δακρύσαν τα παιδιά και βάλαν από εκείνη τη βραδιά μιαν έγνοια στη μικρούλα τους καρδιά.»; και αν θα ήταν ικανοποιημένοι/-ες ή δυσαρεστημένοι/-ες, αν ζούσαν, όπως τα παιδιά στον Σείριο και γιατί; (150 -200 λέξεις) - Μονάδες 15	Ερμηνευτικό σχόλιο που σχετίζεται με λογοτεχνικό κείμενο	15	150-200
2022	Ημερήσια & Εσπερινά	Γ1. Αξιοποιώντας τους κειμενικούς δείκτες να τεκμηριώσουν οι μαθητές/-τριες τι αντιπροσωπεύει το ταγάρι για την οικογένεια της αφηγήτριας και, αν οι ίδιοι θα κρατούσαν το ταγάρι ή όχι και γιατί – Μονάδες 15	Ερμηνευτικό σχόλιο που σχετίζεται με λογοτεχνικό κείμενο	15	150-200
Επαναληπτική Περίοδος					
2001	Ημερήσια	Γ: Ομιλία (500-600 λέξεις) υποστήριξης της κατάργησης της θανατικής ποινής	Παραγωγή κειμένου	50	500-600
2001	Εσπερινά	Δε βρέθηκε υλικό			
2002	Ημερήσια	Δε βρέθηκε υλικό			
2002	Εσπερινά	Δε βρέθηκε υλικό			
2003	Ημερήσια	Γ: Άρθρο (500-600 λέξεις) στη σχολική εφημερίδα σχετικά με τους σκοπούς και τις αξίες της εκπαίδευσης	Παραγωγή κειμένου	50	500-600
2003	Εσπερινά	Γ: Άρθρο (400-500 λέξεις) για το σχολικό περιοδικό αναφορικά με τις γενικές αρχές ενός πολιτιστικού προγράμματος και τους τρόπους συμβολής του σχολείου στην ενίσχυση της πολιτιστικής υποδομής της κοινωνίας	Παραγωγή κειμένου	50	400-500
2004	Ημερήσια	Γ: Κείμενο (500-600 λέξεις) ανάδειξης των κινδύνων από την έλλειψη επικοινωνίας του σημερινού ανθρώπου με τις παραδοσιακές αξίες του παρελθόντος	Παραγωγή κειμένου	50	500-600

2004	Εσπερινά	Γ: Σύνταξη αποδεικτικού δοκιμίου (400-500 λέξεις) για τον κριτικό σχολιασμό επιστημονικών διαπιστώσεων που παρατίθενται σχετικά με το γέλιο και τα οφέλη του	Παραγωγή κειμένου	50	400-500
2005	Ημερήσια	Γ: Ομιλία εκπροσώπου του 15μελούς συμβουλίου (10 λεπτά, 500-600 λέξεις) με θέμα τη σχέση της ανθρώπινης πλεονεξίας με τον υλικό ευδαιμονισμό και τους τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου	Παραγωγή κειμένου	50	500-600
2005	Εσπερινά	Ομιλία εκπροσώπου του Λυκείου με θέμα το χρέος των επιστημόνων στην κοινωνία και τις προϋποθέσεις με τις οποίες οι επιστήμονες καθίστανται ικανοί να ανταποκρίνονται στον κοινωνικό τους ρόλο	Παραγωγή κειμένου	50	Δεν αναφέρεται
2006	Ημερήσια	Γ: Σύνταξη κειμένου δεκάλεπτης ομιλίας (500-600 λέξεις) σε μια εκδήλωση του πολιτιστικού κέντρου ενός Δήμου με θέμα την οπαδική βία	Παραγωγή κειμένου	50	500-600
2006	Εσπερινά	Γ: Σύνταξη κειμένου απάντησης (400-500 λέξεις) στον Πρόεδρο του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων παρουσιάζοντας το περιεχόμενο της έννοιας «επιτυχία» και τις προϋποθέσεις κατάκτησής της	Παραγωγή κειμένου	50	400-500
2007	Ημερήσια	Γ: Ανάπτυξη των απόψεων του εκπροσώπου της μαθητικής κοινότητας (500-600 λέξεις) σχετικά με το ιδανικό και την κατοχύρωση της Ελευθερίας	Παραγωγή κειμένου	50	500-600
2007	Εσπερινά	Γ: Σύνταξη άρθρου για τη σχολική εφημερίδα (400-500 λέξεις) με έκθεση των αιτιών που προκαλούν το κοινωνικό φαινόμενο της μοναξιάς/αλλοτρίωσης	Παραγωγή κειμένου	50	400-500
2008	Ημερήσια	Γ: Σύνταξη άρθρου (500-600 λέξεις) για δημοσίευση σε αφιέρωμα του σχολικού περιοδικού με θέμα τη Δημοκρατία.	Παραγωγή κειμένου	50	500-600
2008	Εσπερινά	Γ: Ομιλία ως εκπρόσωπος του σχολείου σε εκδήλωση του Δήμου με θέμα «Η ευθύνη του επιστήμονα απέναντι στα σύγχρονα επιτεύγματα»	Παραγωγή κειμένου	50	400-500
2009	Ημερήσια	Γ: Οι μαθητές/-τριες καλούνται ως μέλη της Βουλής των Εφήβων σε γραπτή εισήγηση να αιτιολογήσουν τη χαμηλή ποιότητα γλωσσικής έκφρασης και να αναφερθούν στη ξεχωριστή σημασία της γλωσσικής παιδείας για την προαγωγή του πνευματικού πολιτισμού	Παραγωγή κειμένου	40	500-600

2009	Εσπερινά	Δε βρέθηκε υλικό			
2010	Ημερήσια	Γ Σύνταξη άρθρου (500-600 λέξεις) για δημοσίευση στη σχολική εφημερίδα για τους λόγους προστασίας του περιβάλλοντος και τους τρόπους συμβολής των μαθητών σε αυτή.	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2010	Εσπερινά	Γ: Σύνταξη άρθρου (400-500 λέξεις) για δημοσίευση στη σχολική εφημερίδα σχετικά με την πεποίθηση ότι η απόκτηση εξελιγμένων τεχνολογικών προϊόντων ενισχύει το κύρος των ανθρώπων και τις επιπτώσεις αυτής της αντίληψης στη ζωή τους	Παραγωγή κειμένου	40	400-500
2011	Ημερήσια	Γ: Σύνταξη άρθρου (500-600 λέξεις) παρουσίασης των συνεπειών της κακής διαχείρισης του ελεύθερου χρόνου από τον σύγχρονο άνθρωπο και διατύπωσης προτάσεων για τη δημιουργικότερη αξιοποίησή του	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2011	Εσπερινά	Γ: Σύνταξη άρθρου (500-600 λέξεις) για τη σχολική εφημερίδα με θέμα τον περιορισμένο ελεύθερο χρόνο του σύγχρονου ανθρώπου και τις συνέπειες στις σχέσεις με τους άλλους αλλά και με τον εαυτό του	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2012	Ημερήσια & Εσπερινά	Γ: Σύνταξη άρθρου (500-600 λέξεις) για την ανάπτυξη με επιχειρήματα των λόγων για τους οποίους αξίζει να καλλιεργείται στους νέους το συναίσθημα της τιμής και πώς αυτό μπορεί να ενισχυθεί μέσα από την επαφή με την τραγική ποίηση	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2013	Ημερήσια & Εσπερινά	Γ: Σύνταξη κειμένου διατύπωσης απόψεων (500-600 λέξεις) που θα δημοσιευτεί σε περιοδικό του πολιτιστικού συλλόγου του Δήμου σχετικά με τον διάλογο ως άριστη μορφή επικοινωνίας και καθοριστική μέθοδο ορθής επίλυσης προβλημάτων	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2014	Ημερήσια & Εσπερινά	Αναφορά σε ένα αποδεικτικό δοκίμιο (500-600 λέξεις) α) των παραγόντων που ωθούν τον άνθρωπο στην αλόγιστη επιδίωξη του «έχειν», β) των εφοδίων που απαιτούνται προκειμένου ο άνθρωπος να επιτύχει την εξισορρόπηση ανάμεσα στο «έχειν» και το «είναι»	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2015	Ημερήσια & Εσπερινά	Γ: Σύνταξη άρθρου (500-600 λέξεις) για δημοσίευση σε τοπική εφημερίδα σχετικά με την εικόνα και τα στερεότυπα που έχουν διαμορφωθεί στην ελληνική κοινωνία για τα άτομα με αναπηρία και	Παραγωγή κειμένου	40	500-600

		τους λόγους για τους οποίους τέτοια άτομα μπορούν να αποτελέσουν πρότυπο για όλους			
2016	Ημερήσια & Εσπερινά	Σύνταξη άρθρου (500-600 λέξεων) που θα δημοσιευτεί στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου, σχετικά με: α) την αξία της ανάγνωσης και της μελέτης έντυπων και ψηφιακών βιβλίων, και β) τους παράγοντες που επηρεάζουν, θετικά ή αρνητικά, τη σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με το βιβλίο	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2017	Ημερήσια & Εσπερινά	Σύνταξη ομιλίας (500-600 λέξεις) στο πλαίσιο συζήτησης, η οποία οργανώνεται στη σχολική κοινότητα με σκοπό την παρουσίαση των απόψεων των μαθητών/-τριών για τα θέματα: α) τι προσφέρει το «ταξιδεύειν» σε έναν άνθρωπο της ηλικίας τους; και β) ποια μορφή τουρισμού (μαζικού/συμβατικού ή εναλλακτικού) θα διάλεγαν και γιατί;	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2018	Ημερήσια & Εσπερινά	Σύνταξη δοκιμίου (500-600 λέξεις) παρουσίασης δύο σημαντικών επιτευγμάτων του ανθρώπου στην προσπάθειά του να αξιοποιήσει το φυσικό περιβάλλον και δύο περιπτώσεων υπέρβασης του μέτρου στη σχέση του με τη φύση	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2019	Ημερήσια & Εσπερινά	Γ: Σύνταξη παρέμβασης (500-600 λέξεις) σε ημερίδα για τον ψηφιακό ανθρωπισμό, με την οποία καλούνται α) να συμφωνήσουν ή να διαφωνήσουν τεκμηριωμένα με την άποψη ότι η τεχνολογία και η ψηφιοποίηση των πάντων απειλούν την ιδιωτικότητα και την ελευθερία λόγου και συντελούν στην άνοδο ακραίων απόψεων και ψευδών ειδήσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και β) να παρουσιάσουν τεκμηριωμένα τι σημαίνει για εκείνους ο «ψηφιακός ανθρωπισμός»	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2020	Ημερήσια & Εσπερινά Νέο Σύστημα	Γ1: Αναφορά του θέματος του ποιήματος. Σύνταξη ερμηνευτικού σχολίου (150-200 λέξεις) με τεκμηρίωση με τουλάχιστον τρεις κειμενικούς δείκτες	Κατανόηση κειμένου	15	150-200

2020	Ημερήσια & Εσπερινά Παλαιό Σύστημα	Γ: Αποδεικτικό δοκίμιο (500-600 λέξεων) για α) συγκεκριμένα φαινόμενα που επιβεβαιώνουν την έλλειψη ευαισθησίας του ανθρώπου και β) ενέργειες με τις οποίες ο νέος άνθρωπος μπορεί να εκδηλώσει έμπρακτα την κοινωνική του ευαισθησία	Παραγωγή κειμένου	40	500-600
2021	Ημερήσια & Εσπερινά	Γ1: Αναφορά στον ρόλο του τραγουδιού στη ζωή του ποιητικού υποκειμένου, σύμφωνα με το τρίτο κείμενο. Τεκμηρίωση της απάντησης με την αξιοποίηση τριών κειμενικών δεικτών και Επίσης αναφορά για το πώς λειτουργεί το τραγούδι στις δύσκολες περιστάσεις της ζωής των μαθητών/-τριών (150-200 λέξεις)	Παραγωγή κειμένου	15	150-200
2022	Ημερήσια & Εσπερινά	Γ1: Αναφορά στο περιεχόμενο της «Προφητείας» του Αργύρη Χιόνη (τρίτο κείμενο) (150-200 λέξεις) με τεκμηρίωση της άποψης με τρεις κειμενικούς δείκτες. Διατύπωση γνώμης για το αν η «Προφητεία» του ποιητή επαληθεύεται στην εποχή μας, δεδομένου ότι το ποίημα περιλαμβάνεται σε συλλογή του 1966	Κατανόηση κειμένου	15	150-200